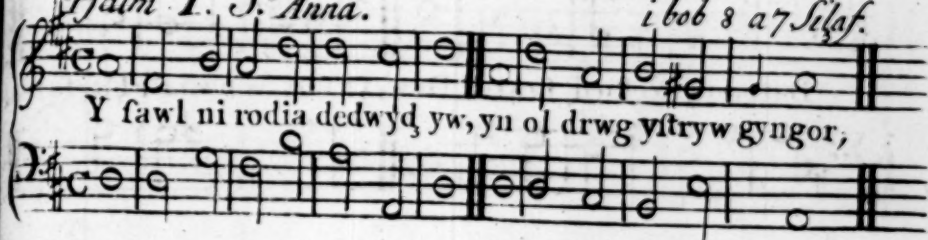

Noda, yn lle ch, dd, ff, ll, ng, ph, rh, th, o ran
Prinder lle, darllenwch. c, d, f, l, n, p, r, t.

1

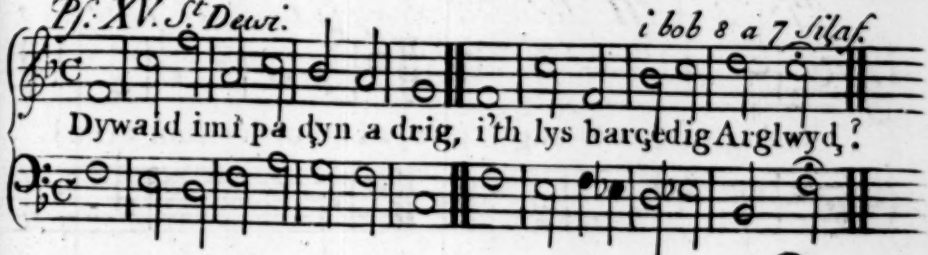
Pŷalm I. St Anna.

i bob 8 a 7 Silaf.

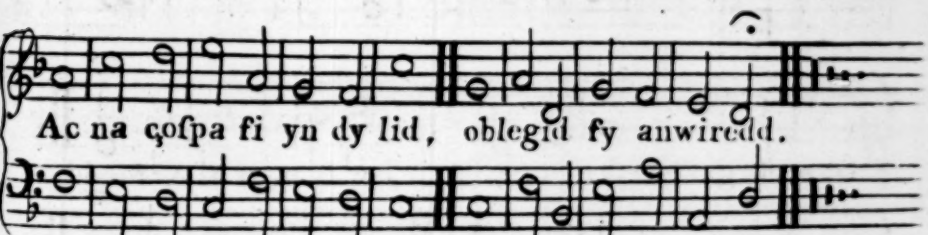
Pŷ. XV. St Dewi.

i bob 8 a 7 Silaf.

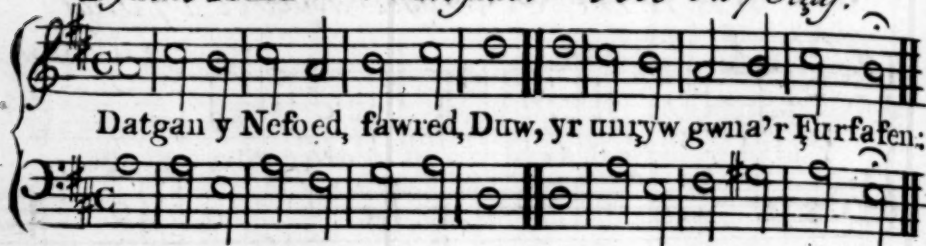
Pŷ VI. St Mair:

i bob 8 a 7 Silaf.

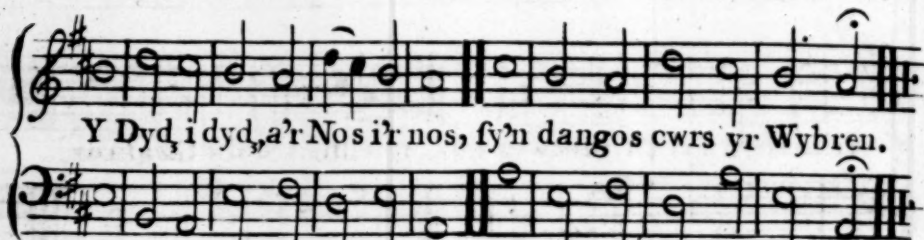

Y Pŷalmau gweddian a ddyld eu canu ar y Peroriaethau
lledffon; a'r Pŷalmau mawl ar y Peroriaethau Crafon.

(2) *Psalm XIX St Anstin. i bob 8 a 7 Silaf.*

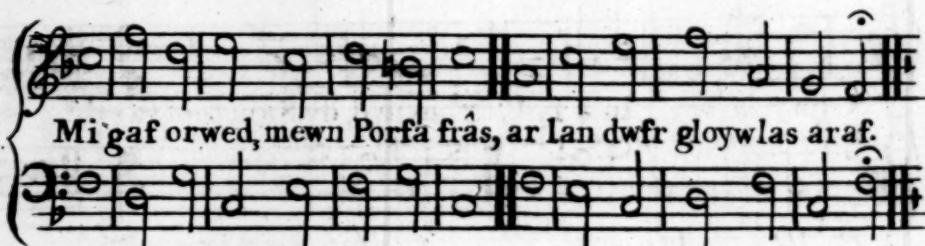
Datgan y Nefoed, fawred, Duw, yr unryw gwna'r Furfafen.

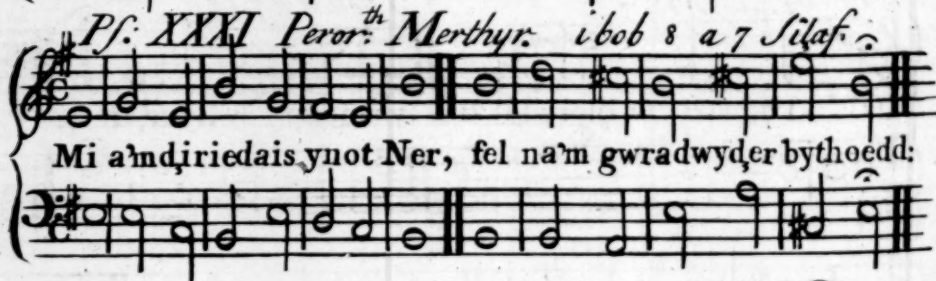
Y Dyd, i dyd, a'r Nos i'r nos, fy'n dangos cwrs yr Wybren.

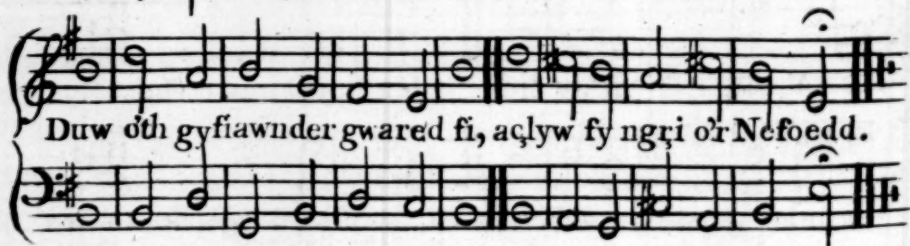
Yr Arglwyd, yw fy mugail clau, ni âd byth eisiau arnaf:

Mi gaf orwed, mewn Porfa frâs, ar lan dwfr gloywlas araf.

Mi a'mdiriedais ynot Ner, fel na'm gwradwyder bythoedd:

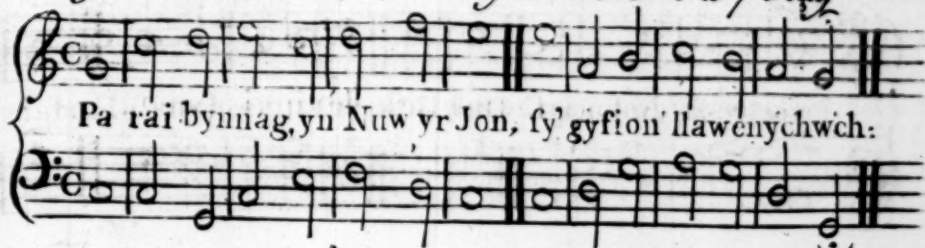

Duw oth gyfiawnder gwared fi, açlyw fy ngri o'r Nefoedd.

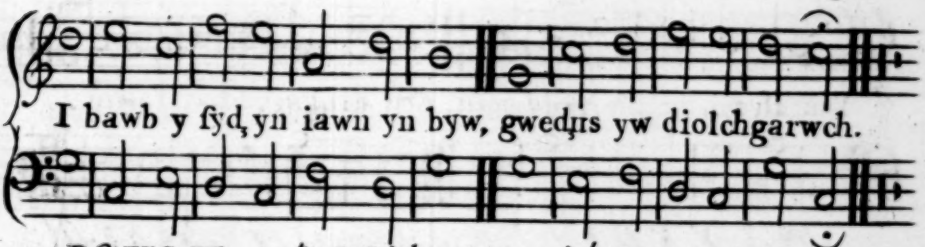

Pf: XXXIII. St Iago. i bob 8 a 7 Silaf⁽³⁾

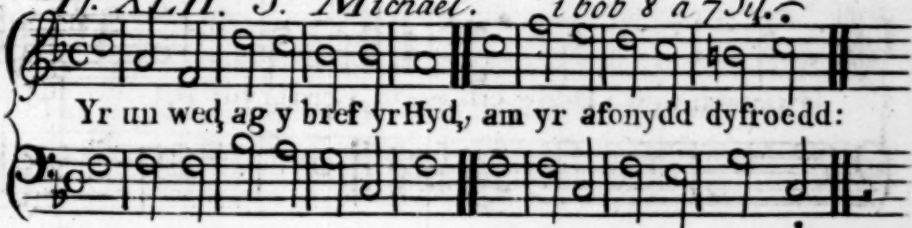

Pa rai bynnag, yn Nuw yr Jon, fy' gyfion' llaweny'chwich.

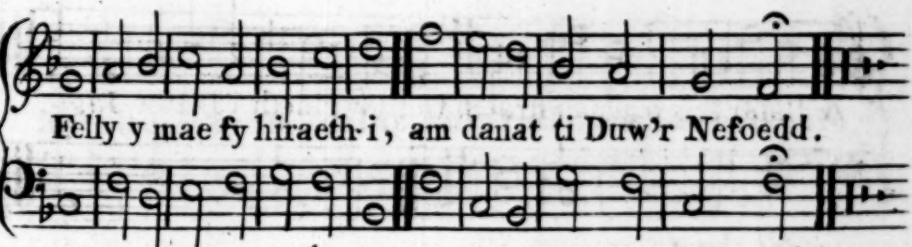

I bawb y fyd, yn iawn yn byw, gwedus yw diolchgarwch.

Pf: XLII. St Michael. i bob 8 a 7 Silaf.

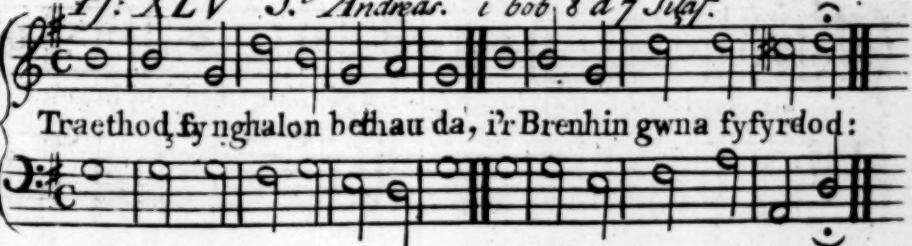

Yr un wed ag y bref yr Hyd, am yr afonydd dyfroedd:

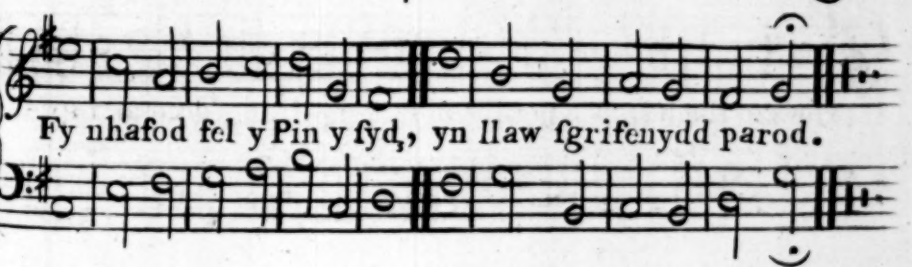

Felly y mae fy hiraeth i, am danat ti Duw'r Nefoedd.

Pf: XLV St Andreas. i bob 8 a 7 Silaf.

Traethod, fy nghalon bethau da, i'r Brenhin gwna fyfyrdod:

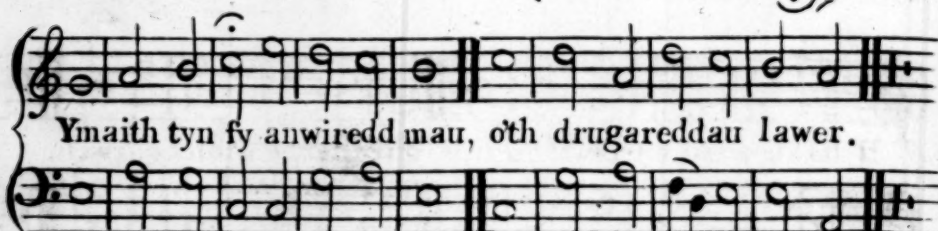

Fy nhafod fel y Pin y fyd, yn llaw sgrifenydd parod.

(4) *Pf. LI, a'r LXVII.*

Trugaredd dod i mi Duw oth ddaioni tyner;

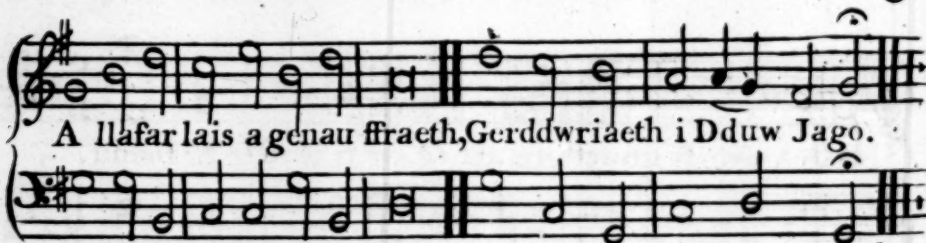

Ymaith tyn fy anwiredd mau, oth drugareddau lawer.

Pf. LXXXI Per.th Caerefroc. i bob 8 a 7 Sil.

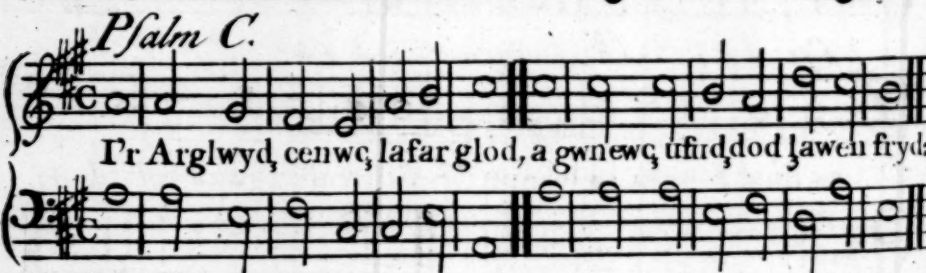

O cenwch fawl i Dduw ein nerth, Cerd brydfert, cenwc idd;

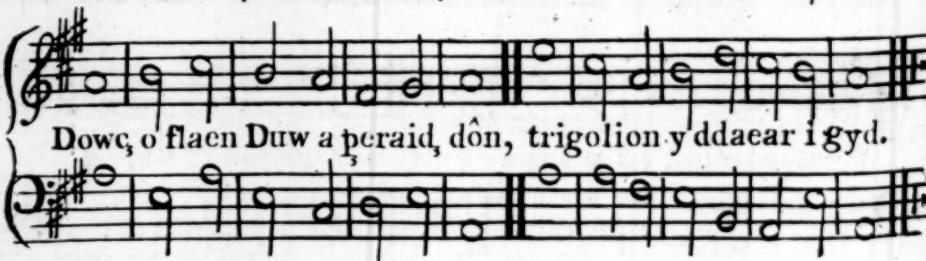

A llafar lais a genau fraeth, Gerddwriaeth i Dduw Jago.

Psalm C.

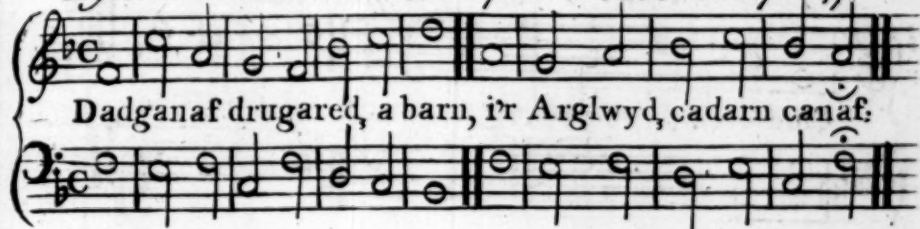

Pr Arglwyd, cenwc, lafar glod, a gwnewc, uffid, dod lawen fryd:

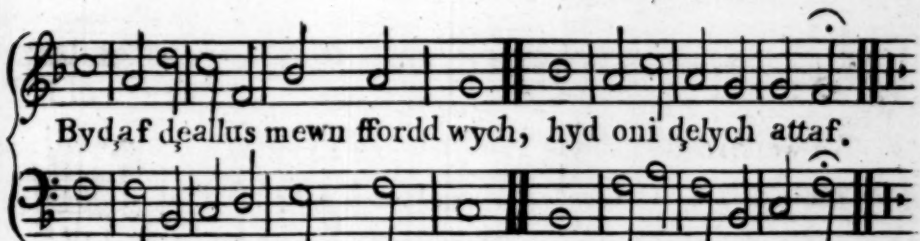

Dowc, o flaen Duw a peraid, don, trigolion y ddaear i gyd.

Psalm C I. Peror.th Caerloyw. i bob 8 a 7 Silaf. (5)

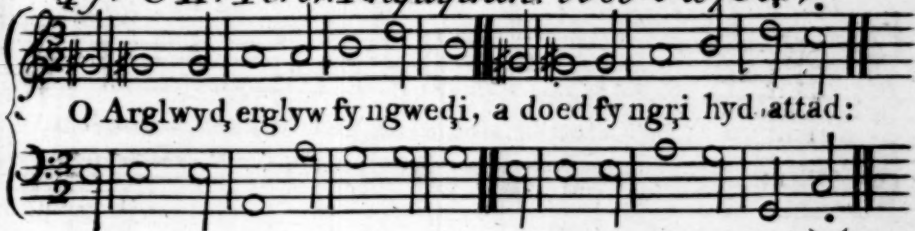

Dadganaf drugared, a barn, i'r Arglwyd, cadarn canaf.

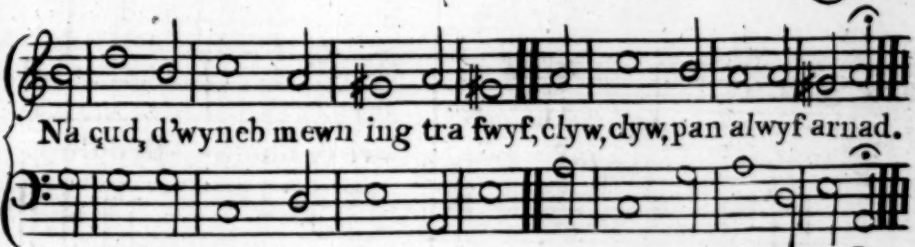

Bydaf deallus mewn ffordd wych, hyd oni delych attaf.

Ps. C II. Peror.th Rhydychen. i bob 8 a 7 Silaf.

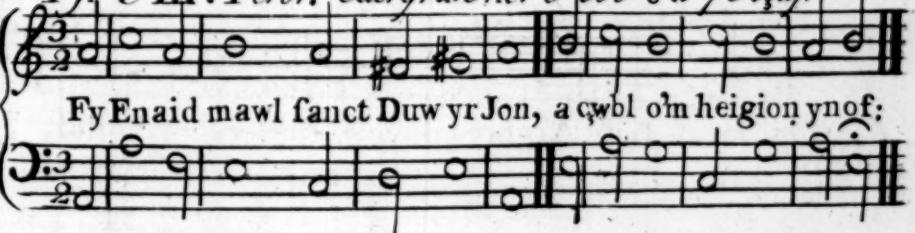

O Arglwyd, erglyw fy ngwedï, a doed fy ngri hyd attad:

Na cüd, d'wynch mewn ing tra fwyf, clyw, clyw, pan alwyf arnad.

Ps. C III. Peror.th Caergrawnt. i bob 8 a 7 Silaf.

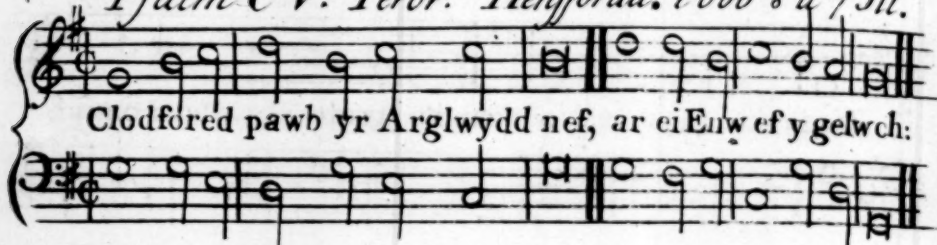

Fy Enaid mawl sanct Duw yr Jon, a cwbl o'm heigion yn of:

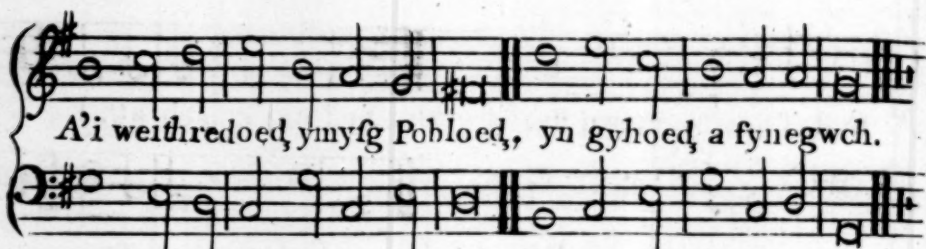

Fy Enaid nâd fawl f'Arglwyd, nef, na'i doniau ef yn angof.

(6) *Pŷalm C V. Peror.th Henffordd. i bob 8 a 7 Sil.*

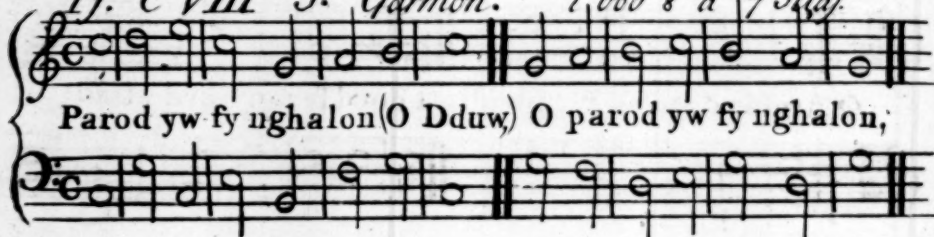

Clodfored pawb yr Arglwydd nef, ar ei Enw ef y gelwch:

A'i weithredoed, ymysg Poblloed, yn gyhoed, a fynegwch.

Pŷ. C VIII St Garmôn. i bob 8 a 7 Silaf.

Parod yw fy nghalon (O Dduw) O parod yw fy nghalon;

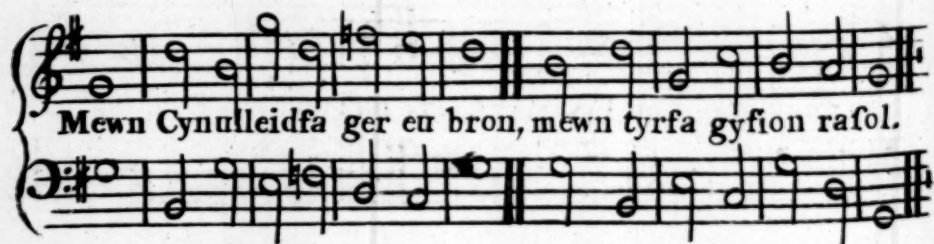

Canaf it'a dadganaf wawd, o fawl fy nhafawd ffyddlon.

Pŷ. CXI St Cybi. i bob 8 a 7 Silaf.

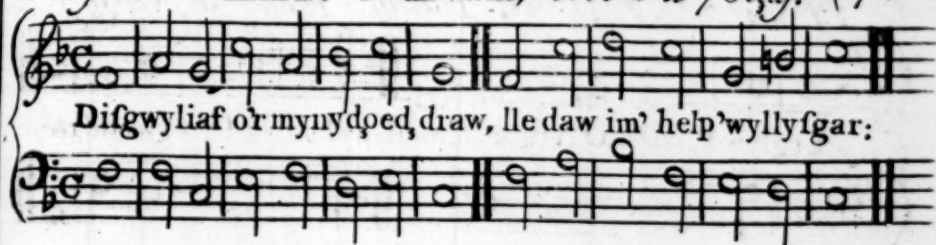
Clodforaf fi fy Arglwyd, Jôn, o'wllys calon hollol,

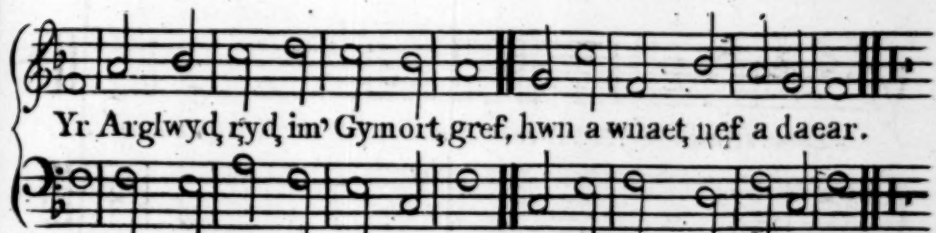
Mewn Cynulleidfa ger eu bron, mewn tyrfa gyfion rafol.

Psalm CXXI. St Fraid, i bob 8 a 7 Silaf. (7)

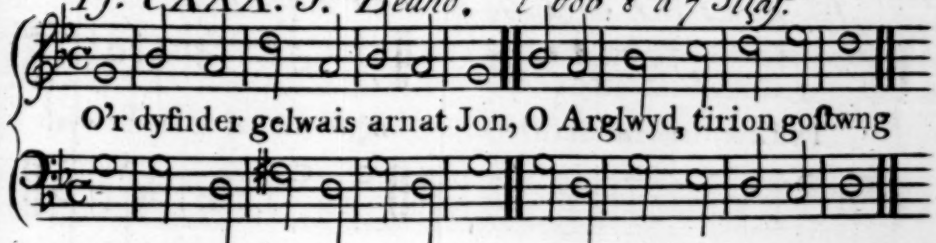

Disgwyliaf o'r mynydded, draw, lle daw im' help'wyllysgar:

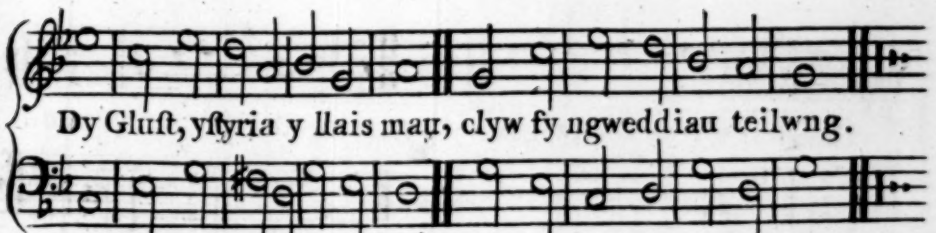

Yr Arglwyd, ryd, im' Gymort, gref, hwn a wnaet, nef a daear.

Pf. CXXX. St Beuno. i bob 8 a 7 Silaf.

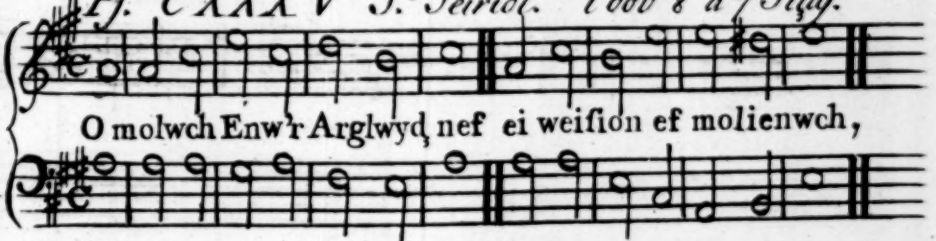

O'r dyfnder gelwais arnat Jon, O Arglwyd, tirion goftwng

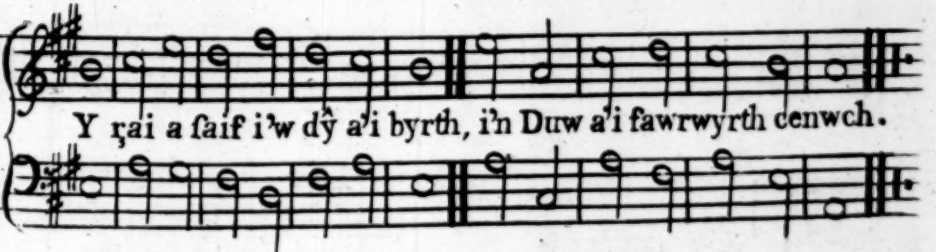

Dy Glust, ystyria y llais mau, clyw fy ngweddiau teilwng.

Pf. CXXXV St Seiriol. i bob 8 a 7 Silaf.

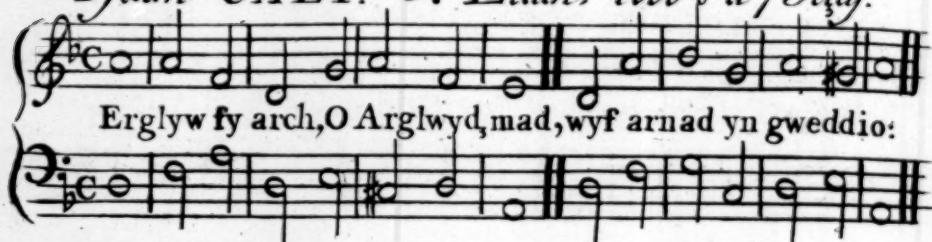

O molwch Enw'r Arglwyd, nef ei weision ef molienwch,

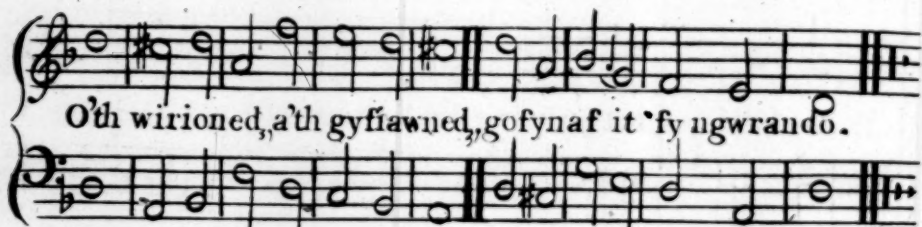

Y rai a saif i'w dŷ a'i byrth, i'n Duw a'i fawrwyth cenwch.

8 *Pŷalm CXLI. St Elian. i bob 8 a 7 Silaf.*

Erglyw fy arch, O Arglwyd, mad, wyf arnad yn gweddio:

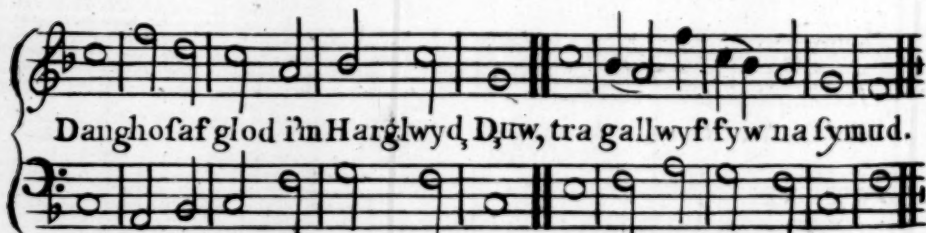

O'th wirioned, a'th gyfiawned, gofynaf it 'fy ngwrandö.

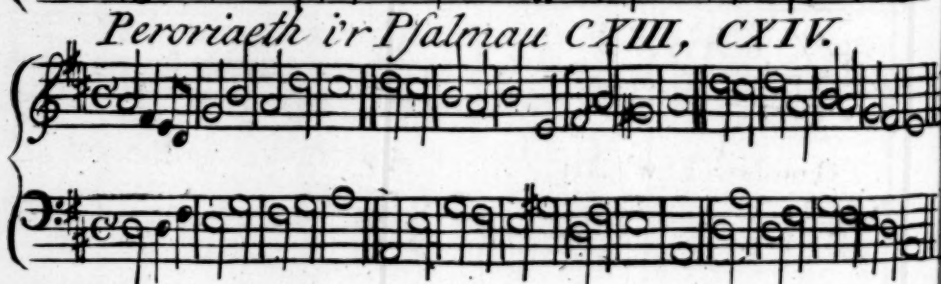

Pŷ. CXLVI St Eneon i bob 8 a 7 Silaf.

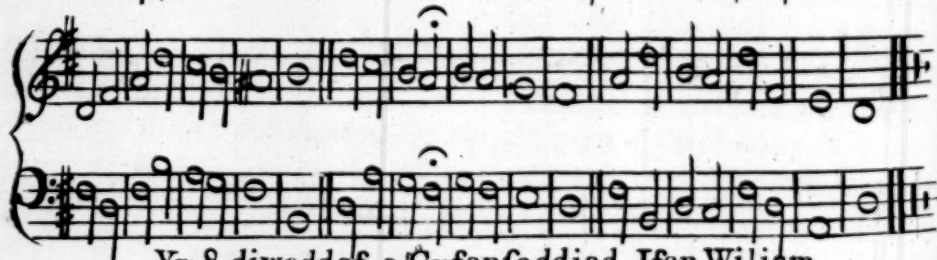
Fy Enaid mola'r Arglwyd, nef, m'a'i molaf ef i'm bywyd:

Danghofaf glod i'm Harglwyd, Duw, tra gallwyf fyw na fymud.

Peroriaeth i'r Pŷalmau CXIII, CXIV.

Yr 8 diweddaf o Gyfansoddiad Ifan Wiliam.

LLYFR Y
S A L M A U,

Wedi eu Cyfieithu, a'u Cyfansoddi

A R

FESUR CERDD,

Y N

G Y M R A E G.

Trwy Waith

EDMUND PRYS,

Archdiacon *Meirionydd*.

*A oes neb yn eich plith mewn adfyd? gweddied. A oes neb
yn esmwyth arno? caned salman. Iago v. 13.*

*Preswylled gair Crist ynoch yn belaelh ym mbob doethineb;
gan ddysgu, a rhybuddio bawb eich gilydd, mewn salman,
a hymnau, ac odlau ysprydol, gan ganu trwy ras yn eich
calonnau i'r Arglwydd. Colof. iii. 16.*

CAER-GRAWNT:

Printiedig gan J. ARCHDEACON, Printiwr i'r Brif-Ysgol.

M.DCC.LXX.

LLYTHYR YR
Archdiacon P R Y S

At y Darllenydd ystyriol.

TR I pheth a wnaeth na chyfeithbwyd y Salmau bendigaid ar yr un o'r Pedwar Mesur ar hugain.

Un yw, Am na allwn ryffgu clymmu'r Ysgrybyr Sanctaidd ar Fesur cyn gaethed; rhag i mi, wrth geisio cadw'r Mesurau, golli Deall yr Ysryd; ac felly pechu'n erbyn Duw, er mwyn boddloni Dyn.

Yn ail, Y mae Gair Duw i'w ganu mewn Cynulleidfa sanctaidd o larwer ynghyd, i foliannu Duw yn un Llais, un Fedawul, un Galen; yr hyn a allant ei wneuthur ar y Mesur gwael bwn, ac ni allai ond un ganu Cywydd neu Awdl.

Yn drydydd, Pob Plant, Gweinidogion, a Phobl annysgedig, a ddysgant Bennill o Garol; lle ni allai ond Ysgolbaig ddysgu Cywydd neu Gerdd gyfarwydd arall. Ac, o achos bod yn berthynol i bob Cristion wybod Ewyllys Duw, a'i foliannu ef; mi a ymadarwais a'r Gelfyddyd, er mwyn bod parwb yn rhwymedig i wario ei Dalent at y goreu. Hefyd, nid wyf fi'n cadw mo'r Mesur esmwyth bwn yn gywir yn mhob man; am nad oes dim yn ein Iaith ni mewn Synwyr i seinio nac i odli a DUW. Am hynny, i rot iddo ef ei ragor a pioedd y Gerdd, mi a rois amryw Ddipthongau eraill i gyfateb a'r Gair bwnnw, yn nesaf ac y medrawn.

LLYFR Y SALMAU.

SALM I.

Y Sawl ni rodia, dedwydd yw,
yn ol drwg yftryw gyngor:
Ni faif ar ffordd trofeddwyr ffol,
nid eiste 'n 'ffol y gwatwor.
2 Ond ei holl ferch ef fydd yn rhwydd
ar ddeddf yr Arglwydd uchod:
Ac ar ei ddeddf, rhydd ddydd a nos,
yn ddiddos ei fytyrdod.

3 Ef fydd fel pren plan ar lan dol,
dwg ffrwyth amlerol arno:
Ni chrina 'i ddalen, a'i holl waith
a lwydda 'n berffaith iddo.
4 Nid felly bydd y drwg di-rus,
ond fel yr ur ar gorwynt;
Yr hwn o'r tir a'i chwyth a'i chwal,
anwadal fydd ei helynt.
5 Am hyn y drwg ni faif mewn barn
o flaen y cadarn uniawn:
Na'r pechaduriaid mawr eu bar
yng hynnulleidfa 'r cyfiawn.
6 Canys yr Arglwydd Dduw, fel hyn,
a edwyn ffyrdd gwirioniaid:
Ac ef ni ad byth i barhau
mo lwybrau pechaduriaid.

SALM II.

PAham y terfysg gwyr y byd?
a pha'm y cyfyd rhodres?
Pa'm y mae 'r bobloedd yn cyd-wau
yn eu bwriadau diles?
2 Codi y mae brenhinoedd byd,
a'u bryd yn gyd-gyngorol:
Yn erbyn Duw a'i Grist (ein plaid)
y mae pennaethiaid bydol.
3 Drylliwn eu rhwymau, meddant hwy;
ni wnawn ni mwy ufudd-dod:
Ac ymaith tafiwn eu trom iau,
Ni chant yn frau mo'n gorfod.
4 Ond Duw'r hwn fydd uwch wybrol len
a chwadd am ben eu geiriau:
Yr Arglwydd nef a wel eu bar,
efe a'u gwatwar hwythau.
5 Yna y dywaid yn ei lid,
a hyn fydd rhy brid iddyn':
O'i eiriau ef y cyfyd braw,
a'i ddig a ddaw yn ddychryn.
6 Gofodais innau (meddai ef)
a llaw gref yn dragywydd,
Fy Mrenhin i, yn llywydd llon,
ar sanctaidd Seion ffynydd.
7 Dyma 'r ddeddf a ddwedai yn rhwydd,
hon gan yr Arglwydd clywais:
Ti yw fy Mab (o'm perffaith ryw)
a heddyw y'th genhedlais.
8 Gofyn im', a mi it' a'i rhydd,
holl wledydd i'w 'tiseddu:
Y cenhedlaethau dros y byd
i gyd a gai' meddiannu.
9 Ti a'u briwi hwynt yn dy farn,
a gwialen haiarn hayach:
Ti a'u maluri, hwythau an'
mor fan a llestri priddach.
10 Am hyn yn awr, frenhinoedd coeth,
byddwch ddoeth a synhwyrol:
A chwithau, farnwyr, cym'rwech ddyf'
iofswng terfysg fydol.

11 Gwas'naethwch chwi yr Arglwydd nef,
ac ofnwch ef d'wy ogud:
A byddwch lawen yn Nuw cu,
etto trwy grynu hefyd.
12 Cusenwch y Mab, rhag ei ddig,
a'ch bwrw yn ffyrnig heibio:
A gwyn eu byd pob calon lan
a ymddiniedan' ynddo.

SALM III.

O Arglwydd, amled ydyw 'r gwyr
y fydd drallodwyr imi?
A llawer iawn i'm herbyn fydd
o ddydd i ddydd yn codi.
2 D'wedai lawer o'r gwrthgyrch blaid,
yn drwm am f' enaid eifoes:
Nid oes iddo yn ei Dduw lor
chwaith mawr ystor o'i einioes.
3 Tithau, O Arglwydd, ym mhob man,
ydwyd yn darian ymy:
Fy ngogoniant wyt; tu a'r nen
y codi'mhen i syny.
4 Ar Dduw yr Arglwydd a'm holl lais
y gelwais yn dofturaidd:
Ac ef a'm clybu i ar frys
o'i uchel freinllys sanctaidd.
5 Mi orweddais, ac a gyfgais,
ac mi a godais gwedi:
Canys yr Arglwydd oedd i'm dal,
i'm cynnal, ac i'm codi.
6 Nid ofnaf fi, o'r achos hwn,
mo fyrrddiwn fydd yn barod,
O bobloedd, o'm hanigylch yn dyn,
i'm herbyn wedi dyfod.
7 Cyfod ti, Arglwydd, achub fi,
drwy gospi fy ngelynion:
T'rewaist yr en, torraist eu daint,
er maint yr annuwiolion.
8 I'r Arglwydd byth (o achos hyn)
y perthyn iechydwrïaeth:
Ac ar ei bobl y disgyn gwllith
ei fendith yn dra helaeth.

SALM IV.

DUW fy nghyfiawnder, clywaist fi,
i'm cyni pan y'th elwais:
Rhyddheiaist fi, dod im' un wedd
drugaredd, clyw fy oerlais.
2 O feibion dynion, hyd ba hyd
y trowch trwy gyd ymgabledd,
Fy mharch yn warth? a hynny fydd
drwy gelwydd a thrwy wagedd.
3 Gwybyddwch ethol o Dduw Cun
iddo 'i hun y duwiolaf:
A phan alwyf arno yn hy,
efe a wrendy arnaf.
4 Ofnwch a thewch, ac na phechwch,
meddylwch ar eich gwely:
5 Aberthwch, gobeithwch Dduw Ner;
rhodd cyfiawnder yw hynny.
6 Pwy (medd llaweroedd) y pryd hyn,
a ddengys yn' ddaioni?
O Arglwydd, dyrcha d' wyneb-pryd,
daw digon iechyd i ni.
7 Rhoist in' calon lawenydd mwy
(a hynny trwy dy fendith)
Nag a fyddai gan rai yn trin
amlder o'u gwin a'u gwenith.

SALM V, VI, VII.

Mi orweddaf ac a hunaf,
a hynny fydd mewn heddwch :
Can's ti, Arglwydd, o'th unig air,
a phair im' ddiogelwch.

SALM V.

A Rglwydd, clyw 'ngweddi yn ddiball ;
Duw, deall fy myfyrdod :
2 Erglyw fy llais a'm gweddi flin,
fy Nuw, a'm Brenhin hyglod.
3 Yn fore gwrando fi, fy Naf,
yn fore galwaf arnaf :
4 Can's nid wyd Dduw i garu drwg ;
ni thrig i'th olwg anfad.
5 Ni faif ynfydion yn dy flaen,
na'r rhai a wnaen' anwiredd ;
Y rhai hyn fydd genyt yn gas,
sef diflas i'th bob gwagedd.
6 Y rhai a dd'wedant siŋg a hud,
a phob gwyr gwaedlyd creulon,
Ti a'u tynni hwynt-hwy o'r gwraidd,
fel ffaidd annuwiolion.
7 Dof finnau tu a'th dy mewn heddw ;
am dy drugaredd galwaf :
Trwy ofn, a pharch, a goglod dwys,
i'th sanctaidd eglwys treiglaŋ.
8 I'th g, ŋawnder arwain fi, Ner,
rhag blinder a chafneŋ :
Duw, gwna dy ŋfordd, rhag ofn eu brad,
yn waŋtad rhag fy wyneb.
9 Can's i'w genau nid oes dim iawn ;
mae llygredd llawn i'w ceudod :
Eu gyddŋau fel ceulannau bedd,
a gwagedd ar eu tafod.
10 Diftrywia hwynt i'w camwedd, Ion ;
o'u holl gynghorion cwympant :
Hwnt a hwy, a'u holl ddrygioni ;
i'th erbyn di rhyŋelant.
11 A'r rhai a 'mddiried ynot ti,
am i't' gyŋgodi droŋtynt,
Llawenhant : a phob rhai a'th gar,
cei fawl yn llafar ganthynt.
12 Can's ti (Arglwydd) anŋoni wli'th
dy ŋendith ar y cyŋon :
A'th gywir ŋerch, fel tarian gref,
rhoi droŋto ef yn goron.

SALM VI.

O Arglwydd, na cherydda fi
ym mhoethni dy gynddaredd :
Ac na choŋpa fi yn dy lid,
oblegid fy anwiredd.
2 O Arglwydd, dy drugaredd dod ;
wyf leŋg mewn nychdod rhybrudd :
3 O Arglwydd, tyr'd, iacha ŋi'n chwyrn,
mae ŋ' eŋgryn i mewn cyŋtudd.
4 A'm henaidd i, o'r lleŋgedd hyn,
y fydd mewn dychryn 'ŋgeler :
Tithau, O Arglwydd, pa ryw hyd
rhoi arnaf ddybryd brudd-der ?
5 Duw, gwared ŋ' enaid, dychwel di,
iacha ŋi a'th drugaredd :
6 Nid oes yn angau goŋ na hawl ;
a phwy a'th fawl o'r pridd-fedd ?
7 Diffygiaŋ gan ochain boh nos,
pew'n gwal anniddos foddfa :
8 Rwy'n gwlychu, drwy y cyŋtudd mau,
a'm dagrau fy ngorweddfa.
9 O ddig i'm cas a goddeŋ drwg,
ŋyngolwg ŋi'n tywyllu :
A chan y dwir a red yn rhaff,
ynt anghraff, ac yn pylu.
10 Pob un a wnelo, aed ym mhell,
ma dichell nac anwiredd :

Can's clybu yr Arglwydd fy llais,
pan leŋais am drugaredd.
9 Yr Arglwydd, clybu ef fy arch,
rhoi finnau barch a moliant :
10 Fe dderbyn ŋy ngweddi, a'm gwaedd ;
am hyn yr haedd ogoniant.
11 Fe w'radwyddir, fe drallodir,
yn ddir fy holl elynion :
Ac ŋo'u dychwelir, drwy ŋeŋ glw'th,
hwynt yn ddiŋymmwith ddigon.

SALM VII.

O Achub fi, fy Nuw, fy Ner ;
can's mae ŋy hyder ynot :
Rhag ŋy erlidwyr gwared fi ;
can's mae o'r rheini ormod.
2 Rhag llarpio ŋ' enaid ŋel y llew,
heb un dyn glew a'm gweryd :
A'm rhwygo i yn ddrylliau man ;
ŋal dyna amcan gwaedlyd.
3 O Arglwydd Dduw, os gwnaethum hyn,
os drwg y ŋi'n ŋy nwyllaw,
4 Na thrwy ymddried, dwyll i neb,
pe bawn wrthwyneb iddaw ;
5 I erlid ŋ' oes y gelyn doed,
dalied, a rhoed ŋi'n iŋaf :
A fathred ŋ' urddas yn y llwch,
drwy 'r diŋŋŋyrwch eithaŋ.
6 Cyfod, O Dduw, cyfod i'th ddig,
a goŋtwng big pob gelyn :
A deŋfro droŋof yn y ŋarn ;
ŋeŋ cadarn yw d' orchymyn.
7 Pan ddringych, yr holl bobl yn llw
a ddaw o'th ddeutu attad :
Duw, dychwel i'th ŋarn er eu mwyn,
a gwrando 'n cwyn yn waŋtad.
8 Duw, dyro i'r bobl y ŋarn dau,
a barn di finnau, Arglwydd :
Ac ŋel yr haeddaŋ, dod ŋarn iawn,
yn ol ŋy llawn berŋŋeithrwydd.
9 Derŋid anwiredd y rhai drwg ;
gwna 'n amlwg ŋfordd y cyŋon :
Can's union wyd, a chraff, Duw cu,
yn chwilio deutu 'r galon.
10 Ac am fod Duw yn canŋod hyn,
Duw yw ŋ' amddiŋfyn innau :
Duw fydd iachawdwr i bob rhai
fydd lan ddiŋai 'u calonnau.
11 Felly mae Duw byth ar yr iawn,
a Duw yw'r cyŋiawn Farnydd :
Wrth yr annuwiol ar bob tro
mae Duw yn digio beunydd.
12 Ac oni thry 'r annuwiol cas,
ŋo liŋa 'i loywlas gledau :
Ar annel y mae bwa 'r Ion,
a'i barod lymion ŋaethau :
13 Seŋ arŋau angau at y nod
y maent yn barod ddigon :
Ac ni ŋaetha ef ergyd byr
at yr erlidwyr poethion.
14 Wele, hanes y gelyn drwg,
efe a 'mddwg ar draha :
O chwydd ar gamwedd, beichiog fydd,
ar gelwydd yr eŋgora.
15 Cloddiodd ef bwl hyd eigion llawr,
o ŋwriad mawr i'r truan :
Ac ef a ŋyrthiodd, ymron bawdd,
i'r dyŋn i'w glawdd ei hunan.
16 Ei holl anwiredd ar ei ben,
o uchder nen, a ddiŋgyn :
A Duw a ddyrchwelir, yr un wedd,
ei gamwedd ar ei goryn.

S A L M VIII, IX, X.

17 I'm Harglwydd Dduw rhof finnau glod ;
caf ganfod ei gyfiawnder :
A chanmolaf ei Enw yn rhwydd,
yr Arglwydd o'r uchelder.

S A L M VIII.

O Arglwydd, ein Ior ni a'n nerth,
mor brydferth wyd drwy 'r holl-fyd !
Dy Enw, a'th barch, a roist uwch ben
daear ac wybren hefyd.
2 Peraist it' nerth o enau plant,
a rhai a fignant beunydd,
Rhag d' elynion : tawed, am hyn,
y gelyn a'r dialydd.
3 Wrth edrych ar y nefoedd faith,
a gweled gwaith dy fyfedd,
Y lloer, y ser, a threin y rhod,
a'u gofod mor gyfannedd;
4 Pa beth yw dyn, it' i'w goffhau
o ddoniau ac a'nwyl-fraint ?
A pheth yw mab dyn, yr un wedd,
lle rhoi ymgeledd cymmaint ?
5 Ti wnaethost ddyn, o fraint a phris,
ychydig is Angylion :
Mewn mawr ogoniant, parch, a nerth,
rhoist arno brydferth goron.
6 Ar waith dy ddwyllaw is y nef
y gwnaethost ef yn bennaeth :
Gan ofod pob peth dan ei draed,
iddo y gwnaed llywodraeth :
7 Defaid, gwartheg, a holl dda maes,
a'r adar laes eu hefyll,
Ehedaiad nef, a'r pylg o'r don,
sy'n tramwy 'r eigion erchyll.
8 O Arglwydd, ein Ior ni a'n nerth,
mor brydferth wyd drwy 'r holl-fyd !
Dy Enw a'th barch a roist uwch ben
daear ac wybren hefyd.

S A L M IX.

C Lodforaf fi fy Arglwydd Ion
o'm calon, ac yn hollawl :
Ei ryfeddodau rhof ar led ;
ac mae 'n ddyled eu canmawl.
2 Byddaf fi lawen yn dy glod,
ac yn nod gorfoleddaf :
I'th Enw (O Dduw) y canaf glod ;
wyd hynod, y Goruchaf.
3 Tra y dychwelir draw'n eu hol
fy holl elynol luoedd ;
Llithrant o'th flaen, difethir hwy,
ni ddon' hwy mwy i'w lleoedd.
4 Can's rhoist fy marn yn fatter da ;
gwnaethost eisteddfa union :
Eisteddaist ar y gwir, yn siwr
tydi yw'r Barnwr cyfion.
5 Ceryddaist, a distrywiaist di,
y cenhedlaethi cyndyn :
Diwreiddiaist ynfyd yn y bon,
ni bydd byth son am danyn'.
6 Distrywiaist dithau (elyd glas)
do lawer dinas hyfryd :
Darfu dy nerth byth, darfu hyn,
a'r cof o honyn' hefyd.
7 Ond yr Arglwydd i'w nerth a fydd,
ac yn dragwydd pery ;
A pharod fydd ei faingc i farn,
a chadarn ydyw hynny.
8 Can's efe a farna y byd,
a'r bobl i gyd fydd ynddo,
Trwy gyfiawnder, heb ofni neb,
a thrwy uniondeb rhagddo.
9 Gwna 'r Arglwydd hefyd hyn wrth raid ;
trueiniaid fo'u hymddiffyn :

Noddfa a fydd i'r rhai 'n mewn pryd,
pan fo caledfyd arny'n',
10 A phawb a'th edwyn, rhon eu cred
a'u holl ymddiried arnad :
Can's ni adewiaist (Arglwydd) neb
a geisio 'i wyneb attad.
11 Molwch chwi 'r Arglwydd, yr hwn fydd
yn sanctaidd fynydd Seion :
A d'weddwch i'r bobl fal yr oedd
ei holl weithredoedd mawrion.
12 Pan chwilio ef am waed neu drais,
fe gofia lais y truaion :
Pan eisteddo ar faingc y frawd,
fe glyw y tlawd yn germain.
13 Dy nawdd, Arglwydd ; dydi im' fydd
ddyrchafydd o byrth angau ;
A gwel fy mlinder gan fy nghas,
y fydd o'm cwmipas innau.
14 Fel y mynegwyd dy holl wyrth,
a hyn ym mhyrth merch Seion :
Ac fel y bywyd lawen a firaeth
i'th iechydwrtaeth dirion.
15 Y cenhedloedd cloddiafant ffos,
lle 'u suddent, agos boddi :
I arall lle cuddiafant rwyd,
eu traed a faglywyd ynddi.
16 Yr Arglwydd nef fal hyn yn wir
adwaenir wrth ei farnau :
A'r annuwiol a wnaethai'r rhwyd,
yn hon y daliwyd yntau.
17 Yr annuwiol i uffern aed,
ac yno gwnaed ei wely :
A'r rhai 'ollyngant Dduw dros gof,
bydd yno fyth eu lletty.
18 Can's byth y gwirion a'r dyn tlawd
hyd ddydd brawd ni's anghofir :
Y gweiniaid a'r trueiniaid, hwy
eu gobaith mwy ni cholir.
19 O cyfod, Arglwydd, yn dy wyn ;
na ad i ddyn mo'th orfod :
Barna 'r cenhedloedd gar dyfion,
a'th farn yn union gofod.
20 Gyrr arnynt, Arglwydd, ofn dy rym,
yn awchlym i'th elynion ;
Fel y gwybyddont, pe baent mwy,
nad ydynt hwy ond dynion.

S A L M. X.

O Arglwydd, pa'm y fesi di
oddiwrthym ni cyn belled ?
Pa'm yr ymguddi di a'th rym,
pan ydym mewn caethiwed ?
2 Y dryg-rai fydd yn blino 'r tlawd,
gan drallawd, a chan falchder :
Yn y dichellion a wna'i rhai'n,
hwynt-hwy eu hunain dalier.
3 Hoff gan ddyn drwg ei chwant ei hun,
pawb yn gytton a'i bechod :
Bendithio mael ydyw eu fwydd,
a'r Arglwydd maent i'w wrthod.
4 Yr annuwiol ni chais Dduw Ner ;
(mae ef i'w falchder cyfuwch)
Ni chred ef, ac ni seddwl fod
un fath awdurdod goruwch.
5 Am fod ei ffyrdd mewn llwyddiant hir,
ni wel mo'th wir gyfammod :
Bydd dordyn wrth elynion man,
fel chwythu tan mewn forod.
6 Fe dd'wedodd hyn a'i seddwl fyth ;
Ni ddigwydd byth in' adfyd :
Ni'm fymmudir o oes i oes ;
ni chaf na gloes na drygyd.

S A L M XI, XII, XIII, XIV.

- 7 Yn ddichellgar, yn dwyllgar iawn,
a'i safn yn llawn melltithion :
Tan ei datod y mae camwedd,
a thraws anwiredd creulon.
- 8 Mewn cilfechyd y disgwyl fan
i ladd y truan gwirion :
Ac ar y tlawd a llygad llym
yn dangos grym ei galon.
- 9 Fe orwedd fel y llew i'w ffau,
i fwrw ei faglau trawfion :
Y gwan a'r tlawd a dyn i'w rwyd,
ac yno daliwyd gwirion.
- 10 Fe duchan, fe a' mgyrma i' hun,
fel un ar farw o wendid :
Ac ef yn gryf, a fel yn wael,
ar wan i gael ei ergyd.
- 11 Yn ei galon d'wedodd am Dduw,
nad ydyw yn gofiadur :
Cuddiodd ei wyneb, ac ni wel
pa beth a wnel creadur.
- 12 Cyfod, Arglwydd, dyrcha dy law,
dy fod i'n cofiaw dangos :
Ac nac anghofia, pan fo rhaid,
dy weiniaid a'th werinos.
- 13 Paham y cablant hwy wir Dduw,
yr anwir annuw lledffrom ?
Pa'm y meddyliant arnat ti,
nad ymofynni 'm danom ?
- 14 Gwelai'th hyn ; can's canfyddi drais,
a chofpi falais anfad :
Tydi yw gobaith tlawd, a'i borth,
a chymmorth yr ymddifad.
- 15 Tor ymaith yr annuwiol rym
yn gyflym, a'r maeifus :
Cais allan eu hanwiredd hwy,
ni chai di mwy 'n ddrygionus.
- 16 Yr Arglwydd fydd yn Frenhin byth,
ef yw 'r gwehelyth Lywydd :
Disfrywiwyd pob cenhedlaeth gref
o'i dir ef yn dragywydd.
- 17 Duw, gweddi'r gwan a glywaist di,
ac a gyfluri 'r galon :
Tro eilwaith attom y glust dau,
a chlyw weddiau ffyddlon.
- 18 Tros yr ymddifaid y rhoi farn,
a'r gwan fydd cadarn bellach ;
Mekis na's gall daearol ddyn
mo'r pwyfo arny'n mwyach.

S A L M XI.

- CRedaf i'r Arglwydd yn ddi-nam :
paham y d'wedwch weithian
Wrth f' enaid, Hwnt, a hed i'th fryn,
-fel wrth aderyn bychan :
- 1 Wele 'r annuwiol a'u bwau,
a'u cawell faethau'n barod,
Am wirioniaid yn llechu'n fain,
i faethu 'r rha'n o gysgod.
- 3 Y seifain oll i lygredd aeth :
ond beth a wnaeth y gwirion ?
- 4 Mae 'r Arglwydd yn ei ddinas gref ;
fe weryd ef y cyfion.
- Yr Arglwydd o'i orfeddfa fry
at y tlawd try ei olwg :
Gweithredoedd holl hiliogaeth dyn
i'w lygaid ydyn' amlwg.
- 5 Mae'r Arglwydd o'r naturiaeth hon ;
prawf gyfion er ymgeledd :
Ond cas yw gan ei enaid fo
ddyn drwg a hoffo wageid.
- 6 Ar bechaduriaid marwor tan
a brwmftan a ddaw'n gawod,

- A gwynt tymhestlog uchel iawn ;
fal dyna lawn wialennod.
- 7 Can's cyfion ydyw 'r Arglwydd Ner ;
cyfiawnder mae'n ei garu :
A'i wyneb at yr union try,
a hynny i'w ymg'leddu.

S A L M XII.

- O Achub bellach, Arglwydd cu ;
se ddarfu 'r trugarogion :
A'r holl wirionedd ar ball aeth
o blith hiliogaeth dynion.
- 1 A gwefus gweniaith d'wedant ffug,
er twyll a hug i'r eiddynt :
A chalon ddyblyg yr un wedd
y cair oferedd ganddynt.
- 3 Yr Arglwydd torred, o'i farn faith,
wefusau 'r gweniaith diles :
A'r holl dasodau ffroftus iawn
a fyddo llawn o rodres.
- 4 Gallwn orfod o nerth tafod,
dwy wefus y fydd eiddom :
Fal hyn y d'wedant hwy yn rhwydd,
a phwy fydd Arglwydd arnom ?
- 5 Yntau ein Duw a dd'wedodd hyn ;
Rhag llethu 'r gwaelddyn codaf :
Y dyn gofidus, tlawd, a'r caeth,
mewn iechydwrriaeth dodaf.
- 6 Pur iawn yw geiriau 'r Arglwydd nef,
a'i 'ddewid ef fydd berffaith,
Fel arian o ffwrn, drwy aml dro,
wed'i goeth buro feithwaith.
- 7 Ti, Arglwydd, yn ol dy air di,
a'u cedwi mewn hyfrydwch
Byth rhag y ddrwg genhedlaeth hon,
dy weition i gael heddwch.
- 8 Pan ddyrchaer y trawfion blin,
da ganddyn' drin anwiredd :
Felly daw dynion o bob parth
i twyfwy gwarth o'r diwedd.

S A L M XIII.

- PA hyd, fy Arglwydd, Dduw dilyth ?
a'i byth yr wyf mewn anghof ?
Pa guddio 'r wyd, (O Dduw) pa hyd,
dy lan wyneb-pryd rhagof ?
- 2 Pa hyd y rhed meddyliau tro
bob awr i ffinio 'nghalon ?
Pa hyd y goddefaf y dir,
dra codir fy nghafeion ?
- 3 O Arglwydd, edrych arnaf fi,
a chlyw fy ngweddi ffyddlon :
Agor fy llygaid, rhag eu cau
ynghyffga angau ddigllon.
- 4 Pe llithrwn ddim (rhag maint yw'r llid)
fo dd'wedid fy ngorchfygu :
A llawen fyddai fy holl gas ;
dal fi o'th ras i fynu.
- 5 Minnau'n dy nawdd a rois fy ffydd,
a'm holl lawenydd eithaf :
Canaf i'm Duw a'm helpiodd i ;
gwnaf gerddi i'r Goruchaf.

S A L M XIV.

- F'E dd'wedai 'r ynfyd nad oes Duw ;
ac felly byw drwy goegni :
Ymlygru'n ffaidd, ni chais gel ;
nid oes a wnel ddaioni.
- 2 O'r nef yr edrychodd yr Ion
ar holl drigolion daear,
A roddai neb ei goel ar Dduw,
a cheisio byw'n ddeallgar.

SALM XV, XVI, XVII.

3 Fe giliodd pawb at lygredd byd,
ymdroent i gyd mewn brynti :
Nid oes un a wnel well na hyn,
nac un a fyn ddaioni.
4 Eu gwddi fy fedd agored cau,
maent a thafodau 'ftrywgar :
A gwenwyn lindys fy'n parhau
dan eu gwefufau twyllgar.
5 A'u genau llawn (fel gwenwyn llith)
o feldith, ac o fustledd :
Ac anian efgud yw eu traed
i dywallt gwaed a dialedd.
6 Distryw ac anhap fy'n eu ffyrdd ;
ni 'dwaenent brif-ffyrdd heddwch :
Nid oes ofn Duw'n eu golwg hwy ;
ni cheifiant mwyr 'difeirwch.
7 Pa'm ? oni wyddant hwy eu bod
drwy bechod, y modd yma,
Yn yfu fy mhobl a'u cildroi,
un wedd a chnoi y bara ?
8 Gweddio 'r Arglwydd hwy ni wnant ;
yn hyn dychrynant luoedd :
Am fod Dduw 'n dala gyd a'r iawn,
yn un a'r cyfiawn bobloedd.
9 Gw'radwyddech gynt gyngor y tlawd,
fal 'y gwnewch drallawd etto :
Am i'r tlawd gredau y doe llwydd
oddiwrth yr Arglwydd iddo.
10 Pwy a all roi i Israhel,
o Seion uchel, iechyd ?
Pwy ond ein Duw ? yr hyn pan wnel,
bydd lingo ac Israhel hyfryd.

SALM XV.

DYwaid i mi, pa ddyd a drig
i'th lys barchedig, Arglwydd ?
A phwy a crys ac a fydd
ym mynydd dy sancteiddrwydd ?
2 Yr hwn a rodia 'n berffaith dda,
yr hwn a wna gyfiawnder :
A'r hwn a draetha o'i galon wir,
a drig ar dir uchelder.
3 Yr hwn ni ddywaid, ac ni wna,
ddim ond o'r da bwygilydd :
Ac ni chynnwys y rhai a ron'
i'w cymmydogion g'wilydd.
4 Yr hwn fydd isel yn ei fryd,
yn caru 'i gyd grist'nogion ;
Yr hwn fy'n ofni 'r Arglwydd Dduw,
ac fydd yn byw yn fyddlon.
Yr hwn ni thyng ddim ond y gwir,
er dir neu niweid iddo :
5 Ac ni ro ei arian yn llog,
er dwyn cymmydog dano.
Na gwobr, na rhodd, yr hwn ni fyn,
er dal yn erbyn gwirion.
Awnelo hyn, ni lithra fyth ;
fe gaiff y ddilyth goron.

SALM XVI.

CADw fi, Dduw ; can's rhois fy-mhwys
a'm coel yn dradwys arnad :
2 Fy Arglwydd wyd ; mae dan fy mron
y gyffes hon yn wastad.
Nad lles it' yw, na'm da, na'm rhin ;
3 ond i drin faint daearol :
I lesu 'r rhai'n fy 'wyllys yw,
y rhai fy'n byw'n rhinweddol.
4 I'r rhai a redant at dduw gau,
y daw gofidiau amlder ;
Eu diod offrwrm o waed, ni
offrymmaf fi un amfer ;

5 Ni henwaf chwaith. Yr Arglwydd yw
fy modd i fyw, a'm phiol :
A thydi, lor, fy'n rhoi 'mi ran
a chyfran yn ddigonol.
6 A thrwy Dduw fyrrhiodd i mi ran
o fewn y fan hyfrydaf :
Digwyddodd i mi, er fy maeth,
yr etifeddiaeth lanaf.
7 Bendithiaf finnau Dduw fy lor,
hwn a roes gyngor ymy :
Farennau hefyd, ddydd a nos,
fydd im' yn dangos hynny.
8 Rhois fy Ner (bob awr) gar fy mron ;
o'r achos hon ni lithraf :
Can's mae ef ar fy nehau law ;
yma na thraw ni syllaf.
9 O herwydd hyn, llawen a llon
yw fy nghalon ; ac eilwaith
Hyfryd yw fy mharch a di-ddig,
a'm cnawd a drig mewn gobaith.
10 Can's yn uffern ni edi di
mo'm henaid i, i aros :
Na'th anwyl Sanct (drwy naws y bedd)
i weled llygredd ceuffos.
11 Dangosi im' lwybr i fyw'n iawn ;
dy fron yw'r llawn llawenydd :
Can's yn dy nerth, nid yn y llwch,
mae digrifwch tragwydd.

SALM XVII.

O Clyw gyfiawnder, Arglwydd mad,
ystyr i'y nad i'th grybwyll ;
Clust ymwrando a'r weddi fau,
fydd o wefufau didwyll.
2 Disgwilia 'marn oddiwrthyt ti ;
can's da y gweli 'r union :
Profiaf, a gwyddost ganol nos,
mor ddi-ddos ydyw nghalon.
3 Pan chwiliaf fi (da yw dy gof)
ni chefaist ynof gamwedd :
Fy myfyr mad, na'm meddwl llaes,
na ddoed i faes o'm dannedd.
4 I ochel cydwaith dynion drwg,
drwy d'air a'th amlwg gyneor,
Ffordd y dyn trawigryf haerllyg llym,
fe ddysgwyd ym' ei hepgor.
5 Ond yn dy union lwybrau di,
Dduw, cynnal fi yn wastad :
Rhag llithro allan o'th iawn hwyl,
Dduw, disgwyl fy ngherddediad.
6 Galw 'r wyf arnad, am dy fod
yn Dduw parod i wrando :
Geistwng dy glust, a chlyw yn rhodd
fy holl ymadrodd etto.
7 Cyfranna dy ddaionus rad
(ti 'r hwn wyt Geidwad fyddlon)
I'r rhai fy'n ymroi dan dy law,
rhag broch a brow y trawfion.
8 Cadw fi'n anwyl rhag eu twyll,
fel anwyl ganwyll llygad :
Ynghysgod dy adenydd di
O cadw fi yn wastad ;
9 Rhag yr annuwiol a'u mawr bwys,
a rhag fy nghyfrwys-elyd,
Y rhai a gais fy enaid i,
gan godi yn fy erbyn.
10 Maent hwy mor dordyn ac mor fras,
ac yn rhy gas eu geiriau ;
Ac yn rhoi allan ffroft ar led,
gan falched eu parablau.
11 Maent hwy yn amgylchu yn flin
lle yr ym ni'n cynniwer ;

S A L M XVIII.

Ac a'u golygon tu a'r llawr,
mewn gwag a thramawr hyder.
12 Maent hwy fel llew, dan godi gwrych,
a fai'n chwennych ysglyfaeth;
Neu fel llew ifanc (er ei les)
a geisfai loches hyfaeth.
13 Cyfod, Arglwydd, o'i flaen ef saf;
dy help a gaf i'm henaid:
A tharo i lawr, a'th gledlyf noeth,
yr enwir fflamboeth tanbaid.
14 Rhag gwyr dylaw, rhag gwyr y byd,
sy a'u rhan i gyd oddiyma,
Gan ierwi boliau, a rhoi i'w plant
yn fawr eu chwari a'u traha.
15 Minnau mewn myfyr, fel mewn hun,
a welaf lun d' wynebpryd:
A phan ddihunwyf o'r hun hon,
y byddaf ddigon hyfryd.

S A L M XVIII.

O Ior fy ngrym, caraf di'n fawr,
fy nghreiglaur, twr i'w mward:
2 Fy Naf, fy nerth, fy nawdd, fy Nuw,
hwn yw fy holl ymddiried.
3 Pan alwyf ar fy lor hynod,
i'r hwn mae clod yn gyfion:
Yna y'm cedwir yn ddiau
rhag drygau fy nghaeion.
4 Gofidion angau, o bob tu,
oeddynt yn cyrchu i'm herbyn:
A llifodd afonydd y fall,
yn ddibedi, er fy nychryn.
5 Pan ydoedd fwyaf ofn y bedd,
a gwaedlyd ddiwedd, arnaf,
Ag arfau angau o bob tu,
a'm cas yn nefeu attaf:
6 Yna y gelwais ar fy Ner;
ef o'r uchelder clywodd:
A'm gwaedd a ddaeth hyd gar ei fron,
a thirion y croefawodd.
7 Pan ddigiodd Duw, daeth daear-gryn,
a fail pob bryn a siglodd:
A chyffro drwy'r wlad ar ei hyd,
a'r holl fyd a gynhyrffodd.
8 O'i enau tan, o'i ffroenau tharth,
yn 'nynnu pob parth wybren:
9 A chan gymylau dan ei draed,
du y gwnaeth y ffurfafen.
10 Ac fal yr oedd ein Ior fel hyn
uwch cerubyn yn hedeg:
Ac uwch law adenydd y gwynt
mewn nefol helynt hoywdeg.
11 Mewn dyfroedd, a chymylau fry,
mae i'w wely heb ei welld:
12 Ac yn eu gyrru'n genlysg man,
a marwor tan i wared,
13 Gyrrodd daranau, dyna i'w les;
gyrrodd o'r nef genhadon:
14 Cenllysg, marwor tan, melt yn gwau;
fal dyna i'w faethau poethion.
15 Distrywiwyd dy gas: fellygyn
gan chwythiad gwynt o'th enau,
Gwaigeraist di y moroedd mawr;
gwelwyd y llawr yn olau.
16 Felly gwnaeth Duw a mi'r un modd;
anfonodd o'r uchelder:
Ac a'm tynnodd o'r lle yr oedd,
i'm hamgylch ddyfroedd lawer.
17 Fe a'm gwaredodd Duw, fal hyn,
oddiwrth fy ngelyn cadarn;
Yn rhydrwm imi am ei fod,
rhoi finnau glod hyd ddyddfare.

18 Safent o'm blaen, ni chawn ffordd rydd,
tra fum yn nydd fy ngofid:
Ond yr Arglwydd ef oedd i'm dal,
a'm cynnal yn fy ngwendid.
19 Fy Naf ei hun a'm rhoes yn rhydd;
fe fu Waredydd ymy:
Ac o dra ferch i mi y gwnaeth,
na bawn i gaeth ond hynny.
20 Yr Arglwydd a'm gobrwy'n ol
fy ngwaftadol gyfiawnder:
Ac yn ol glendid fy nwy law,
tal im' a ddaw mewn anfer.
21 Can's ceisfais ffydd fy Arglwydd Ner;
ni wneuthum hyder ormod,
Na dim 'geler erbyn fy Nuw;
gochelaist gyfryw bechod.
22 Can's ei ddeddfau maent ger fy mron,
a'i hollawl gyfion farnau:
Ac ni rois heb io'r un o'r rhai'n;
hwy ynt fy nghoelfain innau.
23 Bum berffaith hefyd o'i flaen, ag
ymgedwais rhag byw'n rhyddrwy:
24 A'r Arglwydd gobrwyodd fi'n llawn,
yr hyn tu'n iawn i'w olwg.
25 I'r trugarog, trugarodd rhoi:
i'r perffaith, trol berffeithrwydd:
26 A'r glan gwnei lendid, ac i'r tyn
y byddi gyndyn, Arglwydd.
27 Can's mawr yw dy drugarodd di,
gwareddi'r truan tawel:
Ac a ostyngi gar dy fron
rai a golygon uchel.
28 Ti a oleui'nghanwyll i;
am hynny ti a garaf:
Tydi a droi fy nos yn ddydd,
a'm tywyll fydd goleuaf.
29 Oblegid ynot ti, fy Naf,
y torraf trwy y fyddin:
Ie'n fy Nuw y neidia'n llwyr,
be tros y fagwyr feinid.
30 Ys perffaith ydyw ffordd Duw nef,
a'i air ef fydd boreddig:
Ac i bob dyn ynddo a gred
mae i'w fwcled bendigedig.
31 Can's pwy fydd Ddew? d'wedwch yn rhwydd:
pwy ond yr Arglwydd nefol?
A phwy fydd graig onid ein Daw?
Ief, difigi yw'n dragwyddol.
32 Duw a'm gwregysodd i a nerth,
a rhoes im' brydferth lwybrau:
33 Fe roes fy nrhaed ar hy-lwybr da,
gorffeddfa'r uchel fannau.
34 Efe fy'n dysgu rhyfel ym,
gan roi grym i'm pawennau:
Fel y torrif bwa o ddur
yn brysur rhwng fy mreichiau.
35 Daeth o'th ddaioni hyn i gyd;
rhoist darian iechyd ymy:
A'th law ddeau yr wyd i'm dwyn;
o'th fwynder yr wy'n tyfu.
36 Ehengaist imi lwybrau teg,
i reddeg buan gamrau:
Nid oes ynof un cymmal gwan;
ni wegrian fy mynyglau.
37 Erldiaid i fy nghas yn llym,
a daethym i'w goddiwedd:
Ac ni throis un cam i'm hol mwy,
nes eu bod hyw'n gelanedd.
38 Gwnaethum arnynt archollion hyll,
fel sefyll na's gallasant:
Ond trwy ammharch i'w eig a'u gwaed,
i lawr dan draed syrthiant.

SALM XIX, XX, XXI.

- 39 Gwregyfaist fi a gwregys nerth,
at wres ac an-gerth rhyfel :
A'r rhai a ddaeth i'm herbryn i,
a gwympaist di'n ddiogel.
- 40 Fal hyn y gwnaethost imi gau
ar warrau fy ngelynion,
A'm holl gas a ddifethais i ;
rhois hwynt i weiddi digon.
- 41 Ac er gweiddi drwy gydol dydd,
ni ddoe achubydd atynt :
Er galw 'r Arglwydd, ni ddoe neb
a roddai ateb iddynt.
- 42 Maluriais hwy fel llwch mewn gwynt ;
fel dyna helynt efridd :
Ac mi a'u fethrais hwynt yn ffron,
fel pridd neu dom heoludd.
- 43 Gwaredaist fi o law fy nghas ;
rhoist bawb o'm cwrpas danaf :
Doe rhai ni welent fi erioed
a llaw a throed hyd ataf.
- 44 Addaw ufudd-dod, ond fo gaid
gan blant estroniaid gelwydd :
45 A phlant estroniaid twyll a wnant,
ond crynant i'w 'tfaellydd.
- 46 Eithr byw yw'r Arglwydd ar fy mhlaid,
fy nghraig fendigaid hefyd :
Dyrchafer Duw ; ynddo ef trig
fy nerth, a'm hunig iechyd.
- 47 Fy Nuw tra fo a'i nerth i'm dal,
rhoi dial hawdd y gallaf :
A rh'oli pobloedd : can's efo
sydd yn eu t'wyfo ataf.
- 48 Fy ngwaredydd, a'm dyrchafydd,
o chytid rhai i'm herbryn,
Wyt ti, O Dduw : a'm dug ar gais
rhag drwga thrais y gelyn.
- 49 Am hyn canmolaf di yn rhwydd,
O Arglwydd, Dduw y lluoedd :
Canaf dy glod ; a hyn fydd dyfsg
ym myig yr holl genhedloedd.
- 50 Duw sydd yn gwneuthur (o'i fawr rad)
fawrhad i frenhin Dafydd ;
Ac i'w enneiniog ei wellad,
ac i'w had yn dragywydd.

SALM XIX.

- D**Atgan y nefoedd fawredd Duw ;
yr unrhyw gwna'r ffurfafen :
2 Y dydd i ddydd, a'r nos i nos,
fy'n dangos cwrw yr wybren.
- 3 Er nad oes ganddynt air nac iaith,
da 'dywaid gwaith Duw Lywydd :
Diau nad oes na mor, na thir,
na chlywir eu lleferydd.
- 4 Aeth eu sain hwy drwy yr holl fyd,
a'u geiriau hyd eithafodd :
Yr haul teg a'i gympas fydd bell,
a'i babell yn y nefoedd.
- 5 O'r hon y cyfyd ef yn rhod,
fel priod o'i orweddfa :
I'w gwrw cyrch, drwy lawenydd mawr,
fel cawr yn rhedeg gyrfa.
- 6 O eithaf hyd eithafodd nef
y mae ef a'i amgylchiad :
Ac ni all dim (lle rhydd ei dro)
ymgeddio o'i oleuad.
- 7 Dyfsg yr Arglwydd fydd berffaith ddawn,
a dry i'r iawn yriadaid :
Felly rhydd ei wir dystiolaeth
wybodaeth i'r ffyddloniaid.
- 8 Deddfau Duw lon ydynt union ;
llaweniant galon ddiddrwg :

- A'i orchymmyn fyddi bur ddiau,
a rydd olau i'r golwg.
- 9 Ofn yr Arglwydd fydd lan, a byth
y pery'n ddilyth hyfryd :
Barnau 'r Arglwydd ynt yn wir llawn
i gyd, a chyfiawn hefyd.
- 10 Mwy deifysiedig ynt nag aur,
ie, na choeth-aur lawer :
Melyfach hefyd ynt na'r mel,
fel dagrau ter-fel tyner.
- 11 Can's ynddynt dyfsgir fi, dy was,
ar addas, a'r unionder :
A'r holl gam fy o'u cadw nhwy,
felly ceir gobrwylawer.
- 12 Er hynny i gyd, pwy a all
iawn ddeall ei garweddau ?
O gwna fi'n lan, (a bydd ddiddig)
o'm holl guddiedig feiau.
- 13 Duw, attal feiau rhyfsg, chwant,
na thyfant ar fy ngwarthaf :
Yno byddaf wedi 'nglanhau
o'm holl bechodau mwyaf.
- 14 O Arglwydd, fy mhrynwr a'm nerth,
bydded yn bryderth gennyd
Fy 'madrodd, pan ddel gar dy fron,
a'm myfyr calon hefyd.

SALM XX.

- G**Wrandawed di yr Arglwydd Ner,
pan ddel cyfyngder arnad :
Enw Duw Jacob, ein Duw ni,
a'th gadwo di yn wastad.
- 2 O'i gyffegr rhoed it' help a nerth,
a braich o brydferth Seion :
3 Cofied dy offrw poeth a'th rodd ;
bo' rhai 'n wrth fodd ei galon.
- 4 Rhodet iti, wrth dy fodd dy hun,
dy ddymun a'th adduned :
Dy fwrriad iach a'th arfaeth tau,
a'th weddiau gwrandawed.
- 5 Yn Enw ein Duw gorfoleddwn
yn hy, a chodwn faner :
A'th ddeifysfadau gwnaed yn rhwydd
yr Arglwydd o'r uchelder.
- 6 Yr Arglwydd gweryd (felly gwn)
o'i gyffegr drwn ei 'Neiniog :
Gwrendy ei arch, gyr iddo rym,
yn gyfym ac yn gefnog.
- 7 Rhai ar gerbydau rhont eu pwys,
rhai ar feirch ddwys ymddined :
Minnau ar Enw 'r Arglwydd Dduw ;
mai hwnnw yw'n ymwared.
- 8 Hwy a 'mroifant, a syrthiafant
yn eu nerth eifoes yno :
Codaform a safafom ni,
O Dduw, a thi i'n llwyddo.
- 9 Cadw ni, Arglwydd, a'th law gref,
boed Brenhin y nef drofom :
Gwrandawed hwnnw arnom ni,
a'n gweddi pan y llefom.

SALM XXI.

- O** Arglwydd, yn dy nerth a'th rin
mae 'r Brenhin mewn llawenydd :
Ac yn dy iechyd, yr un wedd,
mae ei orfoledd beunydd.
- 2 Holl ddeifysiad ei galon lan
iddo yn gyfan dodafst :
Cael pob dymuniad wrth ei fodd,
ac o un rhodd ni phallafst.
- 3 Can's da 'r achubafst ei faen ef
a doniau nef yn gytat :

SALM XXII.

Ac ar ei ben (ddaionus Ion,) rhoist goron aur o'r puraf.
 4 Ef a ofynnodd gennydd oes; a rhoddaist hiroes iddo:
 A hon dy rodd dros byth y bydd, nid a'n dragwydd heibio.
 5 I'th iechedwriaeth y mae 'n byw, a mawr yw ei ogoniant:
 Golodaist arno barch a nerth, a phrydferth yw ei lwyddiant.
 6 Rhoist dy fendithion uwch pob tawl, yn rhodd drag'wyddawl iddo:
 A llewyrch d' wyneb byth a fydd yn fawr lawenydd arno.
 7 Am fod y Brenhin yn rhoi 'i gred a'i mddiried yn yr Arglwydd:
 Dan nawdd y Goruchaf tra fo, gwn na ddaw iddo dramgwydd.
 8 A thydi, Arglwydd, a'th law lan, cei allan dy elynion;
 Rhag dy ddeheulaw (er a wnant) ni ddiangant dy gafeion.
 9 Di a'u gofodi 'n nydd dy ddig, fel ffwrnais ffyrnig danllyd:
 Yr Arglwydd i'w lid a'u difa, a'r tan a'u hyfa 'n enbyd.
 10 Diwreiddi di eu ffyrwyth o'r tir, a'u had yn wir ni thycian':
 11 Am fwrïadu it' ddrwg dilen, heb ddwyn i ben mo'u hamcan.
 12 Ti a'u gofodi hwy 'r naill du, a thi a'th lu i'w herbyn:
 Ac a lefeli dy fwau, at eu hwynebau cyndyn.
 13 Ymddyrrha dithau, i' Arglwydd Gun, i'th nerth dy hun a'th erfid:
 Ninnau a ganwn, o'n rhan ni, i foli dy gadernid.

SALM XXII.

DAngos, fy Nuw, fy Nuw, a'm grym, ba achos y'm gadewaist:
 Pell wyd o'm hiechyd, ac o nad fy mloeddiad; llwyr y'm pellaist.
 2 Fy Nuw 'rwy 'n llefain, tithau heb roi im' mor ateb etto:
 Bob dydd a nos mae 'nghri 'n ddi-ffael, a heb gael mo'm dihuddo.
 3 A thi wyd sanct, sanct i barhau, lle dau gweddïau 'n wastad:
 A holl dy Israel, a'u clod, a'u pwys, a'u hystod, attad.
 4 Ynot gobeithiai 'n tadau ni; a thydi oedd eu bwccled:
 Ymddiried ynot, Arglwydd hael, ac felly cael ymwared.
 5 Llefasant drwy ymddiried gynt; da fuost iddynt, Arglwydd:
 Eu hachub hwynt a wnaethost di rhag cyni, a rhag gw'radwydd.
 6 Fo'm rhifir innau megis pryf, nid fel gwr cryf ei arlod:
 Fel dirmyg dynion, a gwarth gwael; a thybant gael eu hystod.
 7 Pawb a'm gwelent a'm gwatworent, ac a'm min-gamment hefyd:
 Yfgwyd eu pennau yn dra hy, a chwedi hynny d'wedyd.
 8 Ar yr Arglwydd rhoes bwys a chred; doed ef i'w wared allan:
 Os myn ei ollwng ef ar led, cymmered iddo i hunan.

9 Duw, fynnaist fi o groth fy math, rhoist ynot ddinam obaith,
 Pan oeddwn i yn sugno hon, ac o'i dwy ffon a'm barchwaith.
 10 Arnat ti bwrwyd fi o'r bru, arnat ti bu fy mddiried:
 Fy Nuw wyt ti o groth fy mam; fyddiais it' am fyngwared.
 11 Oddiwrthys fi yn bell na ddos, tra fo yn agos flinder;
 I'm cymmorth i, gan nad oes neb a drotho i' wyneb tyner.
 12 Buftych lawer, a chryfion iawn, daethant yn llawn i'm gogylch:
 A theiw Bafan, o bob parth, yn codi tARTH o'm hamgylch.
 13 Egorant arnaf enau rhwth, i'm bygwith, fell y llewod,
 A faent yn rhuo eifiau maeth, o raib yfelyfaeth barod.
 14 Fel dwfr 'rwyf fi 'n diferu 'n chwrn, a'm hefygryn, figla'r rheini:
 Fy nghalon o'm mewn darfu 'n llwyr, fel cwyr a fai yn toddi.
 15 Fel priddlestr mae fy nerth mor swrth; ynglyn wrth fy gorchfannau
 Mae fy nhafod: yr wyf mor drwch, fy nghyfle yw llwch angau.
 16 Can's cwn cylchafant fi, fy Ner, a chadfa 'fgeler ddifffraith:
 Cloddiasant fy nwy law a'm traed; ac felly gwnaed fy artaith.
 17 A rhifo fy holl efgryn i, gan gulni, hawdd y gallaf:
 Maent hwythau 'n gweled hynny 'n wych, bob tro yn edrych arnaf.
 18 Rhyngthynt i'w mysg y dillad mau yn rhannau dosbarthafant:
 A hefyd ar fy mhrif-wisg i coelbrenni a fwriasant.
 19 Tithau, fy nerth, a'm Harglwydd da, nac ymbella oddiwrthy',
 O bryfia, tydi yw fy mhorth; a thyrd, a chymmorth ymy.
 20 O tyr'd ac achub yr oes fau, rhag ofn y cleddau ffyrnig:
 A gwared o feddiant y ci fy enaid i fy'n unig.
 21 Ymddiffyn fi rhag y llew glwth; dwg o'i fain rhwth fy enaid:
 Achub a gwrando fi yn chwyrn rhag cyn yr unicorniaid.
 22 Mynegaf innau d'Enw yn bur i'm brodyr yn yr orfedd;
 Lle mwya 'r gynnulleidfa lan, dy glod a wna 'n gyfannedd.
 23 Had Iago ac Israel, chwychwï rhai ych yn ofni 'r Arglwydd,
 Drwy ofn y rhowch iddo foliant, a rhowch ogoniant ebrwydd.
 24 Can's ni'ch llyfodd, ni'ch dirmygodd, ni chuddiodd ei wynebpryd;
 Eithr gwrandawodd weddi y gwan, a'i duchan yn ei adfyd.
 25 Honot ti bydd, ac i ti gwedd, mewn aml orfedd fy moliant:
 I Dduw rhoft' addunedau 'n llon gar bron y rhai a'i hofnant.
 26 Diwellir y tlodion: a'r rhai a geisai at yr Arglwydd,
 A'i molant ef, fe gaiff (gwyr yw) eich enaid fyw'n dragwydd.

S A L M XXIII, XXIV, XXV.

- 27 Trigolion byd a dront yn rhwydd
at yr Arglwydd, pan gofiant:
A holl dylwythau 'r ddaear hon
dont gar ei fron, ymgrymmant.
28 Can's yr Arglwydd biau 'r deyrnas,
a holl gwmpas y bydoedd:
Ac uwch eu llaw ef unig fydd
ben Llywydd y cenhedloedd.
29 Y cyfoethogion a fwyttant,
addolant yn eu gwynfyd:
Rhai a ant i'r llwch gar ei fron,
a rhai, baint meirwon hefyd.
30 Y rhai 'n oll a'u had, yn un fryd,
gwnant iddo gyd wafanaeth:
A'r rhai 'n i'r Arglwydd, drwy 'r holl dir,
a rifir yn genhedlaeth.
31 Dont, dangofant ei uniondeb,
y rhai fydd heb eu geni:
Hyn a addawodd, ef a'u gwnaeth;
hynny a ddaeth o ddiifri'.

S A L M XXIII.

- Y**R Arglwydd yw fy Mugail clau;
ni ad byth eisiau arnaf:
2 Mi gaf orwedd mewn porfa fras
ar lan dwfr gloywlas araf.
3 Fe goledd f' enaid, ac a'm dwg
'rhyd llwybrau diddrwg, cyfion:
Er mwyn ei Enw mawr dyls,
fe'm tywys ar yr union.
4 Pe rhodiwn (nid ofnwn am hyn)
yn nyffryn cysgod angau
Wyd gyd a mi, a'th nerth, a'th ffon:
ond turion ydyw 'r arfau?
5 Gofodaist fy mwrdd i yn fras,
lle'r oedd fy nghas yn gweld:
Olew i'm pen, a chwppan law;
daionus iawn fu'r weithred.
6 O'th nawdd y daw y doniau hyn
i'm canlyn byth yn hylwydd:
A minnau a brefwyliaf byth
a'm nyth yn nhy yr Arglwydd.

S A L M XXIV.

- Y**R Arglwydd piau 'r ddaear lawr,
a'i llawnder mawr fy'n eiddo:
Yr Arglwydd biau yr holl fyd,
a'r bobl i gyd fydd ynddo.
2 Can's fe roes ei fail hi a'i gwedd
yn rhyfedd uwch y moroedd:
Ac a'i gosododd hi yn lan
yn drigfan uwch llif-ddyfroedd.
3 Er hyn, pwy a ddringa yn hy
i gyffegr fry yr Arglwydd?
A phwy a sail a theilwng wedd
yngorfedd ei saneteiddrwydd?
4 Dyn a llaw lan, a meddwl da,
ac yn ddidraha 'i enaid;
Diorwag, ac ni roes un tro
er twyllo 'i gyfneseifaidd.
5 Gan yr Arglwydd y caiff hwn wllth
ei rallawn fendith helaeth:
A chyfiawnder i bob cyfryw
gan Dduw yr iechydwrïaeth.
6 Hon fy gan Dduw 'n genhedlaeth gref,
a'i ceisiant ef yn effro:
A geisiant d'wyneb, dyma 'u maeth,
sef gwir genhedlaeth Iago.
7 Dyrchefwch chwi, byrth, eich pennau;
a chwithau, ddorau bythol:
Can's Brenhin mawr daw i'ch mewn chwï:
sef, Pen bri gogoneddol.

- 8 Pwy yw'r Brenhin hwn gogonedd?
Arglwydd rhyfedd ei allo:
Yr Arglwydd yw. cyfion ei farn,
a chadarn i ryfelu.
9 Dyrchefwch chwi, byrth, eich pennau:
ehengwch, ddorau bythol:
Can's Brenhin mawr daw i'ch mewn chwi,
Brenhin o fri gogonol.
10 Pwy, meddwch, ydyw 'r Brenhin hwn,
a gofiwn ei ogoniant?
Ior y lluoedd yw, Brenhin hedd,
a gogonedd, a ffyniant.

S A L M XXV.

- F** Arglwydd, dyrchefais f' enaid i
hyd attad ti yn union.
2 Fy Nuw. fyngobaith, gwarth ni cha';
na lawenha 'ngelynion.
3 Sawl a obeithiant ynot ti,
y rhei'ni ni w'radwyddir:
Gwarth i'r rhai a wnel am i ham
ryw dwyll neu gam yn ddihir.
4 Arglwydd, dangos im' dy ffordd di,
a phar i mi ei deall:
Dysg, ac arwain fi yr un wedd
yn dy wirionedd diball.
5 Can's tydi ydyw Dduw fy maeth,
a'm hiechydwrïaeth unig:
Dy ddisgwyl' rwyf ar hyd y dydd,
a hynny fydd i'm diddig.
6 O cofia dy nawdd a'th ferch di,
a'th fawr dofturi, Arglwydd:
Cofia fod ynot ti erioed,
lawn ddioed drugarowgrwydd.
7 Na chofia yr anwiredd mau,
na llwybrau fy ieuengctyd:
Ond, Arglwydd, cofia fy nghur i,
er dy ddaioni hyfryd.
8 Yr Arglwydd fydd union a da,
a'i ffyrdd im' noddfa ydynt:
Fe arwain (fel y mae yn rhaid)
y pechaduriaid ynddynt.
9 Fe ddyfsg ei lwybrau mewn barn iawn
i'r rhai ufuddiawn ystig:
Hyddyfsg yw ei ffyrdd i bob rhai
a fyddai ofstyngedig.
10 I'r sawl a gadwo ddeddfau 'r Ion,
a'i union dyftiolaethau,
Gwirionedd, a thrugaredd fydd
ei lywydd yn ei lwybrau.
11 Er mwyn dy Enw (O Arglwydd mau)
Dau, maddau fy anwiredd:
Can's fy nhrofeddiad i mawr yw;
mwy ydyw dy drugaredd.
12 Mae, pa ryw wr, yn ein mysg ni,
fydd yn pur ofni 'r Arglwydd?
Fe ddengys y ffordd iddo fo,
hon a ddewisof'n ebrwydd.
13 O hyn y caiff fy enaid cu
le i lettyu 'n efmwyth:
A'r holl ddaear hon, a'i gwellaad,
a gant ei had a'i dylwyth.
14 Ei holl ddirgelwch a ddyfsg fo
i'r sawl a ofno 'r Arglwydd:
Ac o'i holl gyfanneddau glan
efe a'i gwna 'n gyfarwydd.
15 Tueddu'r wyf, fy Arglwydd mad,
yn wastad a'm golygon:
Can's ef yn unig, (yn ddioed)
rhydd fy nau droed yn rhyddion.
16 Tro attaf, dod im' nawdd di-ddig;
can's unig wyf, a rhydlawd.

S A L M XXVI, XXVII, XXVIII.

- 17 Gofidiau 'nghalon ynt ar led;
Duw, gwared fi o'm nychdawd.
- 18 Duw, gwel fy mlinder a'm poen fawr,
a madde'n awr fy mbechod:
- 19 Gwel, fy ngelynyon a amlhant,
ac a'm casant yn ormod.
- 20 Cadw f' enaid, ac achub fi,
na wnelo'r rheini m'w'radwydd:
Rhois fy mhwyys arnat ti, fy Naf,
a rhodiaf mewn perfffeithrwydd.
- 21 Cadwed fi fy uniondeb maith;
can's rhois fy ngobaith ynod.
- 22 Duw, cadw di holl Israél;
gwared, a gwel ei drallod.

S A L M XXVI.

- B**ARN fi (O Dduw) a chlyw fy llais;
mi rodiais mewn perfffeithrwydd:
Ac ni lithraf, am im' roi 'mhwyys
yn llawnddwys ar yr Arglwydd.
- 2 Prawf di fy muchedd, Arglwydd da,
a hola ddull fy mywyd;
A manwl chwilia'r galon fau,
a phrawf f' arenau hefyd.
  - 3 O flaen fy llygaid wyf ar led
yn gweled dy drugaredd:
Gwnaeth dalar hynny, ar bob tro,
im' rodio i'th wirionedd.
  - 4 Nid cyd-eistedd gyd a gwagedd,
neu goegwyr yn llawn malais:
5 Cas genyf bob annuwiol rith,
ac yn eu plith ni 'fceddais.
  - 6 Mi olchaf fy nwy law yn lan;
can's felly byddan', f' Arglwydd;
Ac a dueddaf tu a'th gor,
ac allor dy sancteiddrwydd.
  - 7 Y modd hyn teilwng yw i mi;
luofogi dy foliant:
Sef, addas i mi fod yn lan,
i ddatgan dy ogoniant.
  - 8 Arglwydd, cerais drigfan dy dy,
lle r' ery' dy anrhydedd:
  - 9 N' ad f' enaid i, a'm-hoes, ynghyd
a'r gwaedlyd, llawn anwiredd.
  - 10 Eu dwylaw hwynt fy 'fcleriawn;
y maent yn llawn maleisiau:
A dehau law yr holl rai hyn
fy'n arfer derbyn gwobrau.
  - 11 Minnau'n ddiniweid (felly gwedd)
ac mewn gwirionedd rhodiaf:
Gwared fi drwy dy ymgeledd;
cymmer drugaredd arnaf.
  - 12 Fe saif fy nhroed i ar yr iawn;
ni syfi o'r uniawn droedfedd:
Mi a'th glodforaf, Arglwydd da,
lle byddo niwya'r orfedd.

S A L M XXVII.

- Y**R Arglwydd yw fy ngoleu 'gyd,
a'm hiechyd: rhag pwy'r ofnaf?
Yr Arglwydd yw nerth f' oes: am hyn,
rhag pwy doe ddychryn arnaf?
- 2 Pan ddaeth rhai anaf, sef fy nghas,
o'm cwmipas er fy llyngau;
Elithrasant, a chwympasant hwy;
ni ddaethant mwy i synu.
  - 3 Ni ddoe ofn ar fy nghalon gu,
pe cyrchai llu i'm herbyn;
Neu pe codai gad y modd hwn,
mi ni wan-ffyddiwn ronyd.
  - 4 Un arch a erchais ar Dduw Naf,
a hynny a archaf etto:
Cael dyfod i dy'r Arglwydd glan,
a bod a'm trigfan ynddo:

- I gael ymwled a'i deml deg,
a hyfryd ofteg ynddi;
Holl ddyddiau f' einioes: sef wyf gaeth
o fawr hiraeth am dani.
- 5 Can's y dydd drwg fo'm cudd eise
i'w babell neu ddirgelfa:
I'w breswylfod, fel mewn craig gref,
caf gantho ef orphwysfa.
  - 6 Bellach se'm codir uwch fy nghas,
fydd mewn galanas ymy:
Aberthaf, caraf, mola'r Ion
yn ffyddlon byth am hynny.
  - 7 Gwrando arnaf, fy Arglwydd byw;
brýfia, a chlyw fy oernad:
Trugarha wrthyf, gwel fy nghlwyf,
y pryd y galwyf arnaf.
  - 8 Fel hyn mae 'nghalon o'm mewn i
yn holi ac yn ateb:
Ceiswch fy wyneb ar bob tro;
fy Nuw, 'rwy'n ceisio d'wyneb.
  - 9 Na chudd d'wyneb, na lys dy was;
fy mhorth a'm hurddas fuost:
Duw fy iechyd, na wrthod fi;
O paid a forri'n rhydoft.
  - 10 O gwrthyd fi fy nhad a'm mam,
a'm dinam gysneffiaid:
Gweddia'r Arglwydd: ef, er hyn,
o'i ras, a dderbyn f' enaid.
  - 11 Duw, dysg i mi dy ffordd yn rhwydd,
o herwydd fy ngelynyon;
Ac arwain fi, o'th nawddol rad,
yn waftad ar yr union.
  - 12 Ac na ddyro fi, er dy ras,
wrth fodd yr atcas elyn:
Can's ceisiodd fy nghafeion maw
dyffion gau yn fy erbyn.
  - 13 Oni bai gredu 'honof fi,
bum wrth fron torri 'nghalon,
Y cawn i weled da Duw'n rhad
o fewn gwlad y rhai bywion.
  - 14 Disgwyl di ar yr Arglwydd da;
ymwrola dy galon:
Ef a rydd nerth i'th galon di,
os iddo credi'n ffyddlon.

S A L M XXVIII.

- A**Ttad (Ion fy nerth) y rhof lef;
Duw nef, na fydd di fyddar:
Os tewi, rhag fy myn'd mor drift,
a bod mewn cist dan ddaear.
- 2 O Arglwydd, erglyw fy llais i,
a derbyn weddi bruddaidd:
Pan godwyf fy nwy law o bell,
Duw, tu a'th gafell sanctaidd.
  - 3 Ac na ddarostwng fi, fy Ior,
dan ddwylo'r annuwiolion;
Y rhai fy'n arwain minau mel,
a rhyfel yn eu calon.
  - 4 Yn ol bwriad eu calon gau,
a'r twyll ddyffisiau eiddynt,
Yn ol eu drwg weithredoedd hwy,
Duw, tal eu gobrwy iddynt.
  - 5 Am na 'ftryant weithredoedd Duw,
ef a wna ddistryw arnynt:
Am na welent ei wyrth a'i rad,
ni wna adeilad honynt.
  - 6 Bendigaid fyddo'r Arglwydd nef;
fe glybu lef fy ngweddi:
  - 7 Yr Arglwydd yw fy nerth, a'm rhan,
a'm tarian, a'm daioni.
- Ymddiriedais iddo am borth,
a chefais gymmorth ganddo:

Minnau

SALM XXIX, XXX, XXXI.

Minnau o'm calon, drwy fawr chwant,
a ganaf foliant iddo;
8 Yr Arglwydd fydd nerthi bob rhai
a ymddriedai'n hyllyn;
A'i Enneiniog ef a fydd maeth
ac iachawdwriaeth iddyn'.
9 Gwared dy bobl dy hun yn dda;
bendithia d' etifeddiath:
Bwyda, cyfod hwy; am ben hyn
dod iddyn' drag'wyddolfaeth.

SALM XXIX.

RHowch i'r Arglwydd, a rhowch yn chwym,
chwi blant y cedyrn, foliant:
Cydnabyddwch ei barch, a'i nerth,
mor brydferth, a'i ogoniant.
2 Rhoddwch i Enw yr Arglwydd glod,
heb orfod mwy mo'ch cymhell:
Addolwch Arglwydd yr holl fyf;
mor hyfryd yw ei babell!
3 Llais yr Arglwydd fydd uwch dyfroedd;
Duw cryf pair floedd y daran:
Uwch dyfroedd lawer mae ei drwn;
nid yw ei fwn ef fychan.
4 Llais yr Arglwydd, pan fyddo llym,
a ddengys rym a chyffro;
A llais yr Arglwydd a fydd dwys,
fel y bo cymmws gantho.
5 Llais yr Arglwydd a dyr yn fan
y cedrwydd hir-lan union:
Yr Arglwydd a dyr yn us-wydd
y cedrwydd o Libanon.
6 Fel llwddn unicorn, neu lo llon,
fe wna i Libanon lammu,
7 A Sirion oll: llais ein Ior glan
a wna i fflam dan wafgaru.
8 Llais yr Arglwydd, drwy ddryrys llyn,
a godai ddychryn eres:
Yr Arglwydd a wnaddychryn fflwch
drwy holl anialwch Cades.
9 Llais yr Arglwydd a piau'r glod,
pair i'r ewigod lydnau:
Dynoetha goed; i'w deml, iawn yw
i bob rhyw ei foliannu.
10 Yr Arglwydd gynt yn Bennaeth oedd
ar y llyf-ddyfroedd cethin:
Yr Arglwydd fu, ef erto fydd,
ac byth a fydd, yn Frenhin.
11 Yr Arglwydd a rydd i'w bobl nerth,
drwy brydferth gyfanneddwch:
Yr Arglwydd rhydd ei bobl ym mhlith
ei fendith, a hir heddwch.

SALM XXX.

FArglwydd, mi a'th fawrygaf di:
can's myfi a ddychrefaist;
A'm gelynyon i yn llawen
uwch law fy mhen ni pheraist.
2 Fy Nuw, pan sefais arnat ti,
y rhoddai i mi iechyd:
3 Cedwai i fy enaid rhag y bedd,
a rhag diwedd anhyfryd.
4 Cenwch i'r Ion, chwi ei holl faint;
a maint yw gwyrthiau'r Arglwydd;
A chlodforwch ef gar ei fron,
drwy gofion o'i fanteiddrwydd.
5 Ennyd fechan y fai'n ei ddig;
o gael ei fodd trig bywyd:
Heno brydnawn wylofian fydd,
y bore ddydd daw iechyd.
6 Dywedais, yn fy llwyddiant hir,
Ni'm fyfyr yn dragywydd:

O'th ddaioni ddaist, Dduw Ner,
sail cryfder yn fy mynydd:
7 Cuddiaist dy wyneb ennyd awr,
a blinder mawr a gefais:
8 Arnad (O Arglwydd) drwy lef ddir,
fy Arglwydd, i'r ymbiliais.
9 Pa fudd (O Dduw) fydd yn fy ngwaed,
pan fwyf dan draed yn gorwedd?
A phwy a gan it' yn y llaw
dy glod a'th fawr wirionedd?
10 Clyw fi, Arglwydd, a thrugarha;
dod gymmorth da i'm bywyd:
11 Canys yn rhad y troi't fy mar,
a'm galar, yn llawenfyd.
Am iti ddattod fy fach gryd,
rhoi't wregys o lawenydd:
12 Molaf, a chanaf a'm tafod
i'm Harglwydd glod dragywydd.

SALM XXXI.

MI a'mddiriedais ynot, Ner,
fel na'm gw'radwydder bythoedd:
Duw, o'th gyfiawnder, gwared fi,
a chlyw fy nghri hyd nesoedd.
2 Gogwedd dy glust ataf ar frys,
o'th nefol lys i wared;
A bydd im' yn graig gadarn siwr,
yn dy a thwr i'm gwared.
3 Sef fy nghraig wyt, a'm castell cryf;
wyf finnau hyf o'th fawredd:
Er mwyn dy Enw tywys fi,
ac arwain i drugaredd.
4 A thyn fyfi o'r rhwyd i'r lan,
a roifan' er fy maglu:
Can's fy holl nerth fydd ynot ti;
da gelli fy ngwaredu.
5 Dodaf fy yspryd yn dy law,
ac af ger llaw i orwedd:
Da y gwaredai't fi yn fyw,
(O Arglwydd Dduw'r gwirionedd.)
6 Llwyf y cafeis y neb a'fag
i'w galon orwag aflwydd;
Ac mi ofodais yn llwyf faith
fy ngobaith yn yr Arglwydd.
7 Mi a'mhyfrydaf ynot ti:
canfuost fi mewn amser;
Ac adnabuo't, wrth fy rhaid,
fy enaid mewn cyfyngder.
8 Llawen fyddaf finnau am hyn;
i'm gelyn ni'm gwarcheai't:
Eithr fy nhraed i, yn eang rydd,
da beunydd y sefydlaist.
9 O dangos dy drugaredd, Dduw;
can's cyfyng ydyw arnaf:
Fy llygaid, f' enaid, a'm bol, fydd
yn dioddef cystudd gwaelaf.
10 Fy mywyd im' gwir ofid oedd
fy holl flynyddoedd blinion:
Fy nerth a ballodd o'm drwg cynt,
a'm hefyd ydynt bydron.
11 A gwatwor i'm gelynyon wyf;
fy nghyd-blwyf a'm gwatworent:
Fy holl gym'dogion, a phob dyn,
gan ddychryn a'm gochelent.
12 Fe a'm gollyngwyd i dros go',
fal marw a fo eigeulus;
A hawdd yw hepgor y llestr twn,
o byddai hwn drwg-slaus.
13 Can's clywais ogan llawer dyn,
o'm deutu dychryn oerloes:
Hwy a'mgyngorent ar bob twyn;
bwriadent ddwyn fy einioes.

S A L M XXXII, XXXIII.

- 14 Ond yn fy ngobaith (Arglwydd byw)
y d'wedais, Fy Nuw ydwyd;
- 15 Y mae f' amferoedd ar dy law;
nid oes na braw nac arfwyd,
Tyred, a gwared fi dy was
oddiwrth fy nghas a'm herlid;
- 16 A dangos d' wyneb im' o'th rad,
rhag brad y rhai fy'm hymlid.
- 17 O Arglwydd, na w'radwydder fi,
a rois fy ngweddi arnad:
Ond i'r annuwiol gwarth a wedd,
yn fud i'r bedd o lygriad.
- 18 Cau gelwyddog wefusau 'rhai'n
y fydd yn darstain crasfer,
O ddiystyrwch, a thor tyn,
yn erbyn y cyfiawnder.
- 19 O mor fawr yw dy rad di-drai,
a roist i'r rhai a'th ofnant!
Cai o flaen meibion dynion glod,
ac ynod ymddiriedant.
- 20 Oddiwrth fyth feilchion (o'th flaen di)
y cuddi hwynt yn ddigrel:
Cuddi yn dda i'r babel dau
rhag fen tafodau uchel,
- 21 Mi a fendigaf Dduw yn hawdd;
dangosawdd im' ei gariad:
A gwnaeth ryfeddod dros ei was
mewn cadarn ddinas gaead.
- 22 Ofnais i gynt, o'm gobaith drwg,
fy nhroi o'th olwg allan:
Eithyr pan lefaist arnat ti,
y clywaist fi yn fuan.
- 23 O cerwch Dduw, ei holl faint ef;
da y clyw lef ffyddloniaid:
Ac ef a dal yn helaeth iawn
i'r beilch anghyfiawn tanbaidd.
- 24 Cymmerwch gyfur yn Nuw Ion;
ef a rydd galon ynoch:
Ac os gobeithiwch ynddo ef,
ei law yn gref bydd drofoch.

S A L M XXXII.

- Y** Sawl fy deilwng, gwyn ei fydd,
drwy fadde'i gyd ei drofedd;
Ac y cysgodwyd ei holl fai,
a'i beched, a'i anwiredd;
- 2 A'r dyn a gwynfyd Duw a'i llwydd,
ni chyfiri'r Arglwydd iddo
Mo'i gamweddau: yr hwn ni chad
dim twyll dichellfrad ynddo.
  - 3 Minnau, tra celwn i fy mai,
yn hen yr ai 'mhibelion;
A thrwy fy rhoad i bob dydd,
cystuddio bydd fy nghalon.
  - 4 Dy law dithau, y dydd a'r nos,
fydd drom drwy achos arnaf:
Troi ireidd-dra fy efgyrn mer
fel fychder y gorphenhaf.
  - 5 Yna y trois innau ar gais;
addefais fy anwiredd:
Tyft yn fy erbyn fy hun fum;
maddeuaist ym' fy nghamwedd.
  - 6 Amferol weddiau, am hyn,
a rydd pob glanddyn arnad;
Rhag ofn, mewn ffrydiau dyfroedd maith,
na chair mo'r daith hyd attad.
  - 7 Rhyw loches gadarn wyt i mi;
rhag ing y'm cedwi'n ffyddlon:
Amgylchyni fyfi ar led
a cherdd ymwared gyfon.
  - 8 Dithau (O ddyn) dyfngenyf fi
y ffordd y rhodi'n wastad;

- Mi a'th gynghoraf di rhag drwg;
y mae fy ngolwg arnad.
- 9 Fel y march neu y mul na fydd,
y rhai y fydd heb ddarnad:
Mae yn rhaid genfa, neu ffrwyn den,
i ddal eu pen yn wastad.
  - 10 Caiff annuwiolion, a wnant gam,
fawr ofid am eu traha;
A ffyddloniaid Duw, da y gwedd,
trugaredd a'u cylchyna.
  - 11 Chwithau'r cyfion yn dirion ewch,
a llawenhewch yn hylwydd;
A phob calon fydd union fyth,
clodforwch fyth yr Arglwydd.

S A L M XXXIII.

- P**A rai bynnag, yn Nuw yr Ion,
fy gyfion, llawenychwch:
I bawb y fydd yn iawn yn byw,
gweddus yw diolchgarwch.
- 2 A thannau telyn molwch ef;
rhowch hyd y nef ogoniant:
A'r y nabyll gywair ei thon,
ac ar y gylion ddeffant.
  - 3 Cenwch i'r Ion fawl a mawrhad,
wiw gerdd o ganiad newydd:
Cenwch iddo yn llafar glod;
bid parod eich lleferydd.
  - 4 Am mai union ydyw ei air,
ffyddlon y cair ei weithred:
  - 5 Cyfiawnder a barn ef a'u car,
a'r ddaear llawn o'i nodedd.
  - 6 Gair yr Arglwydd a wnaeth y nef,
a'i Yspryd ef eu lluoedd:
  - 7 Casglai efe ynghyd y mor,
a'i dryfor yw'r dyfnderoedd.
  - 8 Yr holl ddaear ofned ein Duw,
a phob dyn byw a'i preswyl:
  - 9 Ei arch a saif, a'i air a fydd;
a hynny fydd i'w ddisgwyl.
  - 10 Ef a ddiryymodd (fy Nuw Ior)
holl gynghor y cenhedloedd:
A thrwy lysiant gwnai yn ddi-rym
amcanion llym y bobloedd.
  - 11 Ond ei gynghor ef oddi fry
a bery'n drag wyddoljacth;
A'i galon-fryd efe ei hun
uwch pob rhyw ungenhedlaeth.
  - 12 A phob cenhedloedd dedwydd ynt,
os Duw iddynt fydd Arglwydd;
A'i etholion efe a'u gwnaeth
yn etifeddiaeth hylwydd.
  - 13 O'r nefoedd fry yr edrych Duw
ar lwybrau pob rhyw ddynion;
  - 14 Ac o'i breswylfa edrych ar
y ddaear, a'i thrigolion.
  - 15 Yr hwn a luniodd galon dyn,
a edwyn ei weithredoedd:
  - 16 Ac ni chedwir un bydol gun
o'i nerth ei hun, na'i luoedd.
  - 17 A pheth palledig ydyw march,
i gael parch ac ymwared;
Ac ni all achub o law'r Ner
mo'i farchog, er ei gryfed.
  - 18 Wele, lawn olwg Duw, a'i wawl,
maent ar y sawl a'i hofno;
A'i drugaredd ef fydd ar led
i'r sawl a'mddiried ynddo;
  - 19 Er mwyn gwared, pan fo yn rhaid,
rhag angau, enaid adyn;
Ac i borthi y tlawd yn glau
rhag eisiau, a rhag newyn,

SALM XXXIV, XXXV.

- 20 Ein henaidd gan yr Arglwydd hael
 fy'n disgwyl cael ei bywyd:
 Efe a byrth ein henaidd gwan;
 efe yw'n tarian hefyd.
 21 Sef yn unig yn Nuw yr Ion
 mae'n calon yn llawenu:
 Ac yn ei Enw sanctaidd ef
 mae hon yn gref yn credu.
 22 Duw, dy drugaredd dod i ni;
 sef ynot ti y credwn:
 Dy drugaredd a'th nawdd in' dod;
 can's ynodd ymddiriedwn.

SALM XXXIV.

- D**iolchaf fi, a chalon rwydd,
 i'r Arglwydd bob amserau:
 Ei foliant ef, a'i wir fawrhad,
 fy'n wastad yn fy genau.
 2 Fy enaid fydd yn bostio'n rhwydd
 o'm Harglwydd, ac o'm perchen:
 A phob difalch hynny a glyw,
 ac a fydd byw yn llawen.
 3 Molwch fy Arglwydd gyd a mi;
 cyd-folwn ni ei Enw ef:
 4 Criais arno yn fy ofn caeth;
 a gwrando wnaeth fy yngles.
 5 Y fawl a edrych arno ef,
 a llewyrch nef eglurir:
 Ni w'radwyddir o'honynt neb,
 a'u hwyneb ni ch'wilyddir.
 6 Wele, y truan a roes les;
 a Duw o'r nef yn gwrando,
 A'i gwaredodd ef o'i holl ddrwg,
 a'i waedd oedd amlwg iddo.
 7 Angel ein Duw a dry yn gylch
 o amgylch pawb a'i hofnant:
 Ceidw ei hwynt; a llawer gwell
 na chafell yw eu gwarant.
 8 O profwch, gwelwch, ddaed yw
 yr Arglwydd byw i'r eiddo:
 A gwyn ei fyd pob dyn a gred,
 roi ei ymddiried ynddo.
 9 Ofnwch Dduw, ei holl saint (heb gel)
 a'i gwnef, ni bydd pall arny'n;
 10 Nac eisiau dim fydd dda, er bod
 ar g'nawon llewod newyn.
 11 Chwydychwi feibion, deuwch yn nes,
 gwrandewch hanes ystyriol:
 Dowch, a dysgaf i chi yn rhwydd
 ofni yr Arglwydd nefol.
 12 Y fawl a chwennych fywyd hir,
 a gweled gwir ddaioni;
 13 Cau dy enau rhag drwg di-bwyll,
 a'th fain rhag twyll a gwegi.
 14 Gwrthod ddrwg, gwna dda, a chais heddi;
 hon hyd y diwedd dilyn:
 A chadw'r heddwch wedi ei chael;
 fal dyna ddiwael destyn.
 15 Y mae yr Arglwydd a'i olwg
 ar y dyn diddrwg cyfion;
 A'i glustiau ef, o'i lawr wir fodd,
 egorodd i'r rhai gwirion.
 16 Wyneb yr Ion a'i guwch fy dyn
 yn erbyn gweithwyr diffaith:
 Y coffa o'honynt ef a'i tyr
 ar fyr o'r ddaear ymaith.
 17 Hawdd y clybu fy Naf o'r nef
 leferydd llef y cyfion;
 A thra buan (o'i rad a'i rodd)
 y tynnodd o'u tralloedon.
 18 Agos iawn yw ein Daw at gur
 y galon bur ddrylliedig;

- A da y ceidw ef bob pryd
 yr yspryd cystuddiedig.
 19 Trwch, ie, ac afluwyddiannus iawn,
 a fydd gwr cyfiawn weithiau:
 Ei ddrygau o'll Duw, oddi fry,
 a'u tyn, a'u try i'r gorau.
 20 Ceidw ei esgyrn ef ei hun
 o'honynt un ni ddryllir:
 21 A drwg a laddo y drwg was,
 a firwyth ei gas y lleddir.
 22 Eithr holl was'naethwyr Duw ei hun
 yr Arglwydd Gun a'u gwared;
 I'r fawl a 'mddiried ynddo ef,
 ni all llaw gref mo'r niwed.

SALM XXXV.

- P**leidia (O Arglwydd) yn fy hawl,
 a'r fawl a dery'n f' erbyn:
 Lle'r ymrysonant a myfi,
 ymwana di a'r gelyn.
 2 Mae dy gymmorth? O moes ei gael;
 ymafael yn y tarian:
 O cyfod, cais dy afaelch Gron,
 a dwg dy waywffon allan.
 3 Argau ar y rhai s' ar gam,
 i'm herlid am fy mywyd:
 Wrth fy enaid dywaid fel hyn,
 Myfi a fyn i'r iechyd.
 4 Gwarth a gw'radwydd fo i bob gradd
 a geisio ladd fy enaid;
 A thrwy gywilydd troed i'w ol
 y ffals niweidiol gablaid.
 5 Fel yr us o flaen gwynt y bon',
 Angel yr Ion i'w chwadu:
 6 Ar hyd ffordd dywyll lithrig lefn,
 a hwn wrth gefn i'w gyrru.
 7 Cloddio pwll, a chuddio y rhwyd,
 a wnaethpwyd im' heb achos:
 Heb achlysur, maglau a wnaid
 i'm henaidd yn y cyfnos.
 8 O deued, cwmped yn ei rwyd
 yr hon a guddiwyd allan:
 Syrthied, a glyned i'w delm rwyll,
 a'i drapo i'w dwyll ei hunan.
 9 Eithr am fy enaid i (Amen)
 bid llawen yn yr Arglwydd:
 Fe a fydd hyfryd gantho hyn,
 lle daw i'r gelyn afluwyd.
 10 O Arglwydd, dywaid f' esgyrn i,
 Pwy fydd a thi un gyflwr:
 Rhag ei drech yn gwared y gwan,
 a'r truan rhag ei 'speiliwr.
 11 Tyftion gau a godent yn llym,
 a holent ym' beth anfad:
 12 Drwg im' dros dda talent heb raid,
 a'm henaidd braint ymddifad.
 13 Ond fi, tra fyddent hwy yn glaf,
 rhown i'm nefaf liein-fach:
 Drwy hir ymofstwg ac ymryd,
 cym'rais fy myd yn bruddach.
 Yr un dosturiol weddi fau,
 a ddaeth o'm genau allan,
 A droes eilwaith (er fy lles)
 i'm mynwes i fy hunan.
 14 Mi a ymddygaais mor brudd dlawd,
 fel am fy mrawd, neu 'nghymmar;
 Neu fel arwyl dyn dros ei fam,
 ni cherddai gam heb alar.
 15 Hwythau yn llawen doent ynghyd,
 pan bwysodd adfyd attaf:
 Oer ddynion, ac echrys lu,
 fyth yn min-gammu arnaf.

S A L M XXXVI, XXXVII.

- 16 Rhai'n rhagrithwyr, rhai'n watworwyr,
torrent hwy eiriau mwyfaidd:
Hwy a fgyrnygent arnaf fi
bob daint, a'r rheini'n ghaidd.
- 17 Arglwydd, edrych; Ow pa ryw hyd
yw'r pryd y dof o'u harfod?
Gwared fy enaid rhag y bedd,
f'oes o ewinedd llewod.
- 18 Minnau a ganaf i ti glod,
llefbo cyfarfod lluoedd:
Ac a folaf dy Enw a'th ddawn,
with lawer iawn o bobloedd.
- 19 Na fydded lawen fy nghas ddyn
i'm herbyn, heb achosion:
Ac na throed (er bwrriadu mrad)
mo gwrr ei lygad diglon.
- 20 Nid ymddiriedant ddim mewn hedd;
dych'myngant ryfedd gelwydd:
Dirwyn dichell, a gosod cryw,
i'r rhai fy'n byw yn llynydd.
- 21 Lledu safnau, taeru yn dyn,
a d'wedyd hyn yn unblaid;
Fiei, ffei, o honot, hwnt a thi;
ni a'th welfom di a'n llygaidd.
- 22 Tithau (O Arglwydd) gwelaist hyn,
mor daer yn f'eryn foon:
Ac na ddos oddiwrth ym mhell,
rhag dichell fy nghafalon.
- 23 Cyfod, deffro, fy Nuw, i'm barn,
yn gadarn gyd a'm gosid:
24 Dydi a fynni'r uniondeb;
ni watwar neb o'm plegid.
- 25 Na ad i'r gelyn, calon wael,
ddiweddu cael ei wynfyd:
Na rhodrefu fy llyngcu'n grwn,
Llyngcafom hwn yn ddybryd.
- 26 Gwarth a gw'radwydd iddynt a ddel,
fy'n codi uchel chwerthin:
Gwisger hwynt a meff, ac a chas,
fydd im' alanas ryflin.
- 27 Llawen fo'r llall, a llawn o glod,
fy'n coelio mod yn gyfion:
D'wedant, Bid i'n Duw ni fawrhant,
am roi llwyddiant i'w weffion.
- 28 Minnau, fy Arglwydd, gyd a'r rhai'n,
myfyriaf arwain beunydd
Dy gyfiawnder di, a'th fawr glod,
a'm tafod, yn dragywydd.

SALM XXXVI.

- W**RTH gamwedd dyn annuwiol fur,
mae'n eglur yn fy nghalon,
Nad oes ofn Duw; na'i farn, na'i ddrwg,
o flaen ei olwg trawffion.
- 2 Mae yn cyd-ddwyn a'i fai ei hun;
ni wel mo'i wrthun drosedd,
Nes cael yn eglur i'r holl fyd
ei gas wyd, a'i anwired.
  - 3 Os ei ymadrodd, mae heb wir,
ei enau dihir hydwyll,
Ni fyn wneuthur dim da ychwaith,
yr adyn diffaith dibwyll.
  - 4 Ef yn ei wely ni chais hon,
ond gosod llun ar gelwydd:
Os yn effro, neu yn ei waith,
ni ochel daith annedwydd.
  - 5 Dy drugaredd (fy Arglwydd Ion)
fydd hyd eithafon nesoedd;
A'th wirionedd di fydd yn gwau
hyd y cymmylau dyfroedd.
  - 6 Dy uniondeb fel mynydd mawr,
dy farn fel llawr yr eigion;

- Dy nerth fyth felly a barha,
i gadw da, a dynion.
- 7 O mor werthfawr (fy Arglwydd Dduw)
i bawb yw dy drugaredd!
I blant dynion da iawn yw bod
ynghygod dy adanedd.
  - 8 Cyflawn o ffradur yw'r ty tau,
lle llenwir hwythau hefyd:
Lle y cant ddiod gennyf, Ion,
o flafusafon hyfyd.
  - 9 Gyd a thi mae y loyw-ffrwd hon,
a dardd o ffynnon einioes:
A'th deg oleuni, ac a'th rad,
y cawn oleuad eisoes.
  - 10 O eifyn etto i barhau
dy drugaredau tirion:
Ni a'th adwaenon di a'th ddawn
i'r rhai fydd uniawn galon.
  - 11 O Dduw, i'm herbyn i na ddoed
na ffyrdd na throed y balch-ffol:
A lleitair attaf, fel na ddaw
na gwaith na llaw'r annuwiol.
  - 12 Felly y fyrthiodd gynt, yn wir,
y rhai enwir a'u drygwaith:
Felly gwithwyd i lawr hwynt-hwy,
heb godi mwy yr eilwaith.

SALM XXXVII.

- N**A ddala ddrygyd ym dy ben,
nac o gynynt ronynt:
Er llwyddo'r enwir, a wnai gam,
cai weled llam yn canlyn.
- 2 Sef hwy a dorri fel gweill glas,
neu lyfiau diflas gwywon:
A hwy a grinant yn ddi-lwydd,
a hynny'n ebrwydd ddigon.
  - 3 Cred yn yr Arglwydd, a gwna dda;
gobeithia yr hyn gorau:
Bydd ymarhous yn y tir;
ti a borthir yn ddiau.
  - 4 Bydd di gyfurus yn dy Dduw;
di gei bob gwiw ddymuniad:
5 Dy ffyrdd cred iddo; yn ddilys
fe rydd d' ewyllys attad.
  - 6 Cred ynddo ef, fo'th ddwg i'r lan;
myn allan dy gyfiawnder:
Mor-oleu a'r haul hammer dydd,
fal hynny bydd d' eglurder.
  - 7 Ymddiried i Dduw, disgwyl, taw,
a heb ymddigiau gronyn:
Er llwyddo i ddryg-ddyn ei sawr fai,
yr hwn a wnai yn gyndyn.
  - 8 Paid a'th ddig, na ofidia chwaith;
gad ymaith wyllt gynddaredd:
Rhag i hynny dyfu i fod
yn bechod yn y diwedd.
  - 9 O herwydd hyn disgwyl yr Ion;
gwel ddiwedd dynion diffaith:
A'i disgwyl ef, meddianna'r tir;
a'r drwg, fo'i torri ymaith.
  - 10 Goddef y dryg-ddyn dros dro bach;
ni welir mwyach honaw:
Mi ga'i weled y lle y bu,
heb ddim yn ffynnu ganthaw.
  - 11 Ond y rhai ufudd a hawddgar
y ddaear a feddiannant:
A'r rheini, a thangnefedd hir,
diddendir yn eu meddiant.
  - 12 Bwriada'r dryg-ddyn, o'i chwerw-ddaint,
ar ddrygu braint cyfiawn-ddyn:
13 Duw yn ei watwar yntau fydd
fy'n gweled dydd ei derfyn.

S A L M XXXVIII.

14 Annelu bwa, tynnu cledd,
yw trosedd yr annuwiol,
Er lladd y truan; fel dydd brawd,
i'r tlawd a'r defosiynol.

15 Ei fwa torrir yn ddellt man,
a'i gledd a'n ei galon:

16 Mawr yw golud yr yfeler,
ond gwell prinder y cyfion.

17 Yr Arglwydd a farn bob rhyw fai:
tyr treichiau'r rhai annuwiol:
Ac ef a gynnal, yn ddi ddog,
y cyfion, ystyg, gweddol.

18 Sef edwyn Duw ddyddiau a gwaith
pob rhai o berffaith helynt:
Ac yn dragywydd Duw a wnaeth
deg etifeddiaeth i'ddynt.

19 Efe a'u ceidw hwynt i gyd,
na chant ar ddrygfyd w'radydd:
Amfer newyn hwynt-hwy a gant
o borthiant ddigonolrwydd.

20 Y rhai traws enwir, heb ddim cwyn,
fel braider wyn a doddant:
Caseion Duw fydd dynion drwg;
hwy gyd a'r mwg diflannant.

21 Y gwr annuwiol a fyn ddwyn
yn echwyn, byth ni thalai;
A'r gwr cyfion trugarog fydd,
ac a rydd, ni's gomeddai.

22 Sawl a fendigo Duw (yn wir)
y tir a etifeddan':
A'r rhai a feldithio, o'r tir
i gyd a fwrir allan.

23 Duw a fforddia, ac a hoffa,
hy-ffordd y gwr calonnog:

24 Er ei gwmpo, efe ni frw;
fo'i deifllaw Dduw'n sefydlog.

25 Aethum i bellach yn wr hen;
bum fachgen, rwy'n cydnabod:
Ni welais adu had gwr da,
na cheisio'u bara 'nghardod.

26 Echwyn a benthycg cair bob dydd;
trugarog fydd y cyfion:
A'i had ef drwy y nefol wlith
a gaiff o'i fendith ddigon.

27 Arfwyda ddrwg, a gwna di dda,
a chyfannedda rhag-llaw:

28 Can's Duw a gar y farn ddi-dwn
ninnau a roddwn arnaw.
Nid ymedy efe a'i saint:
ceidw heb haint y rheini:
Ond had yr annuwiolion gau
a ddont i angau difi'.

29 Y ddaear caiff y cyfion gwyl,
lle 'preswyl byth mewn iawndeb:

30 A'i enau mynaig wybodaeth,
a'i dafod traeth' ddoethineb.

31 Deddf ei Dduw y fydd yn ei fron;
a'i draed (gan hon) ni lithrant:

32 Dyn drwg a ddifgwyl ladd y da;
ond ni chaiff yna ffrynniant.

33 Ni ad yr Arglwydd (er ei gais,
nac er ei falais lidiog)
Y gwirion yn ei waeddyd law,
i hwn ni ddaw barn euog.

34 Gobeithia yn yr Arglwydd tau,
a chadw ei lwybrau'n gywir:
Cei feddiannu, cei uwch o radd,
a gweled lladd yr enwir.

35 Gwelais enwir yn llym ei big,
a'i frig fel gwyrd-d-bren lawri:

36 Chwiliais, a cheisiais yr ail tro;
'r oedd efo wedi colli.

37 Ystyria hefyd y gwr pur,
ac edrych dy'r cynhawnedd:
Di a gei weled cyfryw ddyd,
mai derfyn fydd tangofedd.

38 A gwel y rhai drwy drais fy'n byw,
ynghyd i ddistryw cwypant:
Fe a ddiwreiddir plant y fall
i ddiwedd gwall, a methiant.

39 Iechyd y cyfion fy o Dduw Ner,
a'i nerth mewn amfer cyffro:

40 Cynmorth, ceidw, o ddrwg y tyn;
a hyn am gredu ynddo.

S A L M XXXVIII.

FY Arglwydd, na cherydda fi
ym nihoetuni dy gynndaredd:
Ac na chospa fi yn dy lid,
oblegid fy anwiredd.

2 Can's glyn dy faethau ynof fi,
a phennau'r rheini'n llymion;
A dodai't arnaf y llaw dau,
a rhoi't ddyrnodiau trymion.

3 Nid oes mo'r iechyd, gan dy lid,
i'm cnawd, ond gonid creulon:
Ac nid oes (gan fy mhechod chwyryn)
mor heddi i'm hefygryn fychion.

4 Can's fy nghanmweiddau aent i'r nen,
a thros fy mhen tyfasant:
Un wedd a baich rhy drwm o bwys,
fel hyn mor ddwys y'm llethant.

5 Fy nghleisiau fydd fal yn bwdr ddu
yn llygru gan f' ynsfydrwydd:

6 Crymmais, a phallais beth bob dydd,
fel galar fydd ac afwydd.

7 Can's mae fy lwynau'n llawn o wres,
a'm cnawd heb les nac iechyd:

8 Llefg-wan ac ysg yw fy mron,
lle gwaedda calon nychlyd.

9 Clyw, Arglwydd, fi; herwydd o'th flaen
yn hollawl mae 'nymuniad:
Ni chuddiwyd mo'm hochenaid i
oddiwrthit di, fy Nghaidwad.

10 Llamma 'nghalon, palla fy nerth,
a'm golwg prydferth hefyd:

11 Cynefas, cytail, car nid gwell;
hwy aent ym mhell i'm hadfyd.

12 A'm caseion i yn nefau,
a'u maglau ffug a'u dichell:
Safai fy ngheraint i yn fyn,
i edrych hyn o hirbell.

13 Minnau fel dyn byddar a awn,
megis pe bawn heb glywed;
Neu fel y mudan (dan driatau)
heb enau yn egored.

14 Yn fud fel hyn y gwn fy mod,
fel un a rhafod-efrydd:
Heb dd'weddyd unwaith air o'm pen,
i dalu sen a cherydd.

15 Gan im' gredu i ti yn rhwydd,
O Arglwydd Dduw Goruchaf:
Rhwydd a hyspys iawn genyf fi
yw, y gwrandewi arnaf.

16 Mi a ddymunais arnat hyn,
rhag bod i'm gelyn wawdio:
O lithrai fy nhroed rony'n bach,
fo fydd llawenach gantho.

17 Cloffi yn barod 'rwyf yn wir,
a dolur hir fy'm poebi:

18 Addef yr wyf, mai iawn im' fod;
fy mhechod fy'n ei beri.

19 A'm gelynlion i fydd yn fyw
yn aml eu rhyw, a chryfion,

S A L M XXXIX, XL, XLI.

Sydd yn dwyn cas i mi ar gam,
sef am fy mod yn gyfion.
20 Y rhai a dalant ddrwg dros dda,
a'm gwrthwyneba'n efrwydd;
A hyn a'm ddilyn honof fi
y pur ddaionf beunydd.
21 Duw, nac ymad, na fydd ym mhell,
p'n ddelo dichell ffyrnig:
22 Bryfia, cymmorth fi yn y byd,
fy Nuw, a'm hiechyd unig.

S A L M XXXIX.

A Ddewais gadw 'ngenu'n gu,
rhag pechu yn fy ngeiriau:
Y dyn annuwiol lle y bo,
bwriedais firwyno 'ngenuau.
2 Tewais, tewais fel y dyn mud,
rhag d'wedyd peth daionus:
Pan y cyffroais o hir ddal,
ymattal oedd ofidus.
3 Yn fy nghalon y cododd gwres;
a'm mynwes o'm myfyrdod,
Fel y tan ennynu a wnaeth,
a rhydd yr aeth fy nhafofod.
4 O dangos im' (fy Arglwydd Ner)
pa amser y diweddat
Risedi 'nyddiau; a pha hyd
o fewn y byd y byddaf.
5 Rhoddaf fy nyddiau fel lled llaw;
i'm heinioes daw byr ddiwedd:
Diau yn d'oiwg di (O Dduw)
fod pob dyn byw yn wagedd.
6 Sef mewn cysgod y rhodia gwr,
dan gaeleu pentwr ofer:
Odid a wyr wrth dyrru da,
pwy a'u mwynha mewn amfer.
7 Beth bellach a obeithiaf fi?
Duw, rhois i ti fy nghalon:
8 Tyn fi o'm camweddau yn rhwydd;
n'ad fi'n w'radwydd i ffalon.
9 Yn fudan gwael yr aethum i;
a hyn tydi a'i parodd:
10 O tyn dy gof oddiwrth y fwrn;
sef pwys dy ddwrn a'm briwodd.
11 Pan gospech di am bechod wr,
fo wywa'n fiwr ei fawredd
Fel y gwyfyn: gwelwch wrth hyn
nad yw pob dyn ond gwagedd.
12 Clyw fy ngweddi, O Dduw, o'r nef,
a'm llef; a gwel fy nagrau:
Dy was caeth wyf (O clyw fy mloedd)
ac felly'r oedd fy nheidiau.
13 O paid a mi, gad im' gryfhau,
cyn darfod dyddiau 'mywyd:
O gwna a mi, fy 'mron fy medd,
drugaredd a fyberwyd.

S A L M XL.

B U M yn dyfal ddiogwyl fy Ner;
ef o'r uchelder clybu:
Clust-ymwrandawodd ef fy llais,
pan lefaia ari i synu.
2 Cododd fyfi o'r pydew blin,
a'r pridd tra gerwin tomlyd:
A rhoes ar graig fy nhröed i wau,
a threfn i y nghamrau hefyd.
3 A newydd gerdd i'm genau rhoes;
clod iddo troes yn hylwydd:
Pawb ofnant pan y gwelant hyn,
a chredant yn yr Arglwydd.
4 Pob gwr yn ddiau dedwydd yw
a roddo ar Dduw ei helynt:

A'r beilch, a'r ffeils a'r chwedlau tro,
nid edrych efo arnynt.
5 Aml (O Dduw) yw y gwyrtiau tau,
fel dy feddyliau ynny;
A heb un dyn yn dyfgu i ti,
nac yn blaenori hynny.
Y rhai, pe ceisiwn i drwy gred
eu rhoi ar led, a'u canu:
Mwy amlach ydynt nag y gall
un dyn heb pall eu traethu.
6 Ni fynnaist offrm rhodd, na gwerth,
na chwaith un aberth genny:
Er hyn fy nghluffiau i mewn pryd
hwy a egoryd ymy.
7 Hyn pan wrthodaist, d'wedais i,
Duw, wele fi yn dyfod:
Megis o honof mae gwir pur
yn dy yfgrhythur hynod:
8 Y rhyngwn i dy fodd yn llawn,
(O Dduw) 'rwy'n foddllawn ddigon:
Dy ewyllys di, a'th lan ddeddf,
fy'n greddf yn neut'r galon.
9 Mi a breg-thais dy air cu
ynghanol llu mawr anian:
Ac ni thawaf, fy Arglwydd gwyn;
ti wyddost hyn dy hunan.
10 Dy iawnder, iechyd, a'th air gwir,
ni bum chwaith hir i'w celu;
Na'th drugaredd, na'th roddion da,
rhag un gyn'lleidfa meithlu.
11 Dithau (O Dduw) rhagof na chel
dy dawel drugareddau:
Dy nawdd a'th wir gofod ar led;
bont byth i'm gwared innau.
12 Dagrau o'm hamgylch fydd uwch rhif,
a throfo'n llif mae pechod:
Amlach ydynt na'm gwallt i'm brig,
a'm calon ddig fy'n darfod.
13 Tyred (fy Arglwydd) helpa'n rhodd,
a rhynged bodd i't hynny:
Bryfia i'm gwared, na thrig yn hwy,
a bydd gynhorthwy ymy.
14 A chyd-w'radwydder hwynt ar gais,
a fyn drwy drais fy nifa;
A throer i'w hol y rhai y fy
yn chwennych ymy ddirdra.
15 Bont hwy annedd-wag, yn lle tal,
y rhai a dyfal dafod,
Er gw'radwydd im', a dd'wedant hyn,
Fiei, ffei, ar destyn dannod.
16 Y rhai a'th geisiant di bob pryd,
bont lawen, hyfryd, hylwydd:
A d'weded a'th gar di (Dduw Ner)
Mawryger Enw'r Arglwydd.
17 Cofia (O Dduw) fy mod yn wan,
ac yn druan, a dyred:
(O Dduw fy nerth) na thrig yn hir;
tyr'd rhag y dir i'm gwared.

S A L M XLI.

G WYN ei fyd yr ystyriol frawd
a wnel a'r tlawd fyberwyd:
Yr Arglwydd ystyriol o'r nef
a'i ceidw ef rhag drygyd.
2 Duw a'i ceidw, a byw a fydd
yn ddedwydd yn ddacrol:
O na ddyro efo yn rhodd
wrth fodd y rhai gelydol.
3 Yn ei wely pan fo yn glaf,
rhydd y Goruchaf iechyd;
A Duw a g'weiria oddi fry
ei wely yn ei glefyd.

S A L M XLII, XLIII, XLIV.

- 4 Dywedais innau yna'n rhwydd,
Dod, f' Anglwydd, dy drugaredd:
Iacha di'r dolur fy dan f' ais,
lle pechais mewn anwiredd.
- 5 Traethu y gwaethaf a wnae'nghas
am danaf, atcas accen:
Pa bryd y bydd marw y gwan,
a'i enw o dan yr wybren?
- 6 Os daw i'm hedrych, dywaid ffug,
dan gafglu crug i'w galon;
Ac a'i traetha, pan el i ffwrdd
i gyfwrdd a'i gyfeillion.
- 7 Fy holl gafeion doent ynghyd
i fradu i gyd yn f' erbyn;
Ac i ddych mygu i mi ddwag,
a minnau'n ddiderwg iddyn'.
- 8 Yna dywedent hwy yn rhwydd,
Tywalkwyd aflwydd arno:
Mae ef yn gorwedd yn ei nyth;
ni chyfyd byth oddiyno.
- 9 F' anwyl gyfaill, rhwym im' wrth gred,
fy mddiried a'm dewis ddyd,
A fu'n bwyta' mara erioed,
a godai i droed yn f' erbyn.
- 10 Eithyr dy hunan cyfod fi,
o'th ddaioni, Duw o'r nef:
Felly y gallaf fi ar hylt
gael talu iddynt adref.
- 11 Da gwn fy mod i wrth dy fodd,
wrth hyn, na chafodd cas-ddyn,
A gwna na chaiff yn gelyn glas
ddirh urddas yn fy erbyn.
- 12 Felly y gwn am danaf fi,
di a'm cynheli'n berffaith;
Gan fy rhoi i byth gar dy fron
o fyf y dynion diffaith.
- 13 I Dduw Israél boed yn fith
yn fensith (Ios Goruchaf)
Yn oes oesoedd, a thrwy air llen.
Amen, Amen, a draethaf.

S A L M XLII.

- Y**R un wedd ac y bref yr hadd
am yr afonydd dyfroedd;
Felly y mae fy hiraeth i
am danat ti, Duw'r nefoedd.
- 2 Fy enaid i fychedig yw
am fy Nuw byw, a'i gariad:
Pa bryd y dof fi gar dy fron,
fy Nuw a'm cyfion Ynad?
  - 3 Fy nagrau oeddynt ddydd a nos
yn fywd im', achos gofyn
Im' am fy Nuw bob pen awr bach,
P'le mae fo bellach? meddyn'.
  - 4 O gofio hyn wrthyf fy hun,
fel tywallt ffyn fy einioes:
Ynghyd a theulu Duw yr awn,
pe cawn fy meddwl eisoes.
  - Hyd at dy Dduw yn efig iawn
yr awn, dan ganu clodydd,
Fel tyrsa a fii'n cadw gwyl;
hyn bum i'w eddgwyl beunydd.
  - 5 Trwm wyd, f' enaid, o'm mewn: paham
y rhoi brudd lam ochenaid?
Disgwyl wrth Dduw, a doi gar bron
ei wyneb tirion cannaid.
  - 6 Fy enaid o'm mewn, pan fo prudd,
a a yn rhydd o'th gobon;
A chofo yr Iorddonen iach,
a'r mynydd bach o Hermon.
  - 7 Dyfnder is dyfnderau y fydd,
ac ar eu gilydd galwant;

- A dwfr pob ffwrdd, pob llif, pob ton,
hwy dros fy mron a aethant,
- 8 Fy Naf a roes y dydd im' hedd,
a'r nos gyfannedd ganu,
I ganmawl fy Nuw, hwn a roes
im' einioes i'w foliannu.
- 9 Paham y'm gedyt dros gof cy'd?
Duw, wrthyd yr acthwynef:
Er gostrymder y gelyn cam,
mewn galar pa m y rhodiaf?
- 10 Trwy f' elgryn taro cleddyf llym
mewn gwarthlid ym', oedd edliw
Im' o'm gelynyon, er fy ngwae,
Dy Dduw, p'le mae fo heddiw?
- 11 Trwm wyd, f' enaid, o'm mewn: paham
y rhoi brudd lam ochenaid?
Disgwyl wrth Dduw, a doi gar bron
ei wyneb tirion cannaid.

S A L M XLIII.

- B**ARN fi (O Dduw) a dadleu'n dynn
yn erbyn pobloedd enwir:
Rhag y gwr twyllgar gwared fi,
a rhag drygion'r dihir.
- 2 Can's ti yw Duw fy nerth i gyd;
paham y'm bwyrdd ymaith?
A pha'm yr af mor drwm a hyn,
gan bwys y gelyn diffaith?
  - 3 Gyr dy oleu, a moes dy wir;
ac felly t'wyfir finnau:
Arweiniant fi i'th brefwylf ydd,
i'th synydd, ac i'th demlau.
  - 4 Yna yr af at allor Duw,
sef Goruchel Dduw hyfryd;
Ac ar y delyn canaf sawl,
Duw, Duw, fy hawl a'm gwynfyd.
  - 5 Trwm wyd, f' enaid, o'm mewn: paham
y rhoi brudd lam ochenaid?
Disgwyl wrth Dduw, a doi gar bron
ei wyneb tirion cannaid.

S A L M XLIV.

- C**Lwysom a'n clustiau (O Dduw cu)
a'n tadau fu'n mynegy
I ni dy wyrthiau gynt a oedd
yn yr amseroedd hynny.
- 2 Sef y cenhedloedd tynnaist hwy,
a'th bobl yn swyfwy plennaist;
Lladd estroniaid heb ado un,
a'th bobl dy hun a gedwaist.
  - 3 Can's nid a'u cledd eu hun, yn wir,
y cawfant dir na thyddyn:
Nid a nerth eu breichiau yn fithch
y cadwyd heddwch iddyn'.
  - Ond dy law ddeau, a'th lawr nerth,
a'th olwg prydferth effro;
O herwydd i't eu hoffi: byn
a barodd iddyn' lwyddo.
  - 4 Ti, Dduw, fy Mrenhin ydwyd; O
Duw, par i lago lwyddiant:
5 Lladdwn a fathrwn, yn d' Enw di,
y rheini a'n cafaant.
  - 6 Nid yn fy mwa mae fy ngrwm,
na'm cleddyf llym f' ymddiffyni;
  - 7 Ond tydi, Dduw, achubais fi,
a rhoist warth fri i'r gelyn.
  - 8 Am hynny molwn di bob dydd;
cai yn dragwydd fawredd:
Canwn i'th Enw gerdd gan dant
o glod a moliant rhyfedd.
  - 9 Ond ti a giliaist ymaith beth;
daeth arnom feth a gw'radwydd:

SALM XLV, XLVI.

Nad ait ti allan gyd a'n llu;
cyfagos fu i drangwydd.
10 Gwnaethost i nynt droi, heb drefn,
ein cefn at y gelymion:
Felly vr aeth ein da o'n gwlad
yn 'sglysiad i'n cefeion.
11 Rhoist ni yn fwyd (fel defaid gwar)
ar wasgar i'r cephedloedd:
12 A gwerthaist dy bobl ar bris bach;
nid hytrach dy oludoedd.
13 Rhoist ni yn watwar (O Dduw Ion)
i'n cymmydogion gwrthrym:
A dyfftyrwyd oll a gwarth
i bawb o bob-parth ydym.
14 Dodaist ni yn ddihareb chwith
ym mhilith vr holl genhedloedd;
Ac yn arwydd i ysgwyd pen,
a choeg gyfatgen pobloedd.
15 Fy ngwarth byth o'm blaen daw yn hawdd;
fy chwys a dawdd fy rhagdal;
16 Gan lais gwarthruddwr, babiwr cas,
a gwaith galanas dial.
17 Er dyfod arnom hyn i gyd,
ni throes na'n bryd o'n cofon:
Ac ni buom i'th air (O Ner)
un amser yn anffyddlon.
18 Ein calon yn ei hol ni throed;
ni lithrai'n troed o'th lwybrau:
19 Er ein gyrru i ddreigiaidd gell,
a'n toi a mantell angau.
20 Os aeth Enw ein Dduw o'n co',
ac eftynd dwylo i arall;
21 Oni wel Duw y gaugred hon?
ein calon mae'n ei deall.
22 O herwydd er dy fwyn, yn wir,
O Dduw, y'n lleddir beunydd,
Fal y defaid ymron en lladd;
fal dyna radd y llonydd.
23 O deffro, cyfod, Dduw, mewn pryd:
pa'm yr wyd cy'd yn gorwedd?
A dihuna, a chlyw fy nghri;
a chofia fi o'r diwedd.
24 Paham y cuddi d'wyneb-pryd?
O darbod hyd ein blinder:
Ein henaidd mathrwyd yn y llwch,
gan driftwch a gorthrymder.
25 Wrth y llwch mae ein bol ynglyn;
fal dyna derfyn gwagedd:
26 Duw, cyfod, cymmorth, gwared ni,
o egni dy drugaredd.

SALM XLV.

TRaethodd fy nghalon bethau da;
i'r Brenhin gwna fyfyrddod:
Fy nhafod fel y pin y fydd
yn llaw 'sgrifennydd parod.
2 Uwch meibion dynion teccach wyd;
tywallwyd rhad i'th enau:
Herwydd i Dduw roi arnat wlith
ei fendith byth, a i radau.
3 Gwisg dy gleddau yngwasg dy glun,
O gadarn Gun gogonedd:
A hyn fydd weddol, a hardd iawn,
mewn llwydd a llawn orfoledd.
4 Marchog ar air y gwir yn rhwydd,
lledneisfydd a chyfiawnedd;
A'th law ddeau di a drwy
bethau ofnadwy rhyiedd.
5 A thanat ti pobloedd a fyrrh,
gan wyrth dy faethau llymion:
Briwant hwy, a glynant yn glau
ym mronau dy elynion.

6 Dy lan orfedd-faingc (O Dduw fry)
pery i drag'wyddoldeb:
Awdur-faingc dy deyrnas y fydd
awdurol, rhydd uniondeb.
7 Ceraist uniondeb, caseist gam;
o achos pa'm, Duw Lywydd,
Dy Dduw rhoes arnat ragor ffrainc,
sef ennaint y llawenydd.
8 Arogla myrr, ac aloes da,
a chafia, fy ar dy ddillad,
Pan ddelych di o'th ifyrn dai,
lle y'th lawenai'r holl-wlad.
9 Sef merched brenhinoedd yn gwau
gyd a'th garesau cywir:
O'th du deau'r frenhines odoeth,
mewn gwisg aur coeth o Ophir.
10 Clyw hyn, O fersh, a hefyd gwel,
ac a chlust isel gwrando:
Mae'n rhaid it' ollwng pawb o'th wlad,
a thy dy dad, yn ang'o.
11 Yna'i bydd (gan y Brenhin) wych
gael edrych ar dy degwch:
Dy Arglwydd yw, gwna iddo foes,
i gael i'th oes hyfydwch.
12 Merched Tyrus oedd a rhodd dda;
a'r bobloedd apla o olud
A ymrysonent gar dy tron,
am roi anrhegion hefyd.
13 Ond merch y Brenhin, glan o fewn,
anrhyddedd llawn fydd iddi:
A gwisg o aur a gemmau glan
oddiallan fydd am dani.
14 Mewn gwaith gwe-nodwydd y daw hon
yn wych gar bron ei Harglwydd;
Ac a'i gwryfyon gyd a hi,
daw attad ti yn ebrwydd.
15 Ac mewn llawenydd mawr a hedd,
ac mewn gorfoledd dibrin,
Hwynt-hwy a ddeuant, wrth eu gwys,
i gyd i lys y Brenhin.
16 Dy feibion, yn atgeigion tau,
yn lle dy dadau fyddant:
Tywyfogaethau, drwy fawrhad,
yn yr holl wlad a feddant.
17 Cofiaf dy Enw di ym mhob oes,
tra caiffwyf einioes imi:
Am hyn y bobloedd a rydd fawll
byth yn drag'wyddawl iti.

SALM XLVI.

GObaith a nerth in' yw Duw hael;
mae help i'w gael mewn cyfwng:
1 Daear, mynydd, aent hwy i'r mor;
nid ofnaf f' angor deilwng.
2 Pe ymgymmysgai'r tir a'r dwfr,
nid ofnwn gynnwrf rhoad:
Ped ai'r mynyddoedd i'r mor mawr,
a'r brynau i lawr y gwaftad.
3 Dinas Duw lle llawen a fydd,
cyfagos glennydd afon:
Cyffegr preifwylfa y Rhad,
gan ddyfal rediad Cedron.
4 Duw fydd yn trigo o'i mewn hi;
ni ad hi 'sgogi unwaith:
Duw a'i cymmyrrh ar y wawr ddydd
a phreiffwylfeydd perffaith.
5 Y cenedloedd pan fyddent ddig,
a ffyrnig y teyrnefdd,
Toddai y ddaear o'i flaen ef,
pan glywid llef Duw Ddofydd.
6 Y mae vr Arglwydd gyd a ni,
lor anifeiri luocdd:

SALM XLVII, XLVIII, XLIX.

Y mae Duw lago yn ein plaid;
gyr help wrth raid o'r nctoeodd.
3 Y wlad, O dowch i gyd yn rhwydd,
a gwaith yr Arglwydd gwelwch,
Y modd y gosododd ei ar
y ddaear anniddanwch.
9 Gwna i ryfeloedd beidio'n war
hyd eitha'r ddaear lychlyd:
Dryllia y bwa, tyr y ffon,
llysf y cerbydon hefyd.
10 Peidiwch, gwybyddwch mai fi yw
eich unig Dduw a'ch Gwanar:
Ym mysg cenhedloedd mi gaf barch,
a'm cylarch ar y ddaear.
11 Y mae yr Arglwydd gyd a ni,
lor anifeiri luoedd:
Y mae Duw lago yn ein plaid;
gyr help wrth raid o'r nctoeodd.

SALM XLVII.

CEnwch, a churwch ddwyllaw' nghyd,
holl bobl y byd cyfannedd;
A llafar genwch i Dduw nef,
gan leisio a llef gorioledd.
2 Sef ofnir Duw uwch daear gron;
ef fydd dros hon yn Frenhin:
3 Dwg bobloedd danom, a phob gwaed,
a than ein traed fo'u disgyn.
4 Fe a rydd i ni feddiant siwr,
gwlad lago, gwr a garai:
5 Duw a ddrychafodd wrth y sain,
yr utgorn gain pan leisai.
6 O cenwch, cenwch, glod ein Duw;
ein Brenhin yw, O cenwch:
7 Duw dros y byd fy Frenhin call,
drwy ddeall ymhyfrydwch.
8 Brenhin yw ef, a da y gwnaeth
lywodraeth ar wyr bydol;
Ac y mae'n eistedd yn ei drwn,
gorfeddfa fwn sancteiddiol.
9 Ymgafiant bendeigion byd
ynghyd a llu Duw Abra'm:
Duw biau tariannau y tir
drwy foliant hir yn ddinam.

SALM XLVIII.

MAWR ei Enw'n ninas ein Duw,
a hynod yw yr Arglwydd:
A'i drigfan ef yno y fydd
ym mynydd ei sancteiddrwydd.
2 Tegwch bro, a llawenydd gwlad,
yw Seion lathriad fynydd,
Yn ystlyfau y gogledd lawr,
tre'r Brenhin mawr tragywydd.
3 Adweinir Duw ym mhlasau hon
yn gymmorth digon hynod;
4 Ac wele, nerth brenhinoedd byd
doent yno i gyd-gyfarfod.
5 A phan wellant, rhyfedd a fu,
ar frys brawychu rhagor:
6 Dychryn a dolur ar bob fraig,
fel dolur gwraig wrth efgor.
7 Ti a dwyreinwynt drylli'n frau
eu llongau ar y moroedd:
8 Fel y clywsom, y gwelsom ni,
yn ninas Rhi y lloedd.
Sef hyn yn ninas ein Duw ni,
sichha Duw hi byth bythoedd:
9 Duw, disgwyliafom am dy ras
i'th deml, ac addas ydoedd.
10 Duw, fel yr aeth dy Enw o hyd,
felly drwy'r byd y'th folir:

Dy law ddeau y fydd gyflawn,
a chyflawn y'th adweinir.
11 A bryn Seion a lawenba,
a merched Juda hefyd:
A'u llawenydd hwy yn parhau,
o ran dy farnau hyfryd.
12 Ewch, ewch oddiamgylch Seion fail,
a'i thyrâu adail rhifwch:
13 Ei chadarn fur, a'i phlasau draw,
i'r oes a ddaw mynegwch.
14 Can's ein Duw ni byth yw'r Duw hwn;
hyd angau credwn ynddo:
A hyd angau hwnnw a fydd
yn dragwydd i'n t'wyfo.

SALM XLIX.

GWrاندewch, chwi y bobloedd i gyd;
trigolion byd, deallwch:
2 Gwerin, tlawd, bonheddig, a chryf,
cyfoethog hyf, ystyriwch.
3 O'm genau daw doeth air didwyll,
a'm calon pwyll fyfyrfa:
4 A'm clust gwrandawaf ddammeg ddwys,
a'm llais cerdd fwys a ganaf.
5 Paham yr ofnaf ddrygau'r byd,
yn amfer adfyd atcas,
Pan fo anwired wedi cau
wrth fy fodlau o'm cwmipas?
6 Mae llawer rhai o wyr y byd
mewn golud a'mddiriedant,
A thrwy siarad am werth, a rhi
y rheini y rhodresant.
7 Ond ni wareda neb mo'i frawd,
ni thal yn ddidlawd drosto:
Ac ni chymmer Duw y fath dal,
nac iawn mor fal am dano.
8 Sef pryriad enaid dyn drud fydd,
a hyn byth gorfydd peidio;
9 Fel y gallo eie fyw byth,
heb fyn'd i nyth yr amdo.
10 Gwelir mai'r bedd yw lletty'r doeth,
y ffol a'r annoeth unydd:
Marw yw'r naill, a marw yw'r llall,
i arall gad ei annedd.
11 Meddwl am eu hadeilad byth,
yn ddilyth y parhaant:
Am hyn wrth eu henwau, yn wir,
henwau eu tir a alwant.
12 Ni phery dyn o gnawdol dras
mewn urddas, er ei adail:
Diau pob dyn, pan ddel ei ddydd,
a dderfydd fal anifail.
13 Dyma eu ffiordd, ffiordd ffioledd fydd,
na welant ddydd yn pasio:
Er hyn eu hil a ddel i'w hol
fydd yn eu canmol etto.
14 Angau yw terfyn pob dyn byw;
i hwn nid yw ond tammaide
Myned fydd raid o'r ty i'r bedd,
yn rhwym un wedd a'r defaid.
15 Daw dydd i'r cyfion drannoeth teg;
daw im' ychwaneg ystyn:
Daw im' o'r bedd godiad i fyw,
deheu-law Duw a'm derbyn.
16 Er codi o wr mewn parch, neu dda,
nac ofna di un gronyn:
17 Ei olud ef, na'i barch, na'i dda,
i'r bedd nid a i'w ddilyn.
18 Hwn, tra fu fyw yn rhodio llawr,
gwnai'n fawr o hono i hunan:
Gwna 'honot ti dy hun yn fwy,
a hwynt hwy a'th ganiolan.

SALM L, LI.

- 19 At oes ei dadau hwn pan ddel,
a i'r bedd dirgel efrydd;
20 Dyn mewn anrhydedd heb ddeall,
(fal llwddn o wall) a dderfydd.

SALM L.

- D**UW y duwiau, yr Arglwydd cu,
gan lasaru, a rhodd:
O godiad haul hyd fachlud hwn.
yr holl-fyd crwn cyffrodd.
2 O fryn Seion y daeth Duw Naf,
hôn fydd berffeithiaf ddinas,
Mewn tegwch a goleuni mawr,
a llewyrch gwawr o'i gwmpas.
- 3 Doed rhagddo'n Duw, na fid fel mud,
o'i flaen ffilam danlyd yfel,
A mawr dymhestloedd i'w gylch ef,
pan ddel o nef i wared.
  - 4 Geilw ef am y nefoedd fry,
a'r ddaear obry idom;
I gael barnu ei bobloedd ef:
fal hyn rhydd lef am danom;
  - 5 O eefglwch attaf fi fy faint,
y rhai, drwy rydd-frainf brydferth,
A wnaethant ammod a myfi,
a'i rhwymo hi drwy aberth.
  - 6 A phan ddangofo mintai nef
ei farnu ef yn union,
Sef Duw fydd yn barnu ei han,
yr unig Gun fydd gyfion.
  - 7 Clyw di fy mhobl, traethaf yn ffraeth
dyfiolaeth yn dy erbyn,
Dithau Israëi: ac iawn yw
Duw, sef dy Dduw a'th ofyn.
  - 8 Ni chei di am yr ebyrth tau,
na'th boeth-offrymmau, gerydd:
Nac am na baent hwy gar fy mron,
y cyfryw roddion beunydd.
  - 9 Ni chymmeraf o'th dy yn llo,
na hyf a fo'n dy gorlan:
10 Mi biau'r da'n y maes fy'n gwau
ar fil o fryniau allan.
  - 11 Pob aderyn erbyn ei ben
a adw'en ar y mynydd;
Pob da maeydd, y lle ymaen,
y maent o'm blaen i beunydd.
  - 12 Nid rhaid im' ddangos i ti hyn,
pe delai newyn arnaf:
Ac yn eiddof fi yr holl fy,
a'i dda i gyd yn llownaf.
  - 13 Ai cig y teirw fydd fy mwyd?
na thyb; nid wy ond angall:
Ai gwaed hyffrod fydd fy niod?
dysg di o newydd ddeall.
  - 14 Dod dy oglud ar Dduw yn drwm,
a thal yr offrmw penaf:
Can ei sawl ef; a dod ar led
d'adduned i'r Goruchaf.
  - 15 Galw arnaf yn dy ddydd blin;
yno cai fi'n Waredydd:
Yna y ceni i mi glod,
am droi y rhod mor ddedwydd.
  - 16 Duw wrth yr enwir dywaid hyn;
Ai 'ti perthyn fy neddfau?
Paham y cym'ri di na'm clod,
na'm hammod, yn dy enau?
  - 17 Sef cas fu gennyt ti iawn ddyg,
ac addysg ni chymmeraisf:
A'm geiriau i (fel araith ffol)
i gyd o'th ol a defaisf.
  - 18 A phan welaisf ti leidr, rhedaist,
a rhwydaist ran oddiwtho;

- Ac os gordderchwr brwnt affan,
mynnaist ti gyfran gantho.
19 Gollyngaist di dy fain yn rhydd
yn efrydd ar ddrygioni;
A'th dafod a lithrai ym mhell
at ddichell, a phob gwegi.
- 20 Eisteddaist di, d'wedaisf ar gam
ar fab dy fam er enllib;
  - 21 Pan wnaethost hyn, ni'th gopsais di;
a thybaisf fi'n gyffelyb.
Ond hwy na hyn tewi ni wna;
mi a'th geryddaf bellach:
Mi a ddangosaf dy holl ddwrg
o flaen dy olwg hayach.
  - 22 Gwrandewch, a phleidwch tra fo'ch byw
a gollwng Duw yn angos:
Pan ni bo neb i'ch gwared chwi,
rhag ofn i mi eich rhwygo.
  - 23 Yr hwn 'abertho i mi law,
yw'r sawl a'm gogonedda;
I'r neb a dresno'i ffordd yn wiw,
gwir ieched Duw a ddyfya.

SALM LI.

- T**Rugaredd dod i mi,
Duw, o'th ddaioni tyner:
Ymaith tyn fy anwiredd mau,
o'th drugareddau lawer.
- 2 A golch fi yn llwyr ddwys
oddiwrth sawr bwys fy meiau:
Fy Arglwydd, gwna'n bur lan fyfi
rhag brynti fy nghamweddau.
  - 3 Can's adwaen fy nghamwedd,
a'm brwnt anwiredd yfig:
Sef beunydd maent gar fy mron i.
4 Yn d'eryn di yn unig
Y gwneuthum hyn wedd ddwrg,
yn dy lan olwg distrych:
Fel y'th gyfiawner yn ol d'air,
yn burair pan y bernych.
  - 5 Mewn pechod lluniwyd fi,
ac mewn drygioni dygas;
Felly yr wyf o groth fy mam
yn byw bob cam yn atcas.
  - 6 Ac wele, ceri'r gwir
o fewn y gywir galon:
Am hyn dyfaisf ddoethineb iach
im' o'th gyfrinach ffyddlon.
  - 7 Ag isop golch fi'n lan;
ni byddaf affan mwyach:
Byddaf fi, o'm golchi mal hyn,
fel eira gwyn, neu wynach.
  - 8 Par i mi weled hedd,
gorfoledd, a llawenydd,
I adnewyddu f'efgyrn i,
a ddryllaist di a cherydd.
  - 9 O cuddia d' wyneb-pryd
rhag fy mhrechodau i gyd:
Fy anwireddau tyn eu llw,
O Arglwydd, bid wiw gennyd.
  - 10 Duw, crea galon bur;
dod i mi gyfar beunydd:
I fyw yn well tra fyw'n y byd,
dod ynof yfpryd newydd.
  - 11 O Dduw, na ddyfo chwaith
fi ymaith o'th olygon;
Ac na chymmer dy Yfpryd Glan
oddiwrth yf druan gwirion.
  - 12 Gorfoledd dwg i mi,
drwy roddi im' dy ieched;
A chynnal a'th yfprydol ddawn
fi, i fyw'n uniawn hefyd.

SALM LII, LIII, LIV, LV.

- 13 A dysgaf dy ffordd wir
i'r enwir, a'th addoliad;
A phob pechadur try i'r iawn,
a chyrch yn uniawn attad.
- 14 Rhag gwaed gwared fi, Dduw,
sef Duw fy iachawdriaeth;
A'm tafod o'th gyfiawnder di
a gan gerdd wiigi hy-ffraeth.
- 15 Duw, egor y min mau,
a'm genau mi a ganaf.
O Arglwydd, gerdd o'th fawl a'th nerth;
fal dyna'r aberth pennaf.
- 16 Can's aberth ni's ceisi,
ac ni fynni offwrn poeth:
Pe y mynnasit, cawsit hyn;
nid rhaid it' dderbyn cyfoeth.
- 17 Aberthau Duw i gyd
yw ysfryd pur drylliedig:
Ac ni ddi'fryi (O Dduw Ion)
y galon gyftuddiedig.
- 18 Bydd dda wrth Seion fryn;
O Arglwydd, hyn a fynni:
Ac wrth Gaerfalem dy dreitad;
a gwna adeilad arni.
- 19 Cei aberth iawnedd coeth;
cei offwrn poeth yn rhagor:
Cei aberth llofg, a boddlon fych;
cei fustych ar dy allor.

SALM LII.

- P**A'M y rhodrefi yn dy frad,
a'th ddrwg fwriad (O gadarn?)
A maint trugaredd Duw bob dydd,
ac felly bydd hyd dydd-farn.
- 2 Dychymmyg drwg yw'r fyfyrdawd,
a gwaith dy dafawd 'feler:
Hwn fydd fel ellyn llym o ddur,
a'i fwydd yw gwneuthur ffallder.
  - 3 Ni hoffais't dda, gwnait ddrwg yn haws,
a'r traws yn fwy na'r union:
  - 4 Hoffais't eiriau distryw a bar,
ti golyd twyllgar, creulon.
  - 5 Duw a'th ddistrywia dithau byth;
fo dynn dy chwyth o'th gaban;
Ac a dynn dy wraidd di i gyd
o dir y bywyd allan.
  - 6 Rhai a'i gwelant a arfwydat;
can's hwy a ydynt gyfion:
A hwy a chwarddant am ei ben,
pan welon' ddilen greulon.
  - 7 Gwelwch y gwr ni rodd yn ddwys
ar Dduw na'i bwys na'i oglud;
Ond ar ddrygioni yn rhoi nerth,
a rhif, a gwerth ei olud.
  - 8 Minnau, fel olew-wydden werdd,
yn nhy Dduw cerdd a ganaf:
Ymddiriedaf iddo yn hawdd;
byth dan ei nawdd y byddaf.
  - 9 Mi a'th folaf, a gobeithiaf,
byth bythoedd drwy ymddiried:
Da yw dangos gar bron dy saint
dy Enw, a maint dy weithred.

SALM LIII.

- D**Ywedai'r ynfyd wrtho 'i hun,
nad oes un Duw, na dial;
Ei ddrwg ffeidd-dra, a'i drais tyn,
a ddengys hyn yn ddyfal.
- 2 Edrychodd Duw i lawr o'r nef,
ar ddynion ef a graffodd:
Oedd neb yn deall, oedd un byw
yn ceisio Duw o'i wirfodd.

- 3 Ciliafai bawb yn o'ei gefn,
a hwy drachefn cyd-lygrynt:
Nid oedd neb a wnelai yr iawn,
nac un yn gyfiawn honynt.
- 4 Pa'm na 'fityria gweithwyr traha,
eu bod yn bwyta 'mhobloedd
Fel y bara? ac heb ddim bri;
ni alwant fi o'r nesoedd.
- 5 Ofn heb achos arnynt a ddaeth,
y rhai a'ch caeth warchaeodd:
Can's, trwy eu gwaifar i bob parth,
mewn gwarth Duw a'u gwaigarodd.
- 6 Och fi, na roid i Israél,
o Seion uchel, iechyd:
Pan roddo Duw ei bobl ar led
o drom gaethiwed adfyd;
- Yna y hydd Iago yn iach,
ac Israél bach yn hyfryd:
Yna y bydd Iago yn iach,
ac Israél bach yn hyfryd.

SALM LIV.

- D**UW, yn d' Enw cadw fi'n dda,
a barna i'th gadernid:
- 2 Duw, clyw fy ngweddi, gwrando 'nghwyn,
a'm ller yn achwyn wrthid.
  - 3 Can's codi'm herbyn i yn chwyn
mae cedyrn ac estroiaid,
Ac heb ofod Duw gar eu bron;
mor greulon ynt i'm henaid.
  - 4 Wele, Duw fydd i'm cymmorth rhag
pwyr bynnag a gais ddial:
Duw fydd gyd a'r rhai fy ar blaid
fy enaid, er ei gynnal.
  - 5 Efe a dal, o'r achos hon,
i'm gelynion eu drygedd:
O tor di ymaith hwynt (fy Ion)
yn eigion dy wirionedd.
  - 6 Rhof aberth it', o 'wyllys da,
a chlodfora' dy Enw:
Fy Arglwydd, cymmwys ydyw hyn;
sef ti wyd yn fy nghadw.
  - 7 Gwir yw, Duw a'm gwaredodd i
o'm cyni a'm trallodion;
A'm llygad a gafodd ei fryd
a'i wynfyd o'm cafeion.

SALM LV.

- O** Dduw, gwrando fy ngweddi brudd;
nac ymgudd rhag fy nghwynfian:
- 2 Erglyw a gwel fy ngwael yttad,
a llais fy nad a'm tuchan.
  - 3 Hyn rhag rhuadaidd lais fy nghas,
a phwys dyn llym-ias enwir:
Y rhai a daerant arnaf ddrwg,
a'u lliid yn amlwg gwelir.
  - 4 Gofid calon fy'n dwyn fy oes;
daeth angau loes hyd attaf:
  - 5 Mae ofn ac arfwyd arnaf caeth,
a dychryn daeth ar f'uchaf.
  - 6 O dra ofn d'wedwn yn fy nghri,
Gwae fi am efgyll c'lommen:
Yna'r ehedwn i le rhydd,
i gael im' lonydd amgen.
  - 7 Wele, awn i grwydro ym mhell,
llê cawn ystafell fachog:
  - 8 Yna y bryfiwn ar fy hynt,
rhag rhuad gwynt tymheillfog.
  - 9 Dinyftria di hwynt (Arglwydd da)
gwahana eu tafodau:
Sef yn y ddinas amlwg drais
a welais, a chynhennau,

S A L M LVI, LVII, LVIII.

- 10 Dydd a nos ei chylchu yn dro,
a rhodio'r hyd ei chaerau:
O'i mewn y mae anwiredd mawr,
ac ar ei llawr bechodau.
- 11 Gan faint ei hanwireddau hi,
a maint drygioni beunydd;
Nid ymad twyll na dichell chwaith
fyth ymaith o'i heolydd.
- 12 Ac ni wnaeth fy nghas y gwaith hyn:
pe gelyn, goddefafwn;
A phe dyn atgas yn ei roch,
yn hawdd y gochelafwn.
- 13 Ond tydi, wr, fy nghyfaill gwar,
fy nghymmar a'm cydnabod.
- 14 A fu mewn cyd-gyfrinach ddwys
yn eglwys Dduw'n cyfarfod.
- 15 Tersysg angau arnaw y del;
i'r pwll yr ei yn lledfyw:
Sef ym mherfedd eu cartref cau
nid oes ond drygau distryw.
- 16 Minnau gweddïaf ar Dduw byw,
yr hwn a'm clyw mewn amfer,
- 17 Hwyr, a bore, a chanol dydd;
a hyn a fydd drwy daerder.
- 18 Gwareddodd Duw yr einioes fau
mewn hedd yn nyddiau drygnaws;
Lle'r oedd o'r blaen yn f' erbyn lu,
sef ar fy nhu troes liaws.
- 19 Duw a'u gostwng hwynt, ac a'm clyw;
sef Brenhin yw er cynnoes:
Hwythau, heb ymado-a'u chwant,
fy Nuw nid ofnant eisoes.
- 20 Ef wedi cymmod, a rhoi llaw,
drwy godi braw, a frechodd:
Ef a'r un llaw (yn erbyn hedd)
yr un glytaredd torrodd.
- 21 Ei eiriau fal ymenyn gwyrf,
a'i fwriad ffyrf am ryfel;
Pan fo oel ar ei dasod doeth,
tyn gledddyf noeth yn ddigel.
- 22 O bwrw d' ofal ar dy Dduw,
o mynni fyw heb syrthio:
Duw a geidw y cyfion byth;
a'r drwg fo'i chwyth i gwympo.
- 23 Sef pob dyn gwaedlyd bradog dro,
nid oefa fo hyd hanner:
(Fy Arglwydd Dduw) ond ynot ti
mae ngobaith i bob amfer.

S A L M LVI.

- D**UW, dy nawdd im' rhag marwol ddyn,
hwn yn ei wyn a'm llyngcai;
Sef ymryfelu a mi bydd,
a beunydd y'm gorthrymmai.
- 2 Llyngcent fi beunydd o dra chas;
(dy ras, O Dduw Goruchaf)
- Rhai beilch rhy dynnion maent yn llu
yn poeth ryfelu arnaf.
- 3 Y dydd y bai mwyaf fy ofn,
rhown ynot ddofn ymddiried:
4 Molaf, credaf, nid ofnaf gnawd;
doi yn ddidlawd i'm gwared.
- 5 Yn fy ymadrodd i fy hun
y ceisiant lun i'm maslu;
Ac ar bob meddwl, a phob tro,
y maent yn ceisio 'nrygu.
- 6 Ymgafglu, llechu, dirgel hwyl,
a digwyl fy holl gerdded,
Drwy ymiwriadu i mi loes,
a dwyn i'm heinioes niwed.
- 7 A ddiangant hwy? Duw, tal y pwyth;
dod iddynt ffrwyth eu 'nwiredd:
Disgyn y bobloedd yn dy lid;
Duw, felly bid eu diwedd.

- 8 Duw, rhifaist bob tro ar fy rhod;
fy nagrau dod i'th gofrel:
Ond yw pob peth i'th lyfrau di
a wneuthum i yn ddigel?
- 9 Y dydd y llefwyl, gwn yn wir,
dychwelir fy ngelynyion:
Am fod drofod fy Nuw a'i law,
mi wn y daw yn union.
- 10 Gorfoleddaf yngair fy Nuw;
gair f' Arglwydd byw a solaf:
11 Yn Nuw y rhoi ymddiried fwr;
beth a wnel gwr, nid ofnaf.
- 12 O Dduw, mae arnaf fi yn ddled
lawer adduned ffyddlon:
Ac mi a'u talaf hwynt yn rhwydd
i ti, fy Arglwydd cyfion.
- 13 Am it' ludd dwyn fy oes a'm gwaed,
a llestair i'm traed lithro,
Fel y rhodiwyf fi gar dy fron
yngoleu'r bywion etto.

S A L M LVII.

- D**Y ras, dy nawdd (fy Nuw) im' dod;
sef yn nod ymddiriedaf:
Nes myned hebio'r asfwydd hyn,
dan d' edyn ymgyfodaf.
- 2 Ymddiried f' enaid ar Dduw fydd;
ar Dduw drwy ffydd y galwaf;
Ac a gwblhaf ei air yn iawn;
sef cyfiawn yw'r Goruchaf.
- 3 O'r nef yr enfyn geidwad ym'
rhag nerth dyn llym a'm llyngcai:
Enfyn fy Nuw ei nawdd, a'i hedd,
a'i lan wirionedd didrai.
- 4 Ym mysg y llewod mae fy oes,
plant dynion poeth-foes eiriau:
Eu dannedd fydd fel gwayw neu faeth,
a'u tafod gwaeth na'r cleddau.
- 5 Ymddyrrha, Dduw, y nef uwchlaw;
oddiyno daw d' arwyddion;
A bydded dy ogoniant ar
y ddaear, a'i thrigolion.
- 6 O flaen fy nhraed y rhoiant rwyd;
ac felly'm rhwymwyd weithian:
Ar fy ffordd y cloddiaf glawdd,
i'r hwn yn hawdd syrthiasan'.
- 7 Parodyw fy nghalon (O Dduw)
— O parod yw fy nghalon:
Canaf it', a datcanaf wawd
o tawl fy nhafawd cyfion.
- 8 Deffro dasod, a deffro dant,
a chan ogoniant beunydd,
Nabl a thelyn, heb ado un:
deffroff fy hun ar las-ddydd.
- 9 Mawl it' (O Arglwydd) pan ddeffroff,
a rof ym mysg y bobloedd:
A chlodfori dy Enw a wnaif
lle amlat y cenhedloedd.
- 10 Can's cyrhaeddwyd y mae dy ras
hyd yn nheyrnas y nefoedd;
A'th wirionedd di hyd at len
yr wybren, a'i theyrnafoedd.
- 11 Ymddyrrha (Dduw) y nef uwchlaw;
oddiyno daw d' arwyddion;
A bydded dy ogoniant ar
y ddaear, a'i thrigolion.

S A L M LVIII.

- A**r uniondeb (O bobloedd wych)
yr ydych yn ei ddweddyd?
A ydych chwi, O blant dynion,
yn barnu'r union hefyd?

S A L M LIX, LX.

- 2 Hytrach malais fy yn eich bron,
ac ystryw calon dwyllgar;
A gwaith eich dwylaw trawfwr blin,
tra foch yn trin y ddaear.
- 3 Y rhai annuwiol aent ar gam;
o groth eu mam newident;
Ac ar gyfeiliorn myn'd o'r bru,
a chelwydd fu a draethent.
- 4 Un wedd a gwenwyn y farch yw
y gwenwyn byw fydd ynddyn;
Neu'r neidr fyddar yn trofau
dan gau eu chlustiau cyndyn:
- 5 Yr hon ni wrendy ddim ar lais
na'r wers a gais y rhinwyr;
Nac un gyfaredd a'r a wna
y cyfarwydda' o fwynwyr.
- 6 Duw, tor eu dannedd yn eu safn;
diwreiddia'r llafn o dafod:
Duw, dryllia'r bonau, a gwna'n don
bob grudd i'r c'nawon llewod.
- 7 Todder hwynt fel dwir ar y tir;
felly diflennir hwythau:
Os mewn bwa rhoiant faeth gron,
boed terri hon yn ddrylliau.
- 8 Boent hwy mor ddiffrywth, ac mor hawdd
a malwen dawdd y todder;
Neu fel rhai bach ni wela'r byd
o eisiau pryd ac amfer.
- 9 Tal Duw iddynt ffrwythau eu lliid,
cynt nag y llosgid ffagldan:
Tyn hwynt-hwy ymaith yn dy ddig
cyn twymnai cig mewn crochan.
- 10 A phan weler y dial hyn,
fe chwardd y glanddyn cyfion,
Pan fo rhydd iddo olchi 'draed
yngwaed yr annuwiolion.
- 11 Yna dywaid dynion fod iawn
a ffrwyth i gyfiawn bobloedd;
A bod ein Duw yn Farnwr ar
y ddaear, a'i therfynoedd.

S A L M LIX.

FY Nuw, gwareda fi rhag brad,
a rhag twyll fwriad gelyn:
Derbyn di drolof, rhag y rhai
a godai yn fy erbyn.

2 Ac ymddiffyn fi yn bybyr
oddiwrth weithredwyr camwedd:
Achub fyfi rhag cas y byd,
a rhag gwyr gwaedlyd hygledd.

3 Ac wele, maent hwy i'm canlyn;
amcanent ddwyn fy mywyd:
Nid ar fy mai yr haeddais hyn,
ond tynder gelyn gwaedlyd.

4 Duw, rhedent hwy yn barod iawn,
a dim ni wnawn i'w herbryn:
Edrych dithau, fy Arglwydd, rhed,
a thyred i'm hymddiffyn.

5 Ti, Dduw y llu, Duw Israél,
O deffro, gwel anwiredd:
I'r cenhedloedd na ad di'n rhad,
lle gwnant trwy frad eu trawfedd.

6 Maent hwy yn arfer, gyd a'r hwyr,
o'mdroi ar wyr o bob parth;
A thrwy y ddinas clywch eu fwn,
un wedd a'r cwn yn cyfarth.

7 Wele, maent a thafodau rhydd;
awch cledd a fydd i'w genau:
Pwy, meddant hwy, all gilywed hyn,
ac a wna i'n herbryn ninnau?

8 Ond tydi, fy Arglwydd a'm Dow,
a'u gwel, a'u clyw, a'u gwatwor:
Am ben eu gwaith y chwerddi di,
y cenhedlaethi twyllgar.

- 9 Ti a attebi ei nerth ef;
a'th law gref a'm hymddiffyn:
- 10 Duw a'm rhagflaena innau chwip;
caf weled trip i'm gelyn.
- 11 Na ladd hwynt, rhag i'm pobloedd i
anghofi dy weithredoedd:
Gwaigar, goftwng hwy yn dy nerth,
Duw darian prydferth lluoedd.
- 12 Am bechod eu tafodau hwy,
a'u geiriau mwyfwy balchedd,
Telir iddynt: ni ront air teg,
ond celwydd, rheg, a choegedd.
- 13 Duw, difa, difa hwynt i'th lid;
a byth na fid un mwyach:
Gwybyddant mai Duw Iago fydd
drwy'r byd yn Llywydd hytrach.
- 14 Maent hwy yn arfer, gyd a'r hwyr,
o'mdroi yn llwyr o bob-parth;
A thrwy y ddinas clywch eu fwn,
un wedd a chwn yn cyfarth.
- 15 I gael ymborth crwydro a wnant:
ac oni chant eu digon,
Nes cael, byddant ar hyd y nos
yn aros dan ymryfon.
- 16 Minnau a ganaf o'r nerth tau,
a'th nawdd yn forau molaf:
Nerth im' a nawdd buoist (O Ner)
pan fu gorthrymder amaf.
- 17 I ti canaf, O Dduw fy nerth,
a'm hymadferth rymmufol:
Sef tydi yw fy Nuw, fy Naf,
fy Nhwr, fy Noddfa rasol.

S A L M LX.

O Dduw, dydi a'n gwrthodaist;
ar waigar gyrraist ymaith:
O forraist wrthym yn ddi-gel;
tro attom, dychwel eilwaith.

2 Dychrynaist di y ddaear gron,
a holltaist hon yn ddrylliau:
Can's o'th lid di siglo y mae;
iacha, a chae ei briwiau.

3 Dangosaist i'th elynion di
o bwys caledi ormod;
A'r ddiod a roist yn eu min,
oedd megis gwin madrondod.

4 Rhoddaist faner, er hyn i gyd,
i bawb o'r byd a'th ofnant,
i faneru, drwy dy air gwir,
dros lu eu tir lle trigant.

5 Fel y gwareder, drwy lan hwyl,
bob rhai o'th anwyl ddynion:
O achub hwynt a'th law ddeau,
a'gwrando finnau'n ffyddlon.

6 Yn ei sancteiddrwydd d'wedodd Duw,
Llawen yw fy nghyfammod:
Mi rannaf Sichem 'rhyd y glyn;
mesuraf ddyffryn Succod.

7 Myfi biau y ddwy dref-tad,
sef Gilead a Manasse;
Ephraim hefyd yw nerth fy mhen,
a Juda wen f'anneddle.

8 Ym Moab ymolchi a wna;
dros Edom taslaf f' eigid:
A chwarddedd Palestina gaeth;
a'i chwerthin aeth yn rhybrid.

9 Duw, pwy a'm dwg i'r ddinas gref?
pwy a'm dwg i dref Edom?

10 Er it' ein gwrthod, pwy ond ti,
O Dduw, a'mleddi drofod?
Ynot yn unig mae'n coel ni,
pe rhon i ti ein gwrthod:

S A L M LXI, LXII, LXIII, LXIV:

Er nad aethost o flaen ein llu,
bydd ar ein tu mewn tralloed.
11 O unig Dduw, bydd di 'ni'n borth;
ofer yw cymmorth undyn:
12 Yn Nuw y gwnawn wrolaeth fawr;
fo fathra i lawr y gelyn.

SALM LXI.

ERglyw (O Dduw) fy llesfain i,
ac ar fy ngwedd gwando:
2 Rhof les o eitha'r ddaciar gron,
a'm calon yn llesmeirio.
Dwg fi i dalgraig uwch na mi,
ac iddi bydd i'm derbyn:
3 Can's Craig o obaith, Twr di-fost,
im' fuost rhag y gelyn.
4 O fewn dy babel y bydd byth
fy nhrigfan dilyth dedwydd:
A'm holl ymddiried i syn fod
ynghysgod dy adenydd.
5 Sef tydi, Dduw, clywaist yn glau
fy addunedau puraidd:
Rhoist etifeddiaeth i bob rhai
a ofnai d' Enw sanctaidd.
6 Rhoi oes i'r Brenhin, nid oes fer:
fo fydd fyw lawer blwyddyn:
7 (Duw) gar dy fron y trig yn hiri:
dod nawdd a gwir i'w ganlyn.
8 A thrwy y rhai'n ymolaf fi
dy Enw di'n dragwydd:
Ac felly pery i mi gwbhau
fy addunedau beunydd.

SALM LXII.

FY unig Dduw ydyw fy mhlaidd;
mae f' enaid yn ei ddisgwyl:
O honaw ef, a thrwy ei rym,
daw iechyd ym' o'm hanhwyll.
2 Duw yw fy Nghraig, a'm hunig Nerth,
ac Ymadferth fy einioes:
Ac am hyn, drwy ymddiffyn hir,
mi ni'm yfgogir ei oes.
3 Pa hyd y mae'n eich bryd barhau
i fwrw'ch maglau afiwydd?
Lleddir chwi oll; gwthir yn llwyr
fel magwyr ar ei gogwydd.
4 Ymgaflent, llunient gelwydd mawr,
i'w roi i lawr o'i fawredd:
Ar eu tafodau rhoi bendith,
a mellith dan eu dannedd.
5 Fy enaid, dod (er hyn i gyd)
ar Dduw dy fryd yn ddyfal:
Ynddo gobeithiaf fi er hyn;
efo a'm tyn o'm gosal.
6 Sef Craig ymddiffyn yw ef ym',
fy Nhwr, a Grym fy mywyd:
Am hynny y credaf yn wir
na'm mawr yfgogir ennayd.
7 Yn Nuw yn unig mae i gyd
fy iechyd a'm gogoniant:
Fy Nghraig yw, a'm Cadernid maith,
a'm Gobaith yn ddilyfiant.
8 Gobeithiwech ynddo; gar ei fron
tywelltwech galon berffaith:
Ac ymddiried wech, tra foch byw,
a d'wedwch, Duw yw'n gobaith.
9 Plant Adda gwagedd ynt i gyd;
plant gwyr fydd hud a gwegi;
Gwaccach na gwagedd yn eu tawl,
mewn mantawl wrth eu codi.
10 Na rowch eich coel ar gam na thrais;
rhaid yw i falais drwio:

Os cynnydda cyfoeth y byd,
na rowch mo'ch gogluad arno.
11 Duw a lasarodd hyn unwaith,
mi glywais ddwywaith hynny:
Sef, mai Duw biau'r nerth i gyd,
gofstyngiad byd, neu ffynnu.
12 O Arglywydd, ti hefyd a fedd
drugaredd a daioni:
I bawb dan gympas wybren faith
yn ol ei waith y teli.

SALM LXIII.

TYDI, O Dduw, yw y Duw mau;
mi geisfa'n forau attad:
Y mae fy enaid yn dra fych,
a'm cnawd mewn nych, am danad.
2 Mewn lle heb ddwfr, mewn crinder cras,
ceisfa's o'th ras dy wled,
Mai y'th wellen yn y deml gynt,
ar helynt nerth gogoned.
3 Can's dy drugaredd (O Dduw byw)
llawer gwell yw na'r bywyd:
A'm gweifau y rhof i'r fawl,
a cherdd ogonawl hyfryd.
4 Felly tra fwyf fi fyw y gwnaf,
ac felly 'th folaf etto:
Ac yn dy Enw di, fydd gu,
y caf ddychafu 'nwylo.
5 Digonir f' enaid, fel a mer,
a chyflawn frafder hefyd:
A'm genau 'gan dy foliant tau
a phur weifau hyfryd.
6 Tra fwyf fi yn fy ngwely clyd,
caf yn fy mryd dy gofio:
Ac yngwyladwriaethau'r nos
caf achos i fyfyrto.
7 Ac am dy fod yn gymmorth ym',
drwy fawr rym dy drugaredd;
Fy holl orfoledd a gais fod
dan gyfod dy adanedd.
8 Y mae i' enaid wrthyd ynglyn;
dy ddeau fy'n fy nghynnal:
9 Elont i'r eigion, drwy drom loes,
y rhai a'm rhoes mewn gosal.
10 Syrthiant hwynt-hwy ar fin eu harf,
fy noeth er tari i'r gwirion;
A chwedi eu meirw, hwynt-hwy dod
yn fwyd llwynogod gwylltion.
11 Ond y Brenhin, yn Ew ei Dduw,
boed tra fo byw yn llawen:
A phawb a dyngo i'w Fawredd,
a gaiff orfoledd amgen.
Ond o'r diwedd y daw yn wir,
fe a dywelltir tywod,
I gau safnau y rhai y fydd
yn tywallt celwydd parod.

SALM LXIV.

O Arglywydd Dduw, erglyw fy lles,
a chlyw o'r nef fi'n erfyn:
O Duw, cadw fy einioes i,
y fydd yn ofni'r gelyn.
2 A chuddia fi dros ennayd bach
rhag cyfrinach y rhai drwg:
A rhag terfysg y rhai fy'n gwau
i wneuthur cammau amlwg.
3 Hogi tafodau fel y cledd,
a d'wedyd bustledd ddigon:
Saethant ergydion i'm sarhau,
a'r oedd einiau chwerwon.
4 I fathu'n ddirgel bigau dur
yn erbyn pur ei galon,

SALM LXV, LXVI, LXVII.

Yn ddifymmwth heb ofni neb,
a thrwy gafnebb creulon.

5 Ymgryfhant hwy yngwaith y fall,
gan guddio'n gall eu rhwydau;

Yna y d'wedant, Pwy a'n gwel
yn bwrw dirgel faglau?

6 Gan chwilio dyfnder drygau trwch
o fewn dirgelwch eigion;

A phawb i'w gilydd yn rhoi nod
o geuedd gwaelod calon.

7 Ond y mae Duw a'i faeth ynghudd;
rhydd yn ddi-rybudd ergyd;

Ef a dal adref yr hawl hon
yn ddyfn archollion gwaeddyd.

8 Gwaith y tafodau drwg, lle bo,
a fyn lwyr fyrthio arnynt:

Pob dyn a'u gwel, a dybia'n well
gilio ym mhell oddiwrthynt.

9 Yna y dywaid pawb a'u gwel,
Gwaith y Goruchel yw hyn:

Can's felly y deallant hwy
y cospir fwyfwr y gelyn.

10 Ond yn yr Arglwydd llawenha,
ac y gobeithia'r cyfion;

A gorfoledda ynddo'n iawn
pob dyn ag uniawn galon.

SALM LXV.

I Ti (O Dduw) y gweddai mawl
yn y sancteiddiaul Seion:

I ti y telir, trwy holl gred,
bob gwir adduned calon.

2 Pawb fydd yn pwyso attad ti,
a wrendy weddi doftur;

Ac attad ti y daw pob cnawd,
er mwyn gollyngdauw llafur.

3 Pethau trawfion, a geiriau mawr,
myfi i'r llawr bwriafant:

Ond tydi, Dduw, rhoi am gamwedd
drugaredd a maddeuant.

4 Dy etholedig dedwydd yw;
caiff nesnes fyw i'th babel:

Trig i'th gynteddau, ac i'th lys,
a'th sanctaidd weddus gangel.

5 Duw'n Ceidwad, attebi i ni
o'th ofni i'th gyflawnedd:

Holl obaith wyd trwy'r ddaear hon,
a'r mor cynhyrddon rhyfedd.

6 Hwn a sicrha bob uchel fryn
a'i wregys yn gadernyd:

7 Hwn a oftega'r mor, a'r don,
a rhuad eigion enbyd;

8 A holl breswylwyr eithaf byd,
fy'n ofni 'gyd d' arwyddion,

I ti, gan fore, a chan hwyr,
y canant laswyr ffyddlon.

9 Dyfrhau y ddaear fech yr wyd,
afon Duw llanwyd drofti:

Darperai'th lif-ddwfr 'rhyd ei llawr,
i'w thramawr gyfoethogi.

10 Pob rhyck yr wyt yn ei ddyfrhau,
a'i chwyfau'r wyt i'w goftwng;

A'i rhoi ym mwyd mewn cafod wllth;
i'w chnwd rhoi fendith deilwng.

11 Coronl'r ydwy't ti fal hyn
y flwyddyn a'th ddaioni:

Y ffordd hyn a'r modd (Duw fy Ner)
diferaist frafder arni.

12 Ef a ddifera ffrwyth dy ferch
ar bob rhyw lannerech ddryrs:

Pob mynydd fych yn uchder gwlad
o ffrwyth dy rad y dengys.

13 Trwy dy fendith y gwaftad dir
a guddir oll a defaid:

Crechwennant, canant bawb ynghyd,
a'r wlad ag yd ei lloaid.

SALM LXVI.

Y N Nuw ymlawenhewch i gyd,
yr hollfyd; a dargenwch

2 Ogoniant ei Enw hyd y nef,
a'i foliant gref a draethwch.

3 Wrth Dduw d'wedwch, Fo bair dy law
i'th elyn oerfraw anfad:

Rhag amled yw nerth y llaw hon,
a dy gafeion danad.

4 Felly'r holl fydd i gyd a'u rhi'
i ti a ymostfyngant:

Canant it' fawl, ac ant hyd lawr;
i'th Enw mawr y canant.

5 O dowch, edrychwch ofnus yw
gweithredoedd ein Duw cyfion:

O'n ei weithredoedd a rydd ddyf
ym myf goll feibion dynion.

6 Fo droes y mor Coch yn dir fych,
ai wyr yn droed-fych trwyddo,

A thrwy yr afon: llawen fu
eu bod heb wlychu yno.

7 Ef byth bydd Lywydd cadarn gwych,
a'i olwg edrych beunydd

Ar y cenhedloedd trwy'r holl fydd;
ni chyfyd rhai anufudd.

8 O bobloedd, molwch Dduw ar gais,
a moefwch lais ei foliant:

9 Hwn fy'n dal bywyd yn y gwaed,
a ddeil ein traed na lithrant.

10 O Dduw, profaist a choethaist ni
un wedd a choethi arian:

11 Yn gaeth y dygaist ni i'th rwyd;
ein cyrph a wagwyd weithian.

12 Aethom trwy ddwfr a than yn gaeth;
bu rai'n marchogaeth arnom:

Operaist hyn; ni bu chwaith hir,
i ddiwall dir y daethom.

13 Ag offrw'm poeth i'th dy yr af,
talaf fy addunedau,

14 Y rhai mewn cyfngwng, rhag mwy trais;
addewais a'm gwefulau.

15 Poeth-cbyrth breiffion it' a rof,
aroglaeth cof cyflammod:

Ychen, hyrdd, offrymmu a wnaif;
ac etto rhoddaf fychod.

16 O dowch yn hes, a gwrandewch chwi
fy'n ofni Duw tragfythoes;

Mi a fynegaf i chwi'n ffræth
pa les a wnaeth i'm heinioes.

17 Llefaif i arno a'm genau,
a'r tafod mau a'i molawdd:

18 Pe troifwn fy nghalon at fai,
Duw a'm gwrandawfai'n anhawdd.

19 Diau Duw a'm clybu yn hawdd;
gwrandawawdd ar fy ngweddi:

20 Bendigaid yw: fo a'm clyawawdd,
ni throes mo'i nawdd oddiwrthi.

SALM LXVII.

T Rugaredd Duw i'n plith,
a rhoed ei fendith drofom;

A thywynned ei wyneb-pryd,
a'i nawdd, a'i iechyd, arnom.

2 Fel y gwyper dy ffridd
trwy'r ddaear gyd-wyrdd gnydoedd;

A'th iachawdwriaeth di (O Dduw)
ym myf pob rhyw genhedloedd.

+ 172

1 Duw,

SALM LXVIII.

3 Duw, moled pobloedd di;
rhont fawl a bri trwy'r holl-fyd;
4 A'r holl genhedloedd is wybren,
byddant lawen a hyfryd.
Can's ti a ferni'n iawn
y bobl trwy lawn wybodaeth;
Ac a roi'r holl genhedloedd ar
y ddaear mewn llywodraeth.
5 Duw, moled pobloedd di;
rhont fawl a bri trwy'r holl-fyd;
6 Yna rhydd y tir ffrwyth i'n plith,
a Duw ei fendith hefyd.
7 A Duw, sef Duw ein Tad,
a roddo'i rad a thyciant;
A therfynau y ddaear gron,
a phawb ar hon a'i hofnant.

SALM LXVIII.

Y Mgyfoded un Duw ein Ner;
gwasgarer ei elynion:
Un drygddyn honynt na arhoed,
o'i flaen ffoed ei gaeion.
2 Os chwalu mwg mewn gwynt fy hawdd,
os tawdd cwyr wrth eirias-dan;
Fel hynny o flaen Duw (yn wir)
yr enwir a ddiifannan.
3 Ond llawenycher ger bron Duw
y cyfion, i'w orfoledd;
A'u hyfrydych hwynt-hwy a fydd
yn llawenydd cytannedd.
4 Cenwch, a molwch Enw Duw,
sef llyn yw uwch y nefoedd,
Yn marchogaeth, megis ar farch;
i'w Ew rhowch barch byth bythoedd.
5 A gorfoleddwch gar ei fron,
Duw tirion, Tad ymddifaid:
Ac i'r gweddwon mae'n Farnwr da
yn ei breswylfa gannaid.
6 Duw a wna rai mewn ty'n gyllun;
ei hun mae'n gollwng gefyn;
Ac yn rhoi trigfan mewn tir cras
i ddynion atcas cyhdyn.
7 Pan aethost (Dduw) o flaen dy lu,
dy daith a fu trwy dd'ryfni:
8 Y ddaear crynodd o flaen Duw,
a'r nef rhoes amryw ddefni.
Ac felly Sinai o flaen Duw
(sef un-Duw Israel hawddgar)
9 Ar d' etifeddiaeth hidlaist wlaw,
i ddiifinaw y ddaear.
10 Gwrteithiaist hon; dy bobloedd di
sydd ynddi yn preswyllo:
O'th rad darperaist (Dduw) i'r tlawd
i gael digondawd yno.
11 Yr Arglwydd Dduw a roddai'r gair,
mawr mintai'r cantoresau:
12 Cilient gedym; gweiniaid arhont,
yr yspail rhont yn rhannau.
13 Pes ymdroech mewn parddu a llwch,
chwi fyddwch fel y g'lommen,
A'i phlu yn aur ac arian teg,
yn hedeg is yr wybren;
14 Hon, pan wasgarodd Duw yn chwynr
bob cedyrn o'i gaeion,
Oedd mor ddifgleirwyth, ac mor wen,
ac eira'r ben bryn Salmon.
15 Mynydd Duw (sef Seion) y fydd
fel Bafan fynydd tirion:
Mynydd Bafan, uchel ei grib,
cyfielyb yw i Seion.
16 Chwydychwi, fynyddoedd cribog, pa'm
y bwrwch lam mewn cyffro?

Duw ar Seion ei ferch a roes,
lle myn ef eifoes drigo.
17 Rhif ugain mil o filoedd yw
angylion Duw mewn cerbyd:
Ynghyffegr Sinai bu ei wlith;
bydd Duw i'w plith hwy hefyd.
18 I'r uchelder y dyrcheiaist,
a chaethgludaist gaethiwed:
Cym'raist, dodai't ddoniau, Duw Ion,
i ddynion oedd ddiwiwed.
19 Bendigaidd fyth fo'r Arglwydd mau,
am ddoniau ei ddaioni;
A'i iachawdwriaeth i ni'n llwyth
o ber-ffrwyth ei haelioni.
20 Efe i hun yw'n Duw ni i gyd,
sef Duw ein hiechyd helaeth:
Trwy'r Arglwydd Dduw cawn, yn ddiifwrth,
ddiangc oddiwrth farwolaeth.
21 Duw yn ddiammedu a dyr ben
a thalcan ei elynion;
A choppa walltog rhai a fo
yn rhodio mewn drwg creulon.
22 Dygaf fy mhobloedd (meddai ef)
hyd adref, fel o Bafan;
A dygaf hwynt i'w hol drachefn,
fel o'r mor don-lefn allan;
23 Fel y gwlychech dithau dy draed
yn llif gwaed dy ddigafau;
Ac y llyfo dy gwn, heb gel,
y gwaed a ddel o'u briwiau.
24 Gwelodd pawb (O Dduw) dy yftad,
yn dy fynediad fanfdaidd,
Mynediad fy Nuw, Frenhin fry,
fel hyn i'w dy cyffegraidd.
25 Y cantorion aent hwy o'r blaen,
cerddorion aen' ol ynoi:
Yna'r gwyrfyon, beraidd gan,
a'r tympan, yn y canol.
26 Clodforwch Dduw, hynny sydd dda
ym mhob cyn'lleidia ddiwael;
A chlodforwch yr Arglwydd Ion,
chwi sydd o ffynnon Israel.
27 Doed Benjamin y llywydd bach,
doed bellach dugiaid Juda;
Doed Nephtali, a Zabulon,
a'u tywyfogion, yna.
28 Dy Dduw a drefnodd iti nerth,
a'i law sydd brydferth geidwad:
Duw, cadarnha etto yn faith
arnom ni waith dy gariad.
29 Er mwyn Caersalem, adail deg,
rhydd cedyrn anrheg yty:
30 Difetha dyrfa y gwaywffyn,
a'r rhai a syn ryfely.
Dewr fel teirw, nwyfus fel lloi,
y rhei 'ni a roi yr arian:
Delont i'r iawn, tyn nerth a nwy',
a goftwng hwy yn fuan.
31 Y pendefigion o'r Aipht draw
a ddaw, ac Ethiopia,
At Dduw yn bryfur, i roi rhodd,
ac aberth gwirfodd, yna.
32 Holl deyrnasoedd y ddaear lawr,
i Dduw mawr cenwch foliant:
Cenwch, cenwch ei glod yn rhywydd,
sef Arglwydd y gogoniant.
33 Hwn a farchogodd y nef fry,
a hynny o'r dechreuad;
Wele, daw nerthol sain ei lef
o etha'r nef i wastad.
34 Rhoddwch gadernid i Dduw Ner;
sef uchder ei ragoriaeth,

SALM LXIX, LXX, LXXI.

Y fydd ar Israëi, a'i nerth
uych wybrau prydeith gywaeth.
35 Duw, o'th gyffegr y'th ofnir di,
Duw Israëi, doddi nerthoedd;
A chadernid mawr wyd i'th blaidd;
bendigaid fych oes oesoedd.

SALM LXIX.

A Chub fi, Dduw (yr hwn a'm gwnaeth)
tros f' enaid daeth llif-ddyrloes;
2 Yr wyf mewn dyfnder tom ynglyn,
heb le i 'mddiffyn f' einioes.
O'r dyfnder daethum fel ar fawdd,
a'r ffrwd a lifawdd uchod;
3 Sychodd fy ngheg, blinodd fy llais,
a'm llygaid pallaidd ganfod.
4 A hyn wrth ddisgwyl Duw a'i ras,
wele, fy nghas yn amlach
Na'r gwallt ar ben fy nghoppa fry,
a'r trawfion fy'n gadarnach.
Y rhai celwyddog taerion ynt;
rhois iddynt beth ni chefais:
5 Adwaenost (Dduw) f' ynfyrwydd mau,
a'm beiau fi ni chuddais.
6 O'm plegyd i dim gwarth ni chant,
y rhai a goeliant amnad:
Na ad (Dduw'r lluoedd) fesi na thrais
i'r rhai a ymgais attad.
7 (Duw Israëi) sefer dy fwyn,
yr wyf yn dwyn gwarthrudd-deb;
A thrwy gywilydd ymarhois,
mewn chwys y tois fy wyneb.
8 I bobl dieithr wyf fi (gwn pa'm)
i blant fy mam fel effron;
9 Am fod fy ferch a'm zel i'th dy
i'm hyfu hyd fy nghalon.
Can's cabl y rhai a'th gablant di,
ar f' uchai i mae'n disgyn:
10 Fy nagrau, cystudd, a'm hun-pryd,
ynt warth i gyd i'm herbyn.
11 A phan wisgwn i liain fach,
bum ddiystyrach lawer:
12 Bum chwedyl drws i gryf a thlawd,
i'r meddw yn wawd i'w harfer.
13 Ond, f' Arglwydd Dduw, gwnaf attad ti
fy ngweddi yn amserol:
O gwrando fi, i'th wirfawr heddi,
ac i'th wirionedd grafol.
14 Duw, gwared fi, a gwna fi'n rhydd
o'r dom y fydd i'm suddo:
Sef cafeion, dyfroedd dyfnion;
a mi nid ofnaf gyffro.
15 Na lifed dwir drbsof yn ffrwd;
na'm llyngced amrwd ddyfnder:
(Na chawed pydew arnaf chwaith
mo'i fain diffaith yigeler.
16 Gwrando fi bellach, Arglwydd Dduw;
can's da yw dy drugaredd:
Yn amllder dy dofturi mawr,
edrych i lawr rhag trawfedd.
17 O'm cyfyngder oddiwrth dy was
na chudd, mo ras dy wyneb:
Rwyf yn gweddio yn fy ngloes;
Duw, bryfia, moes im' ateb.
18 Nefa at f' enaid, Arglwydd mau,
er fy rhyddhau a'm gwared:
Moes ymddiffyn, rhag cael o hon
gan fy ngelynion niwed.
19 Duw, di a welu o bob parth
fy ngw'radwydd, gwarth, a'm c'wilydd;
Oherwydd rhodio ger dy fron
mae fy ngelynion beunydd.

20 Mewn gorthrwn ofid yr wyf fi,
a gwarth yn torri 'nghalon:
Disgwyl cymhorthwyr, ni ddos neb;
ni chawn gyfurdeb tirion.
21 Buftl a roisan' yn fwyd i mi;
finegr i dorri fyched:
22 Eu bwrdd boed iddynt fagl afswydd,
a'u llwydd yn dramgwydd bydded.
23 Ar eu llygaid dallineb doed;
i'w llwynau boed crynseydd:
24 Tywallt arnynt dy ddisg a'th lid;
doed iddynt ofid beunydd.
25 Boed eu palafau'n wag heb wedd,
ac anghyfanedd iddyn',
Na allo neb na dydd na nos
mo'r aros yn eu tyddyn.
26 Can's yr hwn a darawfid ti,
mae'r rheini yn ei erlid;
A'r doluriau y fydd o'th friw,
y maent i'w hedliw hefyd.
27 Dod gamwedd ar eu camwedd hwy,
na ddont mwy i'th gyfiawnder:
28 Ymaith o lyfr y bywyd llawn,
o fyfyr y cyfiawn, tynner.
29 Ffinau pan fwyf ofidus wan,
a phan fwyf druan hefyd,
Dy iachawdwriaeth di (O Dduw)
eilchwyl i fyw a'm cyfyd.
30 Moliannaf d' Enw, Dduw, ar gan;
fal dyna f' amcan innau:
31 A hyn fydd gwell gan Dduw Deyrn
nag ych a chym a charnau.
32 A phob truan, pan weler hyn,
a ennyn o lawenydd;
A'ch calon chwi fy'n ceisio Duw,
cyfyd i fyw o newydd.
33 Duw gwrendy dlawd, ni ddirmyg lef
ei gaethwas ef fy fethiant:
34 Nef, a daear, a mor, a hyn
a ymlusg ynddyn', molant.
35 Can's Duw a geidw Seion deg,
a threfna'n 'chwaneg Juda:
Adeilada ddinefydd hon
i ddynion yn breswylfa.
36 Ie, ei weision ef, a'u hil,
a'u heppil, a'i meddiannant;
A'r rhai a hoffa i Enw fo
yn honno a breswylant.

SALM LXX.

DUW, prysura i'm gwared i;
Ion, bryfia di i'm cymmorth:
2 Gwarth a gw'radwydd a ddel i'r blaidd
a gais i'm henaid ammhorth.
Tiwy w'radwydd troer y rhai a ddwg
i mi ddim drwg ewyllys:
3 Mesi fo eu gwobr a draeth, Ha, ha,
am dana' yn ddirmygus.
4 Y fawl a'th gais, calonnog fydd
o dra llawenydd ynod:
D'weded fawl a'th gar bob amfer,
Mawryger eir-Duw hynod.
5 Minnau'n dlawd, ac yn druan fydd;
Duw, bryfia, bydd yn agos:
Fy mhorth a'm ceidwad wyt yn wir:
(O Arglwydd) na hir aros.

SALM LXXI.

MI a 'mddiriedais yned, Ner;
na'm gw'radwydder byth bythcedd:
2 Duw, o'th gyfiawnder gwared fi,
a chlyw fy nghri hyd nesoedd.
3 Duw,

S A L M LXXII, LXXIII.

- 3 Duw, bydd yn graig o nerth i mi
i gyrchu att'n wastad:
A phar fy nghadw i yn well;
ti yw fy nghastell caead.
- 4 Duw, gwared fi o law'r trahaws,
a'r gwr frofaws, a'r trawiddyn:
- 5 Ynot ti, Dduw, bu 'ngoglod maith,
a'm gobaieth, er yn grydddyn.
- 6 O groth fy mam y tynnaist fi;
rhoist yno' egni etto:
I tithau fyth, am hyn o hawl,
y canaf fawl heb beidio.
- 7 I lawer dyn bum anferth iawn;
ti yw fy nerthlawn Lywydd:
- 8 Fy safn bydd iawn o'th fawl gan dant,
ac o'th egoniant beunydd.
- 9 Nac eigeulufi na'm braint
yn amser henaint truan:
Er pallu'r nerth, na wrthod fi;
Duw, edrych di ar f' oedran.
- 10 Medd fy nghaseion'r wyf yn wan,
hwy a ddisgwylian' f' anaf:
Ymgynghorasant yn ddi-fyn,
gan dd'wedyd hyn am danaf:
- 11 Duw a'i gwrthododd (meddant hwy)
erlidiwch fwyfwy bellach,
A deliwch ef: nid oes trwy'r byd
yr un a'i gweryd hayach.
- 12 Er hyn o frad (Duw) bydd di well;
na ddos yn rhell oddi wrthy':
Fy Nuw, pryfura er fy morth,
ac anfon gymmorth ymy.
- 13 Angau gwarthus pob rhai a gant
a wrthwynebant f' einioes:
Gw'radwydd a gwarth iddynt a drig
a gynnig i mi ddrygloes.
- 14 Fy ngobaith innau a saif byth
yn ddilyth a safadwy:
Ymddried ynot (Dduw) a wnaaf,
ac a'th foliannaf fwyfwy.
- 15 Dy iachawdwriaeth s' i'm genau,
yr hwn ni thau funodyn,
A'th gyfiawnder, ac ni wni i
ddim o'r rhitedi arnyn'.
- 16 Ynghadernid yr Arglwydd Dduw,
tra fwy fi byw, y credaf:
A'th gyfiawnder di hyd y brig,
yn unig hyn a gofiaf.
- 17 Duw, di a ddyfai i mi hyn,
do, er yn blyntyn bychan:
A hyd yn hyn 'r wyf yn parhau
i ofod d' wyrthiau allan.
- 18 O Dduw, na wrthod fi yn hen,
a'm pen a'm gen yn llwydo,
Nes im' ddangos i'r rhai fy'n ol
dy wyrthiau nerthol etto.
- 19 Dy gyfiawnder yn uchel aeth,
yr hwn a wnaeth bob mawredd:
Duw, pwy y fydd debyg i ti?
nid ydym ni ond gwagedd.
- 20 Duw, gwnaethost di im' fyw yn brudd,
a gweled cystudd mynych:
Troist fi i fyw, dychwelaist fi,
trwy 'nglodi o'r feddrod-nag.
- 21 Mwy tydd fy Mawredd nag a fu:
troi i'm diddanu innau:
- 22 Yna y molaf d' air, am hyn,
ar nabl offeryn dannau.
- O Sanct Iffraël, canaf hyn
ar delyn, ac a'm genau:
- 23 Am i ti wared f' enaid i,
gwnaf iti hyfryd leisiau.

- 24 Canaf it' hefyd gyfion glod
a'm tafod: wyt i'w haeddu,
Am it' warthau a gwarthruddiau
fy nghas fy'n cefnau 'nrygu.

S A L M LXXII.

- D**UW, dod i'r Brenhin farn o'r nef;
dod i'w Fab ef gyfiawndeb:
- 2 Yna y rhydd rhwng pobl iawn frawd,
ac i'r dyn tlawd uniondeb.
  - 3 Hedd a cyfiawnder, ar ol hyn,
cair ym mhob bryn a mynydd:
  - 4 Y gwan a'r lleig achub a wna:
fe ddryllia y gorthrymmydd.
  - 5 Hwy a'th ofnant byth ar bob tro,
tra treiglo haul a lleuad:
  - 6 Fo ddisgyn fel gwlaw ar wellt glas,
neu gawod fras ar wastad.
  - 7 I'w ddyddiau ef cerir yr iawn,
a'r cyfiawn a ffoeua;
  - Ac aml fydd hedd ar ddaear gron,
tra fo'r lloer hon yn para.
  - 8 Llwydda efe o for hyd for,
o'r firwd hyd oror tîred:
  - 9 Ei gas ymgrymiant, llyfant lwch,
hyd yr anialwch cyrredd.
  - 10 Cedyrn o Tarsus frenhinoedd,
ac o'r ynyfoedd canol,
O Seba ac Arabia deg,
doe pawb a'i anrheg reiwl.
  - 11 Yr holl frenhinoedd doent yn llu,
a than ymgrymmu, atto;
A'r holl genhedloedd, fel yn gaeth,
a wnant wafanaeth iddo.
  - 12 Can's y dyn rheidus, a'r gwr gwan,
fo'i gweryd pan weddio:
Byddi bob dyn yn nerthol dwr,
a'r ni bo pleidiwr gantho.
  - 13 Ef a erbyd y tlawd mewn rhaid;
fo achub enaid glanddyn:
  - 14 Fo a'u gweryd rhag twyll a drwg;
gwerthfawr i'w olwg ydyn'.
  - 15 Felly bydd byw; rhoir iddo dda,
fef aur o Seba ddedwydd:
Hwy a weddiant arno fo,
gan ei fendithio beunydd.
  - 16 'Rhyd pen y mynydd yd a gan;
fel brig coed Liban' siglant:
A'r plant, cyn amled a'r gwellt glas,
o'r ddinas a flagurant.
  - 17 Os haul cylch wybren byth a dry,
byth pery Enw iddaw:
Pawb a'i bendithia ef yn wir;
pawb a fendithir ynddaw.
  - 18 Bendigaid fo yr Arglwydd Dduw,
(fef Duw yr Iffraël dirion)
Efe'n unig byth fy'n parhau
i wneuthur gwyrtiau mawron.
  - 19 Bendigaid fyddo'i Enw byth;
gogonedd dilyth iddo:
A'i glod llenwir y ddaearen.
Amen, Amen, hyn fyddo.

S A L M LXXIII.

- Y**S da yw Duw i Iffraël,
wrth bawb a wnel yn union:
- 2 Minnau lithraia, braidd na fyrtiaia;
fwrth-wael fu fy amcanion.
  - 3 Can's cynfigennais wrth y ffol,
a'r dyn annuwiol dihir:
Braidd na chwypais pan y gwelais
eu hedd a'u golud enwir.

SALM LXXIV.

- 4 Can nad oedd arnyf rwydau caeth,
i gael marwolaeth ddynol;
Lle maent yn byw yn heini hyf,
yn iraidd gryf ddigonol:
- 5 Ac ni ddoe arnynt lasur blin,
hyd y bawn i'n eu deall:
Na dim dialedd, na dim gwyn,
fel y doe ar ddyn arall:
- 6 Am hynny fyth maent yn ymddwyn
fel o fewn cadwyn balchder;
A gwisgant am danynt yn dynn
(megis dilledyn) drawder.
- 7 A'u llygaid hwynt-hwy wrth dewhau,
doent yn foglymmau drosodd;
A'u golud hwy, er hyn o wyn,
uwch meddwl dyn a dyfodd,
- 8 Traethu eu trawfder, bod yn dynn,
a bostio hyn ar wasgar;
- 9 Egori safn at wybren fry,
a thafod cry' trwy'r ddaear.
- 10 Am hyn rhai o'i bobl ef a chwant
a ymddychwelant yma,
Yn gweled y dwfr yn lwyw lan,
a thybio y can' eu gwala.
- 11 Can's ymrefymmant hyn yn fyw,
Pa'm? ydyw Duw yn canfod
Pwy fydd yn ddrwg; a phwy fy'n dda?
ydyw'r Gorchudd n' gwybod?
- 12 Wele, y drygddyn mwya' i chwant
caiff fwyaf llwyddiant gwaftad;
Yn caflu golud a mawr dda,
hwnnw fydd fwyaf i godiad.
- 13 Ofer iawn fu i mi warhau,
a llwyr lanhau fy nghalon;
Golchi fy nwyllaw, caru gwir,
a bod yn hir yn gyfion:
- 14 Cael fy maeddu ar hyd y dydd;
ond trwsan fydd uniondeb:
Os y bore, ac os pryd nawn,
myfi a gawn wrthwyneb.
- 15 Hyn os d'wedwn, a feddylwn,
o ryw feddalaidd ammau;
Wele, a'th blant di y gwnawn gam,
i ddwyn un llam a minnau.
- 16 Pan geisfwn ddeall hyn yn llwyr,
o nerth fy synwyr ddynol;
Hynny i'm golwg i oedd flin,
nes cael rhyw n'n yfrydol.
- 17 Ond pan euthum i gyffegr Dduw,
lle cefais amryw olau;
Yna deallais i pa wedd
y bydd eu diwedd lwythau.
- 18 Gwybum i ti eu gosod hwy,
lle caent lam mwy'n y diwedd;
Sef mewn lle llithrig rhwydd-gwmp trwch,
anialwch anghyfnedd.
- 19 Ond gwedi dodaisf iddynt wth,
disymmawth y pallasant:
Myn'd o'r byd heb na lliw na llun;
o'u hofn eu hun darfyddant.
- 20 Fel breuddwyd pan ddihunai un,
y gwnai di iddyn', f' Arglwydd:
O'r newid hon y caiff fy nghas
trwy yr holl ddinas w'radwydd.
- 21 Bum i ddig wrthf fi fy hun,
ac oerni fu'n fy nghalon:
22 Na's deallafwn hyn yn gynt,
bum ffel un hynnt ac eidon.
- 23 Er hyn etto bum gyd a thi,
lle y'm t'wyf'n ddilyniant
- 24 Wrth fy llaw ddeau: wedi llyw
fy nerbyn i ogoniant.

- 25 Pa'm? pwy (O Dduw) fydd gennyf fi
ond tydi yn y nefoedd?
Dim ni ddymunwn gyd a thi,
wrth weini daear leoedd.
- 26 Fy nghalon i, a'm nerth, a'm cnawd,
y fydd mewn palldawd beunydd:
Ond tydi, Dduw, fydd ar fy rhan,
a'm tarian yn dragwydd.
- 27 A elo 'mhell oddiwrthdy ti,
y rheini gwnaent yn ddifiaith;
Ac a butteiniant rhagot ti,
y rheini torrir ymaith.
- 28 Ond mi ddof nefnes at fy Nuw;
fy ngobaith yw i'm calon:
Y traethaf fi ei nerth, a'i wyrth,
o fewn dy byrth, merch Seion.

SALM LXXIV.

- P**Aham (O Dduw) oddiwrthym ni
y cili yn dragwydd?
Paham y digi mor danbaid
with ddeaid dy borsydd?
- 2 Cofia y bobl a brynaist gynt;
rhoist iddynt etieddiaeth,
Mynydd Seion, dy breswylfa,
i'r rhai'n yn drigia helaeth.
  - 3 Ymddyrcha (Arglwydd) taro'n drwm;
pob gelyn gorthrwm difa
Yn dragwydd, a wnaeth na thrais
na dyfais i'th gyffegrfa.
  - 4 Dy elynion daethant i'n mysg;
rhuafant derfysg greulon;
A gosodasant, dan gryfhau,
fanerau yn arwyddion.
  - 5 I'w cherfio'r faeri goreu gynt
a roefan' wynt i'w bwyll:
6 Drylliant i'r llawr gerhadau hon
ae eirf, gyfeillion erchyll.
  - 7 Llosgasant oll dy eglwys lan,
a'i phyrth a than yn ulw;
A halogasant, mewn dull dig,
y noddfa lle trig d' Enw.
  - 8 Awn, gwnawn gyd-artaith, meddant hwy,
a dinystr trwy yr holl-wlad:
Llosgasant holl demlau y tir;
gwnaethant yn wir eu bwriad.
  - 9 Nid oes un arwydd in' i'w gael,
na phrophwyd diwael deffyn;
Na gwybedydd, a wyr pa hyd
y lery'r byd i'n herbyn.
  - 10 Dywaid di, pa hyd (O Dduw Ion)
y gwna d'elynnion warthrudd?
A rydd dy gas ei gabledd fri
arnat ti yn dragwydd?
  - 11 Paham y tynni'n ol dy law?
(sef dy ddeheulaw berffaith,
Hon fydd i'th fyowes) allan tyn,
a difa d'elynnion diffiaith.
  - 12 Can's o'r dechreuad, Duw ei hun
ydyw fy Nghun a'm Brenhin:
Fe a wna iachawdriaeth hir
i bawb trwy'r tir a'i dilyn.
  - 13 Parthu a wnaethost di, a'th nerth,
y mor, a'i anferth donnau:
Gwahenaist, torraist, uwch y don,
bennau y blinion ddreigiau.
  - 14 Drylliaist di ben (nid gorchwyl gwan)
y Lefiathan anferth:
I'th bobl yn fwyd dodaisf eso,
wrth dreiglo yn y ddiferth.
  - 15 Holltaist y graig, raddodd ffynnon,
ac aeth yn afon firwd-chwyrn;

S A L M LXXV, LXXVI, LXXVII.

A diſbyddaiſt yn dra fych
afonydd dyſr grych cedyrn.

16 Ti biau'r dydd, ti biau'r nos,
goleu a haul-dlos geinwedd:

17 Seiliaiſt y ddaear, lluniaiſt haf,
a gauaf, o'th ogonedd.

18 Fy Arglwydd, bellach cofia hyn,
i'r gelyn gynt dy gablu:

Ac i'r ynfydion roi drwg fri,
a'th Enw di dirmygu.

19 Oes dy durtur na ddod ar gawdd
dan nawdd anifail creulon:

Na ad o'th gof (O Arglwydd da)
dy dyſfa, y rhai tlodion.

20 Duw, edrych ar dy gyfammod,
a gwel waelod y gwledydd:

Mae ym mhob man drigfa dyn traws;
mae honynt liaws efrydd.

21 Na ddychweled y truan tlawd
mewn difrawd, ac mewn gw'raddwydd:

Y dyn anghenus, lleſg, a gwan,
a ddatcan dy Enw, Arglwydd.

22 Cyfod, dadleu dy ddaſl (O Dduw)
dy Enw yw'n dragywydd:

Coffa gabledd, yr hon trwy'r byd
a gait gan ynfyd beunydd.

23 Duw, nac anghofia lais a fon
d'elynyon y cenhedloedd:

Eu ſwn, a'u rhodres, a'u dadwrdd,
a ddring i g'wrdd a'r nefoedd.

SALM LXXV.

Clodforwn di (drag'wyddol Dduw)
a'th Enw yw yn agos:

Maint yw dy Enw a'th nerth i'th hynt,
dy wyrthiau ynt i'w ddangos.

2 D'wedaiſt, Pan dderbyniwyf y llu,
mi rof farn gu ac union:

3 Fel y nerthais ſylfeini'r byd,
oedd rydd, a'i gyd-drigolion.

4 Minnau a dd'wedais hyn o'm bryd
wrth y rhai ynfyd, Peidiwch:

Wrth annuwiolion poethion chwyrn,
Eich mebcyrn na ddyrchewch.

5 Och, na ddyrchewch chwi mo'ch cyrn;
na ſiglwch rychwyrn ragdal:

Ac na dd'wedwch chwi yn war-fyth,
Nid rhaid in' fyth mo'r gofal.

6 O herwydd nid o'r dwyrain draw
i ddyn y daw dyrchafiad:

Nid o'r gorllewin, na'r deau,
y daw i chwithau godiad.

7 Can's ar law Duw y mae y farn;
na ſid gwr cadarn rygry:

Goſtwng heddyw y naill heb ball,
a chodi'r llall y fory.

8 Can's yn llaw'r Arglwydd phiol fydd,
cymmysg-win hyd wydd ynddi:

Tywalltodd hwn; drwg ddynion byd
yſant i gyd o honi.

9 Mynegaf finnau, ac i'm cof
ei gerdd (Duw Iagoſ) canaf:

10 Torraf gyrr yr annuwioliawn,
a phen y cyſiawn codaf.

SALM LXXVI.

YN Juda ac Iſraël dir
adweinir ein Duw cyſion:

2 Ei babel ef yn Salem fydd,
a'i brefwyl fydd yn Seion.

3 Yno dryllodd y bwa a'r faeth,
a'r frwydr a wnaeth yn ddarnau:

A thorodd ef yn chwilſriw man
bob tarian, a phob cled dau.

4 Trawſion fu cedyrn mynydd gynt,
mewn yſpail helynt uchel:

Uwch a chryfach wyt na hwynt-hwy;
nid rhaid byth mwy mo'u gochel.

5 Pob cadarn galon a ymroes,
ac ni ddeffroes o'i gyntyn:

Pawb a ddiffwythodd pan ddaeth braw,
ni chai un llaw ei dderbyn.

6 O'th waith (Duw Iagoſ) a'th ammharch,
cerbyd a'r march rho'i huno:

7 Ofnadwy wyt; pwy i'th lid wg
a ſaiſ i'th olwg effro?

8 Pan ddaeth o'r nefoedd dy farn di,
yr wyt yn peri i chym'ryd:

Y ddaear ofnodd, a'i holl lu
rhoiſt i oftegu ennyd.

9 I farnu pan gyfododd Duw,
i gadw yn fyw y gwirion:

A'r rhai oedd lonydd yn y tir,
yr oeddyn' gywir galon.

10 Can's poethder dyn yw dy fawl di;
ſelly goſtegi drallod:

Eu gwres, i'r da a ſag gref ffydd;
i'r drwg, a fydd yn ddyrnod.

11 Eich rhodd i'r Arglwydd Dduw addewch,
a llawn gwblhewch eich gobrwy:

Pawb fydd o amgylch Seion deg,
rhowch anrheg i'r Ofnadwy.

12 Ef a oftyngodd uchel fryd,
ac yſpryd, gwyr rhyſelgar:

Fo a yrr ofn ynghanol hedd
ar holl frenhinedd daear.

SALM LXXVII.

FY llais at Dduw, pan roddais leſ,
fy llais o'r nef ſo'i clybu:

A'm llais gweddiais ar Dduw Ner,
pan oedd blinder yn tarddu.

2 Y dydd y rhedai mriw, a'r nos
ni pheidiai achos llafur:

Mewn blin gyfyngder gwn fy mod,
a'm hoes yn gwrthod cyſur.

3 Yna y cofiwn Dduw a'i glod,
pan fyrthiai drallod enbyd:

Yna gweddiwn dros fy mai,
pan derfygai fy yſpryd.

4 Tra fawn yn effro, ac mewn ſan,
heb allel allan dd'weddy:

5 Yſtyriais yna'r dyddiau gynt,
ar helynt hen o'r cynfyd.

6 Cofiwn fy ngherdd y nos fy hun:
heb gael amrant hun, chwiliwn:

A chalon effro, genau mud,
a'm hyſpryd ymddiddanwn.

7 Ai'n dragywydd y cilia'r Ion?
a fydd ef boddlon mwyach?

8 A ddarfu byth ei nawdd a'i air?
a gair ei addaw bellach?

9 A anghofiodd Duw drugarhau?
a ddarfu cau ei galon?

A baid efe byth (meddwn i)
ſal hyn a ſorri'n ddiglon?

10 Marwolaeth im' yw'r meddwl hwn;
a throis yn grwn i goſio

Ei fawr nerth gynt: cofio a wnaſ
waith y Goruchaf etto.

11 Cofiaſ dy weithredoedd (f' Arglwydd)
a'th wyrthiau hylwydd cofiaſ:

12 Am bob rhyfeddod, a phob gwaith,
a myfyr maith y traethaf.

S A L M LXXVIII.

- 13 O Dduw, pa dduw fydd fal ti, Dduw?
dy ffordd di yw'n fanfdeiddiol:
- 14 Dy waith dengys dy nerth i'r byd;
pair in' i gyd dy ganmol.
- 15 Dy nerth fawr hona roist ar led,
wrth wared yr hen bobloedd,
Iago a Joseph, a fu gaeth,
a'u holl hiliogaeth luoedd.
- 16 Y deifr gwellant, ofnasant hyn,
a dychryn cyn eu symmud:
- 17 Cymmylau dwfr cychl wybr yn gwau,
a mellt fal faethau enbyd.
- 18 Dy daran rhuodd fry'n y nen,
dy feltt gwnaent wybren olau:
Y ddaear isod a gyffrodd,
ac a ddychrynodd hithau.
- 19 Yn eigion mor mae y ffordd dau,
a'th lwybrau mewn deifr fuggedd;
Ac ni adweinir byth mo'th ol
yn dy anfeidrol Fawredd.
- 20 Dy bobloedd a dywyfaist di
trwy anial ddryfni crydd,
Gan law Moses, a'i frawd Aron,
fel defaid gwirion llonydd.

S A L M LXXVIII.

- F**Y mhobl i gyd, gwrandewch fy neddf,
a boed fy ngreddf i'ch calon:
Clust-ymoflyngwch â'm genau
i ystyr geiriau ffyddlon.
- 2 Mewn diarhebon, i barhau,
fy ngenau a egoraf;
A hen ddamhegion, oedd ar hyd
y cynfyd, a ddangosaf;
  - 3 Y rhai a glywfom gynt eu bod,
ac ym yn gwybod hefyd;
Ac a fynegodd yn ddiau
ein tadau er y cynfyd.
  - 4 Heb gel mynegwn ninnau'n ffraeth
hyn i'w hiliogaeth hwythau:
Cannolwn Dduw i'r oes a ddel,
ei nerth, a'i uchel wyrthiau.
  - 5 Felly gorch'mynodd ef fod cof
yn lagof; ac i'r hynaf
Yn Israel ddyfgu i'w blant
ogoniant y Goruchaf.
  - 6 Fel y gwypid, o oes i oes,
y rhoes ef ei dystiolaeth,
O dad i fab, o fab i wyr,
i gadw llwyr wybodaeth.
  - 7 Gobeithio'n Nuw, cosio ei waita
y fydd mal rhaith eneidol:
I gael cadw ei orchymyn,
rhoes Duw'r wers hyn yn rheidiol.
  - 8 Rhag ofn myn'd o'r genhedlaeth hyn
yn gyndyn ac anufudd;
A choiyn wan, ac yspryd gwael,
heb afael gyd â'u llywydd.
  - 9 Eu tadau, fel plant Ephraim,
yn arfog lym er faethu,
Troisiant eu cefnau yn y gad,
ymroi a dad-annelu.
  - 10 Cyfammod Duw a wrthodent;
ni rodient yn ei gyfraith:
  - 11 Anghosio'i wyrth a welent gynt,
a'i ddeddfau oeddynt berffaith.
  - 12 Yn nhir yr Aipht, ym maes Soan,
gwnaeth Duw gyflafan fwyfry;
  - 13 Rhoi dwfr y mor yn ddau dwr crych,
a'r llawr yn fych i dramwy.
  - 14 Y dydd mewn niwl, y nos a than,
tywysai'n lan ei bobloedd;

- 15 Holli'r creigiau, a'u troi'n llynau,
a llenwi ei lu a dyfroedd.
  - 16 Er tynnu dwfr o'r garreg las,
er llithro'n loyw fras ffrydau;
  - 17 Yn yr anialwch digient Dduw,
chwanegent amryw seiau.
  - 18 Yn y diffeithwch profent Dduw;
Oes fwyd i fyw? meddylient:
  - 19 A all Duw gael in' yma fwyd
mewn cyfryw lochwyl? d'wedent.
  - 20 Er taro'r graig, a rhedeg dw'r
yn ffrydau, cyflwr diball;
A eill ef roi in' fara a chig,
i'n cadw yn ddiddig ddiwall?
  - 21 Pan glybu Duw yr araith hon,
fel tan yn wreichion'nynodd;
Yn Iago ac yn Israel,
gan lid, yn uchel digiodd.
  - 22 A'i ddig oedd, am na chredent hwy
i Dduw, a'i fwyfry Fawredd;
Ac na welent pa iechyd oedd
yn ei weithredoedd rhyfedd.
  - 23 Gorchymyn wybren, a'i gwarhau;
egoryd drylau'r nefoedd:
  - 24 A manna'n fwyd, fel gwenith nef,
a wlaiodd ef i'w luoedd:
  - 25 Rhoi i ddyn gael rhyw luniaeth da,
sef bara yr angylion;
  - 26 Gyrru'r hyd wybren ddwyrein-wynt,
gyd a'r deheu-wynt nerthlon.
  - 27 Fel y llwch y rhoes gig i'w hel,
ac adar fel y tywod;
  - 28 Ynghylch eu gwerfyll a'u trigf'ydd
y gwlawiai beunydd gawod.
  - 29 Bwyta digon o wled ddiwael,
a chael eu bwyd dymunol;
  - 30 Ac heb ommedd dim ar eu blys,
nac mo'u hewylllys cnawdol.
  - 31 A'u rammeidiau hwy i'w safnau
(ys ofnwn y Goruchaf)
Yn Israel laddodd i'w ddig
wyr etholedig brafaf.
  - 32 Er hyn pechent, ac ni chredent
hwy i'w iach radau rhyfedd:
  - 33 Treuliodd Duw eu hoes hwy, am hyn,
mewn dychryn ac oferedd.
  - 34 Tra fyddai Duw yn eu llad hwy,
os ceisient dramwy atto;
Os doent trwy hiraeth at ei ras,
yn fore glas i'w geisio:
  - 35 Os cofient fod Duw i'w holl hynt
Graig iddynt a Gwaredydd;
  - 36 (Er ceisio siommi Duw'n y daith
â'u gweniaith, ac â'u celwydd;
  - 37 Er nad oedd eu calon yn iawn,
na ffyddlawn i'w gyfammod)
  - 38 Er hyn trugarhai Duw o'r nef,
a'i noddod ef oedd barod.
- Rhag eu difa, o'i lid y troes,
ac ni chyffroes i'w hartaitaith:
- 39 Cofiodd ddyn, os marw a wnai,
na's gallai ddychwel eilwaith.
  - 40 Pa lawl gwaith y cyffroisiant hwy
wrth fyned trwy'r anialwch.
- Gan ddigio Duw, a'i lwyr dristau,
ynghreigiau y diffeithwch?
- 41 Troisiant, profasant Dduw a'u chwant,
gan demtio Sant yr Israel;
  - 42 Anghosio eu cadw hwynt fal hyn,
rhag cael o'u casddyn afael.
  - 43 Rhoisai'n yr Aipht arwydd o'i ras,
a'i wyrth yn ninas Soan;

S A L M LXXIX.

- 44 Y modd y troes eu dwfr yn waed,
ni chaed dim glan-ddwfr allan.
- 45 Rhoes Duw yngwlad yr Aipht, i'w plau,
waed, gwybed, llau, a llyffaint;
- 46 Lindys, locust, i ddifa'u ffirwyth,
a chenllysg lwyth, a mall-haint.
- 47 Distrywodd Duw eu hyd, gwellt, gwydd,
48 eu coedydd, a'u han'feiliaid,
A chenllysg, cessair, mellt a roes,
bu wrth eu heinioes danbaid.
- 49 Rhoes arnynt bwys ei lid, a'i far,
ac ing angh'reugar digllon:
Ffirwyth ei lidiowgrwydd ef, a'i wg,
anfonodd ddrwg angylion.
- 50 Rhyw ffordd a hon i'w lid a droes,
heb ludd, i'w heinioes angau;
Ond dwyn eu bywyd hwy trwy haint,
yn ei ddigofaint yntau.
- 51 Yna tarawodd un Duw Naf
y plant cyntaf-anedig,
Yn nhir yr Aipht, a phebyll Cam;
fef am ei fod yn llawnddig.
- 52 Ond (gan droi at ei bobl yn hawdd)
fo'u t'wysawdd trwy'r anial-fan,
Fel arwain defaid lwybrau pell
yn wael ddiadell fechan.
- 53 Arweiniodd hwynt-hwy yn ddiöfn
trwy'r mor (ffordd ddofn) heb wlychu;
A'i holl elynion, heb fwy'tor,
fe wnaeth i'r mor eu llyngcu.
- 54 Rhoes hwy i etifeddu'n rhydd
ym mynydd ei far: etiddrwydd,
Yr hwn a ddarfu ei warbau
a llaw ddehau yr Arglwydd.
- 55 Rhoes ef y wlad i ddwyn pob ffirwyth:
rhoes i bob llwyth ei gyfran
O Israë!, ac yn eu plaid
rhoi'r hen drigoliaid allan.
- 56 Er hyn temtient a digient Dduw,
hwn unig yw fan'etiddiol;
Ac ni fynnent mo'r ufuddhau
i'w dystiolaethau nefol.
- 57 Ond myn'd ar gil, ac ymlaccau,
fel eu holl dadau twyll-naws;
Megis bwa a fai mewn cad,
ac ynddo dafliad gwyrdraws.
- 58 Hwynt-hwy yn fynych a'i cyffroent;
mewn camwedd troent oddiwrtho,
At wylfa nos, a delw o bren;
fal hyn y digien' efo.
- 59 Ond y Gorucha'n gweled hyn,
a ddigodd wrthyn' hwythau;
Felly dirmygodd Israë!,
a gad'el ei ammodau.
- 60 Yna'r ymadawodd efo
a chyffegr Silo dirion:
Ei babell a'r brif ysgol ddyfsg,
lle b'afai 'myfsg ei ddyinion.
- 61 Eu nerth a roes i garchar caeth;
dan elyn daeth eu mawredd:
- 62 Ei bobl ei hun i'r cledau llym,
(fal dyna rym ei 'ddigedd.)
- 63 Ei wyr ieuaingc fo'u rhoes i'r tan;
gwyrlyon glan rhoes heibio:
- 64 Ei offeiriad i'r cieddyf glas,
a'i weddw ni chafas wylo.
- 65 Yr Arglwydd gwedi hyn deffroec,
fal un a ddoe o gyfgu:
Neu fel gwr cadarn wedi gwin,
yn erwin i'w dychrynu.
- 66 Taffodd y gelyn yn ei ol;
rhoes mewn trag'wyddol w'radwydd;

- 67 Rhoes wyrion Joseph dan an pwyth,
ac Ephraim lwyth i drangwydd.
- 68 Gwedi chwilio y rhai'n i gyd,
fo roes ei fryd ar Juda:
Ar fynydd Seion (ei drestad)
o gariad i'w breswylfa.
- 69 Yna yr adeiladodd ef
adeilad gref a hawddgar,
Yn gyffegr-lys byth i barhau,
fel hen feiliaidau'r ddaear.
- 70 Etholodd ef Ddafydd ei was,
yr hwn oedd ddifas fugail;
Ac a'i dug ef i'r maes yn lan
o'i gorlan a'i ddefeid-gail;
- 71 O borthi defaid mamau wyn,
i'w ddwyn i borthi dynion;
Iago, ac Israë!, a'u plant;
dyna ei feddiant ffyddlon.
- 72 Yntau a'u porthodd hwynt, yn ol
ei berffaith reioli galon;
Ac a'u trinodd hwy yn brydferth,
o nerth ei ddwyllaw cyfion.

S A L M LXXIX.

- L** Lawer cenedl (O Dduw) a ddaeth
i'th etifeddiaeth unig:
Rhoad Caerfalem a'i chyffegr hi
yn garneddi o gerrig.
- 2 Rhoi cyrph dy weilion, wrth eu rhaid,
i 'hedaiad y ffurfafen:
I'n'feiliaid maes rhoi cig dy faint;
fel dyma fraint aflawen.
- 3 Fel ffrydiau dwfr, tywallt a wnaed
eu gwaed o amgylch dinas
Caerfalem, heb roi corph mewn bedd;
fel dyna ddiweddd atgas.
- 4 Yn ddirmyg, gw'radwydd, ac yn warthi,
i bawb o'n pob parth, ydym.
- 5 O Dduw, pa hyd? wyt byth yn ddig?
ai fel tan ffyrnig poethlym?
- 6 Tywallt dy lid ar bobl efron,
rhai nid adwaenon' m' onot;
Ac ar deyrnafoedd ni eilw
(Dduw) ar dy Enw hynod.
- 7 Can's wyrion Iago (bobl oedd gu)
y maent i'w hyfu'n rhyfedd:
Ac a wnaethant i'r rhei'ni fod
preswylfod anghyffannedd.
- 8 Na chofia'n camwedd gynt i'n hoes:
Duw, bryfia, moes drugaredd:
Dy noddod a'n rhagflaeno ni,
fy mewn trueni'n gorwedd.
- 9 O Dduw ein hiechyd, cymmorth ni,
er mwyn dy fri gogonol;
A gwared, er mwyn dy Enw di,
ni rhag pechodau marwol.
- 10 Pan y gofyniant, P'le mae'n Duw?
dod arnynt amryw fionnod,
I ddial gwaed dy ddwyfol blant;
ac yno cant hwy wybod.
- 11 Duw, doed ochenaidd ger dy fron
dy garcharorion rhygaeth;
Ac, yn dy ddirfawr ogoniant,
ymddiffyn blant marwolaeth.
- 12 Ein cym'dogion a'th gablodd di,
tal i'r rhei'ni yn gwblol
Eu cabledd i'w mynwes eu hun,
O Arglwydd Gun gorcheftol.
- 13 Ninnau, dy bobl a'th ddefaid man,
a wnawn it' gan ogonawl,
O oes i oes byth i barhau,
ac i'th sawrhau'n drag'wyddawl

SALM LXXX.

CLYW di, Fugail i Israél,
fy'n arwain fel y defaid

Hil Iago; a llewyrcha di,
a fteddi ar gerubiaid.

2 Fel y gwelo Ephraim hyn,
Benjamin a Manasses;

3 Cyfod, cymmorth a gwared ni,
o'th fawr ddaioni cynnes.

4 Llewyrcha d'wyneb, dychwel ni;
Duw, di a'n cedwi'n gyflwm:

5 Duw y lluoedd, clyw ein gweddi;
pa hyd y forri wrthym?

6 Llewa'u bara, trwy wyllo'n doft,
a wnaethofst di i'r eiddod;

7 A rhoi iddynt ddagrau bob awr,
trwy fefur mawr, yn ddiod.

8 Duw, i'n gelynyon o bob parth
rhoist ni yn warth i'n gwatwar:

9 Llewyrcha d'wyneb, dychwel ni;
felly y'n cedwi'n gynnar.

10 Dygaist o'r Aipht winwydden ir;
rhoist iddi dir i dyfu:

11 A'r holl genhedloedd o bob man
troist allan cyn ei phlannu.

12 Arloefaist y tir o'i blaen hi,
a pheraist iddi wreiddio:

13 Llanwodd, cuddiodd bob bryn a llawr,
fel cedrwydd mawr yn brigo.

14 A'i hiraidd frig estyn yr oedd
hyd foroedd ac afonydd:

15 Pa'm y rhwygaist gae'r fath ber lwyn,
i bawb i ddwyn ei ffirwythydd?

16 Pawb ai hebio'n tynnu ei grawn,
pan oedd hi'n llawn ffirwyth arni:

17 A'r baedd o'r coed yn turio'r llawr,
a'r bwyfâl mawr i'w phori.

18 O Dduw y lluoedd, edrych, gwel,
a dychwel, i ymg'leddu

Y winllan hon, a biennaist di
a'th law, a'i rhoddi 'dyfu.

19 Lle cadarnhe'ist i ti dy hun
dy brit blanhigyn dedwydd;

20 Llygrwyd a'r cledd, a'r tan yn faith,
a hyn o waith dy gerydd.

21 I gryfhau gwr dy ddehau-law,
boed droftaw dy fraich nerthol:

22 Hwn a sicrhe'ist i ti dy hun,
fef dros fab dyn dewifol.

23 Tros hwn tra 'rhoddych di dy law,
oddiwrthaw ni ddychwelwn:

24 O Dduw, dadebra, bywha ni;
ar d'Enw di y galwn.

25 A dadymchwel nynt i fyw,
O Arglwydd Dduw y lluoedd:

26 Tywynna arnom d'wyneb-pryd;
ni a gawn iechyd bythoedd.

SALM LXXXI.

O Cenwch fawl i Dduw ein nerth;
cerdd brydferth cenwch iddo:

2 A llafar lais, a genau firaeth,
gerddwriaeth i Dduw Iago.

3 Cymmerwch gathl y fallwyr lan,
a moefwch dympen hefyd:

4 A cheifiwch ganu, gyd a hyn,
y nabl a'r delyn hyfryd.

5 Cenwch udcyrn ar loer newydd,
y pryd fydd nodol iddo:

6 Sef deddf yw hon ar wyl uchel
Duw Israél ac Iago.

7 Yn Joseph c'lymmodd hyn yn ddyfsg,
pan ddaeth o yfsg yr Aiphtwyr;
Lle clywais iaith oerdd ddiethr im,
heb ddeall dim o'i hyfyr.

8 D'wedodd fy Nuw, Trwy nerth fy mraich
tynnais faich eich yfsgwyddau;

9 Ac felly tynnais eich dwy-law,
i 'madaw a'r ffwrneisiau.

10 I'th flinder gelwaist arnaf fi;
gwaredaist di sut yma:

11 With lais taran fy mhrofiad oedd
ynglan dyfroedd Meriba.

12 Fy mhobl Israél, gwrando fi,
os ystyri yn ffyddlon:

13 Na fid ynot arall yn Dduw;
na chrymma i gauddw estron.

14 Myfi, yr Arglwydd Dduw, a'th ddug
o'r Aipht-dir caddug allan:

15 Llanwaf dy fol heb ddiffyg dafn;
lleda dy safn yn llydan.

16 Ni choeliai Israél fy rhybudd;
ni fyddent ufudd ymy:

17 Gollyngais hwynt i'w ffyrdd eu hun,
i'w cynghor cyndyn hynny.

18 Och na wrandawiai Israél,
gan rodio'n ffel fy llwybrau;

19 A phwys fy llaw llethafwn fron
eu holl elynion hwythau.

20 Caseion ein Duw, yn ei lid,
a oftyngesid iddaw:

21 Ac ef a roisai yn y tir
ammodau hir i'r eiddaw.

22 Ein Duw a roisai iddynt borth,
trwy frasder cymmorth rhadol:

23 Rhoi mel o'r graig, rhoi llaeth yn fith,
a gwenith yn ddigonol.

SALM LXXXII.

HOLL farnwyr byd mae Duw'n eu mysg,
pe cym'rent addysg gantho:

2 Duw yw ym mysg y duwiau man,
a'i farn fy lan heb wro:

3 Pa hyd y rhoddwch farn ar dro,
gan bleidio gyd a'r trawfion?

4 I'r tlawd, ymddifad, rheidus trwch,
paham na fernwch union?

5 Gwrandewch chwi ar y gwan a'r gwael,
a'r tlawd heb gael mo'i gyfraid,

6 (Pan ddol y rheini gar eich bron)
o ddwyllaw'r trawfion diriaid.

7 Gwyr heb wybod, heb ddeall chwaith,
fy'n rhodio taith tywyllni:

8 Ni fyfient hwy, pe siglai 'nghyd
yr hollfyd a'i fylseini.

9 D'wedais mai duwiau ych yn fiwr,
a phlant i'r Gwr Goruchaf:

10 Er hyn mal dyn marw a wnewch;
un gwmp a gewch a'ch hynaf.

11 Duw, cyfod, a dyro farn ar
y ddaear a'i theyrnafoedd:

12 Can's mawr yw d'etifeddiaeth; ti
a feddi'r holl genhedloedd.

SALM LXXXIII.

NA Oftega, na thaw, na fydd
di lonydd, Duw y lluoedd:

2 Wele, d'elynyon yn cryfhau,
gan godi 'pennau i'r nefoedd.

3 Ymgryfnachu dichell yn',
y lle mae ganthyn' fwrriad:

4 A dychymygu diben brudd
i ni, fy'n ymgudd danad.

SALM LXXXIV, LXXXV, LXXXVI.

- 4 D'weddfant, Dewch, difethwn hwynt;
na byddo honynt genedi;
Ac na byddo byth (meddant hwy)
am ifrael mwy mo'r chwedl.
- 5 Ymgynghorafant bawb ynghyd,
ac yn un fryd i'th erbyn;
- 6 Edom, Ifmael, Moab blaid,
a'r holl Hagariaid cyndyn.
- 7 Geba', Ammon, Amaleciaid,
Philistiaid, a gwyr Tyrus;
- 8 Affur, yn gyd-fraich a phlant Lot;
fal dyna gnot maleifus.
- 9 Tal dithau adref yn y man,
megis i Madian greulon;
- 10 Sifera, ne'i Jabin fwrth,
a laddwyd wrth lan Cifen.
- 11 Yn Endor gynt bu laddfa fawr,
ar hyd y llawr ar waſgar:
Gwna' honynt hwythau laddfa ail,
a'u cyrph yn dail i'r ddaear.
- 12 Gofod eu bonedd hwy fel Zeb,
ac Oreb, yr un diwedd;
A'u tywyfogion fel Zeba,
a Salmunna, i orwedd.
- 13 D'wedent, y mynnent yn eu byw
gyſſegra Duw i'w meddiant:
- 14 Fel troad rhod, neu wellt mewn gwynt,
dyna yr hynt a gaffant.
- 15 Fal y llyg y tan bob pren crin,
a'r ffiam yr eithin mynydd;
- 16 Felly a'th 'storm ymlid hwy'n gynt
na dychryn corwynt efrydd.
- 17 Llanw eu tal o warth a chwys;
ceſſiant ar frys yr Arglwydd:
- 18 Ac yn drag'wyddol iddynt bydd
gywilydd, meſſ, a gw'radwydd.
- 19 Difether hwynt; gwyped dyn byw
mai d'Enw di yw Jehofa;
Ac mai ti unig Dduw ſydd ar
y ddaear yn Orucha'.

SALM LXXXIV.

- D**Y babell di mor hyfryd yw!
(O Arglwydd byw y lluoedd)
- 1 Mynych chwennychais weled hon,
rhag mor dra-thirion ydoedd.
Mae f' enaid i (fy lon) mewn blys
i'th gyſſegr lys dueddu:
Fy nghalon i, a'm holl gnawd, yw
yn Nuw byw'n gorſoeddu.
  - 2 Aderyn y to cafodd dy,
a'r wennol fry i'w chywion
Le wrth dy allor di i'w trin,
fy Nuw a'm Brenhin tirion.
  - 3 Gwyn ei fyd a drig yn dy dy;
caiff dy ſoliannu ddigon;
  - 4 Ac ynot ti fy'n cadarnhau,
a'th lwybrau yn eu calon.
  - 5 Pe rhon a gorfod ar y rhai'n,
r hyd glyn wyloſain dramwy;
Gofodant ffynnon iddyn' nhw,
a'r gwlaw a leinw ſwyſwy.
  - 6 Ant rhagddynt bawb, o nerth i nerth,
nes cael yn brydferth ddyfod
  - 7 I'mddangos i Dduw, gar ei fron,
yn Seion ei breswylfod.
  - 8 Arglwydd Dduw y lluoedd, clyw fi,
a'm gweddi, O Dduw Jagof:
  - 9 Gwel wyneb d'Enneiniog, a'i ſtad;
Duw'n tarian, n'ad ſi'n anghof.
  - 10 Gwell yw na mil, un dydd i'th dy;
am hynny mwy dgyſſol

- Im' fod ar rinlog y drws tau,
na phlafau yr annuwiol.
- 11 Sef, haul a tharian yw Duw mad,
a rydd rad a gogoniant:
Ni leſtair ef ddaioni maith
i'r rhai a berffaith rodiant.
  - 12 O Arglwydd Dduw y lluoedd mawr,
anfon i lawr dy gymmod:
Dedwydd yw'r dyn a rotho'i gred,
a'i holl ymddiried, ynod.

SALM LXXXV.

- D**A wyt i'th dir (Jehofa Ner)
dychwelaſt gaethder Iago:
- 1 Maddeuaſt drawſedd dy bobl di,
mae'u camwedd wedi 'guddio.
  - 2 Tynnaſt dy lid oddiarnom ni;
troiſt dy ddigloni awchlym:
  - 3 O Dduw ein nerth, tro ninnau'n well,
a'th lid bid bell oddiwrthym.
  - 4 Ai byth y digi wrthym ni?
a ſorri di hyd ddiwedd?
  - 5 A ſaif dy lid o oes i oes?
Duw, gwrando, moes drugaredd.
  - 6 Pa'm? oni throï di a'n bywhau,
a llawenhau yr eiddod?
  - 7 O dangos in' dy nawdd mewn pryd;
felly cawn iechyd ynod.
  - 8 Beth a ddywaid Duw am danaf,
mi a wrandawaf hynny:
Fe draetha heddi i'w bobl, a'i ſaint,
rhag troi ym mraint ynydu.
  - 9 I'r rhai a ofnant Arglwydd nef,
mae'i iechyd ef yn agos;
Felly y caiff gogoniant hir
o fewn ein tir ni aros.
  - 10 Ei drugaredd, a'i wirionedd,
ar unwaith cyfarſuant:
Ei uniondeb, a'i heddi ynghyd,
trwy'r tir a'mgyd-gufanant.
  - 11 Gwirionedd o'r ddaear a dardd;
uniondeb chwarrd o'r nefoedd:
  - 12 Duw a ddenſyn in' ddaioni,
a'n tir i roddi cnydoedd.
  - 13 Uniondeb oedd o flaen Duw nef,
a'r cyſion ef aed rhagwdd;
A Duw a rodia yn ei waith,
fel i'r un daith ag eſo.

SALM LXXXVI.

- G**Oſtwng, O Arglwydd, y gluſt dau,
clyw fy ngweddïau trymion:
Gwrando fi, fy druan a thlawd,
o'th barawd drugareddion.
- 1 Cadw fy oes; gwr cynnwys wy',
ac iti'r ydwy'n credu:
Duw, bydd Achubwr da i'th was;
o'th ras tyr'd i'm gwaredu.
  - 2 Trugarha wrthyf, Arglwydd mad;
can's arnad lleſa'n ddibaid:
  - 3 Einioes dy was, Duw, llawenhau;
can's attad coda' f' enaid.
  - 4 Can's ti, O Arglwydd, ydwy't dda
i'th bobloedd, a thrugarog:
I'r rhai a alwant arnat ti,
mae dy ddaioni'n bleidiog.
  - 5 O Arglwydd, clyw fy llais mor llym,
a'm gweddi y'm myiyrddod:
  - 6 Clywi fy llais, gweli fy nghlwyf,
y dydd y bywi i'm tralloed.

S A L M LXXXVII, LXXXVIII, LXXXIX.

- 8 Ym mysg y duwiau nid oes un fel dydi, Gun gogonedd:
Ym mysg gweithredoedd cymmmain un nid oes yr un un weithred.
- 9 Y bobloedd oll a wnaethost (Ion)
o'th flaen don' ac addolant;
A pha le bynnag a'r y bont,
i'th Enw rhont ogoniant:
- 10 Can's tydi ydwyf fawr a phur,
yn gwneuthur rhyfeddodau;
A thydi'n unig wyt yn Dduw;
ni cheifiwn amryw dduwiau.
- 11 Dyf i mi dy ffordd (O Arglwydd)
caf yn rhwydd dy wirionedd:
Gwna fy nghalon yn un a thi,
ac ofnaf fi dy Fawredd.
- 12 Fy Arglwydd Dduw, molianaf di
a holl egni fy nghalon;
Ac i'th fawr Enw byth, gan dant,
y rhoi ogoniant cyffon.
- 13 Can's mawr yw dy drugaredd di,
tu ag attaf fi yn barod:
Gwaredaist f' enaid i o'r bedd,
ac o'r gorddyfneidd ifod.
- 14 Duw, daethant arnaf fi wyr beilch,
fel llu o weilch ewin-ddrud:
Ceisient ddwyn f' einioes o'r byd hwn,
i'w golwg gwn nad oeddyd.
- 15 Ond tydi'n unig wyd hawddgar,
a chlaear dy drugaredd:
Hwyr i'th lid, ac i gymmod hawdd;
llawn o nawdd a gwirionedd.
- 16 O edrych arnaf; moes dy ras
i'th was, y fydd i'th orllwyn:
Dod im' dy nerth; cadw fal hyn
fi, plentyn dy law-forwyn.
- 17 O Dduw, dod, o'th ferch, im' arwydd,
er gw'radydd i'm cafeion:
Pan welant dy fod yn rhoi nerth
im', ac ymadferth ddigon.

S A L M LXXXVII.

- S**eilfeini hon (sef Seion) fydd
ar gyffegr fynydd ucho';
- 2 Ac ar dy byrth rhoes Duw ei ferch
uwch pob trig-lannerch Iago.
  - 3 O ddinas Duw, preswylfa'r Ion,
mawr ydyw'r son am danad;
A gogoneddus air it' fydd
uwch trigfennydd yr holl-wlad.
  - 4 Rahab, Babel, a Phalestin,
a Thyru sin, a'r Mwriaid,
A fu i'th blant elynion gynt:
mae rhai o'honynt unblaid.
  - 5 Ond d'wedir hyn am Seion ber,
Fo anwyd llawer ynddi,
Nid ymbell un: can's fwccwr da
yw Duw Gorucha' iddi.
  - 6 Fe rydd yr Arglwydd yn ei rif
y neb fo cyfrif, hono:
Efe a efydd hyn ar led,
sef, Hwn a aned yno.
  - 7 Canter tafod, a cherddor tant,
pob rhai it' canant fawrglod;
A thrwy lawenydd mae'n parhau
fy holl ffinhonnau ynodd.

S A L M LXXXVIII.

- O** Dduw fy iechyd, nos a dydd
mae 'ngweddi'n ufudd arnad:
- 2 Gofwng dy glust, O Arglwydd nef,
a doed fy llef hyd attad.

- 3 Can's mae fy enaid mewn dull caeth,
a'm heinioes aeth i'r beddrod:
- 4 Fel gwr marw y rhifwyd fi,
a'm nerth oedd wedi darlod.
- 5 Mor farw a rhai wedi eu lladd,
a'u tafu 'nghladd mewn anghof,
A laddid di mor siwr a hyn,
na bai byth' honyn' atgof.
- 6 Gofodaist fi mewn dynder trwch,
ac mewn tywyllwch eithaf:
- 7 Rhoist bwys dy ddig ar y corph mau,
a'th holl for-donnau arnaf.
- 8 Pellheist fy holl gydnabod da;
'r wyf yn ffeidd-dra iddyn':
Ni chaf fi fyned at un car;
yr wyf mewn carchar rhy-dyn.
- 9 Y mae fy ngolwg (gan dy lid)
mewn gofid o fawr gyftudd:
Duw, llefais arnad yn fy mraw,
gan godi 'nwylaw beunydd.
- 10 Ai i'r meirw 'dangosi wyrth?
a ddont i'th byrth i'th foli?
- 11 A draethir dy fawl yn y bedd,
a'th lan wirionedd heini?
- 12 Ai mewn tywyll y mae dy rad?
a'th iowndeb yngwlad angho'?
- 13 Fal hyn (Duw) llefais arnat ti;
O clyw fy ngweddi etto.
- 14 Pa'm (O f' Arglwydd a'm Duw) i'm rhaid
y rhoi f' enaid ar wrthod?
Ac y cuddi dy wyneb-ryd?
fy nghoel i gyd fydd ynodd.
- 15 Truan ymron marwolaeth wyf,
mewn trymglwyf o'm hieuengetyd;
A'th ofni bum yn nych-beth gwael,
gan ammeu cael mo'r iechyd.
- 16 Dy ddig a lifodd drosod fi;
d'ofn fydd i'm torri'n efrydd:
- 17 Fel deir y daethant yn fy nghylch,
do, do, o'm hamgylch beunydd.
- 18 Ym mhell oddiwrthwyf rhoist bob car,
pob cyfaill hygar heibio;
A'm holl gydnabod a fu gynt,
yr ydynt yn ymguddio.

S A L M LXXXIX.

- M**Yfyriaf gerdd, byth i barhau,
o drugareddau'r Arglwydd;
Ai wirionedd i'm genau fydd,
hyd dragwydd, yn ebrwydd.
- 2 Sef d'wedais hyn; Cair byth yn wir,
adeiledir trugaredd:
I barhau byth cair yn y nef
dy gadarn gref wirionedd.
  - 3 Fal hyn (O Dduw) atebais ym'.
Mi wneuthym rwym, gan dyngu
I Ddafydd, f' etholedig was,
a'r gair o'm gras yn tarddu.
  - 4 Fal hyn sicrhaf dy had di byth,
a gwnaf wehelyth drefniad:
I'th gadarn faing, o oed i oed,
mi rof bob troed yn wastad.
  - 5 Am hyn y sierwydd trag'wyddawl,
y nef a fawl dy wyrthiau
Yngorfedd faint, ynghyrchfa hedd,
am bur wirionedd d' eiriau.
  - 6 Pwy fydd cystal a'n Harglwydd cu,
pe chwid llur' wybrennau?
Ym mysg angylion pwy mal Ion,
sef ym mhlith meibion duwiau?
  - 7 Trwy gynnulleidfa ei faint ef
Duw o'r nef fydd ofnadwy;

S A L M LXXXIX.

A thrwy'r holl fyd, o'n hamgylch ni,
ei ofni fydd ddyladwy.

8 Pwy fydd debyg i ti, Dduw byw,
O Arglwydd Dduw y lluoedd?

Yn gadarn lor, a'th wir i'th gylch,
o amgylch yr holl nesoedd.

9 Ti a oftyngi y mor mawr,
a'r don hyd lawr yn ystig:

10 A nerth dy fraich curi dy gas,
yr Aipht, fal gwas lluddedig.

11 Eiddot nef a daear i gyd;
feiliaist y byd a'i lanw:

12 Gogledd, deau, Tabor, Hermon,
fy dirion yn dy Enw.

13 I'th fraich mae grym, mae nerth i'th law,
a'th gref ddeheu-law codi:

14 Nawdd a barn yw dy orfedd hir,
a nawdd a gwir a geri.

15 Eu gwynfyd i'r holl bobl a fydd
a fo'u llawenydd ynod:

Ac yn llewyrth dy wyneb glan
y rhodian' i gyfarfod.

16 Yn d'unig Enw di y cant
fawl a gogoniant beunydd:

Yn dy gyfiawnder codi 'wnant;
ac felly byddant ddedwydd.

17 Can's ti wyt gryfder eu nerth hwy
lle caffent fwy o dyciant:

Tydi a ddyrchefi eu cynn,
ac felly cedyrn fyddant.

18 Can's o'r Arglwydd, a'i ddaioni,
y daw i ni ymddiffyn:

O Sanct Israel, trwy ei law,
oddiyno daw ein Brenhin.

19 I'th Sanct y rhoist gynt wybodaeth,
trwy weledigaeth nefol:

Gofodais gymmorth ar gryf Gun;
dyrchefais un dewisol.

20 Cefais (enneiniais ef yn ol)
fy ngwas dewisol Dafydd

21 Ag olew sanct: braich a llaw gref
rhoist gyd ag ef yn llywydd.

22 Ni chaiff gelyn ei orthrymmu,
na'i ddrygu un mab enwir:

23 O'i flaen y coetha'i elynion,
a'i holl gafeion dihir.

24 Fy ngwirionedd, a'm trugaredd,
rhof fi trwy gariad iddo:

Ac yn fy Enw i yn ddiorn
dyrchefir ei gorn efo.

25 Gofodaf ei law ar y mor,
ac o'r goror bwygilydd;

A gofodaf ei law ddeau
hyd derfynau'r afonydd.

26 Ef a weddia arnaf fi
i'w galedi, gan dd'weddyd,

Ti yw fy Nhad, fy Nuw, fy Ngharn,
yn gadarn o'm hieuengŷyd.

27 Minnau gwnaf yntau im' yn Fab,
yn Gynfab ac Etifedd;

Ar frenhinoedd y ddaear las
yn uwch ei ras a'i fawredd.

28 A chadwaf iddo (yr un wedd)
drugaredd yn dragwyddol;

A'm cyfammod iddo yn llawn,
yn ffyddlawn, ac yn nerthol.

29 Gofodaf hefyd byth i'w had
nerth a mawrhad uwch bydoedd;

A'i orfedd-faingc ef i barhau
un wedd a dyddiau'r nesoedd.

30 Ond os ei blant ef (trwy afrol)
nid ant yn ol fy nghyfraith;

Os hwy ni rodiant, gan barhau,
i'm beirn a'm llwybrau perffaith;

31 Os fy neddfau a halogant,
ni chadwant fy holl eirchion:

32 Yna ymwelaf a'u cam gwrs
a gwail, scwrs, neu goedffon.

33 Ond ni thorraf ag ef un nod
o'm hammod a'm trugaredd;

Ac ni byddaf fi ddim yn ol
o'm hyftriol wirionedd.

34 Ni thorraf fy nghyfammod glan,
a ddaeth allan o'm genau;

Ac ni newidiaf air o'm llw;
mi a rols hwnnw'n ddiau.

35 Yn fy sancteiddrwydd tyngais im',
na phallwn ddim i Ddafydd:

36 Bydd ei had a'i drwn, yn ddi draul,
o'm blaen fel haul tragywydd.

37 Yn dragwydd y ficherir ef,
fel cwrs (is nef) planedau

Haul neu leuad, felly y bydd
ei gwrs tragywydd yntau.

38 Ond ti a'n ffeiddiaist ar fyr,
ac yn ddyfityr lidiog:

Ti a gyffroaist yn dra blin
wrth dy Frenhin enneiniog.

39 Diddymmaist di dy air i'th was,
a'th ras, a'th addewidion;

Ac a'i halogaeth ef yn fawr,
gan dafu i lawr ei goron.

40 A drylliaist ei fagwrydd ef,
a'i gaer gref rhoist yn adwy;

41 Yn egored felly y mae
yn brae i bawb fy'n tramwy.

42 I'w gym'dogion gwarthrudd yw ef,
a than law gref ei elyn;

A llawen iawn y codent floedd,
bob rhai a oedd i'w erbyn.

43 Troist hefyd fin eu gleddau ef;
a'i law oedd gref, a blygaist:

44 Darfu ei lendid ef, a'i wawr,
a'i drwn i'r llawr a fwrtaist.

45 Pryd ei ieuengŷyd heibio'r aeth,
a thi a'i gwnaeth cyn fyrred;

A bwriaist drofto w'radwydd mawr,
o nen hyd lawr y torred.

46 Pa hyd, fy Nuw, y byddi 'nghudd?
a'i byth, fy Llywydd nefol?

A lyf dy lid di fel y tan
yn gyfan yn dragwyddol?

47 O cofia f' oes ei bod yn fer:
ai'n ofer gynt y gwnaethost

Holl blant dynion? O dal dy law,
ac in' ni ddaw yn rhydoft.

48 Pa wr y fydd a'i oes dan fel,
na ddel marwolaeth atto?

Pwy a all ddiange, ac ni ddaw
y gaib a'r rhaw i'w guddio?

49 O mae dy nodded, Arglwydd, gynt?
mae helynt dy drugaredd?

Mae dy lw, o yfityriol fydd,
i Ddafydd i'th wirionedd?

50 Cofia, Arglwydd, yn w'radwydd llym
lle'r ydym ni, dy weision;

Yr hwn a dawdd i'm mynwes i,
gan ffrost y cawri mawrion.

51 Yr hwn warth'r oedd d' elynion di
it' yn ei roddi'n lliidiog;

(Fy Arglwydd Dduw) a'r un farhad
i droediad dy Enneiniog.

52 Moler yr Arglwydd byth, Amen;
a byth Amen hyn fyddo:

Moler

S A L M XC, XCI, XCII.

Moler yr Arglwydd byth, Amen;
a byth Amen hyn fyddo.

S A L M XC.

DUW! buofft in' yn Arglwydd da,
ac yn breswylfa i drigo:
O bryd i bryd, felly yr aeth
pob rhyw genhedlaeth heibio.
2 Er cyn rhoi fail un mynydd mawr,
cyn llunio llawr cwm pas-fyd,
Duw! o drag'wyddol wyt cyn neb,
hyd drag'wyddoldeb hefyd.
3 Weithiau i ddinystr y troi ni:
troi dithau wedi'n rhy-dda:
A d'wedi, cyn ein myn' di'r llwch,
Dychwelwch, meibion Adda.
4 Can's deg can mlynedd fel doe ynt,
pan elo i helynt heibio.
O'th flaen di megis gwylfa nos,
ni chaff' ymddangos etto.
5 Nid yw dyn ond fel hun, neu ail
i addail, neu lifeiriant;
Neu megis glas llyseuyn gwan;
mor fuan y newidiant.
6 Yr hwn y bore gwyrddlas fydd,
a gwawr o newydd arno:
Ond pan y torrer ef brydnawn,
yn fuan iawn mae'n gwywo.
7 Can's yn dy lid difethwyd ni,
gan ofni dy ddigofaint:
8 Rhofft di ein beiau gar dy fron,
a'n holl ddigelion dryg-haint.
9 Can's trwy dy ddig mae'n dyddiau ni,
a'n tegwch, gwedi darfod:
A'n holl flynyddoedd ynt ar ben,
fel gorphen hen chwedl gorfod.
10 Ein holl flynyddoedd yw faith ddeg;
dau bump 'chwaneg, os bydd grym:
Yna ein nerth ai'n boen blin iawn;
i ffordd yr awn yn gyflym.
11 Ond pwy a edwyn nerth dy lid?
mawr ofid fydd o'th forri:
Sef, fel y mae dy ofn di'n fawr,
dy ddig fydd ddirfawr ini.
12 Dysg felly 'n' rifo'n dyddiau gwael,
i'n calon gael doethineb:
13 Duw, pa hyd? tyr'd, a dod yn hawdd
i'th weision nawdd ac undeb.
14 Yn fore iawn diwalla ni
a'th fawr ddaioni eifoes;
Fel y caffom ni lawen fyd
yn hyfryd dros ein heinioes.
15 Gwna ni yn llawen; buom brudd,
pan oedd in' gystudd dybryd;
A chwedl llawer blwyddyn drom,
y rhai a gawfom adfyd.
16 O Dduw, gwna weled dy fawr waith,
a'th wyrthiau maith i'th weision:
A'th odidowgrwydd, a'th ffyniant,
ym mysg eu plant a'u hwyrion.
17 Arnom ni doed rhad Duw, a'i nerth,
ei allu pryderth weithiau:
Duw, dod ein gwaith mewn trefnid dda;
Duw, trefna waith ein dwylaw.

S A L M XCI.

Y Sawl a drigo, doed yn nes,
yn lloches y Goruchaf:
Ef a ymerys i gael bod
ynghysgod hwn fydd bennaf.
2 Fy holl ymddiffyn wyt, a'm llwydd,
wrth fy Arglwydd y d'wedaf;

A'm holl ymddiried, tra fwy fyw,
fydd yn fy Nuw Goruchaf.
3 Can's ef a weryd yr oes dau
oddiwrth faglau yr heliwr;
Ac hefyd oddiwrth bla, a haint,
echrys-haint, ac anghyflwr.
4 Ei efgyll drofot ef a rydd,
dan ei adenvdd byddi:
Yn ddiogel: a'i wiredd gred
fydd gylch a bwled iti.
5 Ni ddychryni er twrf y nos,
na'r dydd o achos hed-faeth:
6 Er haint, neu bla, mewn tywyll fydd,
neu hanner dydd, marwolaeth.
7 Wrth dy yfllys y cwmpa mil,
a dengmil o'th law ddeau;
Ac ni ddaw drwg yn dy gyfyl;
a thi a'i gwyl yn ddiau.
8 A'th lygaid y gweli di dal
i'r enwir gwammal anian:
9 Sef fy holl obaith wyt (O Dduw)
ac uchel yw dy drigfan.
10 Ni ddigwydd niweid it', ond da,
na phla, na dim echryllon,
I'th eglwys a'th gyn'leidfafa nawdd:
11 Can's archawdd i'w angylion,
I'th ffyrdd dy gadw, a'th gynllwyn,
a'th ddwyn a'u dwylaw hardd-deg;
12 Rhag digwydd it' ddrwg (hyd yn oed)
taro dy droed wrth garreg.
13 Dy fangfa fydd ar y llew digi
a'r asp wenwynig sethri:
Ar greulon genau'r llew o'r graig,
ac ar y ddraig, y fengi.
14 Mi a'i gwaredaf ef rhag brad,
am roi ei gariad arnaf;
Am adnabod fy Enw mau,
yn ddiau y dyrchafaf.
15 Ceilw arnaf, m' a'i gwrandawaf;
mewn ing y byddaf barod:
Gwaredaf hefyd rhag ei gas,
a chaff' trwy urddas fawrglod.
16 Fo gaiff fyw yn ddigon o hyd;
caiff yn y byd hir ddyddiau:
Dangosaf iddo radlawn faeth,
a'm iachawdwriaeth innau.

S A L M XCII.

MOliannu'r Arglwydd da iawn yw,
a chyfarch Duw yn bennaf:
A chanu i'th Enw di fawl,
a'th ganmawl (y Goruchaf).
2 Y bore am dy drugaredd,
a'th wirionedd son y nos:
3 Ar ddestant, nabyll, a thelyn,
myfyrio hyn, a'i ddangos.
4 Sef, trwy dy weithred llawen wy',
ennyn o nwy'n fy Nuw Naf:
Yngwaith dy ddwylaw, fy Nuw Ior,
beunydd y gorfoleddaf.
5 Dy weithredoedd, ond mawrion ynt!
6 Dy helynt ni's gwyr anghall:
Dy feddyliau o ddwfn iawn fryd,
hyn ni's gwyr ynfyd ddeall.
7 Pan fiodewo yr enwir ddyn
megis llyseuyn iraid;
Pan fo drygweilch yn gref eu plaid;
Duw, yno rhaid eu diwraidd.
Y drwg flagur uchel yr ant,
a hwy a fyrrhiant beunydd:
8 Tithau, yr Arglwydd, yn ddigel,
wyt uchel yn dragywydd.

S A L M XCIII, XCIV, XCV.

9 O Arglwydd, wele d' elynion;

dy gaeion difethir;
A holl weithredwyr trais a cham,
yn ddinam, a wasgerir.

10 Tydi a ddyrchefi fy nghorn
fel yr unicorn perffaith;
Hefyd a gwerthfawr olwyr
y'm taenellir i eilwaith.

11 Fy llygaid a welant hefyd
fy ngwynfyd o'm gelymion;
A'm clustiau a glywant ar frys
f' ewyllys am ddrwg ddynion.

12 Y cyfion blodeua i'r nen
fel y balmwydden union;
Cynnyddu yn iraidd y bydd,
fel cedrwydd yn Libanon.

13 Y rhai a blannwyd yn nhy Dduw,
yn goedwydd byw y tyfant;
Ac ynghynteddau ein Duw ni
y rheini a flodeuant.

14 A dwyn eu ffirwyth a wnant o faint,
yn amfer henaint etto:
Tirfion, iraidd, a phrosafwy,
a fyddant hwy yn hilio.

15 I ddangos nad traws, ac nad cam,
yw f' Arglwydd a'm cadernyd;
Ac nad oes ynddo na chamwedd,
na dim anwiredd hefyd.

S A L M XCIII.

TEyrnafu y mae yr Arglwydd;
mewn ardderchowerwydd gwisgodd:
Ymwisgodd f' Arglwydd yn brydferth;
a nerth yr ymwregysfodd.

2 Fe a sicrhodd sail y byd,
heb ffylid, yn ddihareb:

Dy faingc eriodd a ddarparwyd;
ti wydd er tragwyddoldeb.

3 Y llifeiriaint (fy Arglwydd) faint
y llifeiriaint yn codi:

Tyrfau a llif yn rhwygo'r llawr,
a thonnau mawr yn coethi.

4 Cadarn yw tonmau y moroedd,
gan dyrfau dyfroedd lawer;

Cadarnach yw yr Arglwydd mau
yn nhyrau yr uchelder.

5 Dy dystiolaethau ynt siwr iawn;
sef cyfiawn yw sancteiddrwydd:

A gweddus yn dy dy di fydd
byth yn dragywydd, f' Arglwydd.

S A L M XCIV.

O Arglwydd Dduw, Duw mawr ei rym,
Dialwr llym pob traha:

O Dduw y nerth, ti biau'r tal,
a'r dial, ymddisgleiria.

2 Ymddyrrha di, Farnwr y byd,
a thal i gyd eu gobrwy:

I'r beilchion a'r trahäus dod
y tal a fo dyladwy.

3 Pa hyd (O Arglwydd) O pa hyd
y chwared gwy: byd drygonus?

4 Yr ymfalchiant yn eu drwg,
gan fyrgwth amlwg ffrostus?

5 A'th bobl di, Arglwydd, a faeddant,
a chystuddiant dy drefad:

6 Y weddw a'r dieithr a laddant,
lliasant yr amddifad.

7 D'wedafant hyn heb geisio cel:
Ein gwaith ni wel yr Arglwydd:

Ac ni ddeall Duw Iago hyn;
i ni ni ddisgyn ariwydd.

8 Ym myfyr y bobloedd difraw don,
ystyriwch ddynion anghall:

Chwithau ynfydion, O pa bryd
y rhowch eich bryd ar ddeall?

9 Hwn a wnaeth y glust i bob byw,
oni chlyw ef yn amlwg?

Ac oni wel hwnnw yn hawdd,
a luniawdd i ni olwg?

10 Oni cherydda hwnnw chwi,
fy'n cospi pob cenhedlaeth?

Ac oni wyr hwnnw y fy'n
dysgu i ddyn wybodaeth?

11 Gwyr yr Arglwydd feddyliau dyn,
mai gwagedd ydyn', diffaith:

12 Duw, dedwydd yw a gospech di,
a'i fforddi yn dy gyfraith.

13 Yr hon a ddyfyr i ddyn warhau,
i fwrw dyddiau dihir,

Tra foer yn darparu y clawdd,
y fan y bawdd yr enwir.

14 Can's ein Ior ni ei bobl ni ad,
a'i wir drefad ni wrthyd:

15 Ef at farn iawn a gadarnha,
a phob dyn da a'i dilyd.

16 Pwy a gyfyd gyd a myfi
yn erbyn egni trawfodd?

Pa rai a safant ar fy nhu
yn erbyn llu anwiredd?

17 Oni bai fod Duw imi'n borth;
ac estyn cymmorth imi;

Braidd fu na ddaethal im' y loes
a roisai f' oes i dewi.

18 Pan fawn yn cwyno, dan drymhau,
rhag bod i'm camrau lithro;

Fy Arglwydd, o'th drugaredd drud,
di a'm cynhelyd yno.

19 Pan fo ynof amlaf yn gwau
bob rhyw feddyliau trymion;

Doe dy ddiiddanwch di ar dro,
i gyfuro fy nghalon.

20 A oes gyfeillach i ti, Dduw,
a maint yr annuwoliolion,

Hwn a lunia anwiredd maith
yn lle y gyfraith union?

21 Y rhai fy'n ymdyrru ynghyd,
ar fryd dwyn oes y cyfion;

Ac yn eu cynghor yr ymwnaed
i geisio gwaed y gwirion?

22 Ond yr unig Ior fydd, er hyn,
yn llwyr ymddiffyn f' enaid:

Ef yw fy nerth o'm hol a'm blaen,
a sylfaen fy ymddiriaid.

23 Efe a dal i bob dyn drwg
yn amlwg am ei gamwedd:

Y maleifus tyn Duw o'r byd,
am ei chwyd o anwiredd.

S A L M XCV.

O Dowch, a chanwn i'r Arglwydd;
efe yw llwydd ein bywyd:

Ac ymlawenhawm yn ei nerth;
ef yw ein prydferth iechyd.

2 O down yn unfryd ger ei fron
a chalon bur ddiolchgar:

Bryfiwn at Dduw, dan lawenhau,
a chanwn salmau'n llafar.

3 Herwydd yr Arglwydd nef a llawr
y fy Dduw mawr yn ddiau:

Tywyfog mawr yw ef mewn trin,
a Brenhin yr holl dduwiau.

4 Efe biau'r holl ddaear gron,
a'r dyfnder eigion danaw:

SALM XCVI, XCVII, XCVIII.

Uchelder hefyd, eithafoedd,
mynyddoedd fydd yn eiddaw.
5 Ef biau'r moroedd uwch pob traeth,
ac ef a'u gwnaeth i' ruo:
Ei ddwyllaw ffurfiafant yn wir
y fychdir, ac fydd ynddo.
6 Dowch, addolw'n, cyd-ymgrymmw'n,
ac ymoftyngw'n iddaw:
Ef yw ein Harglwydd unben Rhi;
ef a'n gwnaeth ni a'i ddwyllaw.
7 Can's ef i ni y fydd Dduw da,
a phobl ei borfa ydym;
A'i ddefaid ym, os chwi a glyw
ei air ef heddyw'n gyflym.
8 Meddyliwch fod eich bai ar led;
na fyddwch galed galon;
Fel yn bydd prawf, mewn anial dir,
lle cofir bod ymryfon:
9 Y lle temtiodd eich tadau fi,
a'm profi i'm hadnabod;
Faint ydoedd y gweithredoedd mau,
yn ddiau cawfant wybod.
10 Dros ddeugain mlynedd a'r llin hon,
trwy fawr ymryfon, d'wedais,
Pobloedd ynt cyfeillionus iawn,
a'u calon yn llawn malais.
Can's nid adwaenent y ffyrdd mau,
onid amihau eu tuchan:
11 Wrthyt i'm llid y tyngais hyn,
Na ddelyn' i'm gorphwysfan.

SALM XCVI.

O Cenwch glod i'r Arglwydd mad,
a moefwch ganiad newydd:
Yr holl ddaear, datgenwch fawl
yr Arglwydd nefawl beunydd.
2 Cenwch chwi glod i'r Arglwydd nef,
a'i Enw ef bendigwch;
A'i iachawdwriaeth, trwy grefydd,
o ddydd i ddydd cyhoeddwy.
3 Datgenwch byth ei glod a'i rad
yngwlad y cenhedlaethoedd,
A'i ryfeddodau ef ym mhllith,
pob amryw, amrith bobloedd.
4 Can's ein Harglwydd ni fydd Dduw mawr,
a rhagawr canmoladwy:
Uwch yr holl dduwiau y mae ef
yn Frenhin nef ofnadwy.
5 Duwiau y bobl eilunod ynt;
ni ellynt mwy na chysgod:
A'n Duw ni a wnaeth nef a llawr;
fel dyna ragawr gormod.
6 Can's mawr ydyw gogoniant nef,
ac o'i flaen ef mae harddwch:
Yn ei gysfegr ef y mae nerth,
a phrydferth yw'r hyfrydwch.
7 Chwi dylwythau y bobloedd, trowch,
yn llawen rhowch i'r Arglwydd,
I'r Arglwydd rhowch ogonedd fry,
a nerth; a hynny'n ebrwydd.
8 Rhowch ogoniant i'w Enw ef,
yr Arglwydd nef byth bythoedd;
A bydd offwm iddo a rowch,
a chwi dowch i'w gynteddoedd.
9 Addolwch f' Arglwydd ger ei fron
i'w gysfegr, digon gweddol;
A'r ddaear rhagddo, hyd a lled,
dychryned yn aruthrol.
10 I'r holl genhedloedd d'wedwch hyn;
Yr Arglwydd fy'n teyrnafu:
Nid yfsgog y byd, fy'n sicr iawn;
ef a wyr uniawn farnu.

11 O llawenhaed nefolaidd do;
i'r ddaear bo gorfoledd:
Rhued y mor a'i donnau llawn,
a'r pysg fy' mewn ei annedd.
12 A gorioledded y maes glas,
ei dwf, a'i addas ffyniant:
A phob pren gwyrdd fydd yn y coed,
i'r Arglwydd rhoed ogoniant:
13 Am ei ddyfod, am ei ddyfod:
a'i farn fydd hynod iawnwedd:
Barna yn gyfion yr holl fydd,
a'r bobl, a'i gyd-wirionedd.

SALM XCVII.

YR Arglwydd ydyw ein pen rhaith;
bo perffaith y ddaearen:
Ynyfoedd cedyrn yr holl fydd,
bont hwy i gyd yn llawen.
2 Niwl a thywyllwch s' i'w gylch ef,
hyfrydwch nef gyfannedd:
Iawnder a barn ydynt yn fail
ac adail maingc ei orfedd.
3 Tan a o'i flaen ef, ac a lysg
ym mysg ei holl elynion:
4 A'i feltt yn ffamio trwy'r holl fydd,
oedd olwg enbyd ddigon.
5 O flaen Duw, fel y tawdd y cwyr,
y bryniau'n llwyr a doddent:
O flaen hwn (lef yr Arglwydd) ar
y ddaear y diffannent.
6 Yr holl nefoedd yn dra hyfys
a ddengys ei gyfiawnedd;
A'r holl genhedloedd a wellant
ei fawr ogoniant rhyfedd.
7 Gw'radwydd i'r rhai a was'naethan'
y delwau man cerfedig:
Addolwch ef (nid eilun gau)
holl dduwiau darfodedig.
8 Dy farnedigaeath (O Dduw Ion)
a glybu Seion ddedwydd:
Merched Juda (o herwydd hyn)
fy'n enny'n o lawenydd.
9 Can's ti (O Arglwydd) wyt fy Naf,
Oruchaf dros y ddaear:
Rhagorol yw'r dyrchafiad tau
uwchlaw'r holl dduwiau twyllgar.
10 Pob drygioni chwi a gafewch,
caru a wnewch yr Arglwydd;
Hwn fydd yn cadw oes ei saint,
i'w dwyn o ddrygfaint afriwydd.
11 Mewn daear yr eginai had,
goleud daw i'r cyfion:
Ar ol tristwch, fo dry y rhod
i lan gydwbybod union.
12 Yn yr Arglwydd, o'r achos hon,
chwi gyfion, llawenydwch;
Trwy goffa ei sancteiddrwydd ef,
a llais hyd nef moliennwch.

SALM XCVIII.

Cenwch i'r Arglwydd newydd gan;
ei waith fu lan ryfeddod:
Ei law ddehau a'i fraich a wnaeth
in' iachawdwriaeth parod.
2 Yr Arglwydd hyfys in' y gwnaeth
ei iachawdwriaeth gyhoedd:
A'i gyfiawnder ef yn dra hawdd
datguddiawdd i'r cenhedloedd.
3 Fe gofiodd ei drugaredd hir,
a'i wir, i dy Iffrael:
Fel y gwelodd terfynau'r byd
ei iechyd yn ddiymgel.

S A L M XCIX, C, CI, CII.

- 4 I'r Arglwydd a chaniad llafar,
chwi, yr holl dddear, cenwch;
A llafar lais, ac eglur les,
fry hyd y nef y lleifwch.
- 5 Cenwch i'r Arglwydd Dduw fel hyn,
a'r delyn, a chywirdant:
A chyd a'r delyn, lais a rthon,
rhowch iddo gyflon foliant.
- 6 Canu yn llafar ac yn rhwydd,
o flaen yr Arglwydd Frenhin,
Ar yr udgryn, a'r chwythgryn pres;
fel dyna gyffes ddibrin.
- 7 A rhued y mor mawr i gyd,
a'r byd, ac oll fydd ynddynt;
- 8 Y llif-ddyfroedd, a'r mynyddoedd,
y mae yn addas iddynt.
- 9 Curant, canant, o flaen Duw cu,
yr hwn fy'n barnu'r bydoedd:
I'r byd y rhydd ei farn yn iawn,
ac yn uniawn i'r bobloedd.

S A L M XCIX.

- Y**R Arglwydd Dduw yw ein Brenhin,
er maint yw trin y bobloedd:
Mae'n eistedd rhwng dau gerubins
fe gryn pob daear-leoedd.
- 2 Canys Brenhin mawr ydyw'r Ion
yn Seion, o'i ddychafel:
Ac uwchlaw pobloedd yr holl fyd,
y fydd o ryddydd uchel.
  - 3 Cyd-foliannant, o'r nef i'r llawr,
dy Fnw mawr rhagorol:
Ofnadwy, sanctaidd, yw i'w drin.
4 Tithau (O Frenhin nerthol)
A peri farn, darperi iawn
yn gyfiawn heb draws-olgo;
A barnedigaeith bur ddiost
a wnaethofst di yn lago.
  - 5 Dyrchefwch yr Arglwydd ein Duw;
fef sanctaidd yw i'w fawredd:
Ymgrymmwch o flaen ei stol-draed;
felly parhaed ei fawredd.
  - 6 Moles ac Aron, sanctaidd blaidd,
ym mhlith offeiriad gyrrodd:
Samuel galwai ei Enw ei;
yntau o'r nef attebodd.
  - 7 Mewn colofn o niwl y bu wiw
gan Dduw lasaru wrthynt.
Tra fuant hwy yn cadw ei fodd,
a'r ddeddf a roddodd iddynt.
  - 8 Gwrandewaist arnynt, dodai't ged,
a'u harbed, gan ymattal:
Duw ein Naf, dy nawdd parod fu,
a hwythau'n haeddu dial.
  - 9 Dyrchefwch ein Duw Ior am hyn,
yn Seion fryn cyffegraidd:
Ymgrymmwch iddo yn eich hyw;
fef unig Dduw fydd sanctaidd.

S A L M C.

- I**'R Arglwydd cenwch lasar glod,
a gwnewch ufudd-dod llawen fryd:
1 Dowch o flaen Duw a pheraidd don,
trigolion y ddaear i gyd.
- 2 Gwybyddwch mai'r Arglwydd fydd Dduw,
a'n gwnaeth ni'n fyw fel hyn i fod,
Nid ni'n hunain: ei bobl ym ni,
a defaid rhi' ei borfa a'i nod.
  - 4 O ewch i'w byrth a diolch brau;
yn ei gynteddau molwch ef:
Bendithiwch Enw Duw hynod;
showch iddo glod trwy lasar les.

- 5 Can's da yw'r Arglwydd, Awdur hedd
da ei drugaredd, a dilyth:
A'i wirionedd i ni a roes,
o oes i oes, a bery byth.

S A L M CI.

- D**Atganaf drugaredd a barn;
i'r Arglwydd cadarn canaf:
- 2 Byddaf ddeallus mewn ffordd wych,
hyd oni ddelych attaf.
  - A rhodiaf yn fy nhw yn rhwydd,
a thrwy berffeithrwydd calon:
  - 3 Pob peth drwg fydd genyf yn gas,
a childyn ddiras ddynion.
  - 4 Calon gyndyn ynof ni bydd;
drwg weithydd ni 'dnabyddaf:
  - 5 'Sglawdrwr dirgel, a'r balch uchel,
o'r achos ni oddefaf.
  - 6 Ar ffyddloniaid mae 'ngolwg i;
fe lyn y rheini wrth i:
A'r hwn a rodio mewn ffordd dda,
hwir a was'naetha imi.
  - 7 Ni chlaiff aros o fewn fy nhw
un dyn ac fy dwylodrus:
Yn fy ngolwg un dyn ni bydd
a lunio gelwydd trefnus.
  - 8 Holl annuwilion fy ngwlad faith
yn fore ymaith torraf;
Fel na ddelont i ddinas Dduw,
y cyfryw a ddiweiddiaf.

S A L M CII.

- O** Arglwydd, erglyw fy ngweddi,
a doed fy nghri hyd attad:
- 2 Na chudd d'wyneb mewn ing tra fwyf;
clyw, clyw, pan alwyf arnad.
  - 3 Fy nyddiau aethant fel y mwg,
fef cynddrwg y'm cyfduddiwyd:
Fy efgyrn poethant achos hyn,
fel 'tewyn ar yr aelwyd.
  - 4 Fy nghalon t'rawyd a chryn ias,
ac fel y gwellt-glas gwywodd,
Fel yr anghofiais fwyta 'mwyd;
dirmygwyd fi yn ormodd.
  - 5 Glynodd fy efgyrn wrth fy nghroen,
gan faint fy mhoen a'm tuchan,
  - 6 Fel un o'r anialwch, lle trig
y pelig, neu'r dylluan;
  - 7 Neu fel un o'adar y to,
a fai yn gwylio i fywyd,
Yn rhodio'n unig ben y ty,
wyf anhy, ac anhyfryd.
  - 8 Fy ngelynon, a thafod rhydd,
hwy beunydd a'm disenwant;
A than ynfydu yn eu gwyn,
i'm herbyn y tyngafant.
  - 9 Fel llwch a lludw yn fy mhla,
fu'r bara a fwyteais;
Yr un wedd yn y ddiod fau
fy nagrau a gymmyfgais.
  - 10 A hyn fu o'th ddigofaint di,
am it' fy nghodi unwaith;
Ac herwydd bod dy ddiig yn fawr,
i'r llawr y'm teflaist eilwaith.
  - 11 Fy nyddiau troifant ar y rhod,
ac fel y cyfod cilant:
Minnau a wywais, achos hyn,
fel y glafwelltyn methiant.
  - 12 Ond tydi, Dduw, fy Arglwydd da,
a barhei yn drag'wyddol:
O oes i oes dy Enw a aeth
mewn cofadwriaeth grafol.

S A L M CIII, CIV:

11 O cyfod bellach, trugarha,
O Dduw, bydd dda wrth Seion:
Mae'n fadws iddi drugarhau;
fel dyma'r nodau'n union.
14 Can's hoff iawn gan dy weision di
ei meini a'i magwyrtau:
Maent yn tofturio wrth ei llwch,
a'i thristwch, a'i thralodau.
15 Yno yr holl genhedloedd byw
yr Arglwydd Dduw a ofnant;
A'r holl frenhinoedd trwy y byd
a ront i't gyd-ogoniant.
16 Pan adeilader Seion wych,
a hon yn ddrych i'r gwledydd;
Pan weler gwaith yr Arglwydd ne',
y molir e'n dragwydd.
17 Edrychodd hwn ar weddi'r gwael;
rhoes iddynt gael eu harchau:
18 'Sgrifenir hyn; a'r oes yn ol
a gaiff ei ganmol yntau.
19 Can's Duw edrychodd o'r nef fry
ar ei gyffegr-dy, Seion:
20 Clybu ei griddfan, er rhyddhau
plant angau'i garcharorion.
21 Fel y cyd-leisient hwy ar gan,
yn Seion lan, ei foliant:
Ac yng Nghaerfalem, yr un wedd,
ei fawredd a'i ogoniant.
22 Hyn fydd pan gafgo pawb ynghyd
yn unfryd i'w folianau;
A'r holl deyrnasoedd dont yngwydd
yr Arglwydd, i'w was'naethu.
23 Duw ar y sffordd lleiha'dd fy nerth:
byrha'dd fy mhrydferth ddyddiau:
A mi'n disgwyl rhyddhad ar gais,
yna y d'wedais innau.
24 O Dduw, na thor fy oes yn frau
ynghanol dyddiau f' oedran:
Dy flynyddoedd di fydd erioed;
o oed i oed y byddan'.
25 Di yn y dechreu dodai't fail
odd' i'fod adail daear:
A chwmpas wybren uwch ein llaw
yw gwaith dy ddwyllaw hawddgar.
26 Darfyddant hwy, parhei di byth:
treuliant fel llyth drwsfadau:
27 Troi hwynt fel gwisg, llygru a wnant:
felly newidiant hwythau.
Tithau, Arglwydd, yr un wyt ti,
a'th flywyddau ni ddarfyddant:
28 Holl blant dy weision ger dy fron,
a'u hwyron, a breswylant.

S A L M CIII.

FY enaid, mawl Sanct Duw yr Ion,
a chwbl o'm heigion ynof:
1 FY enaid, n'ad fawl i' Arglwydd nef,
na'i ddoniau ef yn anghof:
3 Yr hwn fy'n maddeu dy holl ddrwg,
yr hwn a'th ddwg o'th lefgedd;
4 Yr hwn a weryd d' oes yn llon,
drwy goron o'i drugaredd.
5 Hwn a ddiwalla d' enau di
a'i lawn ddaioni pybyr;
Trwy adnewyddu i't dy nerth
mor brydferth a'r hen eryr.
6 Yr Ion cyfiawnder, barn a wnai
i'r rhai fydd orthrymmedig:
7 Dangos a wnaeth ei brif ffyrdd hen
i Foesen yn nodedig:
Ac i Israël ei holl ddawn.
8 Duw, llawn yw o drugaredd:

Hwyr yw ei lid, parod ei rad;
fel dyna gariad rhyfedd.
9 Nid ymryson ef a ni byth:
nid beunydd chwyth digofaint:
10 Nid yn ol ein drygau y gwnai
a ni; ni'n colpai cymmaint.
11 Cyhyd ac yw'r ffurfafen sawr
oddiar y llawr o uchder;
Cymmaint, i'r rhai a'i hofnant ef,
fydd nawdd Duw nef bob amser.
12 Os pell yw'r dwyrain oleu hin
oddiwrth orllewin fachlud:
Cyn belled ein holl bechod llym
oddiwrthym ef a'i symmud.
13 Ac fel y bydd nawdd, ferch, a chwan
tad da i'w blant naturiol;
Felly cawn ferch ein Tad o'r nef,
os ofnwn ef yn dduwiol.
14 Efe a'n hedwyn ni yn llwyr:
fe wyr mai llwch yw'n defnydd:
15 Oes dyn fel gwellt-glas fy'n teghau,
neu ddail, neu fiodau maelfydd.
16 Yr hwn, cyn gynted ac y del
y gwynt a'i awel drofodd,
A chwythir ymaith felly o'i le,
na wyddys p'le y tyfodd.
17 Ond grasslawn drugaredd a fydd
yn lan dragwydd feddiant,
O oes i oes, heb drange, heb drai,
gan Dduw i'r rhai a'i hofnant.
18 A'i gyfiawnder i blant y plant
a gadwant ei gyfammod,
O chofiant ei orch'mynion ef,
mae teyrnas nef yn barod.
19 Yno mae ei orfeddfa ef,
sef yn y nef trag'wyddol;
A llywio y mae ef bob peth
drwy ei frenhini'th nefol.
20 Bendithiuch chwi yr Arglwydd Ion,
angylion, a'i holl gedym:
Ei lan orch'mynion ef a wnewch,
a'i lais gwrandewch yn drachwyrn.
21 Bendithiuch chwi yr Arglwydd Nef,
ei luoedd tyner tirion:
Ei 'wyllys gwnewch, canlynwch wir,
chwychiwi ei gywir weision.
22 Bendithiuch chwi yr Arglwydd nef;
ei holl waith ef fy hylwydd:
Ym mhob man oll o'i drefn a'i hawl,
O f' enaid, mawl di'r Arglwydd.

S A L M CIV.

FY enaid, mola'r Arglwydd Dduw,
O f' Arglwydd, Dduw y mawredd:
Mawr wyt, gogoniant a gai di;
ymwisgi ag anrhydedd.
2 Megis ei ddillad, y gwisg fo
am dano y goleuad:
Rhydd yn ei gylch yr wybr ar dan,
yn llydan, fel llen waftad.
3 Ar ddeifr rhoes fail ei 'stefyll cau;
gwnaeth y cymmylau iddo
Yn drwn olwynog: mae ei hynt
uwch efgyll gwynt yn rhodio.
4 Gwnaeth bob chwythiad iddo'n gennad,
gogonedd y ffurfafen:
A'i weinidogion o fflam dan
a wibian'r hyd yr wybren.
5 Cref y rhoes fail y ddaear gron,
fel na syf hon oddiyno:
Yr hon a bery, fel y rhoes,
o oes i oes heb figlo.
† F 2

SALM CV.

6 Tydi (Dduw) a ddilledaist hon
a'r eigion yn fantellau;
Ac oni bai dy ddeheu-law,
ae'r deifr uwchlau y brynau.

7 Gan dy gerydd-maent hwy yn ffo,
fel pan y fynio taran;
Trwy fraw a brys ar hyd y ddol
y deifr i'w hol a lithran.

8 Weithiau y codai'r deifr yn fryn;
weithiau fel glyn pannylent,
Lle' trefnaist iddynt bannwl cau;
ac weithiau y gorphwysent.

9 Gofodaist derfyn lle'r arthont,
ac fel nad elont drosto;
Ac na ddelont hwy fyth ar lawr
y ddaear fawr i'w chuddio.

10 Rhoes Duw ffynnon i bob ason,
a phawb a yfant beunydd;
A rhed y ffrydau'r hyd y glyn,
a rhwng pob bryn a'u gilydd.

11 Yfant yno 'nifeiliaid maes,
afynod myng-laes gwylltion,
Heb ymadael a llawr y nant,
hyd onid yfant ddigon.

12 Ac adar awyr dont ger llaw,
i leisiaw rhwng y coedydd;
Yn canu' fawl o bren i bren,
cethlyddiaeth lawen ufudd.

13 Dwfr ar synyddoedd lle ni ddaw,
fo wlych a gwlaw oddiarno;
A'r gwaftad dir efe a'i gwlych,
bob grwn a rhych i ffrytho.

14 Parodd i'r gwellt dyfu, wrth raid
anifeiliaid; a'r llyfiau,
Er da i ddyn: lle rhoes, o'r llawr,
ymborthiant mawr rhag angau.

15 A gwin llawena calon dyn,
ag olew tywyn wyneb;
A bara nerthir calon gwr
mewn cyflwr digonoldeb.

16 Preniau'r Arglwydd, o fugn llawn,
o'i unig ddawn y tafan';
Sef y coed cedrwydd brigog mawr
a roes e'n llawr y Liban.

17 Lle mae nythod yr adar man
mewn prenau glan cadeiir;
Lle, mewn ffynnidwydd glwfwydd glyn,
mae ty'r aderyn trwynhir.

18 Y mynydd uchel, a'r bryn glas,
yw llwybr y danas fychod;
Ogof y dollgraig a wna les,
yn lleches i'r cwningod.

19 Fe roes i'r lleuad ei chwrs clau,
a'i chyffnewidiau hefyd;
A'r haul o amgylch y byd crwn,
fo edwyn hwn ei fachlud.

20 Tywyllwch nos a roed, wrth raid,
i ffwythiliaid y coedydd;

21 Y llewod rhuant am gael maeth
gan Dduw, yfglyfaeth beunydd.

22 A chwedl cael yr ymborth hyn,
pan ddel haul attyn' unwaith,
Ymgafglant hwy i llyn'd i'w ffau,
ac i'w llochefau, eilwaith.

23 Y'pryd hwn cyfyd dyn i'w waith,
ac i'w orchwyliaeth efgud;
Ac felly'r erys dan yr hwyr,
lle 'caiff yn llwyr ei fywyd.

24 O Dduw, mor rhyfedd yw dy waith!
o'th synwyr berffaith dradoeth,
Gwnaethoff bob peth a doethder dawn;
a'r tir fy lawn o'th gyfoeth.

25 A'r llydan for, y deifr ym mysg,
lle aml yw pyfg yn llemmain;
Lle yr ymlusgant, rif yr od,
bwythfild mawr a bychain.

26 Yno yr a y llongau glan
dros y Lefnathan heibio,
Yr hwn 'ofodaist di, lle mae
yn cael ei chwarae ynddo.

27 Hwyt oll disgwylant, yn ei bryd,
am gael oddiwrthyd borthiant;
I gael dy rodd, ymgafglu 'nghyd,
ie am eu bywyd, byddant.

28 Duw, pan agorech di dy law,
oddiyno daw daioni;
Pob anifail, a phob rhyw beth,
a ddaw yn ddifeth ini.

29 Pan gaddiech di dy wyneb-pryd,
a chafglu d' yspryd allan;
Crynant, trengant, ac ant i'w llwch,
mewn diwedd trwch a thrwitan.

30 Duw, pan ollyngech di dy rad,
fel rhoddi cread newydd;
Y modd hyn wyneb yr holl dir
a adnewyddir beunydd.

31 Yr Arglwydd gogoneddus fydd,
trwy fawr lawenydd, bythoedd;
Yr Arglwydd yn ddiaa a fedd
orfoedd yn y netoedd.

32 Ein Duw o'r nef a edrych ar
y ddaear, a hi' ddychryn;
Os cyfiwrdd a'r mynyddoedd draw,
y mwg a ddaw o honyn'.

33 Canaf i'r Arglwydd yn fy myw;
canaf i'm Duw tra fyddwyf;

34 Mi a lawenhaf yn fy Ion;
bydd ffyddlon hyn a wnelwyf.

35 Y trawfion oll o'r tir ant hwy;
ni bydd mwy annuwilion;
Fy enaid, mola Dduw yn rhodd;
mae hyn wrth fodd fy nghalon.

SALM CV.

C Llodfod pawb yr Arglwydd nef;
ar ei Enw ef y gelwch;
A'i weithredoedd ym mysg pobloedd
yn gyhoedd a syngwch.

2 Cenwch ei gerdd, clodforwch hwn,
a'i ddiwedd ryfeddodau;

3 Y rhai a gais ei Enw (y Sant)
llawenant a'u calonnau.

4 Ceisiwch yr Arglwydd, a'i nerth mawr,
a'i fodd bob awr yn rhadlon;

5 Cofiwch ei holl ryfeddodau,
a barn ei enau cyfion.

6 O had Abraham ei was fo,
o feibion Iago'r ethol;

7 Ef yw ein Duw, a'i farn ef aeth
dros holl diriogaeth fydol.

8 Bob amfer cofiodd ei gyngrair,
ei air, a'i rwyd ammodau,

9 Ag Abraham, Isac, a'i hil,
a mil o genhedlaethau.

10 Fe roes i Iago hyn yn ddeddf,
ac yn rwyd greddf dragwyddol;

11 Ac i Israel y rhoes lan
wlad Canan yn gartrefol.

12 Pan cedd yn anaml iawn eu plaid,
a hwy'n ddiethriaid ynddi;

13 Ac yn rhodio o'r wlad i'r llall,
yn dioddef gwall a chyni;

14 Llesteiriodd iddynt gam yn dynn;
o'r achos hyn, brenhinoedd

A ger-

S A L M C V I.

A geryddodd ef yn eu plaid;
a'i air a gaid yn gyhoedd.
15 A'm Henneiniog na chyffyrddwch;
na ddrygwch fy mhrophwydi:
16 Galwodd am newyn ar y tir;
yn wir dug fara' honi.
17 O flaen ei blant y gyrodd ras;
Joseph yn was a werthwyd:
18 Ar ei draed y rhoed haiarn tyn;
mewn gefyn y cyfluddiwyd.
19 Gwisgodd y gefyn hyd y byw,
nes i air Duw amferu:
Trwy Dduw y casaf ef ryddhad,
a phriiad, er ei garu.
20 Yna gyrrwyd i'w gyrchu fo
ger bron hen Pharo frenhin;
Ac y gollyngwyd ef ar led
o'i gam gaethiued ryflin.
21 O hyn ei ofod ef a wnaeth
yn bennaeth ar ei deulu,
Ac o'i holl gyfoeth ef, a'i wlad,
ys da fawrhad oedd hynny:
22 I ddyfgu rheolwyr ei lys
ei 'wyllys a'i foddlondeb;
I fforddio henuriaid y wlad
yn waftad mewn doethineb.
23 Daeth Israel i'r Aipht, tir Cam,
lle'r oedd yn ddiarn efron;
24 Lle llywddodd Duw hil Iago bach
yn amlach na'u cafeion.
25 Yna y troes eu calon gau
i lwyr gafau ei bobloedd:
I'w weision ef i wneuthur twyll,
a llid (nid amhwyll) ydoedd.
26 Duw gyrodd Foesen, ei was hen,
ac Aron llen dewifol,
27 Yn nhir Ham i arwyddocau
ei nerth a'i wyrthiau nodol.
28 Rhoes Duw dywylwch dros y wlad;
er hyn ni chad ufudd-dod:
29 Eu dyfroedd oll a droed yn waed,
a ladd a wnaed eu pysgod.
30 I'w tir rhoes lyffaint, heidiau hyll,
yn 'rtefyll eu brenhinoedd:
31 Daeth ar ei air wybed, a llau,
yn holl fannau eu tiroedd.
32 Fo wlawiodd arnynt genillyg man,
a'u tir a than a ysodd:
33 Eu gwinwydd a'u figyfydd mad,
a choed y wlad, a ddrylliodd.
34 Ceiliog rhedyn, a lindys brwd,
yn difa cnwd eu meufydd;
35 Uwchlaw rhif, trwy yd, gwellt, a gwair;
a hyn trwy air Duw Ddofydd.
36 Cyntaf-anedig pob pen llwyth,
a'u blaenffwrth, ef a d'rawodd,
Ym mhob man trwy holl dir ei gas;
a'i bobl o'i ras a gadwodd:
37 Ac a'u dug hwynt yn rhydd mewn hedd
o'winedd eu cafeion,
Heb fod o honynt yn wan,
ac aur ac arian ddigon.
38 A llawen fu gan wyr y wlad,
o'r Aipht pan gad eu gwared:
Daeth arnynt arfwyd y llaw gref
a ddaeth o'r nef i wared.
39 Rhoes Duw y dydd gwmml uwch ben;
fel mantell wen y toodd:
A'r nos goleuodd kwynt a than;
fal hyn yn lan y t'wyfodd.
40 Fe a roes iddynt, ar y gair,
gig fofi-iair i'w boddioni:

A bara, o'i orchymyn ef,
a ddaeth o'r nef i'w porthi.
41 Holltodd y graig, daeth deifr yn llif,
fel pe baent brif afonydd:
Cerddodd yr hedlif, a rhoes wlych
i'r hyd pob lle fych o'r gwledydd.
42 Cofio a wnaeth ei air a'i ras
i Abram ei was fyddlon;
43 A thrwy fawr nerth, yn rhydd o gaeth
y gwnaeth ei ddewifolion.
44 Tir y cenhedloedd iddynt rhoes,
a'u llafur troes i'w meddiant:
45 Er cadw ei air a'i gyfraith ef,
rhoch hyd y nef ei foliant.

S A L M C V I.

MOlwch yr Arglwydd, can's da yw;
moliennwch Dduw y Llywydd:
Oblegyd ei drugaredd fry
a bery yn dragywydd.
2 R Arglwydd, pwy all draethu ei nerth,
a'i holl dinon-ferth foliant?
3 A wnel gyfiawnder gwyn eu byd,
ei farn i gyd a gadwant.
4 O Arglwydd, cofia fi dy was,
yn ol dy ras i'r eiddod:
Ymwel a mi, i'm cyfludd caeth,
a'th iachawdwr iaeth barod.
5 Fel y gwelwyf, ac y chwarddwyf,
wych urddas d'etifeddiaeth;
Ac y cyd-ganwyf fawl un don
a'th ddewifolion odiaeth.
6 Pechod, camwedd, ac annoethedd,
a wnaethom gyd a'n tadau:
Ef a gaed arnom ormod gwall,
heb ddeall dy fawr wyrthiau.
7 Yngwlad yr Aipht, wrth y mor Coch,
yn gyndyn groch anufudd;
Heb gofio amled fu dy ras,
haeddafom atgas gerydd.
8 Etto, er mwyn ei Enw ei hun,
Duw Cun a ddaeth i'n gwared:
I beri i'r byd gydnabod hyn,
ei fod ef cyn gadarnedd.
9 Y dyffor Coch, a'i ddyfrllyd wlych,
a wnaeth e'n fych a'i gerydd:
Trwy ddyfnder eigion aent ar frys,
fel myn'd'r hyd yflys mynydd.
10 Fel hyn y dug hwynt trwodd draw
o ddwyllaw eu cafeion:
Ac y tywyfodd ef ei blant
o feddiant eu gelynyon.
11 Y deifr a guddiodd yr Aipht ryw;
nid oedd un byw heb fodd:
12 Yna y credent i'w air ef,
a'i gerdd hyd nef ae'n wisgi.
13 Er hyn, dros gof, mewn amfer byr,
y rhoent ei bybyr wyrthiau;
Heb sefyll wrth air un Duw lor,
na'i gyngor, na'i ammodau.
14 Ond cododd arnynt chwant a-blys
yn nyrys yr anialwch;
Can demtio Duw a rheibus fol
ynghanol y diffeithwch.
15 Rhoes iddynt lenwi eu holl frys;
rhoes annhyccianus afwydd.
16 Lle digient Moses wrth eu chwant,
ac Aron, fant yr Arglwydd.
17 Egora'r ddaear yn y man,
a llyngcai Ddathan ddybryd;
Ac a gynhullodd i'r un llam
holl lu Abiram hefyd.

SALM CVII.

28 Ac yn ei ddig ennynodd tan
yn fuan yn eu canol:
Llosgi y rhai'n, eu terfyn fu,
yn ulw, y llw annuwiol.
19 Yn Horeb gwnaethant dawdd-lun llo,
ac iddo ymgrymmafant:
20 I lun llo, a borai wellt man,
y troifan' eu gogoniant.
21 Anghofient wyrthiau Duw ar hynt,
(a f'afai gynt Achubwr
22 Yngwlad yr Aipht, mor Coch, tir Ham)
heb feddwl am eu cyflwr.
23 D'wedodd mai eu difetha 'wnai,
oni bai i'w was Moelen,
Trwy sefyll o'i flaen i'w lid smaithe,
droi ymaith eu drwg ddilen.
24 Dirmygent hwy y prydferth dir,
ac i'w air gwir ni chredent;
25 Ond yn eu pebyll grwgnach tro,
ac arno ni wrandawent.
26 Yno dyrchafodd Duw ei law,
i'w cwympaw trwy'r anialwch:
27 'R hyd tiroedd, a phobloedd anghu,
i'w tanu mewn di'fyrwch.
28 A Baal-peor aent ynghyd,
ymgredu i gyd ag efo:
Ebyrth y meirwon a fwy't ent,
a Duw a roddent heibio.
29 Fal hyn digiafant f' Arglwydd Dduw
a chyfryw goeg ddych'mygon:
Yntau anfonodd bla'n eu mysg;
fal dyna derfysg greulon.
30 Yna cyfoddodd Phinehes,
mewn cyflawn wres i ddial:
A phan roes hwn ei farn yn dda,
Duw ar y bla roes attal.
31 A chyfrifwyd y weithred hon
yn weithred gyfion ynddo.
O oes i oes (trwy air Duw lon)
pan ddelai fon am dano.
32 Ac wrth lan dwir Meriba gynt,
yno cyffroynt gynnen;
Lle digent Dduw a'u crasder ffræth;
am hyn bu'n waeth i Foesen.
33 Wrth gythruddo yspryd y fant,
hwy a barafant hefyd
I'w enau draethu gair ar fai,
a'r na pherthynai i dd'wedyd.
34 Ni laddent chwaith bobloedd y wlad,
wrth archiad Duw y lluoedd;
35 Ond ymgymmygu a hwynt yn gu,
a dysgu eu gweithredoedd.
36 Gwasanaethu eu duwiau gau,
y rhai fu faglau iddyn':
37 Aberthu eu plant, yn fab, yn ferch,
o ferch i'r cythraul eilun.
38 A thywalltasant wirion waed
dan draed gau-dduwiau Canan;
Y tir (wrth aberthu eu plant)
a gwaed llygrasant weithian.
39 Felly o'u gweithredoedd eu hun
yn un ynnhalogasant;
Putteinio wrth eu cwsr a'u bryd;
ac felly cyd-lygrasant.
40 Wrthynt ennynodd Duw mewn dig,
am hyn, a ffyrnig gyffro:
Cas a ffridd felly yr aeth
ei etifeddiaeth ganddo.
41 O'r achos hwn eu rhoddi a wnaeth
dan bob cenhedlaeth gyndyn,
Mewn cyflwr cas dan eifron blaidd,
a'u cas yn feistrad arny'n.

42 Eu gelymion aethant yn ffrom;
a'u llaw fu drom a ffyrnig:
Felly y darostyngwyd hwy,
a mwyfwy fu eu dirmyg.
43 Mynych-wareddodd Duw ei blant;
hwy a'i digiafant yntau
A'u cwsr eu hun: daeth cystudd hir
am waith eu henwir feiau.
44 Pan welai arny'n ing na thrais,
fo glywai lais eu gweddi:
45 Gan gofio'i air, i'hoi nawdd a wnaeth,
o'i helaeth fawr ddaioni.
46 A throi yn drugarog a wnaeth
y gwyr yn gaeth a'u cludynt;
Y rhai y b'afai'n fawr eu cas,
cael mwy cymmwynas ganddynt.
47 Achub ninnau o blith y rhai'n,
i arwain d' Enw hygld:
O Arglwydd Dduw, cymmell ni'n gu
i orfoleddu ynod.
48 Duw Israel bendigaid fydd,
yn dragwydd Jehofa:
A d'weded yr holl bobl, Amen;
molwch Dduw llen Gorucha'.

SALM CVII.

Molwch yr Arglwydd, can's da yw:
moliennwch Dduw ein Llywydd:
Oblegyd ei drugaredd fry
a bery yn dragwydd.
2 Y gwaredigion canent fawl
i Dduw, gerdd nodawl gyllion:
Y fawl' achubwyd, caned hyn,
o law y gelyn creulon.
3 A gasglodd o bedwar-ban byd,
dowch chwi i gyd-ganeuau:
O dir y dwyrain dowch mewn hedd,
gorllewin, gogledd, deau.
4 Trwy yr anialwch, wyrddraws hynt,
y b'alent gynt yn crwydro
Allan o'r ffordd; heb dref na llan,
lle caent hwy fan i drigo.
5 Trwy newyn, fyched, bu'r daith hon,
a'u calon ar lewygu:
6 Ar Dduw y galwent y pryd hyn,
pan oeddyn' ymron trengu.
Yna eu gwared hwynt a wnaeth
o'u holl orthrymgaeth foddion:
7 'R hyd yr iawn ffordd fe'u dug mewn hedd
i dref gyfannedd dirion.
8 Addefant hwythau ger ei fron
ei fwynion drugareddau;
Ac er plant dynion fel y gwnaeth
yn helaeth ryfeddodau:
9 Ddiwallu 'honaw einioes dyn
rhag newyn, a rhag fyched;
Ac o'i fawr ras eu cadw i gyd,
pan oedd y byd yn galed;
10 Y rhai mewn tywyllwch a drig,
ynghyfgod llewyg angau,
Yn rhwym mewn nychdod, ac mewn bar,
a heiym ar eu sodlau.
11 A hyn o herwydd iddynt fod
mewn anufudd-dod eithaf,
A llwyr ddirmygu gair Duw lor,
a chyngor y Goruchaf.
12 A thrymder calon cwympwyd hwy;
nid oedd neb mwy a'u cododd:
13 Ar Dduw mewn ing y rhoifan' lef;
ac yntef a'u gwaredodd.
14 Efa a'u gwaredodd hwynt o'u drwg,
sef o dywyllwg caethglud;

O gyfgod

S A L M CVIII, CIX.

O gyfod angau eu rhyddhau,
a thorri' rhwymau hefyd.
15 Addefant hwythau ger ei fron
ei fwynion drugareddau;
Ac i blant dynion fel y gwnaeth
yn helaeth ryfeddodau.
16 Can's y pyrth pres torrodd yn chwyrn,
a'r barrau heiyrrn hefyd:
17 Am eu bai a'u camwedd, yn wir,
y poenir y rhai ynyd.
18 A hwynt yn 'laru ar bob bwyd,
se'u dygwyd at byrth angau:
19 Ar Dduw mewn ing y rhoifant lef;
achubodd ef hwynt hwythau:
20 Gan yrru ei air i'w hiachau,
ac i'w rhyddhau yn fuan;
A hwynt a'i air tynnu a wnaeth
o'u methedigaeth allan.
21 Addefant hwythau ger ei fron
ei fwynion drugareddau;
Ac i blant dynion fel y gwnaeth
yn helaeth ryfeddodau.
22 Aberthant hefyd aberth mawl
i'w ogoneddawl Fawredd;
A mynegant ei waith a'i wyrth,
yn ei byrth, mewn gorfoledd.
23 Y rhai ant mewn llongau i'r don,
a'u taith uwch mawrion ddyfroedd,
24 A welant ryfeddodau'r lon,
a hyn mewn eigion moroedd.
25 A'i air cyffroed dymheftloedd gwynt,
y rhai'n a godynt donnau
26 Hyd awyr fry, hyd eigion llawr,
ac ofn bob awr rhag angau.
27 Gan ysgwyd a phendroi, fel hyn,
dull meddwyn, fynnai arnynt:
28 Ar Dduw mewn ing y rhoifant lef;
daeth ef a chymmorth iddynt.
29 Gwnaeth e'r ystern yn dawel deg,
a'r tonnau'n ofteg gwaftad:
30 Yn llawen ddfistaw doen' i'r lan,
i'r man y bai' dymuniad.
31 Cyffesent hwythau ger ei fron
ei fwynion drugareddau;
Ac i blant dynion fel y gwnaeth
yn helaeth ryfeddodau.
32 Holl gynulleidia ei bobl ef
clod Duw hyd nef dychafant:
Holl eisteddfydd pennaethiaid hen
yn llawen a'i moliant.
33 Y ffrydau'n ddrys dir a wnaï:
se fychai ddwfr lle tarddo:
34 A thir ffwythlawn a wnaï'n ddi-ffrwyth,
lle trig drwg dylwyth ynddo.
35 Troes yr anialwch yn llyn glas,
a'r tir cras yn ffynhonnayd:
36 Lle gwnai ef driglan i'r gwael ddyn,
i dorri' newyn beunydd.
37 Lle yr hauafant faefydd glan,
a llawer gwinllan dyner;
Y rhai a roddant lawnder ffirwyth,
a chnydlwyth, yn ei amser.
38 Can's cynnyddafant hwy gan wllth
grafol fendith un Duw Cun;
A'u hanifeiliaid, hyf a blith,
rhoes yn un fendith arnynt.
39 Daeth caethder gwedi hyn i gyd,
a drygfyd, er eu goftwng:
Gadawodd eu gorthrymmu a'u plau,
cawfant flinderau teilwng.
40 Eu difmwyg ar y beilchion troes,
ac ef a'u rhoes i gwydro

Mewn d'ryfni, heb lun ffordd i'w chael,
lle buant wael eu gortho.

41 Yna rhoes y tlawd i well fri;
dug o'r trueni allan;
Gan lwyddo i deulu, a'i holl blaid,
fel defaid wrth y gorlan.
42 Y rhai cyfawn a welant hyn,
a chanddyn' bydd yn hyfryd;
A'r enwir ceuir ei ddwy en
ar ei gynfigen fawlyd.
43 Pa rai fy ddoeth i ddeall hyn,
se roddir iddyn' wybod
Faint yw daioni f' Arelwydd yn':
wrth hyn y can' gydnabod.

SALM CVIII.

P Arod yw fy nghalon, O Dduw;
O parod yw fy nghalon:
Canaf i't, a datganaf wawd
o fawl fy nhafawd ffyddlon.
2 Deffro dasod, a deffro dant,
a chan ogoniant beunydd:
Y nabl a'r delyn yn gytun:
deffroff fy hun ar las-ddydd.
3 Mawl iti, f' Arglwydd, pan ddeffroff,
a rof ym mysg y bobloedd;
A chlodfori dy enw a wnaï
lle amlaf y cenhedloedd.
4 Can's cyrhaeddodd y mae dy ras
hyd yn nheyrnas y nesoedd;
A'th wirionedd di hyd at len
yr wybren, a'i therfynnoedd.
5 Ymddyrrha, Dduw, y nef uwchlaw;
oddiyno daw d'arwyddion:
A bydded dy ogoniant ar
y dddear, a'i thrigolion.
6 Fal y gwareder, trwy hon hwyl,
bob rhai o'th anwylddynion:
O achub hwynt a'th law ddehau,
a gwrando finnau'n ffyddlon.
7 Yn ei sancteiddrwydd d'wedodd Duw;
Llawen yw fy nghyfammod:
Mi rannaf Sicheu'r hyd y glyn;
mesuraf ddyffryn Succod.
8 Myfi biau y ddwy drestad,
sef Gilead a Manasse;
Ac Ephraim yw nerth fy mhen,
a juda wen f' aneddle.
9 Ym Moab ymolchi a wnaï;
dros Edom tafaf f' esgid:
A chwardded Palestina gaeth;
ei chwerthin aeth yn rhybrid.
10 Duw, pwy a'm dwg i'r ddinas gref?
pwy a'm dwg i dref Edom?
11 Er it' ein gwrthod, pwy ond ti,
O Dduw, a' gileddi drosom?
12 O unig Dduw, bydd in' yn bortho
mae'n ofer cymmorth undyn:
13 Yn Nuw y gwnawn wrolaeth fawr;
se fathr i lawr ein gelyn.

SALM CIX.

O Dduw, fy moliant i na thau:
1 Can's genau'r annwioion,
A'u tafod twylgar, a'u fain rhwth,
arnaf sy'n bygwth digon.
3 Daethant i'm cygh a geriau cas;
rhoent ddfilas sen anynad:
4 Fal hyn ym' talent ddrwg dros dda;
5 A chas a ga'am gariad.

SALM CX, CXI.

Ac fel yr oeddynt hwy fal hyn
i'm herbyn wedi codi;
Fy wyneb attad ti a drois,
ac arnat rhois fy ngweddi.
6 Bid Satan ar ei ddehau-law;
i'r fwydd y daw yn barod:
7 A phan roer barn, yn euog boed,
a'i weddi troed yn bechod.
8 Bo'i oes yn fer, ac yn ddilwydd,
a'i fwydd arall i'w chymryd:
9 Poed yn amddifaid y bo i blant,
a'i weddw yn fethiant hefyd.
10 A boed ei blant yn crwydro byd,
i gymryd man gardodau;
A cheifant hyn'r hyd dyrys dir,
lle byddo hir eu prydiau.
11 Yn rhwyd y ceisaf ei dda fyrth,
a'i lasur pyrrth ddeithriaid:
12 Na ddel iddo nawdd am ei fai,
na chwaith i'w rai amddifaid.
13 Doed distryw dial ar ei hil,
a'i eppil a ddileer:
14 Am bechodau ei dad a'i fam,
y caiff ei lam ryw amfer.
15 A bydded hyn i gyd ger bron
yr Arglwydd gyfion Farnwr.
Yr hwn a'i torro, fel na bo
mwy gosio ei anghyflwr.
16 Eriod ni cheifodd wneuthur heddi;
na thrugaredd i ddyn gwan;
Ond erlid tlawd a'r isel radd,
a cheifio lladd y truan.
17 Hoffodd felldith, a hi a ddaeth;
ac fel y gwnaeth, bid iddo:
Cafaodd fendith, ac ni chaf,
ond pell yr ai oddiwrtho.
18 Gwisgodd felldith fel dillad gwr;
a daw fel dw'r i'w galon:
Fel olew doed i'w esgrynfo,
hyd oni chaffo ddigon.
19 A'r felldith bid i'w gylch yn dynn,
fel yn ddilledyn iddo:
A'i gwisgo hi bid iddo'n dafg,
fel gwregys gwaig am dano.
20 A hyn gan Dduw a gaf yn dal,
i'r gelyn gwammal enbyd,
A dd'wetto neu a wnelo gam,
neu niweid am fy mywyd.
21 Dithau, Dduw, er mwyn d' Enw, gwna;
herwydd mai da d' ymwared:
Gwna dy drugaredd a myfi,
a bryfia di i'm gwared.
22 O herwydd tlawd a rheidus wyf,
a dirfawr glwyf i'm calon:
23 Symmudiad cyfgod a fai'n ffo,
hyn er na welo dynion.
Mor ansefydlog yw fy f'fad
a'r mudiad geiliog rhedyn:
24 Fy nghnawd yn gul, fy ngliniau'n wan
a figlan, o dra newyn.
25 Gwarth wyf i'm cas yn fy ngwael ddrych;
a hwynt, with edrych arnaf,
A'm diystyrent, dan droi tro,
a than benfiglo attaf.
26 Cymmorth di fi, Arglwydd fy Nw;
cadw fi'n fyw a'th nodedd:
27 Fel y gwyper mai gwaith dy law
yw'r lles a ddaw i'm gwared.
28 Melldithiant, nac einchant hwy;
dod fendith fwy i minnau:
Bid gwarth i'm gwrthwynebwyr cas,
gorfoledd i'th was dithau,

29 A gwarth a gw'radowydd gwifer hwy,
ac fwyfwy y del attynt;
A mantell laes, o g'wilydd mawr,
gwifg di hyd lawr am danynt.
30 Ond fi, gan ddiolch i'm lor mau,
a'm genau mawl a ganaf;
Ac a rof glod i'w Enw cu,
lle bytho'r llu yn amlaf.
31 O herwydd ar ddeheulaw'r tlawd
y faif ddydd brawd yn gefnog,
I gadw ei enaid ef yn gu,
rhag ei farhu yn euog.

SALM CX.

D'Wedai'r Arglwydd wrth i' Arglwydd mau,
Ar fy llaw ddehau eistedd,
Nes rhoddi'r rhai a gais dy waed
yn faingo-draed i'r orwedd.
2 'R Arglwydd densyn ffirwyll dy nerth
o ddinas fawrwerth Seion:
Pan lywodraethech yn eu mysg,
gwna derfysg ar d'elynyon.
3 Yn nydd dy nerth dy bobl a ddaw
ag aberth llaw'n 'wyllysgar:
Yn sanctaidd hardd daw'r cynnyrch tau
o wlyth y bôrau hawddgar.
4 Yr Arglwydd tyngodd, ac ni wad,
Ti sy'n Offeiriad bythol:
Wrth urdd Melchisedec odd' fry,
a bery yn drag'wyddol.
5 Yr Arglwydd ar dy ddehau law
brenhinoedd draw a friwa:
Yn nydd ei ddig gwna'n archollion
frenhinoedd cryfion, medda'.
6 Ar y cenhedloedd rhydd farn iawn,
a'u gwlad gwna'n lawen celanedd;
A llawer pen, dros wledydd mawr,
a dyr i lawr yn unwedd.
7 O wir frys i'r gyflafan hon,
fe yf o'r afon nefa'
A gaffo ar ei ffordd yn rhwydd;
a'r Arglwydd a'i dyrchafa.

SALM CXI.

Clodforaf fi fy Arglwydd Ion,
o 'wyllys calon hollol,
Mewn cynnulleidia ger eu bron,
mewn tyrlfa gyfion rasol.
2 Mawr iawn yw gwrthiau'n Harglwydd ni,
hyspys i bawb a'i hoffiant:
3 Ei waith a'i iawnder pery byth,
a'i wehelyth ogoniant.
4 Yr Arglwydd a wnaeth ei goffau,
am ryfeddodau nerthol:
Can's Arglwydd noddafwr yw i ni,
llawn o dofturi grafol.
5 Ef i bob rhai a'i hofnant ef
rhydd gyfran gref at fywyd;
Ac yn dragwydd y myn fod
cof o'i gyfammod hefyd.
6 Mynegodd ef i'w bobl i gyd
gadarnod ei weithredoedd;
A rhoddi iddynt hwy a wnaeth
'tifeddiaeth y cenhedloedd.
7 Gwirionedd a barn ydyw gwaith
ei ddwyllaw berffaith efo:
A'i orch'mynion fy fyddlon iawn;
a da y gwawn eu gwarando.
8 Y rhai'n fy gwedi eu sicrhau
dros byth yn ddeddfau cyfion;
Gwedi eu gwneuthur hwy mewn heddi,
a thrwy wirionedd union,

S A L M CXII, CXIII, CXIV, CXV.

- 9 Anfonodd gymmorth i'w bobl ef,
cyfammod gref safadwy:
Archodd hyn; bo i'w Enw fawl,
fansteiddiawl ac ofnadwy.
- 10 Dechreuad pob doethineb ddofn,
i bawb, yw ofn yr Arglwydd:
Da yw deall y fawl a'i gwnai,
a'i ofn a fai'n dragwydd.

S A L M CXII.

- D**Edwyddol yw, mewn buchedd dda,
y fawl a ofna'r Arglwydd;
A'i orchymynion anwyl ynt,
bydd iddo helynt hylwydd.
- 2 Ei had fydd nerthol yn y tir;
bendithir hil rhai union:
  - 3 Golud a chyfoeth yn ei dy,
dros byth, y pery'n gyfion.
  - 4 Yr union, yn y tywyll cau,
caiff fodd i olau weled:
Ystyriol, a thostruol iawn,
a chyfiawn, fydd ei weithred.
  - 5 Gwr da a fydd trugarog fywn;
rhydd echwyn a chymwynas:
A'i air mewn pwyll a barn a rydd;
a'i weithred fydd yn addas.
  - 6 Ni 'sgogir byth y cyfiawn; gwna
ei goffa yn dragwydd;
  - 7 A chalon ddiſgi, ddwys, ddiöfn,
a fail ddofn yn yr Arglwydd.
  - 8 Hwn yn nerth Duw diofnog fydd,
ac atteg fydd i'w galon;
Hyd oni chaffo, trwy lawn wys,
ei 'wyllys o'i elynion.
  - 9 Rhannodd a rhoes i'r tlawd yn hy;
byth pery ei gyfiawnedd:
A chryfder ei goron, yn wir,
dyrchefir mewn gogonedd.
  - 10 Yr anwir edrych; ffromma'n ddiö,
trwy ffyrnig yfyrnygiad:
Yr annuwïol a dawdd; fal hyn
fydd terfyn eu dymuniad.

S A L M CXIII.

- C**HWI weifon Duw, molwch yr Ion;
Molwch ei Enw a llafar don:
2 Bendigaidd fyddo ei Enw ef.
- 3 O godiad haul hyd fachlud dydd
Mawr Enw yr Ion moliannus fydd,
yn y byd hwn, ac yn y nef.
  - 4 Dyrchafodd Duw uwch yr holl fyd,
A'i foliant aeth uwch nef i gyd.
5 Pwy fy gyffelyb i'n Duw ni?
Yr hwn a breswyl yn y nef,
  - 6 I'r ddaear hon darostwng ef,
gwel ef ein cam, clyw ef ein cri.
  - 7 Yr hwn sy'n codi'r tlawd o'r llwch,
A'r rheidus o'i ddiystyrwch,
8 I'w gosod uwch pennaethlaid byd.
  - 9 I'r ammhiantadwy mae'n rhoi plant,
Hil teg, a thylwyth, a llwyddiant:
am hyn moliennwch Dduw i gyd.

S A L M CXIV.

- P**AN ddaeth Israë'l o'r Aipht faith,
A thy Iago o eſtron iaith;
2 Juda oedd ei fansteiddrwydd ef,
Israë'l oedd bennaethiaeth Ior.
- 3 Gwelodd hyn, a chiliodd y mor,
a throes i'w hol lorddonen gref.

- 4 Neidiai'r mynyddoedd megis hyrdd,
A'r bryniau fel wyn llanument ffyrdd;
cawfant wastad megis llawr dol.
- 5 Ciliaist, O for; dywâld paham?
Tithau, lorddonen lathraidd lam,
pa'm y dadredaist dithau'n d'ol?
- 6 Chwydhw, fynyddoedd, pa'm y ffoech
Fel hyrddod? a pha'm nad arhoech?
a chwithau, frynlâu, fel wyn man?
- 7 Am mai rhaid ofni Duw Iago,
- 8 Yr hwn sy'n troi'r graig yn llyn trô,
a'r callestr yn ffynnon ddwfr glân.

S A L M CXV.

- N**ID ini, Arglwydd, nid i ni,
y dodi y gogonedd;
Ond i'th Enw dy hun yn hawdd,
er mwyn dy nawdd a'th wiredd,
- 2 Pa'm y d'wedant am danat ti
y cenhedlaethi eſtron;
A thrwy edliw hynny yn fwy,
P'le mae eu Duw hwy'r awrhon?
  - 3 Sef ein Duw ni mae yn y nef,
lle y gwnaeth ef a fynnodd;
  - 4 Eu delwau hwy aur, arian, yn';
a dwylaw dyn a'u lloniodd.
  - 5 Safn heb draethu, llad llygaid glân
y rhai'n ni welan' ronyn;
  - 6 Trwyn heb atogi, clustiau ar lled
heb glywed, y fydd ganddyn'.
  - 7 Ac i bob delw y mae dwylaw
heb deimlaw; traed heb fymmod:
Mae mwnwgt iddynt heb roi llais;
fal dyna ddyfais ynyd.
  - 8 Fel hwynt-hwy ydwy'r rhai a'u gwnant,
a'r rhai a gredant iddynt:
Am hyn ni ddylai neb, trwy gred,
roi mo'r ymddiried arnynt.
  - 9 O Israë'l, dod ti yn rhwydd
ar yr Arglwydd dy holl-fryd:
Ef yw eu nerth a'u dwg i'r lan,
eu porth a'u tarian hefyd.
  - 10 O ty Aron, död dithau'n rhwydd
ar yr Arglwydd dy holl-fryd:
Ef yw eu nerth a'u dwg i'r lan,
eu porth a'u tarian hefyd.
  - 11 'Rhái a oſnwch yr Arglwydd Ion,
rhowch arno'ch union holl-fryd:
Efe yw'r neb a'ch dwg i'r lan,
eich porth a'ch tarian hefyd.
  - 12 Duw Naf a'n colodd, ac i'n plith
fo roes ei fendith rhadlon:
I dy Israë'l rhydd ei hedd,
ac unwedd i dy Aron.
  - 13 'Sawl a'i hofnane, benlithiant ef;
yr Arglwydd nef canmolaf:
A'i Enw fanct, o'r nef i'r llawr,
bendithied mawr a bychan.
  - 14 Yr Arglwydd arnoch, arnoch chwi,
a wna ddaioni amlach;
Ac a chwanega ar eich plant
ei fwyniant yn rymmufach.
  - 15 Y mre iwch' fendith, a mawr lwydd,
gan y gwir Arglwydd cyfiawn;
Yr hwn a wnaeth y nef oedd fry,
a'r ddaear obry'n gyfiawn.
  - 16 Y nef, i'r nef oedd uwchlaw,
fy yn eiddaw Duw yr Ion;
A'r ddaear, lle y preswylant,
a roes ef i blant dynion.

SALM CXVI, CXVII, CXVIII.

17 Pwy a folant yr Arglwydd? pwy?
gwn nad hwynt-hwy y meirwon;
Na'r rhai a ant i'r bedd yn rhydd,
lle' mae distawrwydd ddigon.
18 Ond nyni, daliwn yn ein co'
fyth fyth fendithio'r Arglwydd:
Molwch yr Arglwydd, yn un wedd,
a mawl gyfannedd ebrwydd.

SALM CXVI.

DA genyf wrando'r Arglwydd nef
ar lais fy llef a'm gweddi:
2 Am iddo fy nghlywed i'n hawdd,
byth archaf ei nawdd imi.
3 Mae maglau angau i'm cynllwyn,
ym mron fy nwyn i'm beddrod:
4 Cefais ing; ond galwaf fy Ner;
i'm hoes moes dyner gymmod.
5 Cyfion yw'r Ion, trugarog iawn;
ein Duw fy lawn o nodded:
6 Duw a geidw'r gwirion; bum i
mewn cyni, daeth i'm gwared.
7 O f' enaid, dadymchwel o'r llwch:
tyr'd i'th lonyddwch bellach:
Am i'r Arglwydd fod iti'n dda,
sef i'th orphwysfa hayach.
8 O herwydd i Dduw wared f' oes,
a'm cadw rhag gloes angau,
Fy nhraed rhag lithro i lam drwg,
a'm golwg i rhag dagrau:
9 Yn y fydd hon, o flaen fy Nuw,
ym mysg gwyr byw y rhodia':
10 Fel y credais, felly tyftiais
i ar y testyn yma.
11 Yn fy ffrwft d'wedais i fel hyn;
Mae pob dyn yn gelwyddog:
12 Ond, O Dduw, beth a wnaf i ti,
am dy ddaioni cefnog?
13 Mi a gymmeraf, gan roi mawl,
y phiawl iachawdwriaeth;
Ac a alwaf, er mwyn fy llwydd,
ar Enw yr Arglwydd Bennaeth.
14 I'r Arglwydd talaf yn forau
fy addunedau ffyddlon:
Y pryd hwn, o flaen ei holl lu,
y modd y bu'n fy nghalon.
15 Marwolaeth ei faint gwerthfawr yw
yngolwg Duw; O cennydd:
16 Dy was, dy was wyf, mewn dirmyg,
mab dy forwynig ufudd.
17 Dattodaist fy rhwymau yn rhydd:
fy offrm fydd dy foliant:
Enw'r Arglwydd nid a o'm co';
i hwnnw bo gogoniant.
18 I'r Arglwydd bellach tala'n frau
fy addunedau cyfion,
19 Yng Nghaerusalem, dy sanctaidd dy,
o flaen dy deulu ffyddlon.

SALM CXVII.

OCenwch fawl i'r Arglwydd nef;
moliennwch ef, genhedloedd:
Molwch ei Enw ef trwy'r byd,
chwithau i gyd y bobloedd.
2 Am ei fod ini yn dda iawn,
yr Arglwydd llawn trugaredd:
A'i air ef fydd yn parhau byth;
sef ei ddilyth wirionedd.

SALM CXVIII.

MOlwch yr Arglwydd; can's da yw
moliannu Duw y Llywydd:

O herwydd ei drugareddau
fydd yn parhau'n dragywydd.
2 D'weded Israë!, Da yw ef,
a'i nawdd o nef ni dderfydd:
3 D'weded ty Aron, mai da yw
trugaredd Duw'n dragywydd.
4 Y rhai a'i hofnant ef yn lan,
a ganan' yr un cywydd:
Rhon' i'w drugaredd yr un glod;
sef ei bod yn dragywydd.
5 I'm hing gelwais ar f' Arglwydd cu;
hawdd ganddo fu fy nghlywed:
Ef a'm gollyngodd i yn rhydd,
o'i lan dragywydd nodded.
6 Yr Arglwydd fydd im' gyd a mi;
nid rhaid im' ofni dynion:
7 Yr Arglwydd fydd ynghyd a mi,
er cospi fy ngelynion.
8 Gwell yw gobeithio yn Nuw Cun,
nag mewn un dyn o'r aplaf:
9 Gwell yw gobeithio yn yr Ion,
na'r tywyflogion pennaf.
10 Doed y cenhedloedd arna' i gyd,
a'u bryd ar wneuthur artaith:
Ond, yn Enw y gwir Arglwydd Naf,
myfi a'u torraf ymaith.
11 Daethant i'm cychl ogyrch, i'm cau,
ac ar berwylau diffaith:
Ond, yn Enw yr Arglwydd Naf,
myfi a'u torraf ymaith.
12 Daethant i'm cychl fel gwenyn man,
fel diffodd tan mewn goddaith:
Yn Enw yr Arglwydd, yr wyf fi
yn eu diffoddi ymaith.
13 Fy nghafddyn, gwthiaist atta'n gryf,
i geisio genyf fythio:
14 Duw a'm cadwodd, sef Ion fy ngrym,
fy iechyd ym', ac etto.
15 Am orfoledd Duw y bydd son
yn nhai rhai cyfion dwyfol;
Mai'r Arglwydd Dduw, a'i law ddehau,
a wnaeth y gwyrthiau nerthol.
16 Deheulaw'r Arglwydd, trwy ei nawdd,
ef a'i dyrchafawdd arnom;
A dehau law yr Arglwydd Ner
a'wnaeth rymmuider drosom.
17 Nid marw, onid byw a wnaf:
mynegaf waith yr Arglwydd:
18 Hwn a'm cospodd, ond ni'm lladdodd;
yn hytrach lluddiodd afiwydd.
19 Agorwch im' byrth cyfiawnder;
o'u mewn Duw Ner a folaf:
20 Porth yr Arglwydd, fel dyma fo;
ant iddo'r rhai cyfiawnaf.
21 Minnau a'th folaf yn dy dy,
o herwydd yty 'nghlywed:
Yno y canaf nefol glod
it', am dy fod i'm gwared.
22 Y maen fy ben congl-faen i ni,
a ddarfu'r feiri 'wrthod:
23 O'r Arglwydd Dduw y tyfodd hyn,
fy gan ddyn yn rhyfeddod.
24 Yr Arglwydd a'i gwnaeth, dyma'r dydd,
er mawr lawenydd yny:
Ynddo cym'rwn orfoledd llawn;
ymlawenhawn am hynny.
25 Attolwg, Arglwydd, y pryd hyn
yr ym yn erfyn feibiant:
Attolwg, Arglwydd Dduw, par yn'
y pryd hyn gaffael llwyddiant.

SALM CXIX.

26 Bendigaid yw y fawl a ddel
yn Enw yr uchel Arglwydd:
O dy Dduw bendithialom chwi,
trwy weddi a sancteiddrwydd.
27 Yr Arglwydd fydd yn Dduw i ni;
rhoes in' oleuni ragor:
Deliwch yr oen, a rhowch yn chwyrn
yn rhwym wrth gyrn yr allor.
28 Tydi, O Dduw, wyt Dduw i mi;
am hyn tydi a folaf:
(Da gwedd it' fawl, fy Nuw mau fi)
a thydi a ddychafaf.
29 Molwch yr Arglwydd; can's da yw
moliannu Duw y Llywydd:
O herwydd ei drugaredd fry
a bery yn dragywydd.

SALM CXIX.

ALEPH. Rhan 1.

POB cyfryw ddyd y fydd a'i daith
yn berffaith, mae fe'n ddeddwydd:
Y rhai'n fucheddol a rodian'
ynghyfraith lan yr Arglwydd.
2 Y rhai i gyd gwyn fyd a gant,
a gadwant ei orch'mynion;
Ac a'u ceifant hwy yn ddilys
a holl ewyllys calon.
3 Diau yw nad a y rhai hyn
i ganlyn llwybrau gwammal;
4 Ond cadw d' air (a erchafst yn')
a dilyn hyn yn ddyfal.
5 Och fi, na chawn unioni'n glau
fy llwybrau at dy ddeddfod!
6 Byth ni'm gw'radwyddid y modd hwn,
tra cadwn dy gyfammod.
7 Mi a'th glodforaf di er neb,
ac mewn uniondeb calon;
Pan ddyfgywyf adnabod dy farn,
fy gadarn, ac fy gyfion.
8 Am dy farn mae fy holl amcan;
dy ddeddfau glan a gadwaf:
Na ad fyth fyth fi yn fy nych;
O tro, i edrych arnaf.

BETH. Rhan 2.

9 Pa fodd (O Dduw) y ceidw llange,
fydd ieuange, ei holl lwybrau?
Wrth ymgadw, yn ol dy air,
pob llwybr a gair yn olau.
10 Dy orch'mynion a'm holl galon,
a'u dirgelwch, ceifais oll;
O lluddias fi, ar ofer hynt,
oddiwrthynt ar gyfyrgoll.
11 I'm calon cuddiais dy air cu,
rhag imi bechu'n d' erbyn:
12 O Arglwydd, bendigaid wyt ti;
O dyfsg i mi d' orchymyn.
13 Dy gyfiawn feirn, a'r gwir air tau,
a mawl gwefusau traethais:
14 A'th dystiolaethau di i gyd
uwch holl dda'r byd a hoffais.
15 Dy ddeddf fy myfyr yw, a'm drych;
dy ffyrdd 'r wy'n edrych arny'n':
16 Mor ddigrif imi yw dy air;
o'm cof ni's cair un gronyn.

GIMEL. Rhan 3.

17 Bydd dda i'th was, a byw a wna,
a'th air a gadwa'n berffaith;
18 A'm llygaid egor di ar lled,
i weled rhin dy gyfraith.

19 Dieithr ydwyf fi yn y tir;
dy ddeddf wir na chudd rhagof:
20 O wir awydd i'r gyfraith hon,
mae'n don fy enaid ynof.
21 Curaist feilch; daw dy felldith di
i'r rhai fy'n torri d' eirchion:
22 Tro oddiwrthfy fi fesi ar gais;
can's cedwais dy orch'mynion.
23 Er i fwyddogion roi barn gas,
rhoes dy was ei fyfyrdod
24 Yn dy ddeddf: hon fydd im' i gyd
yn gyngor hyfryd ynodd.

DALETH. Rhan 4.

25 F' enaid ym mron llwch y bedd yw;
o'th air gwna fi'n fyw eilwaith:
26 Mynegais fy ffyrdd, clywaist fi;
O dyfsg i mi dy gyfraith.
27 Par i mi ddeall ffordd dy air;
ar hwnnw cair fy myfyr:
28 Gan ofid, f' enaid fu ar dawdd:
a'th air gwnai'n hawdd fi'n bybyr.
29 O'th nawdd, oddiwrthfy tyn ffyrdd gau,
a dyfsg im' ddeddfau crefydd:
30 Dewisais ffordd gwirionedd; hon
fydd ger fy mron i beunydd.
31 Glynais wrth dy air, O Arglwydd;
O ludd im' w'radwydd digllon:
32 Yn dy ddeddfau fy rhodiad fydd,
pan wne'ych yn rhydd fy nghalon.

HE. Rhan 5.

33 Duw, ffordd dy ddeddfau dyfsg i mi;
dros f' einioes hi a gadwaf:
34 O par im' ddeall y ddeddf hon;
o'm calon mi a'i cyfiawna.
35 Par im' fyn'd lwybr dy ddeddf ar frys;
hyn yw fy 'wyllys deilwng:
36 A'm calon at dystiolaeth dda,
nid at gybydd-dra, goftwng.
37 Tro fi rhag gweled gwagedd gwael;
bywha fi' gael dy ffordd di:
38 Cyfiawna d' air a mi dy was;
yna caf ras i'th ofni.
39 Ofnais warth; O tro heibio hon;
da yw d' orch'mynion tyner:
40 Wele, f' awydd i'th gyfraith yw;
gwna im' fyw o'th gyfiawnder.

FAU. Rhan 6.

41 Arglwydd, dod dy drugaredd ym',
a hyn o rym d' addewid:
42 Trwy gredu'n d' air, rhof ateb crwn
i'm cablwr hwn a'm dilid.
43 O'm genau na ddwg dy air gwir;
i'th farnau hir yw 'ngobaith:
44 Minnau'n wastadol cadwaf byth
dy lan wehelyth gyfraith.
45 Mewn rhyddid mawr rhodio a wna,
a cheifaf dy orch'mynion:
46 A'th dystiolaethau rhof ar g'oedd
o flaen brenhinoedd cryfion
47 Heb w'radwydd, llawen iawn ym' cair
yn d' air, yr hwn a hoffais:
48 Codaf fy nwyllaw at dy ddeddf,
trwy fyfyr, greddf a gerais.

ZAIN. Rhan 7.

49 Cofia i'th was dy air a'th raith,
lle rhois fy ngobaith arno:
50 Yn d' air mae 'nghyfur, lor, i gyd;
yr hwn mae 'mywyd ynddo.

S A L M CXIX.

- 51 Er gwatwar beilch, ni throis ychwaith
oddiwrth dy gyfraith hoyw-bur:
- 52 Cofiais, O Dduw, dy ddeddf crioed;
yn honno rhod im' gyfur.
- 53 Y trawfion a ofnais yn faith,
fy'n torri'r gyfraith eiddod:
- 54 O'th ddeddf y cenais gerdd yn hy
yn nhy fy mhererindod.
- 55 Cofiais d' Enw, fy Ion, bob nos,
o ferch i'th ddiddos gyfraith:
- 56 Cefais hynny, am gadw o'm bron
dy ddeddf; sef hon fydd berffaith.

CHETH. Rhan 8.

- 57 Ti, Arglwydd, wy: i mi yn rhan;
ar d' air mae f' amcan i'nau:
- 58 Gweddais am nawdd ger dy fron,
o'm calon, yn ol d' eiriau.
- 59 Meddylais am ffyrdd dy ddeddfau,
a throis fy nghamrau attynt:
- 60 Dy eirchion ar frys a gedwais;
nid oedais ddim o honynt.
- 61 Er i draws dorf fy 'speilio i,
dy gyfraith ni anghofiais:
- 62 Gan godi ganol nos yn frau,
dy farnau a gyffaisais.
- 63 Cyfaill wyf i'r rhai a'th ofnant,
ac a gadwant dy eiriau:
- 64 Dy nawdd trwy'r tir fy lawp i'n mysg;
Duw, dyf i mi dy ddeddfau.

TETH. Rhan 9.

- 65 Arglwydd, gwnaethost yn dda a'th was,
yn ol dy ras yn addo:
- 66 Dyf i'm ddeall dy air yn iawn;
'r wy'n credu'n gyflawn ynddo.
- 67 Cyn fy ngoftwng, aethum ar gam;
yn awr wyt ddim eilwaith:
- 68 Da iawn a graslawn ydwyf ti;
O dyf i mi dy gyfraith!
- 69 Dy air, er beilch yn clytio ffug,
a'm calon orug cadwaf:
- 70 Breision ynt hwy: er hyn myfi
dy gyfraith di a hoïaf.
- 71 Fy mlinder maith da iawn im' fu
i ddyf i dy 'statudoedd:
- 72 Gwell fu im' gyfraith d'enau glan
nag aur ac arian filoedd.

JOD. Rhan 10.

- 73 A'th ddwylaw gwnaethost fi dy hun,
a rhoist im' lon yn berffaith:
- O par im' ddeall dy air di,
a dyf i mi dy gyfraith.
- 74 Y sawl a'th ofnant, gwelant hyn;
bydd llawen ganddyn' weled;
- Am fod fy ngobaith yn dy air,
yr hwn a gair ei glywed.
- 75 Duw, gwn fod dy farnau'n deilwng,
a'm goftwng i yn ffyddlon:
- 76 Dod nawdd, er cyfur im' dy was,
o'th ras a'th addewidion.
- 77 Dod i'm dy nawdd, a byddaf byw;
dy gyfraith yw yn felys:
- 78 Gw'radwydder beilch a'm plyg ar gam;
myfyriaf am d' ewyllys.
- 79 Y rhai, O Dduw, a'th ofnant di,
troer y rheini attaf;
- A'r rhai 'adwaenant, er eu maeth,
dyfiolaeth y Goruchaf.

- 80 Bydded fy nghalon yn berffaith
yn dy lan gyfraith, Arglwydd;
- Fel na's gorchuddier yn y byd
fy wyneb-pryd a gw'radwydd.

CAPH. Rhan 11.

- 81 Gan ddifgwyl am dy iechyd di,
mae f' enaid i mewn diffyg:
- Yn gwylied beunydd wrth dy air,
O Arglwydd cair fi'n ddiddig:
- 82 Y mae fy llygaid, mewn pali ddrych,
yn edrych am d' addewid:
- Pa bryd (O Arglwydd, d'wedais i)
y'm diddeni a'th iechyd?
- 83 Can's wyf fel costrel mewn mwg cau;
cofnais dy eiriau cyfion:
- 84 Pa hyd yw amser dy was di?
pa bryd y bemi'r trawfion?
- 85 Cloddia'r bellchion im' byllau; hyn
fy'n erbyn dy gyfreithiau:
- 86 Gwirionedd yw d' orch'mynion di;
cymmorth fi rhag cam faglau.
- 87 Braidd na'm difent o'r tir ar gais;
ond glyfnais wrth d' orch'mynion:
- 88 Bywha fi, Dduw, i gadw'n glau
dyfiolaeth d' enau ffyddlon.

LAMED. Rhan 12.

- 89 Byth yn y nef y pery d'air,
90 O Dduw. Cair dy wirionedd
O oes i oes: sicrheist y tir,
na figlir mo'i amgylchedd.
- 91 Safant byth wrth dy farnau di;
maent iti'n weision uffudd:
- 92 Oni bai fed dy ddeddf yn dda,
i'm difa b'afai gyftodd.
- 93 A'th orch'mynion y bywheist fi;
am hyn y rheini a gofnais:
- 94 Eiddot ti wyf; Duw, achub fi:
dy ddeddfau di a geisais.
- 95 Difgwyl fy lladd mae'r anwir fur;
'r wy'n ystyf dy dyfiolaeth:
- 96 Ar bob perffethrwydd mae terfyn,
ond ar d' orchymyn helaeth.

MEM. Rhan 13.

- 97 Mor gu, O Arglwydd, genyf fi
dy ddeddf di a'th gyfammod!
- Ac ar y rhai'n, o ddydd i ddydd,
y bydd fy holl fyfyrddod.
- 98 Gwnaethost fi, a'th orch'mynion iach,
yn ddoethach na'm gelynyon:
- Can's gyd a mi yn dragywydd
y bydd dy holl orch'mynion.
- 99 Gwnaethost fi'n ddoethach (O Dduw Ion)
na'r athrawon a'm dysgyn;
- Oblegyd fy myfyrdod mau
dy dyfiolaethau oeddynt.
- 100 Am gadw o honof dy ddeddf di,
mwy na'm rhieni de'ldais:
- 101 Rhag dryglwybr, fel y cadwn d' air,
fy nhraed yn ddiwair cedwais.
- 102 Rhag dy farnau ni chiliais i;
can's ti a'm dyfgaist ynddynt:
- 103 Mor beraidd genyf d' eiriau iach!
na'r mel melyfach ydynt.
- 104 O Arglwydd, a'th orch'mynion di
y gwnaethost fi yn bwyllawg;
- Am hynny'r ydwyf yn cafau
pob cyfryw lwybrau geuawg.

NUN.

SALM CXIX.

NUN. Rhan 14.

- 105 Dy air i'm traed i llusern yw,
a llewyrch gwiw i'm llwybrau:
106 Tyngais, a chyflawni a wnaif,
y cadwaf dy lan ddeddfau.
107 Cystuddiwyd fi'n awr, Arglwydd da:
bywha fi'n ol d' addewid:
108 Boddloner di, O Arglwydd mau,
ag offrrwm genau diwyd:
A dysg im' dy holl farnau draw.
109 F' enaid sy'm llaw'n waistadol:
Am hynny nid anghofiais chwaith
dy lan gyfraith (n)steiddiol.
110 Yr annuwlion i'r ffordd fau
rhoddafant faglau geirwon:
Ni chyfeiliornais i, er hyn,
ond dilyn dy orch'mynion.

- 111 Cym'rais yn etifeddiaeth lan
byth weithian dy orch'mynion:
O herwydd mai hwynt-hwy y fydd
lawenydd mawr i'm calon.
112 Gostyngais i fy nghalon bur
i wneuthur, trwy orfoledd,
Dy ddeddfau di tra f' wy'n y byd:
a hynny hyd y diwedd.

SAMECH. Rhan 15.

- 113 Dych'myigion ofer cae'is i,
a'th gyfraith di a hoffais:
114 Lloches a tharian im' y'th gair:
wrth dy air y disgwylais.
115 Ciliwch, rai drwg, oddiwrthf fi:
fy Nuw cadwaf ei gyfraith:
116 Cynnal fi a'th air, a byw a wnaif;
ni wridaf am fy ngobaith.
117 O cynnal fi, fy Arglwydd Naf,
a byddaf iach drag'wyddol:
Ac yn dy ddeddfau iach y bydd
fy llawenydd gwaistadol.
118 Sethraist, O Arglwydd, yr holl rai
a ai oddiwrth dy ddeddfau;
Am mai oferedd ger dy fron
oedd eu dych'myigion hwythau.
119 Difethaist holl rai drwg y tir,
fel y difethir fothach:
Am hyn dy dystiolaethau di
a gerais i'n anwylach.
120 O Arglwydd Dduw, rhag ofn dy ddig
fy nghnawd a'm cig a fynnodd:
Rhag dy farnedigaethau di
fy yspryd i a oinodd.

AIN. Rhan 16.

- 121 Barn a thrugaredd a wneuthym;
na ddod fi y'm cae'ion:
122 O Arglwydd, dysg ddaioni i'th was:
achub rhag cas y beichion.
123 Pallai 'ngolwg, yn disgwyl llawn
iechyd o'th gyflawn eiriau:
124 Yn ol trugaredd a'th was gwna,
dysg imi'n dda dy ddeddfau.
125 Dy was wyf fi: deall im' dod
i wybod dy ammodau:
126 Madws i't, Arglwydd, roddi barn:
torrwyd dy gadarn ddeddfau.
127 Mwy nag aur hoffais dy ddeddf di,
pe rhon' a'i goethi'n berffaith:
128 Yn uniawn oll y cyfrifais;
cafeais lwybrau diffaith,

PE. Rhan 17.

- 129 Rhyfedd yw dy dystiolaethau:
f' enaid innau a'u cadwodd:
130 Egoriad d' air yn oleu caid;
i weiniaid pwyll a ddysgodd.
131 Dyheais gan chwant (O Dduw Ioo)
i'th lan orch'mynion croyw:
132 Edrych di arnaf megis ar
y rhai a gar dy Enw.
133 Yn ol d' air cyfarwydda 'nhroed;
anwiredd na ddodaf arnaf:
134 O gwared fi rhag trawfedd dyn,
a'th orchymyn a gadwaf.
135 Llewyrcha d' wyneb ar dy was:
dysg imi flas dy ddeddfau:
136 Dagrau o'm golwg llifo 'wnant,
na's cadwant dy gyfreithiau.

TSADI. Rhan 18.

- 137 Cyflawn ydwyf, O Arglwydd Dduw,
ac uniawn yw dy farnau:
138 Dy dystiolaethau, yr un wedd,
ynt mewn gwirionedd hwythau.
139 Fy fereh i'th air a'm diaodd,
pan anghofodd y gelyn:
140 D' ymadrodd purwyd trwy sawr ras;
hoffodd dy was d' orchymyn.
141 Nid anghofiais dy gyfraith lan,
er bod yn fychan f' agwedd:
142 Dy gyflawnder di cyflawn fydd,
a'th ddeddf di fydd wirionedd.
143 Adfyd cefais, a chystudd maith;
dy gyfraith yw 'nigrifwch:
144 Gwna im' ddeall cyflawnder gwiw,
a byddaf fyw mewn heddwch.

COPH. Rhan 19.

- 145 Llefais a'm holl galon: O clyw,
a'th ddeddfau, Dduw, a gadwaf:
146 Arnat ti llefais: achub fi,
a'th lwybrau di a rodiaf.
147 Gwaedda, achubais flaen y dydd:
wrth d' air yn ufudd gwyllais:
148 Deffroe fy llygaid ganol nos,
o achos d' air a hoffais.
149 Clyw fi'n ol dy drugaredd dda;
bywha fi'n ol dy farnau:
150 Arnaf rhai 'geler a nefant;
trofeddant dy gyfreithiau.
151 Tithau bydd agos, Arglwydd Dduw;
gwirionedd yw dy orch'mynion:
152 Gwyddwn fod dy dystiolaethau
gwedi sicrhau yn gyfion.

RESH. Rhan 20.

- 153 Gwel fy nghystudd, gwared ar gais;
can's cofais dy gyfreithiau:
154 Dadleu fy nadd, rhyddha fi'n rhodd,
yn ol ymadrodd d' enau.
155 Ffordd iachawdwr iaeth fydd bell iawn
oddiwrth anghyflawn ddyinion;
Am nad ydynt yn ceisio'n glau
mo lwybr dy ddeddfau union.
156 Dy drugaredd, Arglwydd, aml yw;
gwna im' fyw'n ol dy farnau:
157 Llawer sy'm herlid: i'r wyf, er hyn,
yn dilyn dy lan ddeddfau.
158 Gwelais y traws, a grefyn fu
iddynt ddirmygu d' eiriau:

S A L M CXX, CXXI, CXXII, CXXIII, CXXIV.

159 Hoffais dy ddeddf; bywha fi, Arglwydd,
herwydd dy drugareddau.

160 Dechreu dy air gwirionedd yw,
O Arglwydd Dduw y Llywydd;
A'th gynhau farnedigaethau
fydd yn parhau'n dragywydd.

SCHIN. Rhan 11.

161 Y cryf ar gam f' erlid a wnai;
rhag d' ofn y crynai 'nghalon:
162 Oblegyd d' air wyf lawen iawn,
fel pe cawn dlyfau mawrion.
163 Celwydd ffeidd-dra a gas'ais,
a hoffais dy gyfreithiau:
164 Saith waith bob dydd y rhof it' glod,
am fod yn dda dy farnau.
165 Y fawl a gar dy air, cant heddi;
drwg ni's goddiwedd mo 'nyn':
166 Gwylais, Arglwydd, wrth dy iechyd,
gan wneuthud dy orchymyn.
167 Dy ddeddf cadwodd fy enaid i,
a hi yn fawr a hoffais:
168 Am fod fy llwybrau ger dy fron,
d' orchymynion nid anghofais.

TAU. Rhan 12.

169 O'th flaen, Arglwydd, nesaed fy nghri;
dyfsg imi ddeall d' eiriau:
170 Gwared fi'n ol d' ymadrodd rhad;
del attad fy ngweddau.
171 Dy fawl a draetha 'ngenau'n wych,
pan ddyfgych im' dy ddeddfau:
172 Datgan fy nhafod d' air yn rhwydd,
herwydd dy gyfiaw eiriau.
173 Cymhorthedd dy law fi ar gais;
dewifais dy orchymynion:
174 Cerais dy iechyd, a'th ddeddf fydd
lawenydd mawr i'm calon.
175 Bo f' enaid byw, a mawl it' rhoed;
dy farn boed i'm hymddiffyn.
176 Crwydrais fel oen: dy was O cais;
can's cofais dy orchymyn.

S A L M CXX.

I'M hing y gelwais ar f' Arglwydd,
ac ef yn rhwydd a'm clybi.
2 Duw, gwared fi rhag tafod gau,
a genau yn bradychu.
3 Dywaid i mi, oes les neu fael
i'w gael, O dafod diftryw?
4 Geiriau fel llymion faethau cawr,
ynghyd a marwawr meryw.
5 Gwae fi, aros 'honof yn llech
ynghyd a Mefech dwyllgar;
A chyfanneddu a'm gwerfyll
yn nhrawfion bebyll Cedar.
6 Hir y bu f' enaid, y sut hon,
ym mysg cafeion heddwch:
7 Os fon am lonydd a wnawn i,
rhyfelai'r rheini'n rhyffwlch.

S A L M CXXI.

DIfgwylaf o'r mynyddoedd draw,
lle daw im' help 'wyllygar:
2 Yr Arglwydd rhydd im' gynmorth gref,
hwn a wnaeth nef a daear.
3 Dy droed i lithro ef ni's gad,
a'th Geidwad fydd heb huno:
4 Wele, Ceidwad Iffael lan
heb hun na hepiant arno.

5 Ar dy law ddeau mae dy Dduw;
yr Arglwydd yw dy Geidwad:
6 Dy lygru ni chaiff haul y dydd,
a'r nos nid rhydd i'r lleuad.
7 Yr lon a'th geidw rhag pob drwg,
a rhag pob cilwg anfad:
8 Cai fyn'd a dyfod byth yn rhwydd;
yr Arglwydd fydd dy Geidwad.

S A L M CXXII.

I Dy'r Arglwydd pan dd'wedent, Awn,
im' llawen iawn oedd gwrando:
2 Sai'n traed o fewn Caerfalem byrth,
yr un ni fyrrth oddiyno.
3 Caerfalem lan, ein dinas ni,
ei fail fydd ynddi i hunan;
A'i phobl fydd ynddi yn gyttun,
a Duw ei hun a'i drigfan.
4 Can's yno y daw y llwythau 'nghyd,
yn unfryd, llwythau'r Arglwydd:
Tyftiolaeth Iffael a'i drig-fod,
a chlod i'w fawr fanfdeiddrwydd.
5 Can's yno cadair y farn fydd;
eisteddfod Dafydd yno:
6 Erchwch i'r ddinas heddi a mawl,
a llwydd i'r fawl a'th garo.
7 O fewn dy gaerau heddwch boed;
i'th lyfoedd doed yr hawddfyd:
8 Er mwyn fy mrodyr mae'r arch hon,
a'm cymmydogion hefyd.
9 Ac er mwyn ty'r Arglwydd ein Duw,
hwn ynot yw'n rhagorol;
O achos hyn yr archaf fi
i ti ddaioni rhadol.

S A L M CXXIII.

TUedda 'ngolwg at y ne',
(fy Nuw) dy le trigianol;
2 Fel y try gweision eu llygaid
at ddwylo'u meistrfaid bydol.
Llygaid llaw-forwyn, ar bob tro,
a ddilyn ddwylo i meistrs:
Disgwylwn arnat (Dduw) 'r un wedd
am dy drugaredd gynnes.
3 Dy nawdd, Arglwydd, dy nawdd yn rhodd;
dygafom ormodd dirmyg:
4 Gan watwar y tyn a'r balch iawn,
yr ym yn llawn boenedig.

S A L M CXXIV.

DYMA'r amfer, yn ddi ymgel,
gall Iffael fynegi:
Yr Arglwydd nef oni bai fod
a'i arfod gyd a nyni;
2 Gyd a ni oni bai ei fod,
pan ddaeth gwrth-drafod dynion;
3 Pan gododd eu llid i'n poeni,
llyngcafent ni yn fywion.
4 Y dyfroedd a'n boddafent ni,
a'n hoes dan gefnlli' buan:
5 Chwyddafent drofom, fel chwydd dw'r:
fel dyna gyflwr truan.
6 Bendigaid lor ei law a droes;
ac ef ni roes mo honom
Yn yfgyfaeth, i'n rhwygo'n frau,
i'w gwag efeiliau llymion.
7 Ein henaidd aeth yn rhydd o lyn,
fel yr aderyn gwirion:
Rhwyd yr adarwr torri 'wnaeth,
a ninnau aeth yn rhyddion.

S A L M CXXV, CXXVI, CXXVII, CXXVIII, CXXIX, CXXX.

Ein holl gynhorthwy ni, a'n llwydd,
fy'n nerth yr Arglwydd hawddgar;
Yr hwn, trwy waith ei ddwyllaw ef,
a greawdd nef a dacar.

SALM CXXV.

SAWL a'mddiriedant yn Nuw Ion,
byddant fel Seion fynydd,
Yr hwn ni fyfi: a'i sylwedd fry
a bery yn dragywydd.
2 Fel y faif fail Caerfalem fry,
a'i chylchu mae mynyddoedd;
Felly yr Arglwydd yn gae'r fydd
dragywydd cylch ei bobloedd.
3 Er na orphywys rhwyfsg cledd hir
yr enwir ar gyflawniaid:
Rhag i'r rhai cyflawn estyn llaw
i deimlaw campau diriaid;
4 O Arglwydd Dduw, yn bryfur gwna
i bob dyn da ddaioni:
Sef union atrat ti yn glau
y bydd calonau'r rheini.
5 Onid y drygddyn, Duw a'i gyr
gyd a gweithwyr anwiredd:
Mewn drwg ymdroes, felly ymdroed;
ar Israel boed tangnefedd.

SALM CXXVI.

PAN ddychwelodd ein gwir Dduw Ion
gaethiwed Seion sanctaidd;
Mor hyfryd genym hyn bob un,
a rhai mewn hun nefolaidd.
2 Nyni a'n genau yn dda'n gwedd,
gorfoledd ar ein tafod,
Ym mhlith cenhedloedd d'wedent hyn;
Fe wnaeth Duw drofryn' ystod.
3 Ystod fawr a wnaeth Duw yn wir,
ein dwyn i'n tir cynnesin,
O gaethiwed y gelyn llym;
am hyn yr ym yn chwertnin.
4 O cynnull ein gweddillion ni;
tro adre'r rheini eilwaith;
Gan dy lif-ddyfroedd fel y gwlych
y dehau fych a diffaith.
5 Y rhai fy'n hau mewn dagrau blin,
hwynt-hwy dan chwertnin medant;
Felly, f' Arglwydd, dan droi y byd,
dwg ni i gyd i'r meddiant.
6 Y rhai dan wyllo aeth o'r wlad,
fel tasfu had'r hyd gryniau;
Trwy lawenydd y dont ynghyd,
fel casglu yd yn dyrrau.

SALM CXXVII.

YTy ni adeilado'r Ner,
ai'n ofer gwaith y feiri;
A'r ddinas hon ni's ceidw esô,
ni thycia gwyllo ynddi.
2 Os bore godi, os hun hwyr,
a byw trwy lwy'r ofidio;
Ofer i gyd: Duw a rydd hun
i bob rhyw un a'i caro.
3 Wele, y plant a roir i ddyn,
hiliogaeth yn'r Arglwydd;
Ac o'i rodd ef drag ffirwyth y bru,
i'w magu mewn sancteiddrwydd.
4 Fel gwr cryf, p'le bynnag y daw,
ac yn ei law ei faethau;
Plant yr ieuengŷyd felly maen'
yn barch o flaen y tadau.

5 'Sawl' honynt fydd a'i wifr yn llawn,
mae'n ddedwydd iawn ei foddion:
Hwy ni's gw'radwyddir, pan ddel man
i mddiddan a'u gelynion.

SALM CXXVIII.

A Ofno'r Arglwydd, gwyn ei fydd,
a rhodio'r hyd ei lwybrau:
2 Bwyta'i o ynnill gwaith dy law,
a blith y daw i tithau.
3 Dy wraig ar du dy dy is nen,
fel per winwydden ffirwythlon;
Dy blant ynghylch dy fwrdd, a fydd
fel olew-wydd blanhigion.
4 Wele, fel dyma'r modd, yn wir,
bendithir y gwr cyfion:
A ofno'r Arglwydd Dduw yn ddwys,
rhydd arno bwys ei galon.
5 Cei gyflawn fendith gan Dduw Ion,
byth dithau, Seion, ddedwydd;
Fel y gwelych, a goleu drem,
Gaerfalem mewn llawenydd.
6 Holl ddyddiau d' einioes. Plant dy blant,
cei weled llwyddiant iddynt;
Ac ar holl deulu Israel
daw hedd diogel arnynt.

SALM CXXIX.

L Lower gwaith cefais gyftudd mawr,
Israel yn awr dyweded;
Om hieuengŷyd, hyd yr awr hon,
fe wyr fy mron eu trymmed.
2 A llawer gwaith y cefais lid,
o'm gwan ieuengŷyd allan,
A blin gyftudd ar lawer tro:
ac etto ni'm gorfuau.
3 Yr arddwyr arddent y cefni mau,
trwy rwygo cwyfau hirion:
4 Y cyfion Ner torrodd yn frau
bleth-didau'r annuwiolion.
5 Pa rai bynnag a roisant gas
ar degwch dinas Seion;
Gw'radwydder hwynt, cilient i'w hol,
y rhai annuwiol creulon.
6 Byddant fel y glas wellt a fai
ar bennau tai yn tyfu;
Yr hwn fydd, cyn y tyner fo,
yn gwywo, ac yn methu.
7 Ni leinw'r medelw'r ei law;
ni chair o honaw ronyn:
I'r casglwyr ni's tal ddim mo'i droi,
na'i drin, na'i roi mewn rhwymyn.
8 Fel na bai byth gwiw gan y rhai
a'r a dramwyai heibio
Dd'wedyd unwaith, Duw a ro llwydd;
neu, 'R Arglwydd a'ch bendithio.

SALM CXXX.

O'R dyfnder gelwais arnat, Ion:
2 O Arglwydd tirion, goftwng
Dy glust; ystyria y llais mau,
clyw fy ngweddau teilwng.
3 Duw, pwy a faif yn d'wyneb di,
os creffi ar anwired?
4 Ond, fel y'th ofnir di yn iawn,
yr wyt yn llawn dragaredd.
5 Disgwyliais f' Arglwydd, wrth fy rhaid;
disgwylodd f' enaid arno:
Rhois fy holl obaith yn ei air.
6 F' enaid a gair yn effro:

SALM CXXXI, CXXXII, CXXXIII, CXXXIV, CXXXV.

Ac am yr Arglwydd gwylio y bydd
fwy na gwyliedd diſtri;
A edrych blygain bob pen awr
a welo'r wawr yn codi.
7 Un wedd diſgwylied Iſraël
yn ddirgel am yr Arglwydd:
Can's mae nawdd gyd a'r Arglwydd nef;
mae ynddo ef rywiogrwydd,
Ei drugareddau ant ar led:
fe rydd ymwardd ini:
3 Fe weryd Iſraël; fel hyn
foi tyn o'i holl ddrygion.

SALM CXXXI.

YN fy nghalon ni bu falch ehydd,
O Arglwydd, na dim tynder;
Ni chodais chwaith drahiâu wg
i'm golwg, o dra uchder.
Ac ni rodiais yma a thraw,
i dreiglaw pethau mawrion:
Ni fanwl-chwiliâs am wybod
rhyfeddod a dirgelion.
2 Gofyngais i f' enaid mewn pryd,
fel pan ddiddysfyd herlod:
Fy enaid fydd fel un a fu
gwedi 'ddiddysfu'n barod.
3 Ond diſgwylied ty Iſraël
wrth wir Imauwl beanydd;
Sef wrth yr Arglwydd o'r pryd hyn,
heb derfyn, yn dragywydd.

SALM CXXXII.

O Cofia Ddafydd, fy Nw Ner,
a'i holl wrth-finder hefyd;
2 Pa lw adduned a roes fo
i Dduw Iago, gan dd'weddyd,
3 Nid af o fewn pabell fy nhy,
a'm gwely mwy ni's dringaf;
4 Ni roddaf i'm dau lygad hun,
amrantun chwaith na chyſgaf;
5 Nes caſſwyl gyſle, yn ddi ras,
i Arglwydd grymmus Iago:
6 Wel'n Ephrata clywſom fod
lle o brefwylfod iddo.
Cawſom hi ym meufydd y coed.
7 Pawb doed i'w bebyll tirion:
Awn, ymgrymſwn, pawb ufuddhaed,
wrth ei ſaingc draed yn union.
8 F' Arglwydd, cyfod i'th eſmwyth lys,
a'th arch o rymmus ſawredd:
9 Gwisged d' offeiriad gyſion ſraint;
gwisged dy ſaint wirionedd.
10 Er mwyn Dafydd, dy fryddlon was,
na thyn dy ras yn lliidiog.
Ac na wrth'neba di, er neb,
mo wyneb dy Enneiniog.
11 I Ddafydd rhoes yr Iſon lw gwir;
a chedwir hwn heb wyredd;
O ſfrwyth dy gorphi rhoſ ar dy ſaingo
i'r iraidd gaingc i eſtudd.
12 Fy neddfau a'm cyſfammod i
dy ſeibion di os cadwant;
O blan i blan, o gaingc i gaingc,
hwy ar dy ſaingc a ſarſant.
13 Can's fy Arglwydd, o ſerch a bodd,
a rag-ddewſodd Seion:
I drigo ynddi rhoes ei fryd,
gan dd'weddyd geiriau ſurion.
14 Hon fyth fydd fy ngorphwysfa i;
o hoffder ynddi triga:

15 Bendithiaf hi a bwyd di ball,
a'i thlawd diwall o fara.
16 A iachawdwriaeth, medd Duw Naf,
y gwisgaf ei beglwyfyr;
A rhoddaf yngenau pob ſant,
o'i mew'n, ogoniant ſallwyr.
17 Paraf hyn ôll, ac felly bydd
corn Dafydd yn goronog:
Felly darperais, gan fy mhwyll,
brif ganwyll i'm Henneiniog.
18 Am ei elynion, o bob parth,
y gwisgaf warth a gw'radwydd;
Paraf hefyd i'w goron fo
ſiodeuo, medd yr Arglwydd.

SALM CXXXIII.

W E L E, fod brodyr yn byw 'nghyd,
mor dda, mor hyfryd, ydoedd!
2 Tebyg i olew o ſawr werth
mor brydferth ar y gwisgoedd;
Fel pe diſgynai draw o'r hen
'r hyd barf a phen offeiriad;
Sef barf Aron, a'i wiſg i gyd,
yn hyfryd ei arogliaid:
3 Fel pe diſgynai gwlith Hermion
yn do dros Seion ſynydd;
Lle rhwymodd Duw fywyd, a gwlith
ei fendith, yn dragywydd.

SALM CXXXIV.

W E L E, holl weifon Arglwydd nef,
bendithiwcw ef, lle'r ydych
Yn ſefyll yn nhy Dduw y nos,
a'i gyntedd diddos treſn-wylch.
2 Dyrcheſwch chw i'w eich dwylaw glan
yn ei gyffegr-lan annedd;
A bendithiwcw, a chalon rwydd,
yr Arglwydd yn-gyfannedd.
3 Yr Arglwydd, a'i ddeheulaw gref,
hwn a wnaeth nef a daear,
A roddo ei fendith, a'i ras,
i Seion, ddinas hawddgar.

SALM CXXXV.

O Molwch Enw'r Arglwydd nef;
ei weifon ef molienwch:
2 Y rhai a ſaif i'w dy a'i byrth,
i'n Duw, a'i ſawrwyrth, cenwch.
3 Molwch yr Arglwydd, can's da yw;
clod i'r lor byw a berthyn:
Cenwch ei glod dros yr holl fydd;
a hyfryd yw y teſtyn.
4 Oblegyd yr Arglwydd a'i nawdd
ef a etholawdd Iago;
Ac Iſraël, i'w myſg y trig,
yn deulu unig iddo.
5 Can's mawr yw'r Arglwydd yn ei lys;
mi wn yn hyſpys hynny:
Ym mhell uwch ſaw'r holl dduwiau man
mae'r Arglwydd glan, a'i allu.
6 Hyn oll a fynodd a wnaeth ef,
yn uchder nef eithafon;
Ar' ddaear, ac yn y mor cau,
a holl ddyfnderau'r eigion.
7 O eithaf daear cyfyd tareth;
daw'r mell o bob parth hwythau:
Ac oer dymheſtloedd, gwlaw, a gwynt,
a godynt, o'i dryforau.
8 Yn nhir yr Aſſit, dynion, a da,
a llawer pla y t'rawodd:

Cyntaf.

SALM CXXXVI, CXXXVII.

Cyntaf-anedig o bob un,
a'i law ei hun, a laddodd.

9 I'rh ganol di, O Aipht greulon,
rhoes Duw arwyddion rhyfedd
Ar Pharo a'i holl weision i gyd;
dug trwy'r holl fyd orfoledd.

10 O nerth ei fraich efe a wnaeth
lawer cenhedlaeth feirwon;
A lladdodd lawer, yr un wedd,
o ben brenhin'edd cryfion:
11 Sef o'r Amoriaid, Sehon fawr;
ac Og, y cawr o Bafan;
A'r un ddinyftriad arnynt aeth,
a holl frenhiniaeth Canan:

12 A'u holl diroedd hwynt-hwy i gyd,
gyd a'u holl fywyd bydol,
I Israhel ei roi a wnaeth
yn etifeddiaeth nerthol.
13 Dy Enw, O Arglwydd, a'rh nerth cry',
a bery yn dragywydd;
Ac o genedl i genhedlaeth
dy goffadwriaeth, Lywydd.

14 Can's ar ei bobl y rhydd ef farn,
yr Arglwydd cadarn cyfion;
Ac yn ei holl lywodraeth bur,
bydd doftur wrth ei weision.
15 Y delwau oll, gwaith dwylaw yn',
a dafais dyn anffyddlon;
O aur ac arian dyn a'u gwnaeth
o hil cenhedlaeth weigion.

16 O waith dyn, genau rhwth y fydd,
heb ddim lleferydd iddyn';
Ac mae llun llygaidd mawr ar lled,
a'r rhai'n heb weled gronyn.
17 Dwy glust dynion fydd i bob un,
heb glywed mymrwn etto;
Eu fain yn ehang, ac ni chaid
na chwyth nac enaid yuddo.

18 Un fodd a'r delwau, fydd y rhai
a'u gwnelai hwynt a'u dwylo;
Ac nid yw well na'r rhai'n yr un
ynddyn' a ymddiriedo.
19 Ty Israhel, na choeliwch chwi,
ty Aron, Lefi ufudd,
20 I'r rhai'n ddim, ond i'r Arglwydd ne':
bendithiwyd e'n dragywydd.

21 Bendithier fyth mawr Enw'r Ion,
o Seion hen, a barchem:
Bendithier, moler ei Enw fo,
fy'n trigo yng Nghaersalem.

SALM CXXXVI.

Molwch yr Arglwydd, can's da yw;
moliennwch Dduw y Llywydd:

- Can's ei drugaredd oddi fry
a bery yn dragywydd.
2 Molwch chwi Dduw y duwiau'n rhwydd,
3 Ac Arglwydd y'r arglwyddi;
4 Hwn unig a wnaeth wyrthiau mawr,
trwy ei ddifawr ddaioni.
5 Gwnaeth, a'i ddoethineb, nef uwch ben,
6 A'r ddaearen, a'r dyfr'edd;
Y rhai yw prif fylwedd y byd;
ac i gyd o'i drugaredd.
7 'R hwn a wnaeth oleuadau mawr,
o'r nef hyd lawr, a'i sawredd;
8, 9 Haul y dydd, a'r lleuad y nos;
i ddangos ei drugaredd.
10 'R hwn a d'rawodd yr Aipht i'w ddig,
a'r blaen-anedig ynddi;

- 11 Ac a ddug Israhel i'r daith,
ac ymaith o'u holl gyni.
12 A hyn trwy law gref, a braich hir,
o rym ei wir ogonedd:
13 A hollti'r mor Coch yn ddwy ran,
o anian ei drugaredd.
14 Dug Israhel i'r lan yn wych;
fel dyna ddryth gorfoledd:
15 Ygyptio Pharo, a'i holl lu;
a hyn fu ei drugaredd:
16 A dwyn ei bobloedd, yn ddi-chwys,
trwy wledydd dyrys anian;
17 Taro brenhinoedd er eu mwyn,
ac felly 'dwyn hwy allan:
18 Lladd llawer brenhin cadarn llon;
19 Sef Sehon yr Amoriaid;
20 Ac Og o Bafan, yn un wedd,
o'i fawr drugaredd dibaid;
21 A'u holl diroedd hwynt-hwy i gyd
eu rhoi yn fywyd bydol.
22 I Israhel ei was, a wnaeth,
yn etifeddiaeth nerthol:
23 Hwn i'n cyfudd a'n cofiodd ni,
o'i fawr ddaioni tirion;
24 Ac a'n hachubodd yn ddifwrth
oddiwrth ein holl elynion:
25 Yr hwn a ymbyrth bob rhyw gnawd,
yn ddidlawd o'i drugaredd.
26 Clodforwch Dduw, Brenhin y nef;
rhowch iddo ef ogonedd.

*Molwch Arglwydd yr arglwyddi,
utwch ben pob rbi o sawredd;
Dduw'r duwiau, ton utwch ben pob ion,
a fyfnon y drugaredd.*

SALM CXXXVII.

PAN oeddym gaeth yn Babilon,
ar lan prif afon groyw,
Mewn coffadwriaeth am Seion,
hidlafon ddaigrau'n loyw.

- 2 Rhoddafom ein telynau 'nghrog
ar goed canghennog irion,
Lle yr oedd preniau helyg plan
o ddeutu glan yr afon.
3 Y rhai a'n dug i garchar caeth,
i ni yn ffraeth gofynen',
A ni'n bruddion, gerddi Seion:
ysywaeth peth ni's gallen.
4 O Dduw, pa fodd y canai neb
(rhoem ateb yn ystyriol)
I chwi o gerdd ein Harglwydd Dad,
a ni mewn gwlad efronol?
5 Os a Caersalem o'r cof mau,
anghoed dehaw ganu:
6 Na throed fy nhalod, oni bydd
hi'n ben llawenydd imi.
7 Cofia di, Dduw, blant Edom lem,
yn nydd Caersalem hawddgar:
Noethwch, dynoethwch (meddei' rhai'n)
ei mur a'i main i'r ddaear.
8 Bydd gwyn eu byd i'r sawl a wnel
i ti, merch Babel rydoff,
Yr unrhyw sefur, gan dy blau,
i ninnau fel y gwnaethoff.
9 Y sawl a gym'ro dy blant di,
bo'r rheini fendigedig,
Ac a darawo'r eppil tau
a'u pennau wrth y cerrig.
† H

SALM

S A L M CXXXVIII, CXXXIX, CXL.

SALM CXXXVIII.

RHOF fawrglod iti, fy Nuw Ion;
o ddyfoder calon canaf:
Yngwydd holl angylion y nef,
a'm hoflef, y'th foliannaf.
2 Ymgrymmaf tu a'th fanctaidd dy,
dan ganu o'th drugaredd;
A'th Enw mawr, uwchlaw pob peth,
a'th air difeth wirionedd.
3 Y dydd y gelwais arhat ti,
gwrandewaist fi yn fuan:
Yno y nerthaist, a chref blaidd,
fy enaid i, oedd egwan.
4 Doed brenhinoedd y ddaear hon,
a rhoen' i't' union foliant:
Addolent oll ein gwir Dduw ni;
can's d' eiriau di a glywfant.
5 Yn ffyrdd yr Arglwydd, yr un wedd,
ac am ei Fawredd, canant;
Gan ddangos trwy'r holl fyd ei fRAINT,
a maint yw ei ogoniant.
6 Uchel yw'r Ion, etto fe wel
yr ufudd ifel ddynion;
A gwel o hirbell, er eu plau,
y beilch a'n gwarrâu fythion.
7 Pe bai yn gyfyng arnai'r byd,
ti a'm bywhēyd eilwaith;
Gan eftyng llaw, i ddwyn dy was
oddiwrth rai atcas ymaith.
8 Yr Arglwydd a gyflawna a mi,
Duw, dy ddaioni rhag-llaw;
Ac yn dragwydd i mi dod:
na wrthod waith dy ddwyllaw.

SALM CXXXIX.

ARglwydd, manwl y chwiliaist fi;
da y'm hadwaeni hefyd:
2 Eisteddiad, codiad, gwyddost hyn,
a'm meddwl cyn ei ddweddyd.
3 Yr wyd ynghylch fy floces i,
a'm ffyrdd fydd i't' n hyfyps:
4 Nid oes air na's gwyddost ei fod
ar ffaen fy nhafod ofnus.
5 O'm hol ac o'm blaen y'm lluniaiſt;
dy law a ddodaisf arnaf:
6 Gwybodaeth ddiethr yw i mi;
a'i deall hi ni's medraf.
7 I ba le'n af fi i roi tro,
i'mguddio rhag dy Yspryd?
8 I ba le ffoaf rhag dy wydd,
trwy gael ffordd rwydd i lathlyd?
9 Os dringaf tu a'r nefoedd fry,
wyt yno i'th dy perffaith:
Os tu a'r dyfnder goftwng tro,
yr wyt ti yno eilwaith.
10 Pe cawn adenydd bore wawr,
a myn'd i for mawr anial;
11 Yno bydd dy ddeheulaw di,
i'm tywys i, a'm cynnal.
12 A phe meddwlwn, yr ail tro,
ymguddio mewn tywyllwg;
Canol y nos fel hanner dydd
mor oleu fydd yn d' olwg.
13 Nid d'm tywyllach nos i ti
nag yw goleuni hafddydd;
A'r ddaui i ti maent yr un dull,
y tywyll a'r goleuddydd.
14 Da' gwyddost y dirgelwch trau;
f' arenau a feddiennaist:

Ynghroth fy mam pan oeddwn i,
yno tydi a'm cuddiaist.
14 Can's rhyfedd iawn y gwnaethpwyd fi,
a'th waith di fy ryfeddod:
A'm henaid a wyr hynny'n dda;
a hon a wna i't' fawrglod.

15 Ni chuddiwyd fy ngrym rhagot ti,
pan wnaethost fi yn ddirgel,
Fel llunio dyn o'r ddaear hon
o fewn pridd eigion ifel.
16 Dy lygaid gwellant fy nhrefn wael,
cyn i mi gael perffeithlun:
'R oedd pob peth yn dy lyfr yn llawn,
cyn bod yn iawn un gronyn.
17 Mor anwyl dy feddyliau ym'!
mor fawr yw fwm y rheini!
18 Wrth fwrw, amlach gwn yw bod
na'r tywod o rifedi.
Myfyrio pan ddeffrōwyf fi,
'r wyf gyd a thi yn gwblol.
19 O Dduw, pa achos, yn dy lid,
na leddid yr annuwiol?

O Dduw, pe cospid rhai o'r rhai'n
y fydd yn arwain traha;
Wrth y gwaedlyd fo gaid d'weddyd,
Dydi dos oddi yma.
20 Y rhai am danad (f' Arglwydd cu)
fy'n traethu pethau 'skeler;
A'th elynion, dibris eu llaw,
cym'raſant d' Enw'n ofer.

21 On'd cas yw genyf, O Dduw Ion,
dy holl gaeſion gwaedlyd?
On'd ffaidd genyf fi bob dyn
a ai yn d'erbyn hefyd?
22 A llawn gas y caſeais hwynt:
ynt fel ar bwynt gelynyon.
23 O chwilia fi, O Dduw, yn hy:
cei hynny yn fy nghalon.

(Dw) prawf fy meddwl i'n fy mol;
24 'Oes ffordd annuwiol genny'!
Gwel fi, tywys, dwg fi yn f' ol;
dod ffordd dragwyddol ymy.

SALM CXL.

RHAG y gwr drwg gwared fi, Ner,
rhag gwr y trawider efrydd;
2 'Rhai fy'n bradychu yn ddirgel,
a chafgu rhyfel beunydd.
3 Fel colyn farph yn lllithng wau,
yw eu tafodau llymion:
Gwenwyn yr asp fydd yn parhau
dan eu gwefulau creulon.
4 Rhag y dyn drwg, rhag y gwr traws,
fyn myfyr lliaws taglau,
Duw, gwared fi, rhag gofod brad
ynghylch fy ngwaitad lwybrau.
5 Y beilch cuddiaſant fagl a rhwyd;
wrth hon gofodwyd tannau:
Ar draws fy ffyrdd, i ddal fy nhroed,
ynghudd y rhoed llynynau.
6 D'wedais wrth f' Arglwydd, Fy Nuw wyd;
tyn fi o'u rhwyd a'u maglau:
O gwrando'n fuan, f' Arglwydd nef,
ar brudd lef fy ngweddiau.
7 Fy Arglwydd yw fy nerth i gyd,
a'm coel, a'm hiechyd calon:
Ti a roist gudd dros fy mhen mau
yn nydd yr arfau gloywon.
8 I'r dyn annuwiol, Duw, na ad
ddymuniad drwg ei 'wyllys;

Rhag

S A L M CXLI, CXLII, CXLIII.

Rhag ei wneuthur efo yn gry',
a'i fyn'd yn rhy drahaus:
9 A'u holl ddymuniaid drwg i mi,
a'u rhagain weddi greulon;
Y rhai'n yn llwyr a ddont ym mhen
y cadpen o'm cafeion.
10 Syrthied arnynt y marwor tan;
ac felly llosgan' ymaith:
Bwrier hwy mewn ceuffogydd nant,
fel na chyfodant eilwaith.
11 Dyn llawn ffarad fydd anwaftad;
ni eistedd ef yn gryno:
A drwg a ymlid y gwr traws;
o hyn mae'n haws ei gwympo.
12 Da gwn y rhydd yr Arglwydd dal,
i ddial cam y truan;
Ac y iawn farna y dyn tlawd,
fy'n byw ar gardawd fechan.
13 Y rhai cyfiawn, trwy yr holl fyd,
dy Enw a gyd-foliannant;
A'r holl rai union, heb ofn neb,
o flaen dy wyneb trigant.

S A L M CXLI.

O Bryfia, Arglwydd, clyw fy llais;
o bryfur gelwais arnad:
O'r man lle bwyf gwando fy llef,
a doed i'r nef hyd attad.
2 Fy ngweddi ger dy fron a ddaw,
gan godi dwylaw'n uchel,
Yn aroglarth ac aberth hwy'r,
fel union ddiwyr lefel.
3 O Arglwydd, gofod, rhag gair ffraeth,
gadwraeth ar fy ngenau:
Rhag im' gam-dd'wedyd, gofod ddor,
ar gyfor fy ngwefulau.
4 Na phwyfa 'nghalon at ddrwg beth,
ynghyd-bieth a'r annuwiol;
Nac mewn cyd-fwriad gwaith neu wedd,
rhag twyll eu gwledd ddainteithiol.
5 Boed cosp a cherydd y cyfiawn
fel olew gwerthlawn arnaf:
Ni friw fy mhen; po mwyaf so,
mwy trosto a weddiaf.
6 Eu barnwyr pe bwrir i'r llawr
ar greigiau dirfawr dyrys;
Gwrandawent ar f' ymadrodd i,
a chlywent hi yn felys.
7 Fel dangos cynnud o goed man,
a fwrian' r hyd y ddaear;
Mae'n hefygm ninnau, yr un wedd,
ym mron y bedd ar wafgar.
8 Mae 'ngolwg, a'm holl obaith i,
Duw, arnat di dy hunan:
Duw, bydd di'n unig yn fy mhlaid;
na fwrw f' enaid allan.
9 Cadw fi, Arglwydd, rhag y rhwyd
hon a ofodwyd ymy;
Telm yr annuwiol, hoenyn main,
rhag ofn i'r rhai'n fy maglu.
10 Yr anwireddwyr, 'b ado un,
cwmpant eu hun i'w rhwydau:
Ymddiried ynot ti a wna;
ac felly diangaf innau.

S A L M CXLII.

R Hois weddi ar yr Arglwydd nef;
yn llym fy llef ymbillais:
2 A'm holl fyfyrdod ger ei fron,
o'm calon, y tywelltais.

3 Ond pan fynegais i't fy nghur,
a'm dolur o'm meddyliau:
Da gwyddit ti bob ffordd, a'r man,
y rhoifan' i mi faglau.
4 O'r tu deau nid oedd im' neb,
trown f' wyneb, a'm hadwaenai;
Na nawdd, na neb, o du'n y byd,
fy mywyd a 'mgeleddai.
5 Arnad llelais, wrthyt d'wedais,
Duw, ti a ydwyd union:
Fy nghwbl obaith wyt ti yn wir,
a'm rhan yn nhir y bywion.
6 O ystyr, Arglwydd, faint fy nghri:
wyf mewn trueni digllon:
Rhag fy erlidwyr gwared fi;
mae'r rheini yn rhy gryfion.
7 O garchar caeth fy enaid tyn;
dy Enw am hyn a folaf:
Pan weler dy fod ar fy rhan,
y cyfion twygan' attaf.

S A L M CXLIII.

E Rglyw fy arch, O Arglwydd mad;
wyf arnad yn gweddio:
O'th wirionedd, a'th gyfiawnedd,
gofynaf i't fy ngwando.
2 Ac na ddos i'r farn a'th was gwael,
(pa les im' gael cyfiawnder?)
Am nad oes dyn byw ger dy fron
yn gyfion, pan ei teimler.
3 Y gelyn a erlidodd f' oes,
mewn llwch y'm rhoes i orwedd;
Fel y rhai meirwon, a fai'n hir
is tywyll dir a'u hannedd.
4 Yna fy yspryd, mewn blin ing,
a fu mewn cyfyng-gyngor;
5 Ac ar fy nghalon drom daeth braw,
Ond wrth fyfyrw rhagor,
Mi a gofiais y dyddiau gynt,
a helynt gwaith dy ddwylo:
Am hyn myfyriais, fy Nuw Naf;
am hyn myfyriaf etto.
6 Fy nwyllaw attaf rhois ar led,
lle' mae f' ymddiried unig:
Am danad f' enaid fydd, yn wir,
un wedd a'r tir fychedig.
7 Yn ebrwydd gwando fi yn rhodd;
O Arglwydd, pallodd f' yspryd:
Rhag i mi fyned i'r pwll du,
fel rhai a ddariu' bywyd.
8 Par im' ar frys glywed dy nawdd;
can's ynot hawdd y credais:
A dyfgy im' rodio dy ffyrdd rhad;
can's f' enaid attad codais.
9 A gwared fi, fy Nuw a'm Ion,
rhag fy ngelynion astrus;
Am fod fy lloches gyd a thi.
10 O dyfgy i mi d'wyllys;
Can's tydi ydwy't y Duw mau:
boed d' Yspryd tau i'm tywys
Ar yr uniondeb yn y tir:
dyna dy wir ewyllys.
11 Duw, er mwyn d' Enw, fi bywha,
a helpa f' enaid tyner:
Allan o ing, Duw, cais ei ddwyn,
ac er mwyn dy gyfiawnder.
12 A gwna ar yr clynol blaid,
cafeion f' enaid, gerydd:
Disetha hwynt, er mwyn dy ras;
can's mi wyf dy was ufudd.

S A L M CXLIV, CXLV, CXLVI.

S A L M CXLIV.

BEndigaid fo'r Arglwydd fy nerth;
mor brydferth yr athrawa
Fy nwylo i ymladd, a'r un wedd
fy myfodd i ryfela!
2 Fy nawdd, fy nerth, fy nug, fy nghred,
fy nhwr, f' ymwared unig:
Can's trwyddo ef fy mhobi a gaf
danaf yn oftyngedig.
3 Pa beth yw dyn, dywaid, O Dduw,
pan fyddit i'w gydnabod?
A mab dyn, pa beth ydyw fo,
pan fych o hono'n darbod?
4 Pa beth yw dyn? peth yr un wedd
a gwagedd heb ddim 'hono:
A'i ddyddiau'n cerdded ar y rhod,
fel cyfsgod yn myn'd heibio.
5 Gofwng y nefoedd, Arglwydd da,
ac edrych draha dynion:
Duw, cyffwrdd a'r mynyddoedd fry;
gwna iddynt fygu digon.
6 I'w gwasgar hwynt, gyr fellt i wau;
i'w lladd, gyr faethau tanbaid:
7 Difgyn, tyn fi o'r dyfroedd mawr;
hyn yw, o law'r eistroniaid.
8 Duw, gwared fi; geneuau'r rhai'n
a fydd yn arwain gwegi:
A'u deheu-law fy, yr un bwyll,
ddeheulaw twyll a choegni.
9 I ti, Dduw, canaf, o fawrhad,
yn llafar, ganiad newydd:
Ar nabyl, ac ar y deg-tant,
cei gerdd o foliant beunydd.
10 Duw i frenhinoedd rhoi a wnaeth
ei swcraeth at iawn reol:
Dan ymwared Dafydd ei was
rhag cleddyf cas niweidiol.
11 Duw, gwared, achub fi wrth raid,
rhag plant eistroniaid digus:
A'u sain yn llawn o ffalder gau,
a'u dehau yn dwylodrus.
12 Bydd ein meibion, fel planwydd cu,
o'r bon yn tyfu'n iraid;
A'n merched ni fel cerrig nadd
mewn conglau neuadd sanctaidd:
13 A'n conglau'n llawnion o bob peth;
a'n defaid, difeth gynnydd,
Yn filoedd (mawr yw'r llwyddiant hwn)
a myrddiwn i'n heolydd;
14 A'n hychen' cryfion dan y wedd,
yn hywedd, ac yn llonydd;
Heb dor na forriant i'n mysg ni,
na gwaeddi i'n heolydd.
15 Dedwydd ydyw y bobl y fy
a phob peth felly ganddynt:
Bendigaid yw'r bobl y rhai'n fydd
a'r Arglwydd yn Dduw iddynt.

S A L M CXLV.

MI a'th fawrygaf di, fy Nuw;
can's tydi yw fy Llywydd:
Bendithio dy Enw byth a wnaif;
mi a'i molaf yn dragywydd.
2 Dy Enw a folaf fi bob dydd;
a'th glod a fydd heb orphen:
3 Yr Arglwydd fydd glodfawr heb wedd;
a'i fawredd fydd heb ddiiben.
4 Cenedl wrth genedl a ront fawl
i'th ogoneddawl wyrthiau;
Gan danu dy nerth r' hyd y byd,
a d'wedya dy gynheddau.

5 Am dy ogonedd mawr, fy Naf,
mynegaf, a'th gadernid:
6 Son am dy bethan ofnadwy,
gwnant hwy a minnau hefyd.
7 Llwy'r goffadwriaeth 'honot ti,
a'th fawr ddaioni, 'draethant;
Ac o'th gyfiawnder, fy Nuw Ion,
a llafar don, y canant.
8 Sef graflawn yw ein Harglwydd ni,
ac o dofturi rhyfedd:
Hwyr ac anniben yw i ddig;
llawnfrydig i drugaredd.
9 Da yw yr Arglwydd i bob dyn,
a'i noddod sy'n dyciannol;
Ac ar ei holl weithredoedd ef
daw nawdd o'r nef yn rafol.
10 Dy holl weithredoedd di i'th lwydd,
O Arglwydd, a'th glodforant:
Dy wyrth pan welo dy faint di,
y rheini a'th fendithiant;
11 Gan son am drugaredd a gras
dy deyrnas, a'i chadernid:
Fel dyna'r gerdd fydd ym parhau
yn eu geneuau hyfryd.
12 Fel y paront, trwy hyfryd glod,
gydnabod a'th deyrnasiad,
A'th nerth ym mysg holl ddynol blant,
a'th lawn ogoniant gwaftad.
13 Brenhiniaeth dy deyrnas di fry
a bery yn wastadol;
A'th lywodraeth o oed i oed,
hon a roed yn drag'wyddol.
14 Yr Arglwydd cynnal ef yn llon
y rhai fy 'mron eu cwmpod;
Ac ef a gyfyd bawb, yn wir,
a'r a ostyngir ifod.
15 Wele, mae llygaid yr holl fyd
yn disgwyl wrthydd, Arglwydd:
Tithau a'u porthi hwynt i gyd,
bawb yn ei bryd, yn ebrwydd.
16 A phan agorech di dy law,
o honi daw diwall-faeth:
D' ewyllys da yw ymborth byw,
a hynny yw eu lluniaeth.
17 Holl ffyrdd yr Arglwydd cyfion ynt,
a'i wyrthiau ydynt sanctaidd:
18 Agos iawn i bawb ydyw fo
a eilw arno'n buraidd.
19 Sef at y gwyr a'i hofnant ef,
fo glyw eu llef, i'w gwared:
Fo rydd eu h'wyllys hwynt, a'u harch,
o'i wir barch, Ion gogoned.
20 Pob dyn a garo'r Arglwydd nef,
caiff ganddo ef ei mddiffyn;
A chan ddisfetha, rhydd oes fer
i bob ysgeler cyndyn.
21 Fy enaid traethed fendith rwydd,
a mawl yr Arglwydd nefol:
A phob cnawd rhoed i'w Enw (y Sant)
ogoniant yn drag'wyddol.

S A L M CXLVI.

FY enaid, mola'r Arglwydd nef.
2 Mi a'i molaf ef i'm bywyd:
Dangosaf glod i'm Harglwydd Dduw,
tra gallwyf fyw, neu fymmud.
3 Na wnewch hyder ar d'wyflogion,
nac ar blant dynion bydol.
Am nad oes ynddynt hwy i gyd
na help nac iechyd nerthol.

SALM CXLVII, CXLVIII.

- 4 Pan el y ffyn o'r genau gwael,
a'r corph i gael daearlan;
Felly dychwel; fel dyna'r dydd
y derfydd ei holl amcan.
- 5 Y pryd hwn gwyn ei fydd efo
a roddo ei holl obaith
Ar Dduw Iago, yn gymmorth da,
pan el oddiyma ymaith:
- 6 Hwn Dduw a wnaeth nef, daear, mor,
a'r holl ystor fydd ynddynt;
Hwn a faif yn ei wir ei hun,
pryd na bo un o honynt:
- 7 Yr hwn i'r gwael a rydd farn dda,
a bara i'r newynllyd:
Fe ollwng Duw y rheidus gwar
o'i garchar ac o'i gaethfyd.
- 8 Yr Arglwydd egyr lygaidd dall;
ef a dyr wall gwael ddynion:
Ymg'leddu'r gwan mae'n Harglwydd ni,
a hoffi y rhai cyfion.
- 9 Dieithriaidd, a'r ymddifad gwan,
a'r weddw druan unig,
Duw a'u pyrth; ond dyrfywnai
holl ffyrdd pob rhai cythreuiig.
- 10 Yr Arglwydd yn teyrnafu a fydd,
dy Dduw tragwydd, Seion:
O oes i oes pery dy lwydd.
Molwch yr Arglwydd tirion.

SALM CXLVII.

- M**olwch yr Arglwydd; can's da yw
canu i Dduw yn lafar:
O herwydd hyfryd yw ei glod,
a da yw bod yn ddiolchgar.
- 2 Caerfalem dinas gyflawn fydd;
yr Arglwydd fydd i'w darpar;
Gan gaiglu Israëi ynghyd,
a fu trwy'r byd ar waiglar.
  - 3 Yr unig Arglwydd sy'n iachau
yn rhydd o friwiau'r galon:
Yr Arglwydd rhwym eu briwiau'n iawn,
y rhai dolur-lawn cleision.
  - 4 Yr Arglwydd fydd yn rhifo'r fer,
a phob rhyw nifer 'honynt:
Ef a'u geilw hwynt oll yn glau
wrth briod enwau eiddynt.
  - 5 Mawr yw ein Harglwydd ni o nerth,
a phrydferth o ratoldeb;
Ac mae'n bell iawn uwch ben pob rhif,
fon am ei brif ddoethineb.
  - 6 Yr Arglwydd unig fydd yn dal
i gynnal y rhai gweiniaid;
Ac ef a oifwng hyd y llawr
y dorf fawr annuwioliaid.
  - 7 Cenwch i'r Arglwydd mal y gwedd;
clodforedd iddo 'berthyn:
O cenwch, cenwch gerdd i'n Duw.
da ydyw, gyd a'r delyn.
  - 8 Hwn a chymmylau toes y nen,
a gwlaw 'r ddaearen gwlchodd:
I wellt gwnaeth dyfu ar y fron,
a llyfiau i ddynion parodd.
  - 9 Hwn i'r anifail ar y bryn
a rydd yr hyn a'i portho;
Fe bortha gywion y cigfrain,
pan font yn llefain arno.
  - 10 Nid oes ganddo mewn grym un march
na ferch, na pharch, na phleier:
Nac mewn efgair, neu fforddwyd gwr;
fel dyna gyfwrw ofer.

- 11 Yr Arglwydd rhoes ei fersch ar ddyn
yr hwn y sy'n ei hoffi;
Ac fydd yn disgwyl cael ei nawdd,
caiff hwn yn nawdd ddaioni.
- 12 O Caerfalem, gyflawn o lwydd,
molianna'r Arglwydd eiddod:
O Seion sanctaidd, dod, un wedd,
i'th Dduw glodforedd barod.
- 13 Herwydd yr Arglwydd, a'i fawr wyrth,
a wnaeth dy byrth yn gryfion;
A rhoes ei fendith, a thyciant,
ym mhlith dy blant a'th wyrion:
- 14 Hwn a roes heddwch yn dy fro,
fel y cynnyddo llwyddiant;
Ac a ddiwallodd yn eich plish,
o frafder gwenith, borthiant.
- 15 Ei orchymyn ef a ddenfyn,
o'i ddawnfawr air cymhefur:
Hwn ar y ddaear a ar led,
ac yno rhed yn bryfur.
- 16 Eirch i'r eira ddiogyn fel gwlan;
eirch rew, fe'i tan fel lludw:
- 17 Eirch ia, fe ddaw yn defyll cri;
pw y 'erys oerni hwnnw?
- 18 Wrth ei air eilwaith, ar ei hynt,
fe bair i'r gwynt och'neidio,
I doddi 'r rhai'n; ac felly bydd
i'r holl afonydd lifo.
- 19 Grym ei air, a'i ddeheulaw gref,
a ddengys ef i Iago:
A'i ffyrdd a'i farn i Israëi,
a'r rhai a ddol o hono.
- 20 Ni wnaeth efe yn y dull hwn
a neb rhyw nafiwn arall:
Ni wyddynt farnau'r Arglwydd nef.
O molwch ef yn ddiball.

SALM CXLVIII.

- O** Molwch yr Arglwydd o'r nef:
rhochwch lef i'r uchel leodd:
- 2 Molwch hwn, holl angylion nef;
molwch ef, ei holl luoedd.
  - 3 Yr haul, a'r lleuad, a'r holl fer,
y gloydwyr, a'r goleuni,
  - 4 Nef y nefoedd, a'r ffurfafen,
a'r deifr uwch ben y rheini;
  - 5 Moliannant Enw'r Arglwydd nef;
hwynt a'i air ef a wnaethpwyd:
D'wedodd y gair, a hwy, fel hyn,
ar ei orchymyn, crewyd.
  - 6 Rhoes reol iddynt i barhau,
fel deddfau byth i'w dilyn:
Rhoes bob peth yn ei le'n ddi os,
nad elo dros ei derfyn.
  - 7 Molwch yr Arglwydd o'r ddaear,
chwychwyr ystrywgar ddreigiau;
  - 8 Y tan, a'r cenillyg, eira, a tharth,
a'r gwynt o bob parth yntau:
  - 9 Mynyddoedd, brynau, firwythlon wydd,
a'r tirion gedrwydd brigog;
  - 10 An'feiliaid, ac ymlusgiaid maes,
ac adar laes afgello;
  - 11 Brenhinoedd daear, barnwyr byd,
fwddwyr ynghyd a'r bobloedd;
  - 12 Gwyr ieuainc, gwyrffon, gwyr hen,
pob bachgen ym mhob oesoedd;
  - 13 Molant ei Enw ef ynghyd;
uchel a hyfryd ydoedd:
Ei Enw ef fydd uchel ar
y ddaear oll, a'r nefoedd.

S A L M CXLIX, CL.

14 Can's corn ei bobl a ddychafawdd,
yn fawl a nawdd i'r eiddo;
I Israhel, ei etholedig,
a drig yn agos atto.

S A L M CXLIX.

CEnwch i'r Arglwydd, ac iawn fydd,
ryw ganiad newydd rhyfedd;
A chlywer ynghyn lleidfa'r faint
ei fawr fraint, a'i orfoledd.
2 Boed Israhel lawen a ffraeth
yn Nuw, a'i gwnaeth yn ddibrin;
A byddant hyfryd blant Seion
yn Nuw, eu tirion Frenhin.
3 Molant ei Enw ar y bibell,
a thympanell, a thelyn:
4 Can's boddlon yw i'w bobl i gyd;
rhydd iechyd i'r lledneis-ddyn.
5 I'w faint ef doed gorfoledd iawn,
a hon yn llawn gogoniant:
Yn eu gwel'au (yn llawen ddull)
ac yn eu 'stefyll, canant.
6 Yn eu genau bydd cerdd bob awr
ein Duw, a'i fawr ryfeddod;
Ac yn eu dwylaw bydd i'w drin
y cleddyf deufin-parod;
7 Ar efroniaid i'n dial ni,
ac i gosp-boeni'r bobloedd;

8 I roi mewn caethder cadwynn dro,
i rwymo eu brenhinoedd;

I roi eu pendefigon chwyrn
mewn gefyn heiyrn ffyrnig;
9 I wneuthur arnynt union iarn,
yn gadarn 'ggrifenedig.
Dyma'r glan ardderchowgrwydd fydd
i'w faint y fydd yn credu:
Clodforwch oll yr Arglwydd nef,
O molwch ef, am hynny.

S A L M CL.

MOlwch Dduw yn ei gyffegr len,
sef ei ffurfafen nerthol:
2 Molwch ef i'w gadernid llym,
ac amllder grym rhagorol.
3 Ar lais udgorn rhowch y mawl hyn,
ar nabyll, telyn, tympan:
4 Molwch chwi ef a llawn glod glau,
a thannau, pibell, organ.
5 Ar y symbalau molwch ef,
a'r rhai'n a'u llef yn fein-gar:
O molwch ef a moliant clau
ar y symbalau llafar.
6 Holl bethau molent un Duw byth,
fydd ynddynt chwyth y bywyd:
Rhoent gyd-gerdd foliant i barhau;
clodforwn ninnau hefyd.

TERFYN SALMAU DAFYDD.

E M Y N A U.

VENI CREATOR.

TYR'D, Yspryd Glan, i'n c'lonnau ni,
a dod d' oleuni nefol:
Tydi wyt Yspryd Crist, dy ddawn
fy fawr iawn a rhagorol.

Llawenydd, bywyd, cariad pur,
ydynt dy eglur ddoniau:
Dod eli'n llygaid, feli'th faint;
ac ennaint i'n hwynebaw.

Gwafgara di'n gelynnion trwch,
a heddwch dyro ini:

Os T'wyfog ini fydd Duw Ner,
pob peth fydd er daioni.

Dyfg in' adnabod y Duw Tad,
y gwir Fab rhad, a Thithau,
Yn un trag'wyddol Dduw i fod,
yr hynod dri Pherfonau.

Fel y molianner, ym mhob oes,
y Duw a roes drugaredd:

Y Tad, y Mab, a'r Yspryd Glan:
da datgan ei anrhydedd.

Neu fel hyn.

TYR'D, Yspryd Glan, trag'wyddal Dduw,
yr unrhyw a'r Tad nefol;
Yr unrhyw heryd a'r Mab rhad,
Duw cariad tangnefeddol.

Llewyrcha'n c'lonnau ni a'th ras,
fel byddo gas in' bechu;

Ac ini, mewn sancteiddrwydd rhydd,
bob dydd dy wafanaethu.

Y Diddanydd wyt ti yn wir
ym mhob rhyw-hir orthrymder:

Dy holl ddaioni di, a'th glod,
a thafod ni adrodder.

Y Ffynnon i'r llawenydd glan,
y gloywlwys Dan cariadol;

Ac i'r Enneiniad, mawr ei les,
fy'n rhoddi gwres ysprydol.

Dy ddoniau di ynt aml a dwys,
y rhai i'th Eglwys rhoddi:

Yngh'lonnau pur dy ddeddf ddilys
tydi a'th fys 'igrisfeni.

Tydi addewaist ddyfgo, Ion,
dy weision i lasaru;

Fel ym mhob man y caffo'n rhwydd
yr Arglwydd ei foliannu.

O Yspryd Glan, i'n c'lonnau ni
y gwir oleuni danfon:

A hefyd zel, tra fom ni byw,
igaru Duw yn ffyddlon.

Ein gwendid nertha di, O Dduw,
(mawr ydyw ein breuolder)

I ddiawl, i'r byd, na chwaith i'r cnawd,
na fyddom wawd un amfer.

Gyr ein gelynnion yn eu hol:
bydd di heddychol a ni:

Gwna i bob dyn ein caru'n bur;
(mael eglur a fydd hynny.)

Ein T'wyfog wyt, O Arglwydd mau,
rhag maglau pob rhyw bechod:

A rhag llithro oddiwrthyt mwy,
cynhorthwy bydd in' parod.

Dod sefur mawr o'th ras yn rhwydd,
O Arglwydd Dduw Goruchaf:

Diddanwch i ni felly bydd
yn y brawd-ddydd diweddaf.

I ffoi ymbleidiau ceoreth cas,
dod i ni ras, Dduw nefol:

Dod gariad, a thangnefedd mad,
ym mhob rhyw wlad Crist'nogol.

Attolwg i ti, dyro rad,
y Tad i ni adnabod;

A'r Arglwydd Iesu, ei Fab hael;
ac yn y nef cael canfod,

A chyffesu, a pherffaieth ffydd,
dydi bob dydd yn ddiau:

Yspryd y Tad a'r Mab wyt ti,
un Duw, ond tri Pherfonau.

I'r Tad, i'r Mab, i'r Yspryd Da,
un gogyd a gogyfawch,

Bid moliant: hwn yw'r gwir Dduw nef;
ei Enw ef bendithiwch.

A bid i'n hunig Arglwydd Dduw
fod gwiw ganddo roi'n hylwydd

I bob rhyw Grifftion yn y byd
ei Yspryd yn dragwydd.

Can Sant Ambros, neu Te Deum.

TYDI, O Dduw, a folwn ni;
addolwn di yn Arglwydd:

Y ddacur oll, drag'wyddol Dad,
gwna it' addoliad hylwydd.

Arnat ti holl Angylion nef
a ront eu llef heb dewi;

Y nefoedd hefyd oddiar hyn,
a'r northeedd fy'n y rheini.

Cerub a Seraphin a fydd
yn llefain beunydd attat:

Sanct, Sanct, Sanct, Arglwydd Saboth glan;
fel hyn y galwan' arnat.

Nefoedd a d'ear fydd yn llawn
o'th wirddawn, a'th ogoniant:

Yr Apostolion, hyfryd gor,
a ron' it' ragor foliant.

Moliannus rif y Prophwydi
fy'th foli o'r dechreuad;

A'r Merthyrion, ardderchog lu,
fydd i'th foliannu'n wastad.

Dy Eglwys wir gatholig lan,
(hon fydd ar dan trwy'r hollfyd)

O Arglwydd, a'th addola di,
yn Un ac yn Dri hefyd.

Y Tad o anseidrol Fawredd,
gwir Fab gogonedd unig,

A hefyd y Glan Yspryd pur,
fydd i ni'n gyfur diddig.

Ti wyt (O Crist, yr unig Sant)
Frenhin gogoniant grafol;

Wyt hefyd i'r trag'wyddol Dad
yn wir Fab rhad trag'wyddol.

Pan gym'raist arnat wared dyn
o feddiant gelyn anfwyn;

Dystry

E M Y N A U.

Dyfftyr genyt ti ni bu
dy eni o fru y Forwyn.
Pan fethraist angau, teyrnas nef,
i bob ffydd gref, agoraist :
Yngogoniant yr hael Dad byw,
ar ddeau Duw, cistfeddaist.

Credw yr ym, a difigl ffydd,
mai ti fydd Barnwr arnom :
Am hyn, er ein cynnorthwyaw,
bid dy ddeheulaw drofom.
Dy bobl di ym (O Dduw ein nerth)
prid werth dy waed sancteiddiol :
Par gael ein cyfrif gyd a'th saint
mewn gogoniant trag'wyddol.

Cadw dy bobl (O Arglwydd da)
bendithia d' etifeddiaeth :
Dyrcha hwynt byth, gwna iddynt fod
dan gysgod dy lywodraeth.
O ddydd i ddydd y'th glodforwn ;
mawrygwn dy Enw bythoedd :
Teilynga ein cadw ni heddyw
rhag pechu (O Dduw'r lluoedd.)

O Arglwydd, w'rhym trugarha ;
trugaredd gwna a'r eiddod :
Dy ferch di arnom tywynned ;
bydd ein ymddiried ynod.
Mewn dim nid ymddiriedais i,
ond ynot ti (O Arglwydd) :
N'ad byth im' g'wilydd achos hyn,
O Dduw, na derbyn gw'radwydd.

Can y tri Llang, neu Benedicite, omnia opera.

CHWI. holl weithredoedd Arglwydd nef,
bendithiwr ef, ein Llywydd :
Gogoneddych, a chlodforwch,
mawrygch yn dragywydd.
Chwi, yr angylion glan o'r nef,
moliennwch ef yn hyfryd :
Chwithau nerthoedd, a ffurfafen,
a'r dyfroedd uwch ben, hiefyd :

Chwithau, nefoedd mawr, haul, a lloer,
cawodau oer, a gwyntoedd :
Chwi, dan a gwres, gauaf a haf,
a gwllith araf o'r nefoedd :
Chwithau, oerfel, noethni, ac ia,
a rhew, ac eira tewdrwch :
Chwi, nosweithiau a dyddiau ; chwi,
oleuni a thywyllwch :

Mellt, cymmylau, a daear gron,
ac fydd ar hon yn tyfu :
Mynyddoedd uchel, a'r bryniau,
a'r gloew ffynhonnau obry :
Y moroedd, a'r llifeiriain mawr,
'r hyd eigion llawr, a'u helynt :
Morfilod braisg, a physgod man,
y rhai a nofian' ynddynt :

Holl adar is yr awyr len,
a phob perchen adenydd ;
An'feiliaid maes, bwytsfilod coed,
i'r Arglwydd doed a'i gywydd :
Chwi, holl ddynion, eu plant, a'u hil,
a'u heppil darbodedig :
Ty Israel yn anad un,
ei bobl ei hun enwedig :

Chwi, offeiriad fydd i'w deml wen,
a'i hollawl lawen weision ;
Chwi 'sphydoedd ac eneidiau glan,
a phawb fydd burlan galon :

Ananias, Azarias,
y fy a'r awen dduwiol ;
Tithau yn drydydd Misaël,
o Israel ddewifol.

Can Zacarias, neu Benedictus, Luc i.

68 **H**WN fydd dros Israel, Arglwydd Dduw,
bendigaid yw uwch oesoedd ;
Am ymweled a ni mor gu,
ac am brynu ei bobloedd.

69 Yr hwn a roes gorn, a nerth faeth,
yn iachawdwriaeth ddedwydd ;
A'i godi i ni, o'i air a'i ras,
o deulu ei was Dafydd.

70 Yr hwn addewid nid oedd gau
o enau y prophwyd ;
Y rhai oedd o ddechreu y byd ;
wele, ei gyd-gyflawni.

71 Sef, rhoie i ni'r ymwared hon,
rhag ein gelynyon hynny ;
A'n gwared o ddwyllaw'n holl gas ;
wel' dyna'i ras yn ffynnu.

72 Y rhoe nawdd i'n tadau nyini,
a chofio'i sanct ddygymmod ;

73 A'i lw i Abraham ein tad,
yn rhwymiad o'r cysfammmod :

74 Sef, gwedi'n rhoddi ni ar led
oddiwrth gaethiwerd gelyn,
Cael heb ofn ei was'naethu ef,
heb un llaw gref i'n herbyn,

75 Holl ddyddiau'n heinioes ger ei fron,
yn union, ac yn sanctaidd ;
Holl ddyddiau'n heinioes ger ei fron,
yn union, ac yn sanctaidd.

76 Tithau, fab bychan, fo'th elwir
yn brophwyd i'r Gorucha' :

Can's ai o'i flaen, i barottoi
ei ffyrdd, a'n troi i'w noddfa ;

77 I roi gwybodaeth i'w bobl ef,
ddyfod o'r nef ag iechyd ;
Trwy ei saddeuant i'n rhyddhau
oddiwrth bechodau enbyd.

78 O ferion trugaredd Duw Dad,
a'i ymwelediad tyner,
Tywynnodd arnom, ym mhob man,
yr Haulgan o'r uchelder ;

79 I roddi llewyrch disglair glod
i rai fy 'nghyfgod angau,
A chyferio ein traed i'w ol
ar hyd heddychol lwybrau.

Can Mair Forwyn, neu Magnificat. Luc i.

46 **F**Y enaid a sawrha'r Arglwydd ;
yr un swydd gwna fy yspryd ;

47 Yr hwn ynot fi hyfryd yw,
trwy gredu'n Nuw fy iechyd.

48 Can's edrychodd ar isel wedd,
a gwaeledd, ei law-forwyn ;
A dedwydd fyth y gelwir fi
gan bob rhieni addwyn.

49 Can's hwn fydd alluog Bennaeth,
a'm gwnaeth i yn fawr hygar :
Bendigaid fyddo ei Enw ef,
yr Arglwydd nef a daear.

50 A'i drugaredd ef byth a fai'
dros bob rhai a'r a'i hofnant :

51 A'r heilch gwaifarodd ef a'i nerth ;
mae'n brydferth ei ogoniant.

E M Y N A U.

52 Fe dynnodd y rhai cedyrn mawr
i lawr o'u holl gadernid:
Fe a gododd, ac a fawrha'dd,
y rhai isel-radd hefyd.

53 A phethau da y llanwodd rai
a fyddai yn newynog;
Ac ef a anfonodd yn wag,
trwy nag, y rhai goludog.
54 Fe helpiodd Israel ei was,
gan goho'i ras a'i ammod
55 I'n tadau (Abraham a'i had)
hyd byth, a'i rad gyfammod.

*Can Simeon a'r Iesu yn ei Freibiau, a c'wâr
Nunc dimittis. Luc ii.*

29 **A** Rglwydd, bellach gollwng dy was
mewn heddwch, addas ymy;
Yn ol dy air, hwn oedd ynghyd
a'm hyspryd i'm diddanu.
30 Can's gwelais i, a' golwg hyn,
y Crist a bryn ein hiechyd;
31 Hwn a roist i mi yn Arglwydd,
a hyn yngwydd yr hollfyd:
32 Hwn a ofodais di yn ddrych,
i lewyth i'r Cenhedloedd;
Hefyd i Israel dy blant
yn ogoniant byth bythoedd.

Nu fel hyn.

29 **W** RTH d' air caf bellach, Arglwydd cu,
ymadu yn heddychlon:
30 Canys i'm golwg i y daeth
dy iachawdwriaeth dirion;
31 Hon a ddarparais yn ddi-ddrwg,
yngolwg pawb o'r hollfyd;
32 Yn oleu i'r byd, i Israel blant
yn fawr ogoniant hysryd.

Gweddi'r Arglwydd, neu Pater noster.

E I N Tad o'r nef, ein Duw a'n Rhi,
dy Enw di sancteiddier:
Dy deyrnas hylwydd doed i'n plith,
trwy rad dy fendith dyner.
Bid d'wyllys ar y ddaer yn gref,
fel 'mae'n y nef heb ballu:
I ni rho heddyw fara i'n bol,
beunyddiol i'n diwallu.
Ein holl ddyledion maddeu di,
fel yr ym ni yn erfyn:
Gan roi maddeuant i bob rhai
a wnel ar fai i'n herbyn.
I brofedigaeth byth na'n dŵg:
ond rhag pob drwg gwna'n gwared:
Can's ti biau'r deyrnas, nerth, a'r mawl,
byth yn dragwyddawl drwydded.

Credo'r Apostolion.

Y N Nuw Dad, Creuwr dae'r a nef,
a gwir ffydd gref y credaf;
Ac yn ei Fab ef, Crist ein Ior,
a gaed o'r Ysryd glanaf.
O'r Wryf Fair y ganed hwn:
dan Bilat trwm ddiodesodd:
Marw, claddwyd, bu'n uffern gaeth;
dydd trydydd aeth i'r nefoedd.
Lle, ar ddeheu-law Dduw ei Dad,
mae ei eisteddiad cyfon:
Oddiyno daw, yn niwedd byd,
i'n barnu' gyd yn gyfon.
Yn'r Ysryd Glan mae' nghred a'm ffydd,
a'r Eglwys fydd Catholig:

Cyfundeb Saint wy'n gredu fod;
maddeuant pechod ystig.

Gwir adgyfodiad bydd i'n cnawd
pan ddol dydd-brawd i'n barnu;
A bywyd perffaith hir di-dawl
tragwyddawl i'w feddiannu.

I Dengair Ddaif. Ecfodus xx.

D U W a lasarodd y ddeddf hon
ar g'oedd ger bron y dyrfa;
Gan dd'we'yd, Myfi yw'th Dduw, dy Ior,
a'th dynnodd o'r cyfyngdra,
Duwiau eraill ger fy mron i
na fid i ti eu gwneuthur:
Cerniedig ddelw i ti dy hun
na wna, na llun creadur:

Na llun dim arall a'r y fy
'n y nefoedd fry, i'w 'ddoli;
Nac yn y ddaear isod faith,
na'r dw'r, na'r gwaith fydd ynddi,
Nid ynt ond pethau dilefad;
na wna ymgrymiad iddynt:
Ac na addola'r fath beth gwaet:
'does borth i'w gael oddiwrthynt.

Can's mi yw'r Arglwydd Naf, dy Bor,
a'th gadarn Ior haelionus;
A myfi hefyd (cofa, clyw)
yw d' Arglwydd Dduw eiddigus.
Wyf yn ymwel'd a phechod cant
o dadau'r plant anynad,
I'r drydedd a'r bedwaredd oes
o'r rhai nid oes diwygiad:

Yn trugarhau wrth blant a hil,
hyd fil o genhedlaethau,
Y rhai a'm carant i yn gu,
a gadwant fy nghyfreithiau.
Na chymmer Enw Duw yn fwrth,
yn ofer wrth ymbyngio:
Can's nid dieuog gan Dduw Ner
yn ofer a'i cymmero.
Sancteiddia byth y Sabboth maith:
gwnai dy holl waith priodol
O fewn chwe dydd: a'r feithfed yw
Sabboth dy Dduw'n bennodol.
Na wna'r dydd hwnnw waith, trwy fferch,
na'th Fab, na'th fferch, na'th weision,
Na'th forwyn, na'r anifail syth
o fewn dy byrth yn gyfion.

Can's mewn chwe dydd y gwnaeth Duw Ior
nef, daear, mor, ac s' ynddynt:
Sancteiddiodd ef y feithfed dydd;
a'i fendith fydd i'r eiddynt.
Rho barch anghydedd, ar bob cam,
i'th dad a'th fam yn berffaith:
Fel y bo iti einioes hir
i fyw ar dir dy ymdaith.

Na ladd. Na wna odineb chwith.
Na lladrad byth anfeddog.
Na ddwg gam dyft, er bar na bryn,
yn erbyn dy gymmydog.
Ac na chwennych byth mo ei dy,
na'i wraig sy'n gu i'w fynwes:
Na'i was, na'i ych, na'i forwyn wen,
na'i asen sy'n ei loches.

*O Arglwydd, wrthym trugarba,
a gwna i'n gadu'th ddeddfau;
Ac ysgrifena d'r ddeddf bon
yn eigion ein Calonnau.*

E M Y N A U.

Galarnad Pechadur.

F'w ganu fel y chweched Salm.

NA thro dy wyneb, Arglwydd glan,
oddiwrth un truan agwedd,
Y fydd o flaen dy borth yn awr,
mewn cystudd mawr, yn gorwedd.
Yr wyf yn gorwedd wrth dy ddor;
attolwg egor imi:
Er bod fy muchedd yn ddi-rol,
'r wy'n edifeiriol, gweli.

Na alw mo' nos fi ger bron,
i roddi union gyfrif:
Yr wy'n cydnabod, fy Nuw hael,
y bywyd gwael oedd genif.
Nid rhaid i mi addef ychwaith
bob enwir waith fu rydost:
Y fut a'r modd yr oedd fy nghlwyf,
ac fel yr wyf, ti wyddost.

Ti wyddost fydd yn awr, Dduw cu,
a'r hyn a fu yn fanwl:
Ti wyddost hefyd beth a ddaw;
mae ar dy law di'r cwbl.
Ti wnaethost nefoedd yn un man,
a daear dan wybrennau:
Ti wyddost beth fydd wedi hyn,
a pheth oedd cyn y dechrau.

Ac felly fy holl feiau i
byth rhagot ti ni chuddiwyd:
O ti a'u gwyddost hwynt i gyd,
y lle a'r pryd y gwnaethpwyd.
Trwy ddeigr halt y dos fi, am hyn,
i erfyn a dymuno;
Megis y bachgen a wnai ddrwg,
yn ofni gw g'w gura.

Felly y deuf at dy borth,
i ddifgwyl cymmorth ddigon;
Sef dy drugaredd, i lanhau
fy holl weliau budron.
Y peth a geisias fy rodd wych,
nid rhaid mo'i mynych henwi:
Tydi a'i gwyddost, fy Nuw gwyn,
cyn darfod gofyn iti.

Trugaredd, f' Arglwydd, heb ddim mwya,
yw'r cwblw'rwy'n ei geisio:
Trugaredd yw fy newis lwydd;
trugaredd, f' Arglwydd, dyro.

*Yr Emyd afodedig gan yr Eglwys f'w chanu ar
ol y Cymmun.*

IDduw gogoniant syth a fo,
fy fry'n y goruchafon:
Bid ar y ddac'r tangnefedd rhad,
ewyllys mad i ddynion.
Tydi, O Dduw, a folwn ni:
bendithiwn di'n dragywydd:
Addolwn, gogoneddwn byth,
dy Enw dilyth dedwydd.

I ti diolchwn, Dduw, bob awr,
am dan dy fawr ogoniant;
O nefol Dad, Ior Frenhin cu,
Dduw, Hollalluog feddiant;
Dduw, Arglwydd Iesu Grist, Fab rhad
unig y Tad, anedig;
Oen Dduw, Fab Ner, fy'n tynnu i gyd
bechodau'r byd yn ddiddig.

Ti fy'n dileu pechodau'r byd,
maddeu i ni 'gyd ein beiau:

Dileu pechodau'r wyt, Dduw Rhi;
Crist, derbyn di'n gweddiau.
Ti'r hwn wyt ar ddeheu-law'r Tad,
y gwir Fab rhad sancteiddiol,
Ti'r hwn wyt unig Arglwydd Dduw,
ein gweddi clyw'n dosturiol.
Ti'n unig, sanctaidd Grist, bob pryd,
gyd a'r Glan Yspryd haelaf,
Wyt yngogoniant y Duw Tad,
yn wastad, y Goruchaf.

Emyn f'w chanu mewn Cynhebrwng, neu Wylhof.

MYFI yw'r Adgyfodiad mawr;
myfi yw Gwawr y bywyd:
Caiff pawb a'm cred, medd f' Arglwydd Dduw,
er trengu, fyw mewn eilfyd.
A'r fawl fy'n byw mewn ufudd gred
i mi, caiff drwydded nefol;
Na allo'r angau, brenhin braw,
ddrwg iddaw yn drag'wyddol.

Yn wir, yn wir, medd GWIR ei hun,
pob cyfryw ddyn fy'n gwrandio
Fy Ngair, gan greu'r Tad a'm rhoes,
mae didranc einioes ganddo.
A wnel ei oreu'r ufuddhau
trwy ffydd i'm geiriau hyfryd:
Ni ddaw i farn, ond trwodd f' aeth
o angau caeth i fywyd.

Mi wn, medd Job, o'r cynfyd cudd,
mai byw'm Gwareddydd hawddgar:
Mi wn y daw fy Mhrynw'r drud
ar ddiwedd byd i'r ddaear.
Ac er fy mod i'n awr mewn poen,
ac wedi 'nghroen, i'r prysed
Ddifetha hefyd fy nghorph hwn;
er hynny gwn caf weled

Y Duw anfeidrol, yn fy nghnawd,
a'r ddydd gollyngdaws seintiau;
A'm llygaid i fy hun a'i gwel
ar dirion uchelderau.
Ac, medd Sant Ioan, a fu'fai'n nes
a'i ben ar fynwes IESU,
O wynfyddedig entrych nef
mi 'glywais les yn traethu,

'Sgrifena, O hyn allan mai
gwyn fyd y rhai fu feirw
Yn ffydd yr Arglwydd, gwyn eu byd
o'r glan ddiwedd-bryd hwnnw.
Felly dywaid yr Yspryd Glan;
Can's maent yn diddan orphwys
Oddiwrth eu llafur, mewn rhyddhad
dedwyddol 'stad Paraddwys.

Na fyddwn anobeithiol drift
am neb yng Nghrist a hunant,
Medd Paul: o'r corph maent gyd ag ef,
ynghartref y gogoniant.
Os mynnwn, fel na ddug ond hun
yspryd ein dyn at seintiau;
Mewn ennys bach cawn ninnau hun
a'n dwg i'r un trigfannau.

Gloria Patri.

GOgoniant syth a fo i'r Tad.
G i'r Mab rhad, a'r Glan Yspryd,
Fel y bu, y mae, ac y bydd,
un Duw dragywydd hyfryd.

Ac fel byn ar ol Salm li, a lxxvii.

GOgoniant fo i'r Tad,
i'r Mab rhad, a'r Glan Yspryd;

Fel

TABL y SALMAU.

Fel y bu, y mae, ac y bydd,
Un Duw tragwyddd hyfryd.

Ac fel byn ar ol Salm c.

GOgoniant, moliant, parch, a bri,
i'r Un a Thri, tragwyddol fyth;
Y Tad, y Mab, a'r Yspryd Glan,
fal gynt, tra bo na chan na chwyth,

Ac fel byn ar ol Salm cxliii, a cxliv.

GOgoniant fyth a fyddo i'r Tad;
A bid gogoniant i'r Mab rhad;
i'r Ysryd Glan gogoniant fo:
Megis gynt yn y dechreu'r oedd,
Ac y bydd byth yn oes oesoedd,
D'wedwn, Amen, poed felly bo.

TABL i ddangos pa le y ceir pob un o'r SALMAU, wrth eu Dechreuad a'u Rhifedi.

A	Salm	F	Salm
A Chub fi, Dduw (yr hwn a'm gwnaeth)	69	F' Arglwydd, dyrchefais f' enaid i	25
A Addewais gadw 'ngenau'n gu	39	F' Arglwydd, mi a'th fawrygaf di	30
Ai'r unionde (O bobloedd wych)	58	Fy Arglwydd, na cherydda fi	38
A ofno'r Arglwydd, gwyn ei fyd	128	Fe dd'wedai'r ynyfnd nad oes Duw	14
Arglwydd, clyw 'ngweddi yn ddiball	5	Fy enaid, mawl Sant Duw yr Ion	103
Arglwydd, manwl y chwiliaist fi	139	Fy enaid, mola'r Arglwydd byw	104
Attad (lon fy nerth) y rhoel	28	Fy enaid, mola'r Arglwydd nef	146
		Fy llais at Dduw, pan roddais lef	77
B		Fy mhobl i gyd, gwrandewch fy neddf	78
Barn fi (O Dduw) a chlyw fy llais	26	Fy Nuw, gwareda fi rhag brad	59
Barn fi (O Dduw) a dadleu'n dynn	43	Fy unig Dduw ydyw fy mhlaid	62
Bendigaid fo'r Arglwydd fy nerth	144		
Bum yn dyfal ddiigwyl fy Ner	40	G	
		Gobaith a nerth in' yw Duw hael	46
C		Gofwng, O Arglwydd, y glust dau	86
Cadw fi, Dduw; can's rhois fy mhwys	16	Gwrandawed di yr Arglwydd Ner	20
Cenwch, a churwch ddwyllaw 'nghyd	47	Gwrandewch, chwi y bobloedd i gyd	49
Cenwch i'r Arglwydd, ac iawn fydd	149	Gwyn ei fyd yr ystyriol frawd	41
Cenwch i'r Arglwydd newydd gan	98		
Clodforaf fi fy Arglwydd Ion	9, 111	H	
Clodfored pawb yr Arglwydd nef	105	Holl farnwyr byd mae Duw'n eu mysg	81
Clodforwn di (dragwyddol Dduw)	75		
Clyw, di Fugail i Iffrael	80	I	
Clywfon a'n clustiau (O Dduw cu)	44	I dy'r Arglwydd pan dd'wedent, Awn	122
Credaf i'r Arglwydd yn ddinam	11	I'm hing y gelwais ar f' Arglwydd	120
Chwi weision Duw, molwch yr Ion	113	I'r Arglwydd cenwch iafar glod	100
		I ti (O Dduw) y gweddai mawl	65
D		LI	
Da genyf wrando o'r Arglwydd nef	116	Llawer cenedl (O Dduw) a ddaeth	79
Dangos, fy Nuw, fy Nuw a'm grym	22	Llawer gwaith cefais gyfludd mawr	129
Datganaf drugaredd a barn	101		
Datgan y nesoedd fawredd Duw	19	M	
Da wyt i'th dur (Jehofa Ner)	85	Mawr ei Enw'n ninas ein Duw	48
Dedwyddol yw mewn buchedd dda	112	Mi a 'mddiriedais ynod, Ner	31, 71
Diolchaf fi a chalon rwydd	34	Mi a'th fawrygaf di, fy Nuw	145
Disgwyliaf o'r mynyddoedd draw	121	Moliannu'r Arglwydd da iawn yw	92
Duw, buost in' yn Arglwydd da	90	Molwch Dduw yn ei gyffwrdd len	150
Duw, dod i'r Brenhin farn o'r nef	72	Molwch yr Arglwydd; can's da yw	106, 107, 118, 136, 147
Duw, dy nawdd im' rhag marwol ddyn	56	Myfyriaf gerdd, byth i barhau	89
Duw fy nghyfiawnder, clywaist fi	4		
Duw, prysura i'm gwared i	70	N	
Duw y duwiau, yr Arglwydd cu	50	Na ddala ddrygdyb yn dy ben	37
Duw, yn d'Enw cadw fi'n dda	54	Na oftega, na thaw, na fydd	83
D'wedai'r Arglwydd wrth f' Arglwydd mau	110	Nid ini, Arglwydd, nid i ni	115
		O	
D'wedai'r ynyfnd wrtho ei hun	53	O achub hellach, Arglwydd cu	12
Dy habell di mor hyfryd yw	84	O achub fi, fy Nuw, fy Ner	7
Dyma'r amser, yn ddi ymgel	124	O Arglwydd, amled ydyw'r gwyr	3
Dy ras, dy nawdd, fy Nuw, im' dod	57	O Arglwydd Dduw, Duw mawr ei rym	94
Dywaidd i mi, pa ddyn a drig	15	O Arglwydd Dduw, erglyw fy llef	04
		O Arglwydd, ein lor ni a'n nerth	8
E			
Erglyw fy arch, O Arglwydd mad	143		
Erglyw (O Dduw) fy llefain i	61		

TABL Y SALMAU.

	Salm		Salm
O Arglwydd, erglyw fy ngweddi	102	Rhois weddi ar yr Arglwydd nef	142
O Arglwydd, na cherydda fi	6	Rhowch i'r Arglwydd, a rhowch yn chwyrrn	29
O Arglwydd, pa'm y fesi di	10	S	
O Arglwydd, yn dy nerth a'th rin	21	'Sawl a'mddiriedant yn Nuw Ion	125
O bryfia, Arglwydd, clyw fy llais	141	Seilfeini hon, fef Seion, fydd	87
O cenwch fawl i Dduw ein nerth	81	T	
O cenwch fawl i'r Arglwydd nef	117	Teyrnafu y mae yr Arglwydd	93
O cenwch glod i'r Arglwydd mad	96	Traethodd fy nghalon bethau da	45
O clyw gyfiawnder, Arglwydd mad	17	Trugaredd dod i mi	51
O cofia Ddafydd, fy Nuw Ner	132	Trugaredd Dduw i'n plith	67
O dowch, a chanwn i'r Arglwydd	95	Tuedda 'ngolwg at y nef	123
O Dduw, tydi a'n gwrthodaist	60	Tydi, O Dduw, yw y Duw mau	63
O Dduw fy iechyd, nos a dydd	88	W	
O Dduw fy moliant i, na thau	109	Wele, fod brodyr yn byw 'nghyd	133
O Dduw, gwranddo fy ngweddi brudd	55	Wele, holl weision Arglwydd nef	134
O lor fy ngrwm, caraf di'n fawr	18	Wrth gamwedd dyn anpuwiol fur	36
O molwch Enw'r Arglwydd nef	135	Y	
O molwch yr Arglwydd o'r nef	148	Ymgysfoded un Duw ein Ner	68
O'r dyfnder gelwais arnat, Ion	130	Yn fy nghalon ni bu falch chwydd	131
P		Yn Juda ac Iſraël dir	76
Paham (O Dduw) oddiwrthym ni	74	Yn Nuw ymlawenhiwch i gyd	66
Paham y terfysg gwyr y byd	2	Y ty ni adeilado'r Ner	127
Pa hyd, fy Arglwydd, Dduw dilyth	13	Yr Arglwydd Dduw yw ein Brenhin	99
Pa'm y rhodrefi yn dy frad	52	Yr Arglwydd piau'r dddear lawr	24
Pan ddaeth Iſraël o'r Aipht faith	114	Yr Arglwydd ydyw ein pen thaith	97
Pan ddychwelodd ein gwir Dduw Ion	126	Yr Arglwydd yw fy Mugail clau	23
Pan oeddym gaeth yn Babilon	137	Yr Arglwydd yw fy ngolau'gyd	27
Pa rai bynnag, yn Nuw yr Ion	33	Yr unwedd ac y bref yr hydd	42
Parod yw fy nghalon, O Dduw	108	Y sawl a drigo, doed yn nes	92
Pleidia (O Arglwydd) yn fy hawl	35	Y sawl ni rodia, dedwydd yw	1
Pob cyfryw ddyd y fydd a'i daith	119	Y sawl fy deilwng, gwyn ei fyd	32
Rh		Ys da yw Duw i Iſraël	73
Rhae y gwr drwg gwared fi, Ner	140		
Rhof fawrglod iti, fy Nuw Ion	138		

TABL yr EMYNAU.

VENI CREATOR.

Can Sant Ambros, neu Te Deum.
 Can y tri Llang, neu Benedicite, omnia opera.
 Can Zacarias, neu Benedictus.
 Can Mair Forwyn, neu Magnificat.
 Can Simeon, neu Nunc dimittis.
 Gwedd i'r Arglwydd, neu Pater noster.

Credo'r Apostolion.

Y Dengair Deddf.
 Galarnad Pechadur.
 Emyn i'au cbanu ar ol y Cymmunn.
 Emyn i'au cbanu mewn Cynbchwrang, neu Wyl-
 nos.
 Gloria Patri.

GWEDDIAU.

G W E D D I A U.

Ffurf Gweddi i'w barfer mewn Teulu, Fore a Hwyr.

Boreol Weddi.

HOLLalluog Dduwa thrugaroccaf Dad, nid ydym ni yn ymgynnyrcholi yma ger bron dy Fawredd di, gan ymddiried yn ein Haeddiant a'n Teilyngdod ein hunain, eithr yn dy aml Drugaredd di, yr hwn a addewaist wrando 'n Gweddiau, a chaniattau ein Gofynion a gyfeiriom attat yn Enw dy anwyl Fab Iesu Crist ein Harglwydd, yr hwn hefyd a orchymynodd i ni ymgynnull yn ei Enw ef, mewn gwir-ddiogel sicrwydd y bydd efe nid yn unig yn ein canol ni, eithr hefyd yn Gyfyngwr a Dadleuwr drosom at dy Fawredd di, modd y caffom bob peth a welo'th fendigedig ewyllys di fod yn fuddiol i'n Hangenrheidiau ni. Ni a attolygwn i ti gan hynny, drugaroccaf Dad, droi dy wyneb caredig tu ag attom, ac na chyfrifech i ni ein haml bechodau a'n hanwiredd, herwydd pa rai yr ym o wir gyfiawnder yn haeddu dy Ddigo faint a'th doflym Gosbedigaeth, eithr yn hytrach derbyn ni i'th Drugaredd er mwyn Iesu Crist, yn yr hwn yn unig y'th foddlonir; gan gymmeryd ei Angau a'i Ddiodeffaint ef, trwy ba un ni elli fod yn ddig wrthym, megis cyfiawn daleddigaeth am ein holl anwireddau ni. A chan ddarfod i ni trwy dy ddirfawr Drugaredd di dreulio'r Nos hon mewn Llonyddwch a Diogelwch, caniatia, O nefol Dad, fod i ni roi allan y Dydd hwn yn hollol yn dy Wasanaeth di; fely bo 'n holl Feddyliau ni a'n Geiriau a'n Gweithredoedd er Gogoniant dy Enw mawr di, ac yn Ensampl dda i bob dyn, y rhai, a hwy yn gwelod ein Gweithredoedd da ni, a'th ogoneddant di ein Tad nefol.

A chan ddarfod i ti o'th wir Ffافر a'th Gariad nid yn unig ein creu ni ar dy Lun a'th Ddelw dy hun, eithr hefyd ein dewis i fod yn Gyd-etifeddion a'th anwyl Fab Iesu Crist o'r Deyrnas dragywyddol a barottoaist i ni er Dechreuad y Byd: Ni a attolygwn i ti chwanegu 'n Frydd a'n Gwybodaeth ni, a goleuo 'n calonau ni a'th Lan Yfpryd, fel yn y cyfamer y byddom byw mewn pob duwiol Ymarweddiad a glendid buchedd, gan wybod na chaiff Eilun-addolwyr, Godinebwyr, Cybyddion, Ymrysonwyr, Meddwon, Glythion, a'r cyffelyb, etifeddu Teyrnas Dduw.

A chan i ti orchymyn i ni weddio dros ein gilydd, ni alwn arnat, Arglwydd, nid yn unig drosom ein hunain, a'r fawl a elwaist ti eisoes i iawn Wybodaeth o'th ewyllys nefol, eithr dros holl Bobloedd a Chenhedloedd y Byd; y rhai megis y maent yn gwybod wrth dy Weithredoedd rhyfeddol mai ti fydd Dduw uwch law pawb, felly a allant gael eu dysgu gan dy Lan Yfpryd i gredu ynot ti eu hunig lachawdwr a'u Prynr. Ond gan na allant gredu oddieithr iddyn glywed, ac na allant glywed ond trwy bregethu, ac na ddichon neb bregethu o ni anfonir hwynt; cyfod gan hynny, O Arglwydd, Wyr a gyfranno dy Ddirgeledigaethau di yn ffyddlon, gan fwrw heibio bob amcanion bydol, a cheisio dy Ogoniant di yn unig yn eu Buchedd a'u Hathrawiaeth, Gwaradwydda Satan ac

Anghrist, a phob Gwr gofr a gwerth, a raddaist i synu yn barod i feddwl anghymmeradwy, fel na aflonyddont dy Braidd bychan di a Sectau, Sifmau, Heresiau, ac Amryfueddau. Ac o herwydd ein bod ni, O Arglwydd, wedi syrthio i'r dyddiau diweddas, ac i amseroedd peryglus, ym mha rai y mae Anwybodaeth wedi cael y llaw drechaf, a Satan a'i weinidogion yn ceisio trwy bob modd ddifoddi Llwyrych dy Efenngyl di; ni a attolygwn i ti gynnal dy Achos yn erbyn y bleiddiaid rheibus hynny, a nerthu dy holl Weision y maent yn eu cadw mewn Caethiwd a Charchar. Na fid dy hir-ymaros di yn achos nac i chwanegu eu creulonedd hwy, mwy nag i ddigalonni dy Blant di; ac na fid ein Pechodau a'n Drygion ni chwaith yn rhwystr i'th Drugareddau di, eithr yn ddiattreg, O Arglwydd, ystyria'r trueni dirfawr yma. Canys dy Bobl Israel a'th ddigiafant di lawer gwaith a'u Pechodau, a thi a'u colpaist hwynt a'th gyfiawn Farnedigaeithau: Etto, er dygn-fined fai eu Pechodau, os hwynt-hwy a droent un amser oddi wrth eu hanwiredd, Ti a'u derbynnyd i Drugaredd. Nyni gan hynny, Bechaduriaid truan, ydym yn wlo herwydd ein haml Bechodau, ac yn difrifol edifarhau am ein drygion gynt, a'n hvmddygiad annuwol tu ag attat ti. A chan na allwn o honom ein hunain brynu dy Bardwn di, etto yn oflyngedig ni a attolygwn i ti, er mwyn Iesu Crist, ddangos dy Drugaredd arnom, a'n derbyn drachefn i'th Ffافر. Caniatia i ni, anwyl Dad, ein herfynion hyn, a phob peth arall a fo angenrheidiol i ni ac i'th Eglwys oll, yn ol dy Addewid yn Iesu Crist ein Harglwydd; yn Enw pa un y galwn arnat megis y dysgodd eie ni, gan ddywedyd,

Ein Tad, yr bwn wyt yn y Nefoedd, &c.

Prydwbaswrol Weddi.

O Arglwydd Dduw, Dad tragywyddol allawn o desturi, ni a addeswn ac a gyffeswn nad ydym deilwng i ddrychafu ein golygon tu a'r Nef, chwaethach i ymddangos ger bron dy Fawredd di, trwy hyderu arnat wrando 'n Gweddiau, a chaniattau 'n herfynion, os ystyriwn ein haeddiant ein hunain: Canys ein Cydwybodau a'n cyhuddant ni, a'n Pechodau a dylliolaethant i'n herbyn, a ni a wyddom mai Barnwr cyfiawn wyt ti, yr hwn ni chyfiawnhai Bechaduriaid a Dynion drygionus, eithr a gospi feiau pawb a'r a drofeddant dy Orchymynion. Etto, drugaroccaf Dad, gan deilyngu o honot erchi i ni alw arnat yn ein holl drallod a'n blinfyd, gan addaw ein cymmorth pan glywom ein hunain megis wedi ein llyngau gan Angau ac Anobaith, nyni a lwyr-ymwrthodwn a phob bydol hyder, ac a redwn at dy dramawr Ddaioni di, megis ein hunig Atteg a'n Noddfa; gan attolygu i ti na alwch i'th Gof ein hamryw Bechodau a'n Hanwiredd, trwy ba rai yr ydym yn wastadol yn annog dy ddigofaint a'th far i'n herbyn. Na chwaith ein heigeulusrfa a'n hannolichgarwch ni, y rhai ni wnaethom na chyfrif yn deilwng, na dangos yn ddigonol yn ein bucheddau telus gyffur

G W E D D I A U.

gyffur dy Efengyl di a ddatguddiwyd i ni; eithr yn hytrach derbyn Ufudd-dod a Marwolaeth dy Fab Iesu Grift, yr hwn, trwy offrwim ei Gorph yn Aberth unwaith dros bawb, a wnaeth lawndigonol dros ein holl Bechodau ni. Trugarha wrthym gan hynny, O Arglwydd, a maddeu i ni ein hanwireddau. Dysg ni trwy dy Lan Yfpryd eu hiawn ystyried hwynt, ac edifarhau yn ddifrifol am danynt. A hynny yn hytrach, O Arglwydd, am na ddichon yr Anghymmeradwy, a'r cyfryw ag a wrthodaist ti, dy folianr di na galw ar dy Enw; eithr y Galon edifeiriol, y Meddwl trist, y Gydwybod orthrymmedig yn newynu ac yn fychedu am dy Ras di, a ddatgan dy Fawl a'th Ogoniant di yn wastadol. Ac er nad ydym ni ond Pryfed a Llweh, etto ein Creawdwr ni wyt ti, a ninnau ym Waith dy Ddwyllaw; ie, ein Tad ni wyt ti, a ninnau ym dy Blant di; ein Bugail ni wyt ti, a ninnau ym dy Braidd di; ein Duw ni wyt ti, a ninnau ym dy Eifeddiaeth. Na chospa ni gan hynny, O Arglwydd, yn dy lid, ac na cherydda ni yn ol ein Haeddiant; eithr cospa ni yn drugarog a thadol Gariad, fel y gwypo'r holl fyd, pan edifarhau Pechadur o eigion ei Galon am ei Bechodau, yr anghosi di ei holl Anwiredd ef, fel yr addewiaist trwy dy Brophwyd sanctaidd.

Yn ddiweddar; Gan deilyngu o honot wreuthur y Nos i Ddyn i orphwys ynddi, ac ordeinio'r Dydd iddo i fyned allan i Waith; caniatia, O anwyl Dad, fod i ni felly gymmeryd ein Gorphwyftra corphorol, fel y bo i'n Henedïau willed yn wastadol am yr Amser yr ymddangoso'n Harglwydd Iesu Grift i'n gwared ni o'r Fuchedd farwol hon: Ac yn y cyfamser fod i ni, heb gael ein gorchfygu gan unrhyw Wel-edigaethau, Breuddwydion, na Phrofedigaethau eraill, osod ein Meddyliau yn gyflawn arnat ti, dy garu, dy ofni, a gorphwys yn ot. Ac, am ben hyn, na bo'n Cwlg ni na rhwy na gormod, yn ol awyddos chwantau'r Cnawd, eithr yn unig yn gymhefur i ddiwallu'n Natur eghan ni, fel y clywom arnom yn well fyw mewn pob dwiol Ymarweddïad, er Gogoniant dy Enw sancteiddiaf di, a lles ein Brodyr.

Poed felly.

GWEDD I i'w dywedyd cyn i Ddyn ddechreu ei Orchwyyl.

O Arglwydd Dduw, drugaroccaf Dad ac Iachawdwr, gan deilyngu o honot orchymyn i ni weithio er diwallu'n Hangen, ni a attolygwn i ti o'th Ras felly fendithio'n Llafur ni, fel yr eistynner dy Fendith attom, heb ba un ni allwn ni barhau; ac fel y bo'r ffar mawr yma yn Dyf i ni o'th Ddaioni di a'th Gymmorth, modd trwy hynny y gwypom dy dadol ymgeledd di drosom ni. Ni a attolygwn i ti hefyd, Arglwydd, ein nerthu ni a'th Yfpryd Glan, felly cymmerom boen yn ffyddlon yn ein 'Stad a'n Galwedigaeth heb na thwyll na hoccoed; ac fel y gwneelom ein goreu ar ddilyn dy sanctaidd Ordinhad di, yn hytrach na cheisio digoni ein Gwyniau awyddus, neu chwant Elw. Ac os gweli di fod yn dda, O Arglwydd, lwyddo'n Gwaith ni, dyro i ni feddwl hefyd i gymmorth y fawl fy mewn eisiau yn ol y Gallu a roddech di o'th Drugaredd i ni. A chan wybod o honom fod pob peth da yn dyfod oddi wrthyti ti, caniatia fod i ni ymddwyn yn oltynedig i'n Cymmydogion, ac nid mewn un modd ymddyrfhafu goruch y sawl ni dderbyniafant o gymmaint cyfran ag a rodداist ti o'th drugaredd

i ni. Ac os tydi a fynni'n profi ni a mwy o Diodi ac Angen nag a chwenpychai'n cnawd ni, etto dyro i ni Ras, O Arglwydd, i wybod y porthi di ni yn wastadol trwy dy ragorol haelioni; fel na'n temtier i fyrthio i Anymdduried, eithr disgwyl o honom yn amyneddgar yn y ddiwallech di ni, nid yn unig a Rhadau a Doniau corphorol, ond yn enwedig a'th Dryforau nefol ac yfprydol, fel y bo i ni achos mwy bob amfer i ddiolch i ti, ac felly i fwrw'n pwys yn hollol ar dy drugareddau. Clyw ni, O Arglwydd trugarog, er Iesu Grift dy Fab ein Harglwydd a'n Hiachawdwr. Amen.

Gweddi feunyddiol.

A Nrhydedd a mawl a rodder i ti, O Arglwydd Dduw Hollalluog, anwylaf Dad nefol, am dy holl Drugareddau a'th gariadus Fwynder a ddangosfaist i ni; gan i'th rasol Ddaioni weled yn dda, yn rhad ac o'th Ewyllys dy hun, ein bethol a'n dewis ni i Iachawdwriaeth, cyn dechreuad y byd. Ac hefyd bydded yr unrhyw ddibaid ddiolch i ti, am ein creu ni yn ol dy Ddelw dy hun; am ein prynu a gwerthfawr Waed dy anwyl Fab, pan oeddym yn llwyr golledig; am ein sancteiddio a'th Yfpryd Glan yn natguddiaid a gwybodaeth dy Air; am ein cymmorth a'n cynnal yn ein holl eisiau ac angenrheidiau; am ein hachub oddiwrth holl beryglon corph ac enaid; am ein cyffuro mor dadawl yn ein holl gystuddiau ac erlidiau; am ein harbed cyhyd, a rhoddi i ni gymmaint amfer i edifeirwch. Y trugareddau hyn, O drugaroccaf Dad, fel yr ym yn addef eu derbyn o'th unig Ddaioni, felly yr attolygwn i ti, er mewn dy anwyl Fab Iesu Grift, ganiattau i ni'n oestad dy Lan Yfpryd; mal y cynnyddom yn ddibaid mewn diolchgarwch tu ag attat ti, i'ntgywfo i bob gwirionedd, a'n cyffuro yn ein holl flinderau. O Arglwydd, cryfha ein ffydd, ennyn hi mewn mwy gwres a chariad tu ag attat ti, a'n cymmydogion er dy fwrn di. Na ad i ni, anwylaf Dad, dderbyn dy Air di mwyach yn ofer, ond caniatia i ni'n wastadol gymmorth dy Ras a'th Lan Yfpryd, mal y sancteiddiom ac yr addolom dy Enw mewn meddwl, gair, a gweithred: Cymmorth i helaethu a chynnyddu dy Deyrnas, a phabeth bynnag a ddangosych y byddom ni yn llwyr foddion i'th Blefer da a'th Ewyllys. Na fydded arnom eisiau, O Dad, y peth heb ba un ni allwn dy wafanaethu di; ond bendithia di felly holl weithredoedd ein ddwyllaw, fel y caffom ddigonedd, ac na byddom yn bwys, ond yn hytrach yn gymmorth i eraill. Bydd drugarog, O Arglwydd, wrth ein camweddau; a chan weled mai mawr ein dyled yr hon a faddewiaist i ni yng Nghrist Iesu, gwna i ni o hynny yn fwy dy garu di a'n cymmydogion. Bydd di, ein Tad, ein Cadpen a'n Hamddiffynnwr ym mhob proffedigaethau; cynnal ni a'th Law drugarog, mal y'n gwareder oddiwrth bob anghyfleusdra, ac y diweddem ein boes yn sancteiddio ac anrhydeddgu dy Enw bendigedig, trwy Iesu Grift ein Harglwydd a'n hunig Iachawdwr.

Bydded dy gadarn Law a'th estynedig Fraich, O Arglwydd, byth ein Hydddiffyn, dy Drugaredd a'th gariadus Fwynder yn Iesu Grift dy anwyl Fab, ein Hiachawdwriaeth, dy wir a'th sanctaidd Air ein Hathrawiaeth, dy Ras a'th Lan Yfpryd ein Cyffwr a'n Diddanwch, hyd y diwedd, ac yn y diwedd. *Poed gwir.*

Cyffes i bob cyffwr ac amferau.

O Dragwyddol Dduw a thrugaroccaf Dad, yr ym yn cyffesu ac yn addef yma o flaen dy

G W E D D I A U.

dy Dduwiol Fawrhydi, mai pechaduriaid truaidd ydym, wedi ein cenhedlu a'n geni mewn pechod a drygioni, fal nad oes daioni ynom: oblegyd y cnawd fy bob amser yn gwrthryfela'n erbyn yr Yspryd, mai yr ym yn oestad yn trofeddu dy Athrawiaeth a'th Orchymynion; ac felly yn ennill i ni ein hunain, trwy dy gyfiawn Farn di, Angau a Cholledigaeth. Eithr, O Dad nefol, yn gymmaint a'n bod yn anfodddhaus wrthym ein hunain am y pechodau a wnaethom yn dy erbyn di, a'n bod yn edifarhau yn ddiffuant o'r unrhyw, yr ym yn llwyr oftyngedig yn attolwg i ti, er mwyn Crist Iesu, ddangos dy Drugaredd arnom: maddeu i ni ein holl bechodau, a chynnydda dy Lan Yspryd ynom; fel, a ni'n cyfaddef o wraidd ein calonau ein hanghyfiawnder ein hunain, y gallom o hyn allan nid yn unig farwau ein tueddiadau a'n gwyniau pechadurus, ond hefyd ddwyn allan y cyfryw ffrwythau ag a fyddo gyfaddas i'th fendigediccaf Ewyllys; nid o ran eu teilyngdod, ond o ran Rhyglyddiant dy anwyl garedig Fab Iesu Crist, ein hunig Iachawdwr, yr hwn a roddai't eioes yn Offrwm ac yn Aberth dros ein pechodau, ac er mwyn pa un yr ym yn ffyddlon gredau na ommeddi i ni ddim a ofynom yn ei Enw ef yn ol dy Ewyllys di: canys mae dy Yspryd yn sicrhau ein cydwylbodau, mai ti yw ein Tad trugarog, a'th fod yn ein caru ni dy blant felly drwyddo ef, nad eill dim droi ymaith dy Ras a'th Ffafr oddi wrthym. I ti gan hynny, O Dad, gyd a'th Fab di a'r Yspryd Glan, y byddo'r holl anrhydedd a'r gogoniant, byth bythoedd. Amen.

Gweddï dros holl ystad Eglwys Grif.

Hollalluog Dduw a thrugaroccaf Dad, yr ym yn ufudd ddarostwng ein hunain, ac yn cwympo i lawr o flaen dy dduwiol Fawrhydi, gan ddeisyfu arnat, o waelod ein calonau, fod i had dy Air a hauwyd yn ein plith, gymmeryd gwraidd mor ddyfn, fel na allo gwres llosgadwy erlynidigaeth ei wywo, na gosalon ddyrys y bywyd hwn ei dagu; ond megis had a hauwyd mewn tir da, y dycco ffrwyth ar ei ddegfed ar hugan, ei dri-ugeinfed, ac ar ei ganfed, fel yr ordeiniodd dy Ddoethineb nefol. Ac, o herwydd bod i ni achos yn oestad i ersyn amryw bethau ar dy Law di, ni a attolygwn i ti'n oftyngedig, O Dad nefol, roddi i ni dy sanctaidd Yspryd i gyfarwyddo ein hymbiliau, fel y tarddant o'r cyfryw feddwl gwrefog ag a fyddo gymmeradwy i'th fendigediccaf Ewyllys. A chan weled na all ein hanghyfnerth wneuthur dim heb dy Gymmorth di, ac nad wyt ti'n anwybodus o'r amryw a'r mawr brofedigaethau yr ydym ni drueiniaid gwael o bob tu wedi ein hamgylchynu ganddynt; Bydded i'th Gadermid, O Dduw, gynnal ein gwendid, fal wedi'n hymddiffyn a nerth dy Ras di, y'n hachuber yn ddiogel rhag holl rithrau Satan, yr hwn fydd megis llew rhwadwy, yn rhodio oddi amgylch gan geisio ein difa. Cynyddia ein ffydd, O Dad trugarog, fal na wyrom un amser oddiwrth dy nefol Air; ond ychwanega ynom obaith a chariad, a gosalus gadwedigaeth dy holl Orchymynion, fel na bu i ddim caledrwydd calon, rhagrith, trachwant llygaid,

neu hudiadau bydol, ein denu ymaith i anuffudd-dod. A chan ein bod yn byw yn yr amferoedd peryccaf hyn, bydded i'th dadol Ragluniaeth ein hymddiffyn rhag rhuthr ein gelynyon, y rhai drwy bob modd a ymgyniant i orthrymmu dy Wirionedd.

Ym mhellach; Yn gymmaint ag y'n dyfgr drwy dy sanctaidd Apostol i wneuthur ein gweddïau a'n herfyniau dros bob dyn; Ni a weddiwn nid yn unig drosom ein hunain yma'n gydrychiol, ond deisyfwn arnat hefyd droi pawb y fydd etto 'n anneallgar, o'r truenus gaethiwed o ddallineb a chamfyniad, i wir ddealltwriaeth a gwybodaeth o'th Wirionedd nefol, fal y byddo i ni oll, yn gytun ag undeb meddwl, dy addoli di ein hunig Dduw a'n Hiachawdwr; ac y caffer yn ffyddlon, yn eu buchedd a'u hathrawiaeth, bob Ceidwaid, Bugeiliaid, a Gweinidogion, i bari y gorchymyniaist oruchwiliaeth dy sanctaidd Air, a gosol am dy ddewifedig Bobl, yn gosol o flaen eu llygaid dy Ogoniant di yn unig; ac y cafler, drwyddynt hwy, i'th Gorlan yr holl ddefaid truaidd sy'n crwydro ac yn myned ar gyfsgoll. Heblaw hynny, o herwydd fod calonau pob Rheolwyr yn dy Ddwylaw di; Ni a attolygwn i ti hyfforddi a llywio calonau pob Brenhinoedd, Tywysogion, a Swyddogion, i bari y gorchymyniaist ofal y Cleddyf: Yn enwedig, O Arglwydd, yn ol ein rhywmedig ddyled, ni a attolygwn i ti ymddiffyn a chynnyddu anrhydeddus ystad Mawrhydi'r Brenhin, a'i holl ardderchoccaf Gynghorwyr a Swyddogion, a'r holl Fugeiliaid Ysprydol a Gweinidogion, a holl gorph y Wladwriaeth hon: Bydded i'th dadol Fiafr felly eu cadw, a'th Sanctaidd Yspryd reoli eu calonau; fel y cwblhaont eu swyddau yn y cyfryw fodd ag y cedwir yn bur dy Grefydd, yr adgyweirier Moesau, ac y cosper Pechod, yn ol perffaith reol dy Air sanctaidd. A chan ein bod i gyd yn aelodau o ddirgeledig Gorph Crist Iesu, yr ym yn gwneud ein herfyniau i ti, O Dad nefol, dros bawb sy'n gyfuddiedig gan un math o wrthwyneb neu drallod; megis rhyfel, pla, newyn, clefyd, tlodi, carchar, erlid, alltudaeth, neu yr un o'th wiaid eraill, pa un bynnag a fyddont ai adfyd corph, ai blinder meddwl; y rhyngo bodd i ti roddi iddynt amynedd a dioddefgarwch, hyd na anfonych iddynt lwyr ymwared o'u holl flinderau. Dadwreiddia oddi yma, O Arglwydd, bob bleiddiaid rheibus, y rhai i lenwi eu boliau a geisiant ddistrywio dy Ddiadell. A dangos dy fawr Drugareddau i'n Brodyr hynny mewn gwledydd eraill, y rhai a erlidir, a fwrir i garcharau, ac a gondemniar beunydd am dystiolaeth dy Wirionedd: ac er eu bod hwy mewn llwyr eisiau cymmorth dyn, etto na fydded i'th felys Gyflur byth ymado a hwynt; ond gwrefoga eu calon felly a'th Lan Yspryd, fel y dlodefont y fath brofiad yn hy ac yn galonnog, mai yr ordeinio dy wir Ddoethineb di; fel yn y diwedd, yn gyflal drwy eu hangau a'u heinioes, y bo i Deyrnas dy anwyl Fab Iesu Crist gynyddu a thywynnu drwy'r holl fydd: Yn enw pa un yr ym yn gwneuthur ein gofnyngedig erfyniau attat ti, megis y dysgodd efe ni.

Ein Tad, yr brwn ruyt yn y Nefudd, &c.

D I W E D D.

